

КПО ESG-ЕСЕБІ 2023

КОММУНИКАЦИЯ ЖӘНЕ СЕРІКТЕСТІК – ТҰРАҚТЫ ДАМУДЫҢ НЕГІЗІ

МАЗМҰНЫ

01

КІРІСПЕ

- 3 Бас директордың алғысөзі
- 6 Есеп туралы
- 8 КПО-ның негізгі мақсаты және бизнес-стратегиясы
- 11 Маңызды тақырыптар және мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу

03

БАСҚАРУ

- 38 Ұйым құрылымы және басқару тәсілдері
- 44 КПО басшылығы
- 48 Бизнес-этика
- 50 Нормативтік-құқықтық сәйкестік

02

ӨНДІРІС

- 18 КПО өндірістік объектілері
- 20 Өнімдер және экспорттық бағыттар
- 22 Бұрғылау технологиялары
- 23 Күрделі жөндеу
- 24 Күрделі жобалар
- 26 Өндірістің тұтастығы және ТЖ басқару
- 32 Цифрландыру және үздіксіз жетілдіру

04

ӘЛЕУМЕТТІК ЫҚПАЛ

- 57 Қауіпсіздік техникасы саласындағы тәжірибе
- 65 Еңбекті қорғау және денсаулық сақтау
- 75 Жұмысқа орналасу тәжірибелері
- 91 Жанжалдар және қауіпсіздікті қамтамасыз ету
- 97 Жергілікті қауымдастықтар

05

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ЫҚПАЛ

- 102** Климаттың өзгеруі және энергетикалық бетбұрыс
- 103** ҚОҚ саласындағы басқару тәсілдері
- 112** Атмосфераға тасталатын шығарындылар
- 116** Энергия тиімділігі
- 120** Су қорларын тұтыну және су тарту
- 126** Қалдықтарды басқару
- 130** Биотүрлілікті сақтау

07

ҚОСЫМШАЛАР

- 149** GRI мазмұны көрсеткіші
- 161** Ақпараттың тәуелсіз расталуы
- 165** Маңызды тақырыптарды басқару
- 169** КПО-ның БҰҰ ТДМ қол жеткізуге қосқан үлесі
- 173** Глоссарий
- 177** Кері байланыс

06

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҮЛЕС

- 138** Жеткізілімдерді ұйымдастыру
- 140** Жергілікті қамтуды дамыту
- 143** Мемлекетке төленетін төлемдер
- 144** Электр қуатын жеткізу
- 146** Әлеуметтік инфрақұрылымға қосылатын үлес

ИДЕЯСЫ: ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС ОРНАТУ

Бүгінгі таңда қарым-қатынас орнату - ең маңызды дағдылардың бірі. Біз минут сайын өзімізбен, отбасымызбен, достарымызбен, әріптестерімізбен, серіктестерімізбен сөйлесеміз. Тиімді қарым-қатынас орнатудың жеке адамға да, ұйымға да айтарлықтай артықшылықтары көп. Қарым-қатынас дағдыларын дамыту тұлғалық өсуіне және өзін-өзі жетілдіруіне әкелуі мүмкін, бұл өз кезегінде жалпы бизнеске оң әсер етеді.

Оқырмандарымыз үшін есептің әрбір тарауының басында біз қарым-қатынас орнату бойынша «кеңестер» дайындадық, олар дұрыс байланыс орнатуға және кез келген қызметте табысқа жетуге көмектеседі.

КПО-ның ESG-есебі КПО веб-сайтында мемлекеттік, орыс және ағылшын тілдерінде электрондық форматта қолжетімді.

КІРІСПЕ

- 3 Бас директордың алғысөзі
- 6 Есеп туралы
- 8 КПО-ның негізгі мақсаты және бизнес-стратегиясы
- 11 Маңызды тақырыптар және мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу

**БЕЛСЕНДІ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС АДАМДАРДЫ
ӘРЕКЕТКЕ ЖЕТЕЛЕЙДІ.**

БАС ДИРЕКТОРДЫҢ АЛҒЫСӨЗІ GRI 2-22

**КПО-НЫҢ ҰЙЫМ РЕТІНДЕ ҚАНШАЛЫҚТЫ
АУҚЫМДЫ ЕКЕНІ ЖӘНЕ ҚАШАН ДА
ДАМЫП, ТҮРЛІ ӨЗГЕРІСТЕРГЕ БЕЙІМДЕЛУГЕ
ҰМТЫЛУЫ МАҒАН ҮЛКЕН ӘСЕР ҚАЛДЫРДЫ.**

Марко Марсили

КПО бас директоры

Құрметті оқырмандар!

КПО бас директоры ретінде, сіздерге «Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» компаниясының Қазақстандық филиалының 2023 жылғы ESG-есебін немесе Тұрақты даму туралы есебін зор қуанышпен ұсынамын. Бұл Компанияның қаржылық емес есептері жарияланып бастағалы бері жарық көріп отырған он алтыншы есеп болмақ.

КПО-ның ұйым ретінде қаншалықты ауқымды екені және қашан да дамып, түрлі өзгерістерге бейімделуге ұмтылуы маған үлкен әсер қалдырды. Қазіргі технологиялар қарқындап дамып, түрлі инновацияларды талап ететін заманда болашағымыздың тұрақты болуы өзара бірлесіп әрекеттесу және тәжірибе алмасу сияқты қабілеттерімізге байланысты. Есептің осы басылымының негізгі тақырыбы ретінде коммуникацияны алуымыз бекерден-бекер емес, себебі бір-бірімізбен өзара әрекеттесуіміз ұжым жұмысының тиімділігі мен өнімділігіне ықпал етеді.

Өткен жылғы жетістерімізге келетін болсақ, ең алдымен Компанияның өндірістік философиясы мен ұйымдық моделін түрлендіруге бағытталған КПО-365 бизнес стратегиясының әзірленіп, қолданысқа енгізілгендігін атап өткім келеді. Аталмыш көп деңгейлі стратегия тұрақты даму құндылықтары мен қағидаттарын негізге алып, КПО-ның ұзақ мерзімді дамуына және эволюциялық жолмен өркендеуіне бағытталған. 2023 жылы КПО-365 стратегиясының алты басым бағыты бойынша жұмысымызды жалғастырдық, соның ішінде Газ, Қуат және Су

ресурстарын басқару стратегияларын одан әрі жетілдірдік.

2022 жылы КПО мен мердігерлік ұйымдардағы еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар көрсеткіші 0,22 болған болса, 2023 жылы бұл көрсеткіш 0,05-ті ғана құрады. Ал еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар саны жетіден (2022 жылы) екіге (2023 жылы) дейін төмендеді. Тіркелуге тиіс жарақаттар жиілігі 2023 жылы 0,37-ні құрады. КПО мен мердігерлік ұйымдарда ЖКО жиілігі 2023 жылы 0,02-ні құрады. Бір ірі ЖКО тіркелді, оның нәтижесінде мердігерлік ұйымның жүргізушісі жарақат алды.

Біз өндірісте де, кеңселерде де, инфрақұрылымдық объектілерде де қауіпсіздік мәдениетін арттыру бағытындағы жұмысымызды тынбай жалғастырып келеміз. Өткен жыл бойы біз өндірістегі қауіпсіздік деңгейін арттырудың негізгі құралы болып табылатын Қауіпсіздік техникасы саласындағы көшбасшылық және мәдениет бағдарламасын енгізу жолында белсенді жұмыс істедік. Сонымен қатар, ҚТ, ЕҚ және ҚОҚ бойынша карталарды енгізу қорытындысы бойынша 125 ықтимал қауіпті жағдай анықталды, демек бұл жүйе өндірістегі жазатайым оқиғалардың алдын алуға шынында көмектеседі.

Есептік кезеңде КПО компаниясы тұрақты және тұрақсыз сұйық көмірсутек, экспортқа жіберілетін шикі газ және өзінің пайдалануына арналған тазартылған газ түрінде 143 миллион мұнай эквивалентінің баррелінен астам өнім өндірді. 2023 жылы 4 өндіруші және 3 кері айдау ұңғымасы бұрғыланды. Ұңғымалық операциялар

бөлімі ұңғымаларды жөндеумен, сонымен қатар өндіруді оңтайландырумен айналысады, осылайша қандай да бір оқыс оқиғаларсыз жыл сайын 2,5 миллион баррель өндіреді. Бұрғылау шеберлеріне арналған коучинг бағдарламасы сияқты бірқатар бағдарламаларды іске асырудың арқасында бұрғылау жұмыстарын қауіпсіз жүргізу саласында айтарлықтай жақсартуларға қол жеткіздік.

2023 жылы Компания түрлі бағыттар бойынша 10,8 млн. тонна немесе 85,3 млрд баррель шикі мұнай экспорттады. 4-ші компрессордың іске қосылуының арқасында газды кері айдауда жаңа рекордтар орнатылды. Маркетинг бөлімі мұнай экспортының жаңа бағытын игерді – «Дружба» құбыры арқылы Германияға (Адамова застава бекеті) 1 млн тоннаға жуық мұнай жеткізілді.

Өткен жылы біз сондай-ақ Қарашығанақты кеңейту жобасының 1-кезеңін (ҚКЖ-1) іске асыруда (5-ші компрессор мен ілеспе объектілерді салуды қоса алғанда) елеулі табыстарға қол жеткіздік. Сонымен қатар, басқа да мүмкіндіктер, соның ішінде Қарашығанақ газ өңдеу зауытының (ҚГЗ) құрылыс жобасы қарастырылуда.

2023 жылғы күрделі жөндеу және жоспарлы жөндеу жұмыстары ешбір оқыс оқиғасыз өтті және осы жұмыстар негізгі өндірістік тораптардың жұмысының сенімділігін нығайтуға, сондай-ақ өндіру тиімділігі мен технологиялық жабдықтардың қауіпсіздігін арттыруға мүмкіндік берді.

Қазіргі заманда бизнесті жүргізуде ақпараттық технологиялардың атқаратын рөлі зор. КПО-ның өндірістік философиясындағы елеулі өзгерістер жақында құрылған Цифрландыру бөлімінің белсенді жұмысының арқасында орын алды. Цифрлық мүмкіндіктердің жаңа деңгейіне шығу мақсатында цифрландыру бойынша кешенді стратегия мен жол картасы әзірленді. Бөлім бастама берген жобалардың ішінде Ұңғымалардың телеметрия жобасын, Көлікке өтінімдерді және жұмыс уақытын есепке алу табельдерін цифрландыру жобасын,

Киберқауіпсіздікті енгізу жөніндегі кеңейтілген бағдарламаны (жұмыскерлерді оқыту және Қауіпсіздікті басқару орталығын құруды қоса алғанда) атап өткен жөн.

Қоршаған ортаны қорғау саласындағы қызметімізге келетін болсақ, 2023 жылы КПО-да газды кәдеге жарату деңгейі 99,95%-ды құрады және бұл – әлемдік деңгейдегі көрсеткіш. Қазіргі уақытта КПО көміртексіздендіру саласында бірқатар бастамаларды қолға алып, белсенді жүзеге асырып жатыр. Оған қоса, компания энергия тиімділігі, метан шығарындыларын азайту, сондай-ақ төмен көміртекті және көміртексіз шешімдерді бағалау мәселелеріне де аса көңіл бөледі. Бұдан басқа, 2024 жылдың басында КПО БҰҰ-ның «Мұнай-газ секторының метан шығарындыларына қарсы күрес жөніндегі серіктестігі 2.0» бағдарламасына қосылды, осылайша Компания метан шығарындыларын азайтуға деген ниетін растады.

КПО сондай-ақ су ресурстарын басқару жөніндегі жаңа стратегияны дайындауда айтарлықтай ілгері бастық. Аталмыш стратегияның мақсаты – тұтынылатын техникалық суды азайту және азаматтық объектілерден шыққан сарқынды суларды қайта өңдеп, оның қол жетімді көлемін қызметке пайдалану мүмкіндіктерін іздеу.

КПО «жасыл» технологияларды енгізуді, ПГ шығарындыларын азайтуды және қалдықтарды қайта өңдеудің тиімді әдістерін енгізуді ілгерілететін жобаларды жүзеге асыру бағытында белсенді жұмысын жалғастырып келе жатыр. 2023 жылы «Жасыл кеңсе» жобасы аясында Компанияның ҚМГКК-ден тыс барлық кеңселерінде бір реттік пластик ыдыстарды пайдаланудан бас тарттық, қалдықтарды бөлек жинау бойынша бірқатар бастамаларға бастау берілді және жұмыскерлердің хабардарлығын арттыру және «экологиялық (жасыл) ойлауды» қалыптастыру науқаны өткізілді. Сонымен қатар, Uralsk Green Forum-ның ҚОҚ саласындағы ең өзекті мәселелерді талқылауға арналған алаңға айналғанына 6 жыл болды.

Компаниямыздың экологиялық және энергетикалық менеджмент жүйелері үнемі аудиттен өткізіліп отырады және ISO 14001:2015 және ISO 50001:2018 және ISO 14001:2015 халықаралық стандарттарына сәйкес келеді және тиімді деп танылған.

Өткен жыл бойы жұмыскерлерді оқытуға және кәсіптік даярлауға арналған жыл сайынғы бағдарламалар сәтті іске асырылды. 2023 жылы кадрлардағы жергілікті қамту үлесі кәсіптік-техникалық лауазымдар бойынша 98%-ға және басқарушы лауазымдар бойынша 86%-ға жетті. 2023 жылы тауарлар, жұмыстар және қызметтер сатып алудағы КПО-ның жергілікті қамту көрсеткіші 63,24%-ды немесе 756,1 миллион АҚШ долларын құрады. Ұзақ мерзімді бастамалар аясында КПО Мұнай-газ машина жасау саласын дамытуға арналған халықаралық орталықпен бірлесіп, белсенді жұмыс істеп келеді. Бірлесе атқарған ортақ жұмыстың арқасында 2022–2023 жылдары жергілікті тауар өндірушілермен жалпы сомасы 94 млн АҚШ долларынан асатын бірқатар келісімшарт жасалды. Сонымен қатар, 2022–2023 жылдар аралығында қазақстандық компанияларға жергілікті өндірілген тауарларды жеткізуге 107 млн АҚШ долларға 30 келісімшарт жасалды.

Мердігерлік ұйымдармен немесе бизнес-серіктестермен орнатқан өзара ынтымақтастығымыздың деңгейі де үнемі өсіп келеді. Әрбір мердігер ұйым Қарашығанақта тұрақты өндірістік қызметті қамтамасыз етуге өз үлесін қосады. Оңтайлы әлеуметтік ахуалды сақтау үшін КПО мен мердігерлік ұйымдар арасында тұрақты сындарлы диалог болып, ЕК, ҚТ және ҚОҚ, қолайлы еңбек жағдайларын қалыптастыру, жұмыскерлердің еңбек құқықтарын, ҚР Эко кодексінің талаптарын сақтау және осы сияқты тағы басқа өзекті мәселелер талқыланды маңызды.

Әлеуметтік салада КПО әлеуметтік инфрақұрылымды дамытуға бағытталған ауқымды бағдарламаны жүзеге асырып жатыр. Өткен жылы

24 объекті бойынша жұмыстар жүргізілді, соның 18-і пайдалануға берілді. Оның ішінде 13 мектептің, екі дене шынықтыру және сауықтыру кешенінің, визит-орталықтың құрылысы және Батыс Қазақстан облысындағы жолдарды жөндеу жұмыстары аяқталды. Сонымен қатар, Ақсай қаласының орталық аудандық ауруханасы жаңа медициналық жабдықтар алды. 1998 жылдан бастап компания қаражатына 250-ден астам әлеуметтік және инфрақұрылымдық объектілер салынды.

2023 жылдың соңындағы деректерге сәйкес Қарашығанақ жобасы бойынша серіктестер ҚМГКК игеруге барлығы 31,3 млрд көлемінде инвестиция салған.

Аталған жетістіктердің барлығы – алға қойылған мақсаттарға қол жеткізу жолындағы барлық КПО ұжымының еңбекқорлығы мен үйлесімді жұмысының айғағы. Салалас бизнес-серіктестерімізді инновация мен тұрақтылық даму жолында бізге қосылуға шақырамыз.

Күшіміз біріктіріп қана инновациялық, тиімді және экологиялық тұрғыдан орнықты энергетикалық болашақ құра аламыз. Барлық мүдделі тараптармен ойымызды ашық бөлісіп, сындарлы диалог құру арқылы біз бизнес ортасын жетілдіріп, жаңа мүмкіндіктер аша аламыз.

Осы Есептің көмегімен компаниямыздың тұрақты даму саласындағы қызметімен жақынырақ танысып, біліміңізді кеңейтесіз деп үміттенемін. Берілген ақпараттың мазмұны мен форматы туралы қандай да бір пікіріңіз немесе ұсынысыңыз болса, жіберуіңізді сұраймыз – оларды келесі басылымдарды дайындау кезінде ескеріп, есебімізді одан әрі жетілдіру үшін пайдаланамыз.

Ізгі ниетпен,

Марко Марсили

КПО бас директоры

ЕСЕП ТУРАЛЫ ТДМ 12.8, 16.10

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» компаниясының қазақстандық филиалы (бұдан әрі – КПО) – Қазақстан Республикасы Батыс Қазақстан облысы аумағында мұнай және газ шикізатын барлаумен және өндірумен айналысатын 1998 жылы Нидерландыда тіркелген халықаралық мұнай және газ компаниясы. КПО компаниясы «Шелл», «Эни», «Шеврон», «Лукойл» мен «ҚазМұнайГаз» ҰК акционер компаниялары мен Қазақстан Республикасының Үкіметі арасында жасалған Өнімді бөлу туралы түпкілікті келісімнің (бұдан әрі – ӨБТК) негізінде осы компаниялар атынан әрекет ететін Қарашығанақ мұнай, газ және конденсат кен орнының операторы болып табылады. GRI 2-1, 3-3

КПО 2008 жылдан бері, яғни 15 жыл бойына тұрақты даму саласындағы қызметі туралы жыл сайын есеп беріп келеді. 2009 жылы Компания [Тұрақты даму кодексін](#) қабылдады және оған сәйкес жыл сайын тұрақты даму саласында «жасалған жұмыс туралы сыртқы мүдделі тараптарға толық және расталған ақпарат баяндалған есеп беруге» міндеттенеді. КПО-ның Тұрақты даму кодексіндегі ережелер тұрақты дамуға қатысты жалпы қабылданған анықтамасына сәйкес келеді: **«болашақ ұрпақтың өз қажеттіліктерін қанағаттандыру мүмкіндіктеріне еш нұсқан келтірмей, бүгінгі күн қажеттіліктерін өтеу».**

Компанияның бұл Есебі – Компания дайындаған он алтыншы есеп. Аталмыш Есеп компанияның қызметін жүзеге асырып жүрген аймаққа әсері (ең маңызды аспектер бойынша) туралы барлық мүдделі тараптармен ашық және айқын қарым-қатынас орнатылғандығының айғағы болып табылады. Бұл құжатта біз Компанияның есепті кезеңдегі қызметінің нәтижелерін тұрақты дамудың үш негізгі бағыты бойынша ашып баяндаймыз: әлеуметтік (S), экологиялық және экономикалық (E), сондай-ақ кәсіпорынды басқаруды ұйымдастыру (G).

Есепте өндірістік көрсеткіштер мен дамыту жоспарлары, энергетикалық бетбұрыс саласындағы ұстанатын әдістеріміз, сонымен қатар мүдделі

тараптардың топтарымен өзара әрекеттесу арқылы жүзеге асырылған әлеуметтік жобалар, экологиялық бастамалар мен экономикалық серіктестіктер туралы ақпарат берілген.

Бүгін біз осыдан 25 жылдан астам уақыт бұрын негізі қаланған істеріміздің нәтижесін көріп отырмыз. Біз қызметіміздің өңірге, жалпы елге, тіпті бүкіл әлемге әсерін түсінетін болғандықтан, тұрақты даму қағидаттарын ұстану Қарашығанақты игеруде моральдық «лицензиямыз» болды және одан әрі де солай қала береді.

Есептің қолдану аясы мен шегі

GRI 2-3, 2-6, 3-3

КПО-ның ESG-есебі Қарашығанақ мұнай, газ және конденсат кен орнына бөлінген жер телімі мен Қарашығанақ-Орынбор тасымалдау жүйесі (ҚОТЖ) және Қарашығанақ-Атырау тасымалдау жүйесі (ҚАТЖ) экспорттық құбыржол жүйелері шегіндегі барлық қызметтерді қамтиды.

Бұл басылымда КПО-ның 2023 жылғы жұмысы баяндалады. Құжатта 2023 жылғы көрсеткіштеріміз, сондай-ақ 2024 жылға жасалған жоспарларымыз да көрсетілген. Қызметіміздің тұрақтылығын көрсету мақсатында іріктеп алынған маңызды тақырыптар бойынша көрсеткіштеріміз өткен бірнеше жылмен салыстырылып берілген. Қалыптасқан тәжірибеге және GRI стандарттарының талаптарына сәйкес біз жетістіктерімізбен қоса қызметімізде кездескен түрлі қиындықтар туралы да айтуға тырысамыз. Мазмұнында біз ең маңызды деп тапқан тақырыптарды белгіледік, кейін олар тиісті тарауларда егжей-тегжейлі сипатталған.

2022 жылғы Тұрақты даму туралы есебі 2023 жылғы маусымның соңында жарияланды. Барлық бұрынғы КПО тұрақты даму туралы есептерін КПО вебсайтындағы [«Тұрақты даму»](#) бөлімінен табуға болады.

КПО-ның қаржылық емес есептілігінің тарихы

КПО тұрақты даму туралы есептерін 2008 жылдан бері жариялап келеді.

- **2008 ж. – 2012 ж.** – ең алғашқы шығарылған есептер GRI үшінші Нұсқауына – G3 сәйкес әзірленді.
- **2013 ж. – 2016 ж.** – бұл жылдары жарық көрген КПО есептері Есептілік бойынша жаһандық бастаманың төртінші нұсқауына (GRI G4) сәйкес әзірленді. 2014 жылы КПО компаниясы GRI G4 нұсқауы талаптарын қолданған Қазақстандағы алғаш компаниялардың бірі болды.
- **2017 ж. – 2022 ж.** – есептер БҰҰ ТДМ ескеріп, GRI стандарттарының талаптарына сәйкес әзірленді.

Тұрақты даму саласында қолданылатын есеп беру стандарттары

Бұл есеп 2021 жылғы GRI стандарттарының талаптарына сәйкес және 2021 жылғы мұнай-газ секторына арналған GRI стандарттары талаптарын ескеріп дайындалды. Есепте Компания үшін аса маңызды тақырыптар бойынша көрсеткіштер жарияланған. Сонымен қатар, біз GRI стандарттарының талаптарына сәйкес келетін ESG күн тәртібін зерделедік. Біз БҰҰ-ның Тұрақты даму жөніндегі мақсаттарының Қазақстанда орындалуына қосып жүрген үлесімізге үнемі салыстырмалы талдау жүргізіп отырамыз. Біз сондай-ақ CSRD, SASB сияқты қаржылық емес есеп берудің жаңа стандарттарын зерттеп жатырмыз және олардың компаниямызға қаншалықты қатысты екенін анықтап жатырмыз.

GRI стандарттары талап ететіндей Есептің ашықтығы мен шынайылығын қажетті деңгейде қамтамасыз ету біз үшін қашан да маңызды. GRI стандарттарын тұрақты даму туралы есеп беру үшін ең лайықты деп санаймыз.

Ақпараттың тәуелсіз расталуы GRI 2-5

Компания Тұрақты даму туралы есебін растау тәжірибесін 2009 жылы бастады. Содан бері аудиторлық компаниялар КПО-ның он үш есебіндегі ақпараттың растығын тексерді. Есептерімізді тәуелсіз растау арқылы қаржылық емес есептеріміздің ашықтық пен шынайылық тұрғысынан жоғары деңгейде болуына ықпал ететініне сенімдіміз.

Осы есепте ашып көрсетілетін деректерді растау үшін КПО «PwC Kazakhstan» компаниясының тәуелсіз сарапшыларының көмегіне жүгінді. PwC Kazakhstan компаниясының «Шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін тәуелсіз тексеру нәтижелері туралы есебі» 161-164 беттерде берілген.

Есеп мазмұнын Компания ішінде келісуге келетін болсақ, ESG-есепті Компанияның директорлар комитеті бекітеді, есепті дайындау барысында оны оператор компаниялар тарапынан Тұрақты даму мәселелері жөніндегі қосалқы комитет мүшелері мақұлдайды.

Жыл сайынғы конкурстарда және «Эксперт Қазақстан» агенттігінің ұлттық рейтингтерінің қорытындыларында КПО компаниясының тұрақты даму туралы есебінің жоғары сапасы мен тиянақтылығы жоғары бағаланып, бірнеше рет танылды.

2017 жылдан бастап Тұрақты даму туралы есепте қоршаған ортаны қорғау туралы ақпаратты жария етудің арқасында КПО Дүниежүзілік жабайы табиғат қоры (WWF) өткізетін Қазақстан мұнай-газ компанияларының экологиялық ақпаратының ашықтығы рейтингінде көш бастаған үштіктің қатарында келеді.

2018 жылы КПО «Азия елдері арасындағы тұрақты даму саласында есеп беру бойынша марапаттау 2018» сайысында «Үздік экологиялық есеп» және «Лайықты еңбек шарттарын қамтамасыз ету бойынша үздік есеп» номинациялары бойынша финалға шықты.

2023 жылғы желтоқсанда КПО PwC Kazakhstan компаниясының 2022 жылғы жылдық есептердің нәтижелері бойынша жасаған ESG-ақпаратты ашып көрсету деңгейі бойынша үздік 50 компания рейтингінің төртінші басылымының көшбасшылар тізіміне енді.

КПО PwC Kazakhstan рейтингінде ESG-ақпаратты жариялау деңгейі бойынша қаржылық емес компаниялар арасында 2019 жылдан бастап үздік ондықта келеді.

КПО «ESG-ақпаратты ашып көрсету бойынша үздік тәжірибе» және «Қоршаған ортаны қорғау мәселелерін ең үздік ашып көрсеткен компания» номинациялары бойынша дипломдар иеленді.

КПО 365

«КПО 365» стратегиясының бірінші саны алдымызға қойған **3 негізгі мақсатты** білдіреді. Олар жылдан жылға өзгеріссіз қала береді. Бұлар стратегияның негізгі іргетасы іспетті және стратегияның қалған элементтері осыларға негізделеді. Осы мақсаттар КПО-ны қызметі орнықты және тұрақты даму қағидаттарына сәйкес ұйымдастырылған әлемдік деңгейдегі кәсіпорынға айналдыратын қозғаушы күштер болып табылады.

Одан кейінгі сан **6 басым бағытты** білдіреді. Олар да тұрақты болып қалады, тек қажет болған жағдайда 3 жыл сайын жаңартылып отыруы керек.

«КПО 365» стратегиясындағы әр басым бағыт **«5» жолды** қамтиды. Бұл жолдар – КПО-ның ұзақ мерзімді көздеген мақсатына жетуге жетелейтін жыл сайынғы қысқа мерзімді стратегиялар. Жоспарымызға сәйкес аталмыш жолдар жыл сайын қайта қаралып, бекітіліп немесе жаңартылып отырады, содан кейін тиімділіктің жылдық негізгі көрсеткіштерімен байланыстырылады және кейін осы ақпаратты негізге алып, болашақтағы қызмет жоспарланады.

КОМПАНИЯНЫҢ МИССИЯСЫ

Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» негізгі миссиясы – Қарашығанақ мұнай, газ және конденсат кен орнын табиғатқа қамқорлық және экономикалық тиімділік қағидаттары негізінде, сондай-ақ жергілікті халықтың әлеуметтік-экономикалық дамуы мен өркендеуі үшін мүмкіндіктер жасай отырып игеру.

Осы мақсатқа қол жеткізу жолында КПО өз қызметтерінде тұрақты даму қағидаттарын берік ұстанады және келесілерді жүзеге асыруға өз үлесін қосады:

- Компания қызметімен байланысты теріс әсерді барынша азайту, ал мүмкіндіктерді барынша арттыру;

- Қарашығанақ кен орнын игеру барысында қабылдайтын шешімдерінің ұзақ мерзімді салдарын ескеру;
- Мүдделі тараптарды сындарлы сұхбатқа тарту;
- Өндірісті ұйымдастырудың озық әдістерін енгізу және ашықтықты қамтамасыз ету.

Компания өз қызметін [Тұрақты даму кодексінде](#), сонымен қатар [КПО бизнес қағидаттарында](#) бекітілген он тұрақты даму қағидатын басшылыққа алып, БҰҰ-ның тұрақты даму саласындағы мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізуге өз үлесін қосып жүзеге асырады. [ТДМ 16.б](#)

КПО БИЗНЕС СТРАТЕГИЯСЫ [GRI 2-22, 201-2, ТДМ 7, 8.4, 12, 13, 16.б, 17.14](#)

Ұзақ мерзімді әлеуметтік, экологиялық және экономикалық тұрақтылықты қамтамасыз етуге деген талпынысымыз КПО миссиясында көрініс тапқан. Бұл мақсатымызға 3 мақсаттан, 6 басым бағыттан және 5 «жолдан» тұратын «КПО 365» атты стратегиямызды іске асыру арқылы қол жеткізуді жоспарлап отырмыз (1-суретті қараңыз).

КПО-ның бизнес стратегиясының мақсаты – бүкіл ұйым аясында миссияға қатысты тұтастықтың болуын қамтамасыз ету және алға қойылған

міндеттер мен берілген уәделердің орындалуын қадағалау үшін құрылған жүйеге сәйкес әрекет ету.

Стратегиялық мақсаттарға қол жеткізу үшін компанияның ұстанымы мен миссиясын тактикалық және нақты әрекеттерге айналдырған өте маңызды. Бұған «КПО 365» корпоративтік стратегиясын енгізу арқылы қол жеткізбекпіз. Бұл стратегия болашақта КПО-ны табысқа жетелейтін құрамдас элементтерді анықтайды және олар 1-суретте көрсетілген.

1-сурет. «КПО 365» стратегиясы

3 негізгі мақсатты

6 басым бағытты

5 «жолды»

1

ҚҰНДЫЛЫҚ-
ТАРЫМЫЗ

1

Адамдарға деген
қамқорлық

Адамдар – КПО үшін маңызды ресурс. Жұмыскерлерімізді дамыту және бизнес-процестерді жетілдіру – компанияның негізі.

2

ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және Мақсатты
нөлдік көрсеткіш

«Goal Zero» немесе жарақат алу мен жазатайым оқиғалар бойынша нөлдік көрсеткішке ұмтылу – жұмыскерлеріміздің, жұмыс істейтін ортамыздың және қолданатын объектілеріміздің қауіпсіздігін ӘРДАЙЫМ қамтамасыз етуге деген ұмтылысымызды көрсететін жігерлендіретін мақсат.

2

ТҰРАҚТЫЛЫҚТЫ
ҚАМТАМАСЫЗ
ЕТУ

3

Мүдделі тараптар және
қарым-қатынастар

Стейкхолдерлермен өзара әрекеттестік – Компания қызметінің ажырамас бөлігі: ол заңнамаға және Компанияның ішкі процедураларына сәйкес жоспарланады, құжат жүзінде тіркеледі және іске асырылады.

4

Шығындар құрылымын
басқару

Әр долларды орнымен жұмсай отырып, тұрақты және негізделген бюджет пен шығындар процесін қамтамасыз ету мүдделі тараптармен жақсы қарым-қатынас орнатуға септігін тигізеді, осылайша шығындарымыздың құрылымы жақсырақ басқарылады.

3

БОЛАШАҚТЫ
ҚҰРУ

5

Кірістерді әртараптандыру
және арттыру

Қарашығанақ кен орнын игеру стратегиясы мұнай мен тұрақты конденсат өндіруге басымдық беріп, сұйық көмірсутектер өндірудің жоғары деңгейін сақтап тұру мерзімін мейлінше ұзарту арқылы барлық стейкхолдердер үшін құндылықты/табысты барынша арттыруға бағытталған.

6

«Жасыл КПО»
тұжырымдамасына көшу

КПО «жасыл» стратегиясы компанияны 1-ші және 2-ші қамту аялары бойынша нөлдік деңгейге қол жеткізген және өңірді дамытуға назар аударатын әлемдік деңгейдегі көмірсутектер мен энергияның «жасыл» өндірушісі қылуға, сонымен қатар Қазақстанның энергетика саласындағы тұрақтылығын сақтай отырып, қоршаған ортаға әсерді азайтуға бағытталған.

КЛИМАТҚА ҚАТЫСТЫ ҚАТЕРЛЕР МЕН МҮМКІНДІКТЕР GRI 201-2

Біз климаттың өзгеруінен туындайтын тәуекелдер мен мүмкіндіктерді бағалау және басқару тәсілін үнемі жетілдіріп отырамыз. Бұл жұмысымыздың аясында түрлі уақыт аралығын қарастырып, ол кезеңдердің қатерлерді анықтау және қызметті жоспарлау үшін маңыздылығын анықтаймыз. Біз шығарындылар саудасы жүйесіне, көміртегі бағасына, жаңартылатын энергия көздеріне және офсеттік шешімдерге қатысты заңнамадағы өзгерістерді белсенді түрде қадағалап отырамыз. Энергетикалық бетбұрыстың орта және ұзақ мерзімді перспективада қалай өрбуі мүмкін екені туралы түсінік беретін әлеуетті сценарийлерімізге осы факторлар енгізілген. Осы идеялар стратегиялық көзқарасымызды, қаражатты бөлуді және парниктік газ шығарындыларын азайтуға бағытталған мақсаттар қоюды анықтайды.

Біз сонымен қатар климаттың өзгеруіне байланысты орын алуы мүмкін физикалық қатерлерге қарсы төзімділікті арттыру үшін активтеріміз бен өндірістік қызметімізді тиімді бейімдеу жолында жұмыс істеп жатырмыз. Активтер мен персоналды климаттық қатерлердің физикалық әсерінен қорғау бойынша іс-шаралар жүргізіліп жатыр. 2024 жылдың наурыз-сәуір айларында КПО компаниясы Батыс Қазақстан облысы Бөрлі ауданының жергілікті билік органдарына су тасқынына қарсы қоршаулар салуда қолдау көрсетіп, зардап шеккен тұрғындарға қол ұшын созды. Компания су тасқыны салдарынан үйлері жарамсыз болған адамдарға жаңа тұрғын үй сатып алуға 2 млрд теңге көлемінде өтеусіз қаржылық көмек көрсетті.

Біз сондай-ақ ҚР Үкіметімен ынтымақтасып, нормативтік базаны қалыптастыру бойынша түрлі жұмыс топтарына қатысып жүрміз, бұл өз кезегінде Париж келісімінің мақсаттарына қол жеткізуге мүмкіндік бермек.

2024 жылдың наурызында КПО шығарындыларды дәл өлшеуге негізделген кешенді есеп беру жүйесі – «Мұнай-газ секторының метан шығарындыларына қарсы күрес жөніндегі серіктестік 2.0» (OGMP) атты халықаралық бастамаға қосылды. OGMP 2.0 – БҰҰ-ның Қоршаған ортаны қорғау бағдарламасының мұнай-газ саласындағы есептілікті жақсартуға және метан шығарындыларын азайтуға бағытталған озық бастамасы.

Қазақстанның жетекші мұнай-газ кәсіпорындарының бірі ретінде КПО энергетикалық бетбұрыстың қатерлері мен мүмкіндіктерін алдын ала анықтауға тырысады.

Коммерциялық қатерлер (орта және ұзақ мерзімді)

Төмен көміртекті экономикаға көшу және Еуроодақтың көміртек шығарындыларын трансшекаралық реттеу механизмінің мұнай мен газға таралуы мұнай-газ өнімдерін өндіруге көп энергия жұмсалатын болғандықтан сатылатын өнім көлемінің және/немесе табыстылығының төмендеуіне әкелуі мүмкін. Сонымен қатар, инвесторлар мен қаржы институттары артық көріп, басымдық беретін бағыттардың өзгеруі капитал пайдалануға деген мүмкіндікті шектеп, оның құнын арттыруы мүмкін.

Нормативтік-құқықтық талаптарға қатысты қатерлер (қысқа, орта және ұзақ мерзімді)

Басқа нарықтар сияқты Қазақстанның көміртек нарығы да ПГ шығарындыларына берілетін тегін квотаны төмендету арқылы және шығарындыларға берілетін квоталарды саудалау жүйесін дамыту арқылы бизнесті төмен көміртекті технологияларға жүйелі көшіруді көздеп отыр. Болжам бойынша көміртек шығарындыларын реттеу механизмінің күшейтілуіне байланысты нормативтік талаптарды орындауға кететін шығындар арта түседі. Дегенмен, қазіргі уақытта тегін көміртек квоталарының төмендеу қарқынына, көміртегі бағасына және басқа да реттеу механизмдеріне қатысты шешімі табылмаған түрлі сұрақтар бар. Бұл жобаларды жоспарлау және инвестициялық шешімдер қабылдау процестерінде ескерілуі қажет тиісті болжамдарды анықтауды қиындатады.

Физикалық қатерлер (қысқа мерзімді, орта және ұзақ мерзімді)

Су тасқыны, құрғақшылық, жаз кезіндегі жоғары температура сияқты қатерлерді қамтитын климаттың өзгеруінен туындайтын әлеуетті жағдайлар КПО объектілеріне, өндірістік қызметіне және жеткізу тізбегіне әсер етуі мүмкін. Бұл қауіпті факторлар мен әсерлердің жиілігі арта түседі деп күтіледі. Климаттың өзгеруіне байланысты болса да не байланысы жоқ болса да, ауа-райының экстремалды құбылыстары КПО-ның қаржылық жағдайына теріс әсер етуі мүмкін.

Беделге қатысты қатерлер (ұзақ мерзімді)

Беделге қатысты қатерлерге келетін болсақ, егер КПО өзін климаттың өзгеруіне қарсы күресте көшбасшылардың бірі ретінде көрсете алмаса, ол материалдық емес беделге қатысты қатерлерден зиян шегу мүмкін. Бұл мұнай-газ саласындағы әрбір кәсіпорынның процеске қосылып, ортақ жауапкершілікті бөлісу қажет екенін көрсетеді. Демек, КПО-ның бүкіл сала күш жұмылдырған бастамаға қосатын үлесі айқын және танылатындай болуы керек. Бұл КПО-ның өзінің және бас компанияларынан алынған ең жақсы қолданыстағы технологияларды, тәжірибелер мен бастамаларды қолдануға деген ұмтылысын білдіреді. Бас компанияларымыздың көпшілігі өздерінің операциялық философияларында энергетикалық бетбұрыс тұрғысынан үлкен серпіліс жасады.

Энергетикалық бетбұрыстың арқасында КПО-ға заңнаманың және нарық сұранысының өзгеруін өз пайдасына пайдалануға оңтайлы мүмкіндіктер береді. Біз шығарындыларды мейлінше азырақ шығарып, барынша көбірек құндылық қамтамасыз етуге тырысатындықтан, бүгін біз энергия тиімділігі құралдарына, жаңартылатын энергия көздеріне, табиғатпен байланысты офсет мүмкіндіктеріне және метан шығарындыларын бақылауға назар аударамыз. Энергия тиімділігін арттыру және жаңартылатын энергия көздерін пайдалану өнімдеріміздің ПГ шығарындылары мен көміртек ізін азайтуға көмектеседі. Бұл заңнаманың орындалуын қамтамасыз етеді, сонымен қатар квота шегінен асып кетумен байланысты ықтимал шығындардың туындауының алдын алады және бәсекеге қабілеттілігімізді сақтайды. Басқа шешімдер дайындалып, кең қолданысқа енгенге дейін көміртекті офсеттік шешімдер қысқа және орта мерзімді перспективада болашақтағы көміртексіздендіру процесіне көпір ретінде тез және құнды рөл атқарады. Толығырақ ақпарат осы есептің «Климаттың өзгеруі және энергетикалық бетбұрыс» бөлімінде берілген.

Оған қоса айта кетері, метан шығарындыларын бірнеше себептерге байланысты бақылау қажет. Ең бастысы – метан климаттың өзгеруіне және ауа сапасына айтарлықтай әсер етеді. Тиімді бақылау жүйелерін енгізу есеп беру процестерін жақсартуға және метан шығарындыларының қоршаған ортаға шығуының алдын алуға көмектеседі. Метан шығарындыларының жетілдірілген мониторингі мен есептің ашықтығын қамтамасыз ету біздің алдағы бес жылдағы – 2024 жылдан 2029 жылға дейінгі басты басымдықтарымыз болып табылады.

GRI 2-23

ІСКЕРЛІК ҚАФИДА:

Ақпарат беру және өзара әрекеттесу

Біз мүдделі тараптармен жүйелі түрде диалог жүргізу мен өзара әрекеттесудің маңыздылығын түсінеміз.

Біз жұмысымыз туралы хабардар болуға және тиісті ақпарат алуға толық құқылы мүдделі тараптарға сол ақпаратты ұсынуды міндетіміз деп санаймыз, алайда бұл ретте заңды басым құқыққа ие іскерлік құпиялық ережелерін ескереміз.

Жұмыскерлерімізбен, бизнес серіктестермен және жергілікті қауымдастықтармен қарым-қатынасымызда біз адал әрі толық жауапкершілікпен тыңдауға және әрекет етуге тырысамыз.

МАҢЫЗДЫ ТАҚЫРЫПТАР ЖӘНЕ МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРМЕН ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ

GRI 2-29, 3-1, 3-2, ТДМ 17.16, 17.17

Тұрақты даму саласындағы табыс бизнес пен мүдделі тараптар арасындағы диалогтың тиімділігіне байланысты. Біз мүдделі тараптармен тығыз байланыстымыз және олардың пікірлері біз үшін маңызды. ESG-есеп мүдделі тараптарды қызметіміз туралы хабардар етудің негізгі құралы болып табылады. Есепте сонымен қатар негізгі мәселелерді қалай шешкеніміз туралы, есеп берілетін кезеңде компанияға да, мүдделі тараптарға да қандай да бір жолмен әсер етуі мүмкін осыған байланысты өзгерістер туралы баяндаймыз.

Оған қоса, Есепте КПО компаниясының бүкіл өңірдің дамуына ықпалын талдауға мүмкіндік беретін көрсеткіштердің үлкен көлемі ұсынылған. Есепті әзірлеуде біз бас компанияларымыздың мол тәжірибесін негізге аламыз және қаржылық емес есептілік саласындағы әлемдік деңгейде мойындалған практика талаптарын ұстанамыз.

Мүдделі тараптарымызбен орнатылған нәтижелі қарым-қатынасымызды жалғастыру және өзара тиімді шешімдер қабылдау біз үшін маңызды. Әдетте, шешімдер өзара әрекет кезінде қабылданады. Мүдделі тараптармен өзара әрекеттестік – Компания қызметінің ажырамас бөлігі: ол заңнама шеңберінде және Компанияның ішкі процедураларына сәйкес жоспарланады, құжат жүзінде тіркеледі және іске асырылады. КПО бөлімшелері өз мүдделі тараптарын қауіп-қатерлер мен маңызды тақырыптарды талдау негізінде анықтайды және осы Есепте олармен өзара әрекеттесу бойынша тәжірибелерімен бөліседі.

КПО қызметі ауқымды болғандықтан оның мүдделі тараптарының құрамына көптеген топтар мен ұйымдар кіреді. 3-суретте мүдделі тараптардың біз үшін аса маңызды топтарын атап шықтық және 2023 жылы олармен өзара әрекеттестікті қандай жолмен жүзеге асырғанымызды көрсеттік.

ESG-есепті дайындау кезінде Компания ішіндегі түрлі бөлімдермен, сондай-ақ одан тыс мүдделі тараптармен өзара әрекет арқылы ақпарат алмасып, деректер жиналады. Есепті әзірлеудегі көпжылдық тәжірибемізге сүйеніп, біз қызметіміз үшін ең өзекті және маңызды тақырыптар бойынша мәлімет беру үшін жыл сайын қайта қаралатын бірқатар маңызды тақырыптарды белгілеп алдық. Есептің осы шығарылымында біз олардың даму қарқыны туралы хабарлауды жалғастырамыз.

Маңызды тақырыптар шегін анықтау құралы ретінде GRI Есептілік бойынша жаһандық бастама стандарттарын және олардың мұнайгаз саласына арналған қосымшасын басшылыққа аламыз. Есепте берілген нәтижеліліктің аса маңызды көрсеткіштерін Халықаралық мұнай-газ өндірушілер қауымдастығының (IOGP) деректерімен салыстырмалы түрде көрсетеміз. Қолданылатын GRI стандарттарын біз менеджмент саласындағы әдістерді және Компания қызметінің негізгі көрсеткіштерін ескере отырып ашамыз. Сонымен қатар, қауіп-қатерлер мен мүмкіндіктер бағаланады, алға қойылған мақсаттар өткен кезеңдердің жетістіктерімен сандық түрде салыстырылады.

Әртүрлі стандарттардың талаптарына қарамастан, біз Компанияның қызметі мен тұрақты даму саласындағы маңызды тақырыптар бойынша барынша толық ақпарат беруге тырысамыз. Сондықтан, Есепте берілген ақпарат GRI көрсеткіштерімен ғана шектеліп қоймайды.

Есепте талқыланатын маңызды тақырыптар жалпы КПО қызметінен және жеке өндірістік операцияларды жүргізу кезінде болатын экономикалық, экологиялық және әлеуметтік әсер ету мәселелерін қамтиды.

Есеп беру кезеңінде баяндалған тақырыптар бас компанияларымызбен, өкілетті орган «PSA» ЖШС-мен, әртүрлі бақылаушы органдармен, мердігерлерімізбен, салалық серіктестерімізбен, жұмыскерлерімізбен, кәсіподақтармен, жергілікті халықпен және БАҚ өкілдерімен көп тарапты өзара әрекеттестік барысында ұдайы қадағаланып отырады. Мүдделі тараптар жергілікті тұрғындармен өткізілетін консультативтік кеңестерде, форумдарда, конференцияларда, қоғамдық тыңдаулар сияқты түрлі жиналыстар барысында, әлеуметтік сауалнамалар мен тексерулер жүргізу кезінде, сондай-ақ Компаниямен тікелей байланысу арқылы өздерін толғандыратын мәселелерді көтереді. (3-суретті қараңыз) **GRI 2-29**

2023 жылдың аяғында осы есепте көрсетілетін аса маңызды тақырыптарды анықтау мақсатында негізгі мүдделі тараптарымыздың арасында сауалнама жүргіздік. Таңдалған сыртқы респонденттердің ішінен мемлекеттік органдардың, бас компаниялар мен мердігерлік ұйымдардың өкілдері, сондай-ақ Компания қызметкерлері сауалнамаға жауап берді. Аталмыш сауалнама есеп беру процесін талдап зерделеуге және маңызды тақырыптар тізімінде басым бағыттарды белгілеуге көмектесті. 2-суретте көрсетілген барлық тақырыптар 2023 жылы да КПО мен оның мүдделі тараптары үшін маңызды болып қала берді. Біз 2024 жылдан бастап Климаттың өзгеруі деген жаңа тақырыпты қостық. Себебі, бұл тақырып жаһандық және қазақстандық күн тәртібінде аса маңызға ие. **GRI 3-1, 3-2**

Сауалнама нәтижелері сонымен қатар технологиялар мен инновациялар, қоршаған ортаны қорғау, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы сияқты тақырыптардың жоғары маңыздылығын көрсетті. Одан кейін персоналды дамыту және оқыту, энергия тиімділігі және технологиялық процестердің қауіпсіздігі тақырыптары жүреді. Парниктік газдар мен ластаушы заттардың шығарындыларын азайту және су ресурстарын тиімді пайдалану тақырыптары да маңызды деп атап өтілді. Соңғы үш жыл ішінде таңдалған үздік 8 тақырып 1-кестеде берілген.

1-кесте. 2021–2023 жылдары мүдделі тараптардың негізгі топтарына жүргізілген сауалнама нәтижесінде неғұрлым маңызды деп танылған тақырыптарды салыстыру.

2023	2022	2021
1. Технологиялар мен инновациялар	1. Жеке және өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету	1. Жеке және өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету
2. Қоршаған ортаны қорғау заңнамасын сақтау	2. Жұмыскерлердің еңбегін қорғау мен қауіпсіздік техникасы	2. Жұмыскерлердің еңбегін қорғау мен қауіпсіздік техникасы
3. Жұмыскерлердің еңбегін қорғау және қауіпсіздік техникасы	3. Жұмыскерлердің денсаулығын сақтау	3. Жұмыскерлердің денсаулығын сақтау
4. Персоналды дамыту және оқыту	4. Технологиялық процестердің қауіпсіздігі	4. Технологиялық процестердің қауіпсіздігі
5. Энергия тиімділігі	5. ТЖ-да әрекет етуге дайындық	5. ТЖ-да әрекет етуге дайындық
6. Технологиялық процестер қауіпсіздігі	6. Мердігерлермен өндірістік қатынас	6. Ауа сапасын қадағалау
7. Парниктік газдар мен ластаушы заттар шығарындыларын азайту	7. Жұмыспен қамту және еңбекақы төлеу	7. Парниктік газдар мен ластаушы заттар шығарындыларын азайту
8. Су ресурстарын тиімді пайдалану	8. Кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру	8. Су ресурстарын тиімді пайдалану

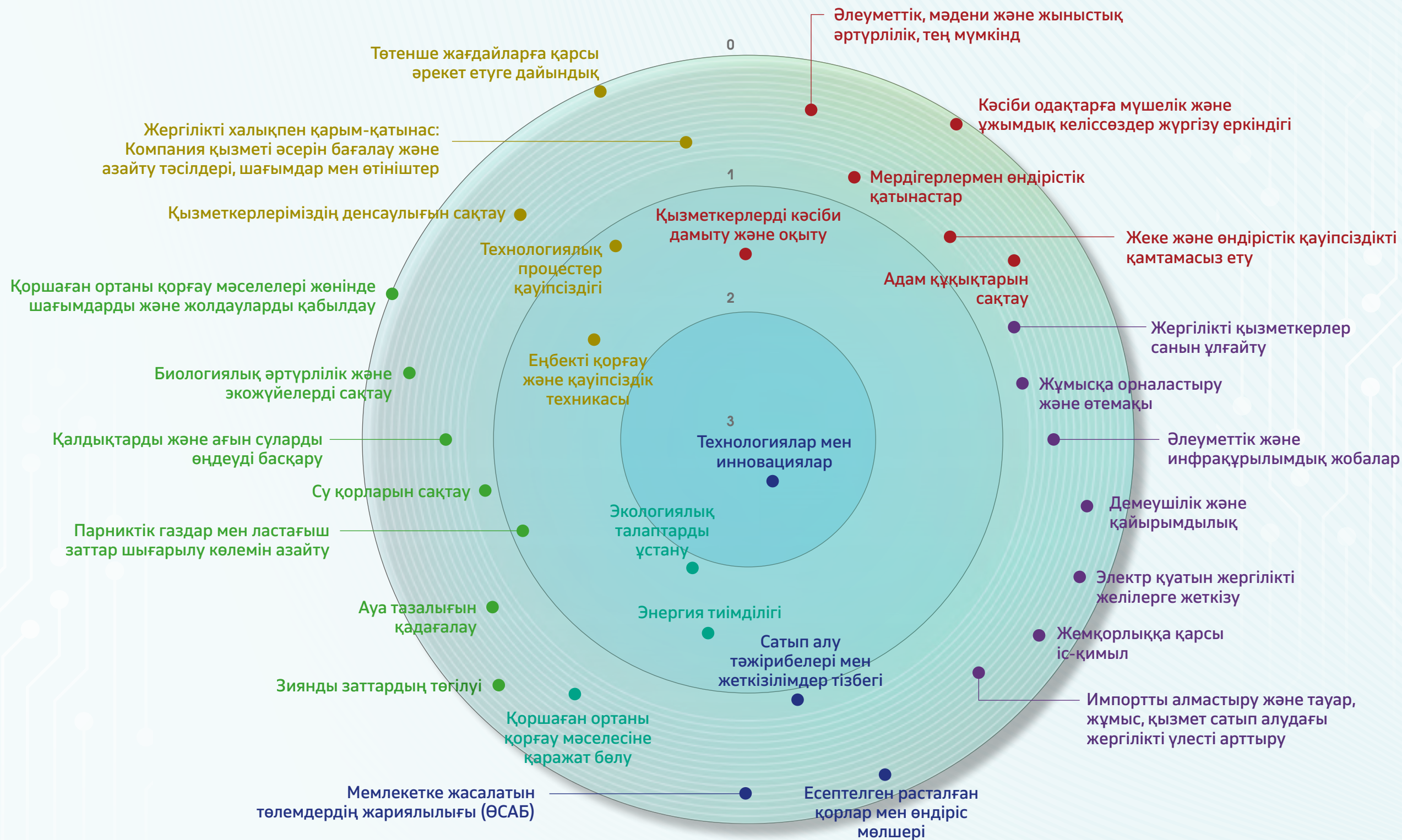
Осы есепте баяндалатын қандай да бір тақырыптардың өзектілік деңгейін 2-суретте байқауға болады. Тақырыптар маңыздылығына қарай диаграмманың сыртқы шетінен ортасына дейін 0-ден 3-ке дейінге диапазонда көрсетілген. Шекті мәні бірден жоғары ең маңызды тақырыптар диаграмманың ішкі қабаттарында орналасқан.

Есепті дайындау барысында негізгі мақсатымыз осы Есепте жарияланатын маңызды тақырыптар туралы қоғамның хабардарлығын үнемі арттырып отыру деп

білеміз. Кері байланыстың онлайн формасын [веб-сайтымыздан](#) таба аласыз. Есеп туралы ойыңызды кез келген уақытта өзіңізге ыңғайлы формада Sustainability@kpo.kz электронды поштасына жолдай аласыз.

Есептердің қағаз нұсқаларында оқырмандар жырттып алып, толтыра алатын кері байланыс формасы бар. Келіп түскен ескертулер мен ұсыныстар келесі есепті дайындаған кезде назарға алынатын болады.

2-сурет. 2023 жылдағы сауалнама нәтижесі бойынша КПО тұрақты дамуының маңызды тақырыптары GRI 3-1, 3-2

Ескерту: Тақырыптар маңыздылығы диаграмманың сыртқы шетінен ортасына дейін қойылған 0-ден 3-ке дейінге диапазонда көрсетілген. Ең маңызды тақырыптар диаграмманың ішкі шеңберлерінде орналасқан.

3-сурет. КПО мүдделі тараптары және олармен 2023 жылы өзара әрекеттесудің негізгі жолдары (GRI 2-29)

КПО жергілікті тұрғындар мен мердігерлік ұйымдардың қызметкерлері сияқты мүдделі топтарға ерекше көңіл бөледі. Осы осал топтарға көмек көрсету бойынша әлеуметтік бастамалар мен іс-шаралар туралы ақпаратты ашу «Жергілікті қоғамдастықтар», «Өндірістік қатынастар», «Денсаулықты қорғау» және «Әлеуметтік инфрақұрылымға үлес» тарауларында берілген. (GRI 2-23)

ҚР МИНИСТРЛІКТЕРІ/АГЕНТТІКТЕРІ

- ▶ Жұмыс жиналыстары мен сапарлары
- ▶ Шетелдік инвесторлар кеңесінің отырыстары
- ▶ Жұмыс топтарының отырыстары

ӨКІЛЕТТІ ОРГАН «PSA» ЖШС

- ▶ Бюджет және өндірістік сұрақтар бойынша техникалық жиналыстар
- ▶ Басқару бойынша бірлескен комитет (ББК) жиналыстары
- ▶ Сатып алулар бойынша бірлескен комитет (СБК) жиналыстары
- ▶ Өнімді өткізу бойынша бірлескен комитет (ӨБК) жиналыстары
- ▶ Жергілікті қамту бойынша қосалқы комитет жиналыстары

БАҚ
(республикалық, өңірлік, жергілікті)

- ▶ Хат алмасу, пресс-релиздері, мақалалар, кездесулер, қоғамдық іс-шаралар, VIP қонақтардың сапарлары форматындағы тұрақты өзара әрекеттестік
- ▶ Әлеуметтік желілер арқылы ақпараттандыру: LinkedIn, Facebook, YouTube, Instagram, Вконтакте, ESG-есеп, корпоративтік вебсайт, басылымдар, сұхбаттар, БАҚ-тағы және корпоративтік бейнематериалдар

БАС КОМПАНИЯЛАР

(«Эни», «Шелл», «Шеврон», «Лукойл», «ҚазМұнайГаз»)

- ▶ Директорлар кеңесінің жиналыстары
- ▶ Мердігер комитетінің жиналыстары
- ▶ Оператор комитетінің жиналыстары
- ▶ Мердігер комитеті қосалқы комитеттерінің жиналыстары
- ▶ Оператор комитеті қосалқы комитеттерінің жиналыстары

ЖЕРГІЛІКТІ ХАЛЫҚ

(Ақсай қаласы және оның маңындағы елді мекендер тұрғындары)

- ▶ Консультативтік кеңестер, кездесулер, өтініштер, өтініштерді беру және қарастыру тәртібі
- ▶ Қоғамдық тыңдаулар

ҚР БАҚЫЛАУШЫ ОРГАНДАРЫ

- ▶ Тексерулер, инспекциялар, аудиттер
- ▶ Ақпараттандыру, кездесулер
- ▶ Апаттық жағдайда әрекет ету бойынша кешенді оқу-жаттығулар
- ▶ Сот істері

ЖҰМЫСКЕРЛЕР

- ▶ Жиналыстар/ кездесулер, хат жолдаулар
- ▶ Корпоративтік іс-шаралар: Жалпы жиналыс, Еңбек ресурстары бөлімінің ашық есік күні, бизнес-этика бойынша жиналыс, сайыстар, салтанатты марапаттау рәсімдері
- ▶ Бизнес-қағидалар мен тәртіп кодексі туралы ақпарат беру және оқыту
- ▶ Жұмыскерлердің Еңбек ресурстары бөліміне және «Жедел желі» арқылы жеткізген өндірістік, әлеуметтік және жұмысқа қатысты мәселелері бойынша өтініштері
- ▶ КПО және мердігерлік ұйымдар жұмыскерлерін ЕК, ҚТ және ҚОҚ саласындағы жетістіктері үшін тоқсан сайын және жыл сайын марапаттау
- ▶ ҚТ ережелерін сақтау бойынша кезектен тыс жиналыстар өткізу
- ▶ ҚТ, қауіпсіздік, азаматтық қорғаныс тақырыптары бойынша онлайн оқыту;
- ▶ Кадрлар бөлімі, АТЖТ қолдау қызметі, қауіпсіздік қызметі жұмыскерлеріне арналған электронды сауалнамалар
- ▶ Кәсіби мерекелерді атап өту
- ▶ Корпоративтік журнал, интранет-портал, электрондық дисплейлер, қандай да бір тақырыпты қозғайтын брошюралар арқылы ақпараттандыру
- ▶ Қоғамдық жұмыс

ЖЕРГІЛІКТІ БИЛІК ОРГАНДАРЫ

- ▶ Жұмыс бабындағы кездесулер
- ▶ Форумдар, конференциялар
- ▶ ББК отырыстары
- ▶ Қоғамдық іс-шаралар

КӘСІПОДАҚТАР

- ▶ Жұмыскерлердің әлеуметтік және еңбек мәселелері бойынша жүгіну механизмі
- ▶ Спорттық және мәдени іс-шаралар

ҮКІМЕТТІК ЕМЕС ҰЙЫМДАР

(коммерциялық емес ұйымдар, бастамашыл топтар, қоғамдық қорлар)

- ▶ Қоғамдық тыңдаулар
- ▶ Uralsk Green Forum

ЖАС ҰРПАҚ

(студенттер, оқушылар, жас мамандар)

- ▶ Өндірістік практика
- ▶ Жастар практикасы
- ▶ ЖОО түлектерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы
- ▶ Жақын орналасқан ауылдық округтің жастарына арналған КПО стипендиялық бағдарламасы
- ▶ Компания штатында жұмыс істейтін жұмыскерлер мен олардың балаларына арналған КПО стипендиялық бағдарламалар
- ▶ Ақсай қаласының балалары мен ата-аналарына арналған жол қауіпсіздігі бойынша жыл сайынғы іс-шара

КОНТРАГЕНТТЕР

(жеткізушілер/мердігерлер, тапсырыс берушілер, банктер)

- ▶ Форумдар, конференциялар
- ▶ Жұмыс бабындағы кездесулер, танысу мақсатындағы кездесулер
- ▶ Өндірістік қатынастар бөлімінің мердігерлерге жүргізетін мониторингі
- ▶ Мердігерлік компания жұмыскерлерінің өндірістік қатынастар бөліміне және Жедел желі арқылы жеткізген өтініштері
- ▶ Жеткізушілерге арналған онлайн семинарлар

САЛАЛЫҚ СЕРІКТЕСТЕР

(мұнай-газ компаниялары, бизнес қауымдастықтар)

- ▶ Конференциялар, форумдар, кездесулер
- ▶ ҚР мемлекеттік органдарымен және жұмыс тобында мүше ретінде өткізілетін бірлескен жиналыстар

ІСКЕРЛІК СЕРІКТЕСТІКТЕР ЖӘНЕ ҚАУЫМДАСТЫҚТАРДА МҮШЕЛІК ЕТУ GRI 2-28, ТДМ 17.16, 17.17

Біз «KAZENERGY» қауымдастығы, «Мұнай-газ машина жасау саласын дамытуға арналған халықаралық орталығы», «Тұрақты дамуға арналған табиғатты пайдаланушылардың қазақстандық ассоциациясы» және Қазақстанның сервистік компанияларының одағы сияқты қазақстандық қауымдастықтардың жұмысына қатысуымызды стратегиялық маңызды деп бағалаймыз. Осы қауымдастықтардың шегіндегі серіктестік арқасында КПО-ның мұнай және газ саласындағы басқа кәсіпорындармен тәжірибе алмасуға, сондай-ақ жұмыс топтары мен комитеттерге қатысу арқылы компания мүдделерін ілгерілетуге мүмкіндігі бар.

KAZENERGY қауымдастығымен бірлесе отырып, біз КПО және мемлекеттік мүдделі тараптар көтерген көптеген мәселелерді шешудеміз. Үйлестіру кеңестері, комитеттер мен жұмыс топтары аясында өзара әрекеттесу бірнеше бағытта жүзеге асырылуда.

Әлеуметтік салада талқыланатын мәселелер ауқымы еңбек қатынастары, жобалар бойынша әлеуметтік-тұрмыстық қамсыздандыру, сондай-ақ ұжымдық шарттардың жобаларына арналған базалық құжат ретінде Салалық келісім жобасын әзірлеу, жұмыстар мен кәсіптердің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасын ауыстыруға арналған кәсіби стандарттарды әзірлеу және т.б. қамтиды. Қоршаған ортаны қорғауға қатысты тақырыптар мұнай-газ саласында жаңа қолжетімді технологияларды әзірлеу және қолдану, экологиялық заңнаманы, оның ішінде Қазақстан Республикасының жаңа Су кодексінің жобасын жетілдіру, жер қойнауын пайдаланушылардың нормативтік-құқықтық актілерге түсініктерге уақтылы қатысуы, парниктік газдар шығарындыларын және көміртексіздендіруді реттеу бойынша нормативтік-құқықтық актілерге өзгерістер енгізу, қоршаған ортаның құрамдастарына арналған сапаның экологиялық стандарттарын белгілеу, Қазақстан Республикасының Салық кодексінің жобасын әзірлеу және т.б. арқылы жүзеге асырылуда.

2023 жылдың қазан айының басында КПО Каспий және Орталық Азия өңірлеріндегі мұнай-газ секторындағы ең ірі халықаралық шаралардың бірі – KAZENERGY XV Еуразиялық форумына белсенді қатысты. КПО делегациясы бірқатар техникалық сессияларға, дөңгелек үстелдерге және панельдік пікірталастарға қатысты. КПО бас директоры Джанкарло Рую 2060 жылға қарай көміртекті бейтараптылыққа қол жеткізу үшін Үкімет пен шетелдік инвесторлар арасындағы кешенді шаралар

мен өзара іс-қимыл тақырыбына арналған панельдік сессияда сөз сөйледі. Іс-шара аясында KAZENERGY «EmpowerHer energy forum» Әйелдер энергетикалық клубының VI форумы өтті. Ол форумда әйелдердің бастама көтерудегі және әлеуметтік және экологиялық нәтижелерге қол жеткізудегі рөлі, теңсіздікті төмендетудің тиімді стратегиялары талқыланды. Бұл туралы толығырақ «КПО әйелдер клубы» бөлімінде сипатталған.

Қазақстан Республикасындағы отандық мұнай-газ машина жасау саласын дамыту бойынша іс-шараларды жүзеге асыратын Мұнай-газ машина жасау саласын дамытуға арналған халықаралық орталығының (IMBC) жұмысына белсенді қатысу Қарашығанақ жобасында тауарлар, жұмыстар және қызметтердегі жергілікті қамту үлесін арттыруға көмектеседі.

2023 жылдың сәуір айында КПО Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің, Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің, сондай-ақ ірі мұнай-газ операторлары НКОК және ТШО қолдауымен IMBC бастамасымен мұнай-газ машина жасау саласын дамыту бойынша жыл сайынғы форумға қатысты. Өз сөзінде КПО бас директоры Джанкарло Рую тоғыз жергілікті өндірушімен жаңа келісімшарттарға қол қойылғаны туралы баяндады. Бұл жергілікті қамту үлесін 75%-ға дейін арттыру міндеттемесімен қоса, 150-ден астам жаңа жұмыс орнын құруға мүмкіндік береді.

КПО мен IMBC-дің ортақ жұмысы туралы толығырақ «Жергілікті қамтуды дамыту» тарауынан біле аласыз.

2023 жылдың 17 қарашасында КПО Қазақстанның сервистік компаниялар одағы ұйымдастырған «Казнефтегазсервис-2023» XI жыл сайынғы мұнай сервисі конференциясына қатысты. Конференцияға Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің, жергілікті атқарушы органдардың, Ұлттық кәсіпкерлер палатасының, отандық мұнай сервистік компаниялардың, сондай-ақ Қазақстанның ірі жер қойнауын пайдаланушыларының өкілдері қатысты.

«Казнефтегазсервис» форумы қазақстандық мұнай сервистік саласы мен тәжірибелі шетелдік мердігерлер арасындағы сұхбат пен кері байланыс үшін тиімді алаң болып табылады, ол байланыстар орнатуға және тәжірибе алмасуға ықпал етеді. Іс-шарада қазақстандық компаниялардың мұнай-газ саласындағы инжиниринг пен құрылыс жұмыстарына қатысу мәселелері талқыланды.

ӨНДІРІС

- 18 КПО өндірістік объектілері
- 20 Өнімдер және экспорттық бағыттар
- 22 Бұрғылау технологиялары
- 23 Күрделі жөндеу
- 24 Күрделі жобалар
- 26 Өндірістің тұтастығы және ТЖ басқару
- 32 Цифрландыру және үздіксіз даму

**КӨБІНЕСЕ БІЗ ЕСТУ ҮШІН ЕМЕС, ЖАУАП БЕРУ ҮШІН ҒАНА
ТЫҢДАЙМЫЗ. АДАМНЫҢ СІЗДІ ТЫҢДАУҒА ЖӘНЕ АҚПАРАТ
АЛУҒА ДАЙЫН ЕКЕНІНЕ КӨЗ ЖЕТКІЗУ МАҢЫЗДЫ.**

GRI 2-23

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:**Экономика**

Іскерлік мақсаттарымызға жетудің және акционерлеріміз бен Қазақстан Республикасы үшін тиімді жағдайлар туғызудың елеулі факторы - ұзақ мерзімді пайдалылықты қамтамасыз ету.

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:**ҚОҚ**

Біз қызметіміздің қоршаған ортаға әсерін төмендету жолдарын үнемі іздеудеміз

2023**ӨНДІРІС**

Жалпы өндіру көлемі

142,7
млн МБЭ

Тұрақтандырылған мұнайдың жалпы көлемі

10 858
мың тонна

Жалпы өндірілген газ көлемі

22 385
млн м³

ҰНҒЫМАЛАР ҚОРЫ

Ұңғымалардың жалпы саны

572

Өндіруші ұңғымалар

126

Кері айдаушы ұңғымалар

21

0 Жабдықтың АҚҚТБ оқиғалары: 1-ші және 2-деңгейлер бойынша

0 Шикізаттардың айтарлықтай төгілуі

ШОЛУ GRI 2-1, 3-3, OG1

КПО компаниясы Қазақстанның солтүстік-батысында орналасқан және 280 км²-дан астам аумақты алып жатырған Қарашығанақ мұнай, газ конденсатты кен орнының (ҚМГКК) операторы болып табылады. Қарашығанақ – күрт континенталды климатты аймақта орналасқанына байланысты пайдалану шарттары күрделі бірегей кен орны. Кен орнының қор қалыңдығы 1 600 м-ді құрайды, әрі аса күрделі және ерекше болып табылатын үстіңгі қабаты 3 500 м. тереңдікте орналасқан. Өндірілген көмірсутектерінің құрамында 4,5%-ға дейін улылығы жоғары күкіртті сутегі (H₂S) және белгілі бір жағдайларда коррозиясы жоғары болуы мүмкін көмірқышқыл газы (CO₂) бар. GRI 413-2

Қарашығанақ кен орнындағы мұнай, газ, конденсат және ілеспе компоненттер қорын қайта есептеу туралы соңғы КПО есебінің бағалауы бойынша

(ҚР қазбалар қорлары жөніндегі мемлекеттік комиссияның 17.11.2017 күнгі отырысында қабылданған), Қарашығанақта 13,6 млрд баррель сұйықтықтар мен 59,4 трлн. текше фут газ бар, оның ішінде сұйықтықтардың 15,5% және газдың 14,5%-на жуығы 2023 жылға дейін өндірілген. OG-1

КПО Компаниясы экономикалық кірісті тұрақты көбейтуге және қоршаған ортаға әсерін барынша азайтуға бағытталған алдыңғы қатарлы технологияларды қолдануға едәуір қаражат салады. 1997 жылы Өнімді бөлу туралы түпкілікті келісімге қол қойылғаннан бері 31.12.2023 жылғы жағдай бойынша Қарашығанақ кен орнын игеруге жұмсалған жалпы инвестиция көлемі 31,3 млрд АҚШ долларынан асты. 2023 жылдың соңында КПО ұжымында 4 080 адам еңбек етуде. GRI 2-6

КПО ӨНДІРІСТІК ОБЪЕКТІЛЕРІ GRI 2-1, 2-6

КПО-да көмірсутекті өндіру мен өңдеу жұмыстары бір-бірімен байланысқан үш негізгі қондырғыны қамтиды: Қарашығанақ өңдеу кешені (ҚӨК), ГҚДҚ-2 және ГҚДҚ-3. 2 000 км-ге жуық құбыр желісін қамтитын ішкі өндірістік жүйе негізгі объектілерді тиімді байланыстырып, өнімді ұңғымалардан қондырғыларға қарай және қондырғылар арасында бағыттайды. Сонымен қатар, жүйе 4-суретте көрсетілгендей, Мұнайды бастапқы өңдеу станциясы (МБӨС) мен Экоорталықты қамтиды.

КПО пайдаланатын тасымалдау жүйесі екі бағытты қамтиды:

1. Қарашығанақ-Атырау тасымалдау жүйесі (КАТС):
  - ҚӨК-де және Үлкен Шағанда сорғы станцияларымен жабдықталған.
  - КПО Атырау терминалында өнімді қабылдау және сақтауға арналған нысан
2. Қарашығанақ-Орынбор тасымалдау жүйесі (ҚОТЖ):
  - Ресей Федерациясында орналасқан Орынбор газ өңдеу зауытына газ тасымалдау үшін пайдаланылады.

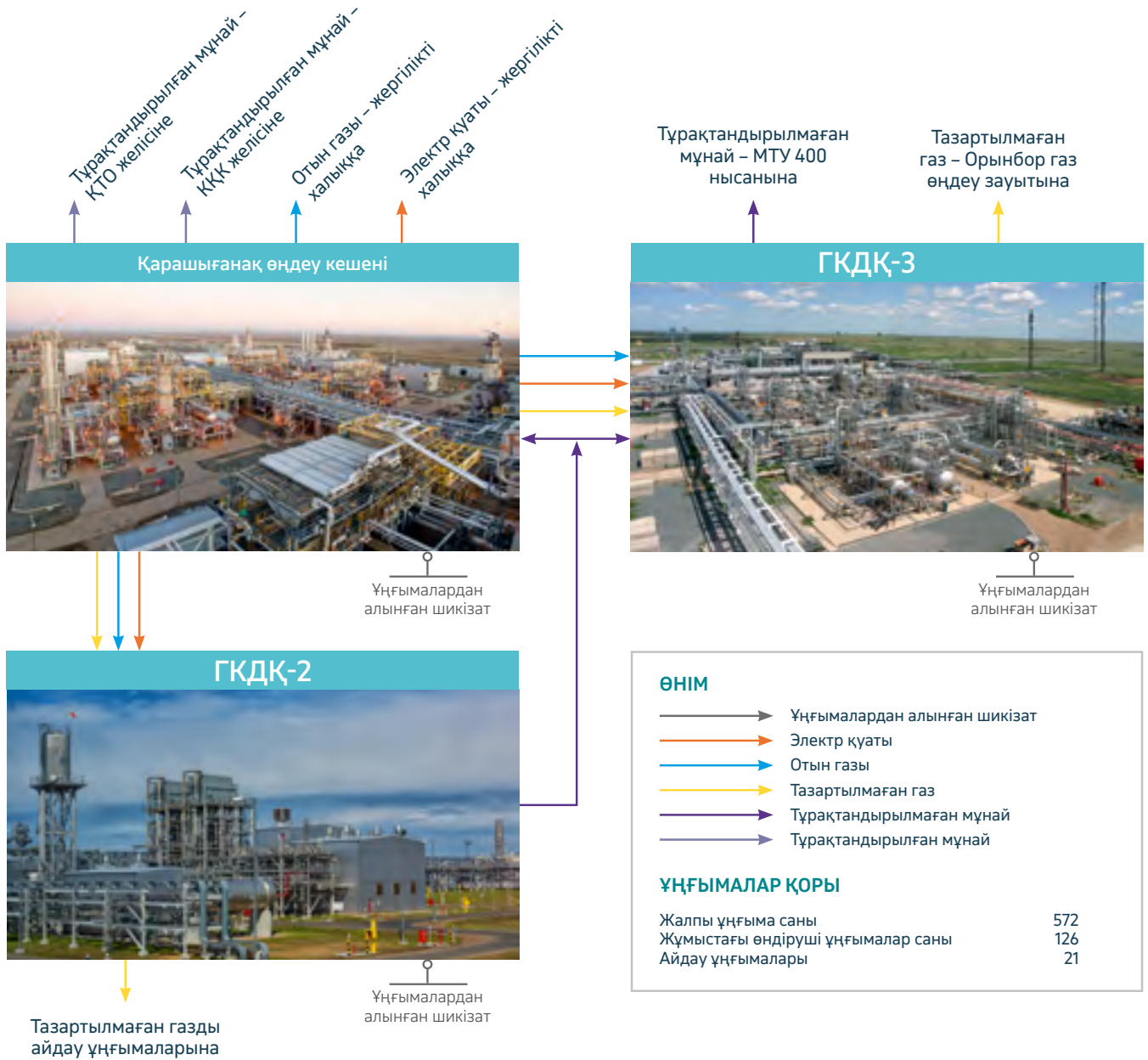
2023 жылдың аяғына қарай Қарашығанақ кен орнының жалпы қоры 572 ұңғыманы құрады, оның ішінде 126 өндіру мен 21 кері айдау ұңғымалары

**2023 ЖЫЛДЫҢ АЯҒЫНА ҚАРАЙ
ҚАРАШЫҒАНАҚ КЕН ОРНЫНЫҢ
ЖАЛПЫ ҚОРЫ 572 ҰҢҒЫМАНЫ
ҚҰРАДЫ, ОНЫҢ ІШІНДЕ 126 ӨНДІРУ
МЕН 21 КЕРІ АЙДАУ ҰҢҒЫМАЛАРЫ
ЖҰМЫС ІСТЕЙДІ.**

жұмыс істейді. 2023 жылы ұңғымалардың арнайы қорына 94 ұңғымадан тұратын «Жер үсті қалдықтары мен сарқынды сулардың жинақталу аймақтарын бақылау ұңғымалары» жаңа санаты қосылды, сондай-ақ осы санаттағы бір жойылған ұңғыма U2-GN-1. Осылайша, арнайы ұңғымалардың саны 95 ұңғымаға көбейді және 01.01.2024 жылғы жағдай бойынша 279 ұңғымадан тұрады.

Есепті кезеңде 4 өндіру және 3 газ айдау ұңғымасы бұрғыланды. 2023 жылдың 4-тоқсанында екі өндіру ұңғымаларында бұрғылау жұмыстары жүргізілді, олар 2024 жылдың 1-тоқсанының соңында аяқталды. Үш ұңғымада күрделі жөндеу жұмыстары жүргізілді.

4-сурет. Қарашығанақ кен орны нысандары мен өнімдері (2023 жылдың соңында) GRI 2-6

ӨНІМДЕР ЖӘНЕ ЭКСПОРТТЫҚ БАҒЫТТАР GRI 2-6

КПО компаниясы сұйық көмірсутектерін, шикі газды және отын газын өндіреді.

Табысты барынша ұлғайту мақсатында, 2023 жылы өндірілген сұйық өнімнің 99,13% жуық көлемі тұрақтандырылған мұнай қалпында батыс нарықтарына келесі жолдар арқылы экспортталды:

- Каспий құбыр желісі консорциумы (КҚК),
- Атырау-Самара құбыр желісі және одан әрі «Трансмұнай» құбыр жүйесі арқылы.

КҚК құбыр желісі арқылы КПО мұнайы КҚК Қара теңіз терминалына (Южная Озереевка ауылы) жеткізіледі, ал Атырау-Самара құбыр желісі 2023 жылы мұнайды Адамова-Застава бекетіне, межелі орын – Германия (Шведт мұнай өңдеу зауыты) және Балтық теңізіндегі Усть-Луга портына жеткізуге пайдаланылды (5-сурет).

КҚК құбыр желісі КПО-ның негізгі экспорттау бағыты болып табылады; Адамова Застава бекетіне жеткізетін Атырау-Самара бағыты 2023 жылы, қалыптасқан саяси және экономикалық жағдайға байланысты іске қосылып, оның нетбәгі КҚК құбыр желісіне қарағанда жоғары болғандықтан барынша ұлғайтылды. Атырау – Самара бағыты, әдетте, КҚК құбыр желісі жұмысында жоспарлы немесе жоспардан тыс іркілістер болған жағдайда қосалқы бағыт ретінде пайдаланылады.

2023 жылы КПО геосаяси жағдайлардан туындаған халықаралық санкцияларды сақтау үшін барлық ықтимал шараларды қабылдады.

2023 жылы КПО компаниясы Т. Қасымов атындағы КТО мұнай айдау станциясы арқылы 0,14 млн тонна мұнай тасымалдап, артынша КҚК құбыр желісіне салынды.

5-сурет. 2023 жылғы КПО экспорттау бағыттары GRI 3-3

2023 жылғы экспорт жұмыстары

2023 жылы КПО компаниясы жалпы алғанда 10,6 млн тонна мұнай экспорттады, оның ішінде:

- КҚК құбыр желісі арқылы, Қасымов станциясының көлемімен қоса, 9,62 млн тонна жеткізілді.
- 0,99 млн тоннаға жуық мұнай Дружба құбыр желісі арқылы Адамова Застава бекетіне жеткізілді.
- Балтық теңізіндегі Усть-Луга портында 0,04 млн тонна мұнай өндірілді.

Тұрақтандырылмаған конденсаттың жөнелтілуі

Қарашығанақ өңдеу кешенінің жөндеу жұмыстары шеңберінде, ребойлерлерді жуу және жаңа ұңғымаларды іске қосу жұмысы барысында, тұрақтандырылмаған конденсат «Конденсат» АҚ МӨЗ-на жеткізілді.

Газ өндіру және кәдеге жарату

Қарашығанақ кен орнында өндірілген газ бірнеше мақсатқа қызмет етеді:

- Қабаттық қысымды ұстап тұру үшін қайтадан қабатқа айдау.
- «КазРосГаз» ЖШС-мен жасалынған Газды сату және сатып алу ұзақ мерзімді келісімшарты бойынша тазартылмаған газ күйінде сатылады. 2023 жылы КПО компаниясы сатып алушының өңдеу мақсатында «КазРосГаз» Орынбор Газ Зауытына 8,8 млрд м³ тазартылмаған газды сату арқылы бастапқы болжамдардан асып түсті. Бұл

жетістік 2023 жылдың белгілі бір айлары ішінде ОГӨЗ-да ұзартылған немесе жоспарланбаған техникалық қызмет көрсетуге байланысты туындайтын проблемаларға қарамастан оң нәтижелерді көрсетеді.

- Кен орны нысандарындағы әртүрлі процестерде пайдалану, КПО объектілерін қамтамасыз ету мақсатында газ турбиналық электр станциясында электр энергиясын өндіру және жергілікті тарату компанияларына отын газын жеткізу жолымен ӨБТК бойынша міндеттемелерді орындау үшін тазарту (Күкіртті сүтектен тазарту).

2023 ЖЫЛҒЫ ӨНДІРУ МЕН САТУ КӨЛЕМІ GRI 2-6

2023 жылы КПО тұрақтандырылған және тұрақтандырылмаған сұйық көмірсутектер мен газ күйінде 142,7 млн. мұнай эквивалентіндегі баррель (б.м.э.) өнім өндірді. 2023 жылғы газ өндіру

22 млрд м³ жетті. 2023 жылы қабат қысымын ұстап тұру мақсатында, КПО компаниясымен қабатқа кері ~ 12,6 млрд м³ газ айдалды, бұл жалпы өндірілген газ көлемінің шамамен 56,5%-на тең.

2-кесте. 2023 жылғы өндіріс көлемі

		2023	2022*	2021
Жалпы өндіріс көлемі <i>(қабатқа кері айдалған газ көлемі кірмейді)</i>	млн б.м.э.	142,7	128,5	134,1
Тұрақтандырылған мұнайдың жалпы көлемі	мың т	10 858	10 134	10 338
Жалпы өндірілген газ көлемі	млн ст. м ³	22 385	19 442	18 980
Газды қабатқа кері айдау	млн ст. м ³	12 650	11 131	9 998
Кен орны қажеттіліктеріне пайдаланылған Тазартылған газ	млн ст. м ³	919	843	789

* Жоспарлы жөндеу жұмыстарын жүргізу жылы

3-кесте. 2023 жылғы сатылымдар

		2023	2022	2021
Жалпы сатылымдар көлемі	млн б.м.э.	136,7	124,9	130,7
Тұрақтандырылған сұйық көмірсутектер <i>КҚК және Атырау-Самара құбыры арқылы жеткізілетін мұнай және тұрақтандырылған конденсат</i>	мың т	10 648	10 171	10 366
Тұрақтандырылмаған сұйық көмірсутектер <i>«Конденсат» АҚ-ның мұнай өңдеу зауытына жеткізілетін тұрақтандырылмаған конденсат</i>	мың т	104	30	1,5
Тазартылмаған газ <i>Орынбор ГӨЗ-на</i>	млн ст. м ³	8 805	7 455	8 182
Отын газы <i>Электр қуаты ретінде БҚО халқына жеткізіледі</i>	млн ст. м ³	65	70	70

Клиенттердің денсаулығы мен қауіпсіздігіне келетін болсақ, бізде 2023 жылы айыппұл салуға, жазалауға немесе ескертуге әкеп соқтырған ережелерді сақтамаудың елеулі жағдайлары болған емес. GRI 416-1

БҰРҒЫЛАУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ ТДМ 12.6

2023 жылы КПО компаниясы ұңғымаларды бұрғылау мен оларға қызмет көрсетудің қоршаған ортаға әсерін барынша азайту үшін жұмыс атқара отырып, соңғы жылдары қаланған берік негізге сүйенуді жалғастырды. Бұрынғыдай, біз шығарындылардың нөлдік деңгейге жету бағытымызды жалғастырдық және парниктік газ шығарындыларын, сондай-ақ су мен ресурстарды тұтынуды азайту мақсатында төменде келтірілген шараларды қолдандық:

- Мүмкіндігінше алауда жағу және ластанған сұйықтықтарды кәдеге жарату қажеттілігін азайтуға арналған аса тиімді экологиялық таза жанарғылар.
  - Мұнай өндіруді ұлғайтуға мүмкіндік беретін ұңғымаларды бұрғылауды жалғастыру, жоғары газ факторымен жұмыс істеп тұрған ұңғымалардың орнын толтыру.
  - Ұңғымаларды сынау/тазарту кезінде жаңа ұңғымаларда «нөлдік» жағуды қамтамасыз ету мақсатында жоғары қысымды сепараторы бар ұңғымаларды жоғары ағынды сорғылармен қарқынды түрде сынау (жоғары газ факторы бар ұңғыма сұйықтығын айдау сорғылары).
  - Геологиялық-техникалық іс-шараларды аяқтау және екі ұңғымада күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін қуаттылығы 3 000 л.к. ірі бұрғылау қондырғыларының орнына шағын көлемді күрделі бұрғылау қондырғыларын пайдалану. Бұл мақсаттарымызға жету жолында шығарындыларының төмен деңгейіне және қоршаған ортаға аз әсерге қол жеткізді.
  - Кен орнымыздағы Экоорталық немесе қалдықтарды кәдеге жарату кешені геологиялық-техникалық шаралар ретінде ластанған бұрғылау ерітінділері мен бұрғылау шламдарынан мұнай негізін қайта пайдалану үшін алуға мүмкіндік береді.
- Парниктік газдар шығарындыларын азайту жоспары басталып, жақсарту бойынша өзге де бастамалар жүзеге асырылды. Біздің кейбір бұрғылау қондырғысыз объектілерде (осы объектілер үшін дәстүрлі дизелді генератор қондырғыларды ауыстыра келе) күкіртсутекті бақылау үшін пайдаланылатын күн энергиясымен жұмыс істейтін мобильді кеңселер енгізілді. Сондай-ақ біздің бұрғылау алаңдарында бірқатар бастамалар жүзеге асырылды, соның ішінде энергия тиімділігін ұлғайтуға ықпал ететін бұрғылау мұнараларына Halo жарықдиодты шамдарын орнату.

КПО ұңғымалық операциялар бөлімі ұңғымаларды пайдалану тиімділігін және өндірістік көрсеткіштерді арттыруға бағытталған ішкі процедураларды, жұмыс процестерін әзірлеу, технологиялар мен инновацияларды жетілдіру бойынша үздіксіз жұмыс жүргізуде. 2023 жылы келесі жетістіктер бағындырылды:

- Ұңғымаларды игеру тиімділігін арттыру үшін «Кәсіпорын қызметінің тиімділігін арттыру жоспарын» әзірлеу мен енгізу. Мұнда цифрландыруға және өнімділікті арттыруға ерекше назар аударылады.
- Ұңғымалардың тұтастығын және күйін бақылаудың тиімділігін арттыру – ұңғымалардың тұтастығына байланысты қоршаған ортаға бөлінетін шығарындылардың алдын алу және азайту.
- Жаңа технологияларды қолдану, мысалы өндірудің тиімділігін арттыратын кеңейткіш (қайта бұрғылауды болдырмай ұңғыма оқпанында жергілікті жөндеу жүргізуге мүмкіндік береді).

КҮРДЕЛІ ЖӨНДЕУ

КПО-ның күрделі жөндеу стратегиясы өндірісті оңтайландыруға және күрделі жөндеулер аралығын ұзарту мен күрделі жөндеу мерзімдерін қысқарту арқылы шығарындыларды азайтуға бағытталған. Осы міндетті іске асыру кезінде қауіпсіз, сенімді және үздіксіз өндірісті қамтамасыз ету және де белгіленген нормалар мен талаптарды сақтау мәселелеріне көңіл бөлінеді. Тарихи тұрғыдан алғанда, КПО объектілерінде жалпы өндірістік күрделі жөндеу әрбір үш жыл сайын жүргізіледі.

2023 жыл ішінде жабдыққа техникалық қызмет көрсету стратегиялары және нормативтік талаптарға сәйкестігі сияқты аралықтардың кезеңділігін айқындауға байланысты барлық аспектілерді қамтитын ауқымды техникалық шолу жүргізілді. Осы шолудың нәтижелері бойынша 2022 жылдан бастап 3 жылдан 4 жылға дейінгі кеңейтілген пайдалану аралығын енгізу мақұлданды. Осылайша, келесі күрделі жөндеу жұмыстары 2026 жылға жоспарланған.

2023 жылы жүзеге асырылған күрделі жөндеу стратегиясы өткен жылдардың тәсіліне сәйкес келді. Әдетте, толық күрделі жөндеу – бұл көптеген техника мен жабдықтарды тарта отырып, КПО мен мердігерлік ұйымдардың қызметкерлеріне айтарлықтай жүктеме түсіретін ауқымды жұмыс бағдарламасы. Мүмкіндігінше КПО компаниясы жекелеген өндірістік желілерді қысқа мерзімге тоқтатады, өйткені бұл толық күрделі жөндеу кезінде ең жоғары жүктемені барынша төмендетеді және өндірістік кешеннің барлық технологиялық желілерінде еңбекті қорғаумен және қатар орындалатын жұмыстармен байланысты тәуекелдерді азайтады.

2023 жыл ішінде УКПГ-3 «ішінара» тоқтату тәжірибесімен жөндеу және регламенттеу жұмыстары, сондай-ақ жоспарлы жөндеу жұмыстарын орындау үшін барлық объектінің қысқа мерзімді тоқтатылуы жүргізілді. Жұмыстар мамырдан қыркүйекке дейін жүргізілді және E209 жылу алмастырғышын ауыстыруды, өндіру және техникалық қызмет көрсету қызметінің ағымдағы жұмыс бағдарламасын жүзеге асыруды, сондай-ақ шағын модификациялауларды енгізуді қамтыды.

Сондай-ақ, 2023 жылғы 11 қыркүйекте Қарашығанақты кеңейту жобасының 5-ші газды айдау компрессорын іске қосуға дайындық шеңберінде ҚӨҚ-да қажетті технологиялық қосылуларды орындау мақсатында кен орнының барлық объектілері 24 сағатқа толық тоқтатылды: 2024 жылға жоспарланған 1А кезең (1А ҚКЖ).

ГҚДҚ-2-де газды айдау компрессорларына техникалық қызмет көрсету бойынша жыл сайынғы жоспарлы жұмыс жүргізілді. 11 қыркүйек пен 30 қазан аралығында 360 С компрессорындағы құрғақ газ тығыздағыштарын ауыстыру, 360 А / В/D компрессорларындағы ППК жабдықтарын техникалық тексеру/қайта сертифицикаттау жұмыстары, сондай-ақ заңнамада көзделген міндетті регламенттік жұмыстар секілді жұмыстар жүргізілді.

**КЕЛЕСІ КҮРДЕЛІ ЖӨНДЕУ
ЖҰМЫСТАРЫН 2026 ЖЫЛЫ
ЖҮРГІЗУ ЖОСПАРЛАНҒАН.**

КҮРДЕЛІ ЖОБАЛАР

Қарашығанақ кен орнын игеру жобасы бойынша Қазақстан Республикасының мердігері бола отырып, КПО мердігерлік учаскедегі мұнай және газ шикізатын өндіру үшін қажетті барлық операцияларды мұнай және газ кен орындарын пайдаланудың ұтымды әлемдік тәжірибесіне сәйкес жүзеге асыру бойынша өзіне міндеттемелер алды.

2003 жылы Қарашығанақ кен орнын игерудің екінші кезеңінің бастапқы бағдарламасы аяқталғаннан кейін КПО жаңа ұңғымаларды бұрғылауды, қолданыстағы ұңғымаларға күрделі жөндеу жүргізуді, өндірістік объектілерді жаңғыртуды және өндірудің жоғары деңгейін ұстап тұру үшін қажетті басқа да жобаларды орындауды қамтитын ағымдағы жұмыс бағдарламасын қаржыландыруды және жүзеге асыруды жалғастыруда.

Қолданыстағы нысандарда газға шектеулер қойюға әкеліп соғатын газ факторының артуын болдырмау мақсатында 2014 жылдан бері КПО компаниясы Өндірістің жоғары деңгейлі мерзімін ұзартуға

бағытталған жобалар бағдарламасымен жұмыс атқарып келеді, олар:

- ҚӨК газы бойынша өндірістік шектеулерді алу (ҚГӨША) жобасы, бұл жоба тиісті қондырғылардың өнімділігін арттырудың арқасында газ дайындау қуатын жетілдіруді көздейді.
- 4-ші газды кері айдау компрессоры, оның мақсаты – қабатқа айдалатын газдың жылдық орташа тәуліктік көлемінің деңгейін арттыру және қабат қысымын ұстап тұру тиімділігін арттыру.
- 5-ші ішкі құбыр желісі және Газды Кері Айдау Ұңғымалары Жобасы жаңа ішкі құбыр желісінің, бұрғылау мен жаңа кері айдау ұңғымалардың аяқтаудың көмегімен ГҚДҚ-2 ағынынан төмен кері айдау жүйесінің өнімділігін жетілдіруге бағытталған.

Жоғарыда аталған өндірудің жоғары деңгейін ұзарту жобалары сәтті жүзеге асырылды және аяқталды.

ҚАРАШЫҒАНАҚ КЕҢЕЙТУ ЖОБАСЫ

КПО кезеңдерге бөлініп жоспарланған Қарашығанақты кеңейту жобасының 1 кезеңі арқылы (ҚКЖ-1) Қарашығанақ кен орнын игеруді жалғастыруда. ҚКЖ-1 жобасы Қарашығанақ жобасы бойынша құрушы компаниялар мен Қазақстан Республикасына қосымша пайда әкелетіні рас. Бұл кен орнындағы өсіп келе жатқан газ факторымен (ГФ) байланысты мәселені шешу үшін қосымша ұңғымаларды, технологиялық және газды кері айдау нысандарын іске қосу арқылы тұрақты сұйық көмірсутектерді өндіру деңгейін сақтап тұрумен жүзеге асады.

2020 жылдың желтоқсан айында Құрушы компаниялар ҚКЖ-1А жобасын мақұлдау туралы келісімге қол қойды. ҚКЖ-1А жобасы ҚӨК газы бойынша өндірістік шектеулерді алу (ҚГӨША) және 4-газды кері айдау компрессоры (4-компрессор) жобаларын жүзеге асыру кезінде жеткен жетістіктер негізделіп орындалатын, Қарашығанақ кен орнын үздіксіз дамытудың жаңа кезеңін сипаттайтын үлкен жетістіктің бірі.

ҚКЖ-1 жұмыс көлемінің бірінші кезеңі – ҚКЖ-1А 5-ші газды кері айдау компрессоры мен басқа да ілеспе нысандарды қамтиды. ҚКЖ-1А жобасының мақсаты – ҚГӨША жобасы аясында Қарашығанақ өңдеу кешенінде орнатылған құрғату бойынша өндірістік мүмкіндіктерді қолдану арқылы газды кері

айдау көлемін арттыру және оның жұмыс көлемін қолданыстағы жүйелермен, инженерлік желілермен және нысандармен біріктіру. Біріктірудің арқасында синергетикалық нәтижеге қол жеткізіліп, күрделі шығындарға келтірілетін ықпалды азайтылады. ҚКЖ-1А жобасын іске асыру кезіндегі КПО басты мақсаттарының бірі – жергілікті мердігерлердің бәсекеге қабілеттілігін жақсарту мақсатында жергілікті қамтуды барынша арттыру.

Биылғы жылы ҚКЖ-1А жобасы сәтті алға жылжып, аяқталуға жақындады. Жобаның аяқталуы және газды кері айдау жұмысының басталуы 2024 жылдың үшінші тоқсанында күтілуде.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің қолдауымен 2022 жылғы 25 қарашада Өкілетті орган («PSA» ЖШС) рұқсат берген ПРК1Б жобасы бойынша да жұмыстар жүргізілуде. ҚКЖ-1 жұмыс көлемінің екінші кезеңі – ҚКЖ-1Б 6-газды кері айдау компрессорын (6ГКАК), газды кептіру қондырғысын, кеңейту жүйесін және басқа да ілеспе нысандарды қамтиды. ҚКЖ-1А жобасы секілді бұл жобаның да мақсаты қолданыстағы нысандардың өндірістік қуатын барынша арттыру арқылы сұйық көмірсутектерді өндірісін барынша арттыру. ҚКЖ-1А жобасы секілді бұл жобаны да сол топ басқарады. Бір жыл ішінде бұл жоба айтарлықтай алға жылжыды. Іргетас қаланды және металл құрылымдарын

монтаждау жалғасуда. Сығу (компрессорлық) және газды кептіру (жеткізу мерзімі ұзақ) жөніндегі қондырғылар әзірленді және жеткізуге дайын.

6-шы магистралды құбыр және үш кері айдау ұңғымасы жобасы сұйық көмірсутектерді өндіру деңгейін барынша арттыруды көздейтін өндіріс көлемін ұлғайтуға бағытталған жоба. Жақын жатқан

ГФ-ы төмен ұңғымалардағы қысымды ұстап тұру және қойнауқатты жақсырақ басқару үшін жобаны жүзеге асыру барысында кері айдалатын газ көлемі кен орнының оңтүстік-батыс аумағына таратылады. Бұл құбыр жобасы 2024 жылдың наурызында сәтті аяқталып, пайдалануға берілді.

ҚАРАШЫҒАНАҚ ГАЗ ӨНДЕУ ЗАУЫТЫНЫҢ ЖОБАСЫ

КПО жаңа газ өндеу зауытының көмегімен тауарлық газды және сұйытылған көмірсутекті (мұнай) газды (СКГ) ақшалы ету есебінен Қарашығанақ кен орнынан алынатын экономикалық пайданы арттырудың перспективалық бағытын анықтады.

Сондай-ақ, бұл КПО-ға сұйық көмірсутектерді өндіру қуатын арттыруға мүмкіндік береді. Қарашығанақ газ өндеу зауытының (ҚГЗ) бұл перспективасы және жобаның экономикалық орындылығы қазіргі уақытта қаралуда.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету бөлімінің басты мақсаты – ірі апаттардың алдын алу және жұмыскерлерге, қоршаған ортаға, өндірістік объектілерге төнуі мүмкін, сондай-ақ Компания беделіне нұқсан келтіруі мүмкін қауіп-қатерлерді азайту. Бұл міндеттердің орындалуына сауатты жобалау, құрылыс, пайдалану және техникалық қызмет көрсету ықпал етеді.

Объект тұтастығы технологиялық процестерді жүзеге асыратын конструктивті берік және механикалық жарамды объектілер болған кезде ғана қамтамасыз етіледі. Ауқымды оқиғаның туындау қатерін іс жүзінде ең төменгі орынды деңгейге дейін төмендету мақсатында жабдыққа, персоналға және процестерге қатысты тосқауылдар айқындалады.

ӨНДІРІСТІҢ ТҰТАСТЫҒЫ ЖӘНЕ ТЖ БАСҚАРУ

ӨНДІРІС ТҰТАСТЫҒЫ GRI 3-3, 2-16, 2-25, 403-2, 403-7, OG13, ТДМ 3.9, 8.8

КПО өзінің өндірістік қызметіне әсер етуі мүмкін қауіптерді қадағалап, тосқауылдарды басқару жүйесін пайдалана отырып, объектінің тұтастығына төнетін қатерлердің ықтималдылығын азайтуға бағытталған жұмыстарды атқарады. Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету бөлімі өндірістік объектілердің персоналымен бірге салдарларды жұмсарту бойынша шаралар қабылдау және ірі апаттардың алдын алу үшін осы тосқауылдарды бастапқы қалпына дейін келтіру жоспарларын әзірлеу мақсатында қауіпсіздік тосқауылдарының осал жерлерін анықтау үшін үздіксіз бақылау жүргізеді.

Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету жөніндегі жұмыстарды ұйымдастырудың негізгі қағидаттары Қарашығанақ кен орнында жұмыс істейтін КПО, мердігер мен қосалқы мердігер жұмыскерлері арасында ірі апат қауіптерінің алдын алуға және өндіріс тұтастығы мен технологиялық қауіпсіздік туралы хабардарлықты арттыру жөніндегі шаралар кешенін білдіреді.

Өндіріс тұтастығын басқару жүйесі төмендегі басты процестерді қамтиды:

- **Тосқауылдарды басқару** – құрылымдалған процесті қолдану және тосқауылдар моделі бағдарламалық жасақтамасы арқылы;
- **Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету көрсеткіштерін талдау** – тиімділіктің негізгі көрсеткіштерін пайдалану арқылы;

- **Қолданыстағы объектілерді модификациялауға арналған өзгерістерді басқару жүйесі** – өзгерістерді басқару дерекқорын пайдалану арқылы;
- **Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету** – талдау, аудит, тексеру мен бағалау жүргізу арқылы;
- **Өндіріс тұтастығы мәдениетін арттыруға бағытталған бастамалар** – механикалық ажырату процедурасы, технологиялық қауіпсіздік негіздері мен тосқауылдар моделі процесі бойынша электрондық оқыту модульдерін әзірлеу арқылы.

2023 жылы КПО Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету бөлімінде өндірістегі объектілердің процестің белгілі бір кезеңдері үшін жауапкершілік тұрғысынан тосқауылдар моделінің бағдарламалық жасақтамасын одан әрі жетілдіру, сондай-ақ тосқауылдар моделін басқа бағдарламалық қосымшалармен біріктіру бойынша жұмыстар атқарылды. Осы мәселелерді шешу үшін қатерлерге жиынтық бағалау жүргізу әдістемесі әзірленіп, енгізілді. Объектілердегі тосқауылдар моделін қарап шолу бойынша ай сайынғы кеңестер өткізу практикасы енгізілді. Жаңа жұмыскерлерді тосқауылдар моделі бойынша бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалануға оқыту жалғасты.

Өндіріс тұтастығын қамтамасыз етумен байланысты қатерлер деңгейін төмендету мақсатында 2023 жылға арналған бірқатар міндеттер айқындалды. Олардың нәтижелері төмендегі кестеде келтірілген.

4-кесте. Өндіріс тұтастығын қамтамасыз ету саласындағы міндеттер

GRI 3-3, 403-2, 403-7

2023 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2023 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2024 жылға қойылған міндеттер
Тосқауылдар моделінің бағдарламалық жасақтамасын енгізуді жалғастыру, өндірістік объектілерде бұл жасақтаманы түсіну мен қолдана білу деңгейін арттыру.	Орындалуда	<ul style="list-style-type: none"> Тосқауылдар моделі үшін қатерлерге жиынтық бағалау жүргізу әдістемесі әзірленіп, енгізілді, I кезең орындалды; Тосқауылдар моделінде жұмыс процесіндегі рөлдер мен міндеттерді бөлу мақсатында қатерлерді келісу/бекіту үрдісі енгізілді; 2023 жылғы кестеге сәйкес объектілердегі тосқауылдар моделіне ай сайынғы шолу бойынша кездесулер өткізілді; Оқыту, электрондық оқыту курстары және таныстыру сессиялары жалғастырылды. 	<ul style="list-style-type: none"> Объектілердің тұтастығы бойынша қосымша деректермен қатерлерге жиынтық бағалау жүргізудің II кезеңін оңтайландыру және енгізу; Объектілердегі тосқауылдар моделі бойынша үйлестірушілердің жауапкершілігін арттыру; 100% өтуін қамтамасыз ете отырып, тосқауылдар моделі бойынша электрондық оқытуды аяқтау (қажет болған жағдайда ғана жаңа жұмыскерлер үшін); Тосқауылдар моделінің бақылау тақтасын RiskPoint (DCI) дерекқорымен біріктіру.
Тосқауылдар моделі бағдарламалық жасақтамасының кеңейтілген функционалдылығын одан әрі дамыту.	Орындалуда		
Технологиялық процесс қауіпсіздігінің негіздерін (ТПҚН) енгізу тиімділігін талдау	Орындалды	<ul style="list-style-type: none"> ТПҚН бойынша электрондық оқытудың 11 модулі өткізілді – оқыту өндірістегі 1 892 жұмыскерді қамти отырып, 100% аяқталды; ТПҚН бойынша КПО персоналы мен мердігер ұйымдарға арналған 50 таныстыру сессиясы өткізілді, оған барлығы 1 111 адам қатысты; №1, 2, 3 ТПҚН ережелері туралы викториналық сұрақтар шығарылды; I-IV тоқсандар бойынша ең үздік ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ карталары таңдалды. 	<ul style="list-style-type: none"> Әрі қарай жетілдіру мақсатында технологиялық процесс қауіпсіздігінің негіздері бойынша бағдарламаның орындалуына талдау жүргізу. ТПҚН бойынша КПО мен мердігер ұйымдардың жаңа персоналына арналған таныстыру сессияларын өткізуді жалғастыру; Байқаулар мен ынталандыруды қоса алғанда, технологиялық қауіпсіздікті сақтау мәдениетін ілгерілетуді жалғастыру. Объектілердің ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жөніндегі учаске бастықтарын жұмыс орындарында ТПҚН-ды өздігінен енгізуге үйрету.

Алғашқы қорғаныш қабаты тұтастығының бұзылуы GRI 403-2, OG13

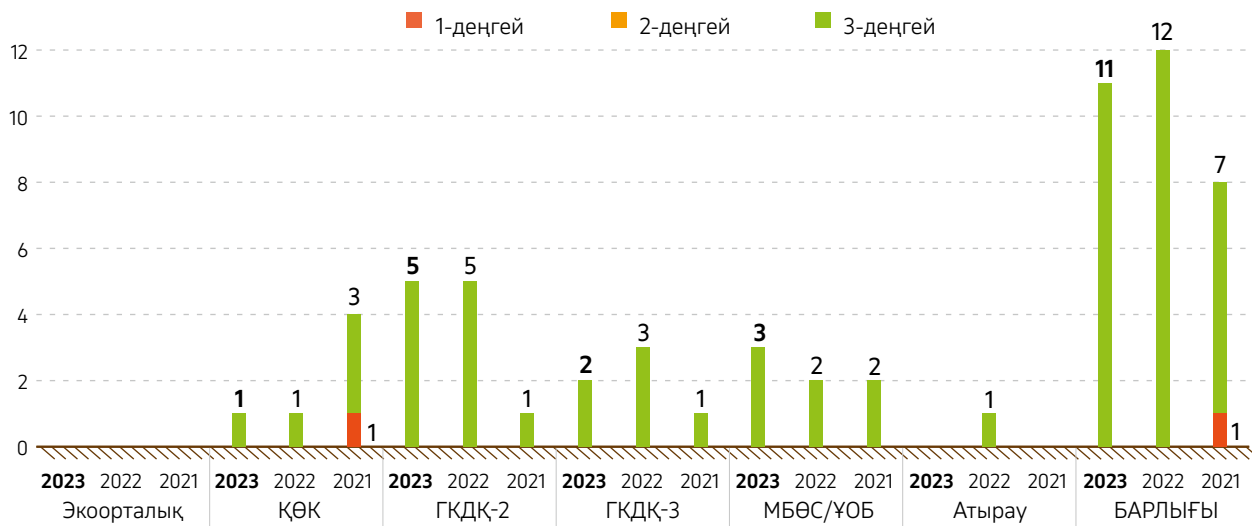
КПО талаптарына сәйкес технологиялық қауіпсіздікпен байланысты оқиғалар (ТҚО) мен алғашқы қорғаныш қабаты тұтастығының бұзылуына (АҚҚТБ) әкелген оқиғалар алдымен анықталып, талданып, жіктеледі, содан кейін олардың қайталануына жол бермеу мақсатында түзету шаралары жүргізіледі.

2023 жыл – КПО тарихындағы ХМГӨҚ 456 стандартымен айқындалғандай 1-ші немесе 2-ші деңгейдегі АҚҚТБ әкелген оқиғалар тіркелмеген екінші жыл (біріншісі 2014 жылы болған). 2023 жылы 3-деңгейдегі АҚҚТБ әкелген 11 оқиға орын алды (оның 3-і ұңғыманың бақылаудан шығуымен байланысты болды). 2022 жылы 3-деңгейдегі АҚҚТБ 3-әкелген 12 оқиға тіркелді.

2023 жылы орын алған технологиялық қауіпсіздікпен байланысты оқиғалардың негізгі себептері – жабдық ақаулары, бақылау жүйесі мен сапаны бақылау мәселелері.

1-сызба. Объектілер бойынша КПО технологиялық жабдығының алғашқы қорғаныш қабаты тұтастығының бұзылуы жағдайлары, 2021–2023 жж.

Технологиялық қауіпсіздікпен байланысты оқиғаның (1/2/3-деңгейлі) анықтамасымен танысу үшін ХМГӨҚ № 456 халықаралық стандартын қараңыз.

2023 жылы Компания технологиялық жабдықтың тығыздығын және қатерлерді жоюды қоса алғанда, объектінің тұтастығын қамтамасыз етудегі негізгі қатерлерді немесе тосқауылдарды жоюға бағытталған бірқатар шара өткізді. Оның ішінде технологиялық жабдықтардың бүтіндігін қамтамасыз ету бойынша жөндеу жұмыстары, кейбір қосалқы бөлшектер мен істен шыққан жабдықтарды ауыстыру жұмыстары жүргізілді. Тосқауылдар моделіне қатысты 26 қатер жойылды: 10 – жоғары деңгейлі қатер, 14 – орташа деңгейлі қатер, 2 – төмен жоғары деңгейлі қатер. Аталмыш шаралар тосқауылдар моделі қосымшасында ескерілген барлық қатерлердің салдарын азайту бойынша тиімді шараларды қамтамасыз етуге, сондай-ақ қауіпсіздік моделі шеңберіндегі барлық мәселелер бойынша қажетті қалпына келтіру жоспарларын қамтамасыз етуге бағытталған. Жедел персоналды ТМ қосымшасын пайдалануға үздіксіз оқыту және нұсқау беру жалғасуда.

2024 жылы тосқауылдарды басқару үдерісі аясында келесідей негізгі шараларды іске асыру жоспарланған:

- 2024 жылға жоспарланған кестеге сәйкес үйлестірушілермен бірге объектілердегі тосқауылдар моделі бойынша алдын ала жиналыстарын және тосқауылдар моделі бойынша ай сайынғы жиналыстарды өткізуді жалғастыру.
- Салдарды азайту шараларының тиімділігін тексеруді және қалпына келтіру жоспарын іске асыруды жалғастыру.

- Тосқауылдар моделін алдағы жаңа жобалармен біріктіру процесін қолдау.
- Персоналды оқытуды және олардың хабардарлығын арттыруды жалғастыру; лауазымын ауыстырған жаңа жұмыскерлер немесе мамандар үшін ТМ бойынша таныстыру семинарларын өткізуді, сондай-ақ аталмыш тақырып бойынша электрондық оқытуды ұйымдастыру.
- Объектілердегі ТМ қатерлерін жабуға және жаңа ТМ қатерлерін есепке алуға жәрдемдесу.
- Тосқауылдарды басқару процесін күшейту. Негізгі процестердің сәйкестігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар барысында анықталған ТМ қатерлері мен пайдалану тұтастығын қамтамасыз етудің маңызды процестерімен байланысты қатерлерді интеграциялау.
- Объектілердегі персоналды ТМ ақпараттық панельдер мен объектілердің тұтастығын/технологиялық процестің қауіпсіздігін бақылау тақталарын пайдалануға үгіттеу, ынталандыру және оқыту.
- Қауіпсіздіктің негізгі компоненттеріне қызмет көрсетуге кешіктірілген/орындалмаған өтінімдерді қатерлерді жиынтық бағалауды талдап тексеру деңгейін арттыру мақсатында тосқауылдар моделіне біріктіру.

Өнімнің ағып кетуі/төгілуі GRI 306-3 (2016)

2023 жылы Қарашығанақ кен орны аумағында айтарлықтай төгілу жағдайлары тіркелген жоқ¹.

¹ КПО оқиғалар жіктеліміне сәйкес, «элеулі ағып кету/төгілу» анықтамасы көмірсутектердің/химиялық реагенттердің топыраққа/су бетіне 1 000 литрдан асатын көлемде төгілуі салдарынан туындаған қоршаған ортаны ластаумен байланысты оқиғаға қатысты қолданылады.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Апаттық әрекет ету және дағдарыс жағдайларын басқару КПО-ның басқару жүйесінің негізгі элементі болып табылады, өйткені апаттық жағдай ұшыққан жағдайда, КПО және мердігер ұйымдардың жұмыскерлері, жақын маңдағы елді мекендердің тұрғындары қауіпті және зиянды факторлардың ықтимал әсер ету аймағында қалуы мүмкін.

Төтенше жағдайларға дайын болу және әрекет ету ықтимал штаттан тыс жағдайлар мен апаттарды анықтауды, сондай-ақ осындай апаттар салдарының адамдарға, қоршаған ортаға, Компания активтері мен беделіне әсерін барынша азайту үшін ұйымдық құрылым мен ресурстарды қалыптастыруды болжайды. Бұл ресурстар Бөрлі ауданының мемлекеттік авариялық-құтқару қызметтерінің күштері мен құралдарына қоныстану аумақтарындағы және ауыл шаруашылығы жерлеріндегі өрттермен, сондай-ақ су тасқыны салдарымен күресте қолдау көрсету үшін пайдаланылады.

ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАРДЫ БАСҚАРУ GRI 3-3, 2-23, ТДМ 3.9

КПО компаниясында оқиға, апат немесе төтенше жағдай туындаған жағдайда бірінші кезектегі іс-шараларды жүргізу, ТЖ ауқымын бағалау, ТЖ оқшаулау және жою, сондай-ақ салдарын жою

жөніндегі іс-қимылдарды жоспарлау және іске асыру үшін қажетті сенімді үш деңгейлі апаттық әрекет ету жүйесі жұмыс істейді.

Графикалық түрде жүйе 6-суретте көрсетілген.

6-сурет. КПО апаттық әрекет ету жүйесі GRI 3-3, 403-5

Деңгей №	Оқиғаның сипаттамасы	Қатысатындар деңгейі
III	Салдарлары кен орны шегінен шығып кетуі немесе үшінші тарап нысандарына және тұрғындарға қауіп төндіруі мүмкін оқиғалар. Аталмыш салдарларды жою үшін кен орны ресурстары жеткіліксіз болғандықтан дағдарысты жағдайларды басқару тобын жұмылдыру қажет. Мұндай таралу қаупі бар оқиға КПО беделіне нұқсан келтіруі мүмкін.	КПО директорлар комитеті
II	Салдарлары кен орны шегінен шықпайтын, алайда нысан аумағынан тыс шығып, әсер ету қаупі бар оқиға. Бұл кен орнындағы барлық күштер мен құралдарды жұмылдыруды, және сыртқы тараптарға хабарлау тәртібін іске қосуды қажет етеді.	Кен орны мен Ақсай қ. кеңселеріндегі бөлімдердің басшылары мен қызметкерлерінен тұратын, I деңгейдегі апаттық басқару штабына қолдау көрсететін және жағдай өршіген кезде шешім қабылдау үшін басшылыққа жедел мәліметтер беретін еріктілер.
I	Салдарлары бір қондырғы немесе тұтас нысан шегінен шықпайтын, сол нысанның апаттық-құтқару құралымдары мен апаттық басқару штабы күшімен және құралдарымен жойылатын оқиғалар.	Кен орнындағы әрбір жеке қауіпті өндірістік нысанның (КПО және мердігер ұйым) басшылық құрамы мен арнайы құралымдары

2023 жылы КПО бекітілген кестеге сәйкес апаттық басқару штабтарын дайындау жұмыстарын жалғастырды.

2023 жылы келесі КПО азаматтық қорғаныс құралымдарының қатысуымен апта сайын теориялық және практикалық оқу-жаттығулар өткізілді:

- өрт сөндіру қызметтері;
- газдан құтқару қызметі;
- ерікті авариялық-құтқару құралымдары;
- Медициналық құралымдар.

Оқу-жаттығу полигонында КПО азаматтық қорғаныс құралымдарының қатысуымен барлығы 43 жаттығу өткізілді.

Бұдан басқа 2023 жылы КПО ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес электрондық оқыту жүйесі базасында азаматтық қорғау бойынша персоналды оқытуды жалғастырды.

I деңгейдегі күштер мен құралдарды дайындау шеңберінде 2023 жылы Компанияның барлық

қауіпті өндірістік объектілерінде ай сайын объектінің Апаттық басқару штабының, авариялық-құтқару қызметтерінің және КПО мен мердігер ұйымдар персоналының қатысуымен апатқа қарсы жаттығулар өткізді.

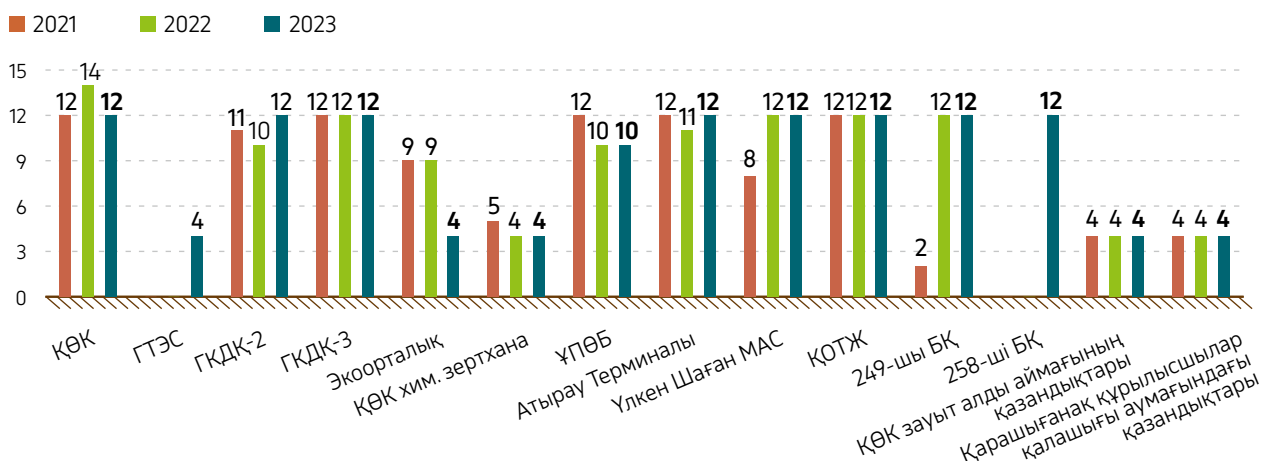
2023 жылы бірінші деңгейдегі апаттық басқару штабтарының және авариялық-құтқару құрамаларының әрекеттерін пысықтау үшін КПО объектілерінде 113 оқу-жаттығу өткізілді (2022 жылы 114).

2023 жылы Компанияда 13 оқу-жаттығулар өткізілді, оның 7-і 2-деңгейдегі апаттық басқару тобының (АБТ) қатысуымен өткізілді.

2023 жылы сүзгілі құтқарғыш киюдің практикалық дағдыларын пысықтау бойынша келесі жаттығулар өткізілді:

- AVON NH – 15-50 оқу-жаттығу сабағы, 1 677 адам оқытылды.
- Эвакуациялық тыныс алу аппараты – 54 оқу-жаттығу сабағы өткізілді, 802 адам оқытылды.

2-сызба. 2021–2023 жылдары өткізілген апатқа қарсы жаттығулар мен оқу-жаттығу дабылдары

КПО жергілікті атқарушы органдармен су тасқыны мен өрт қаупі бар және қысқы кезеңдерде тығыз ынтымақтастықты жалғастыруда. 2023 жылдың наурыз айында апаттық-құтқару қызметтері мен КПО құрылымдарының өкілдері бірнеше күн бойы Бөрлі ауданының Төтенше жағдайлар бөліміне су тасқынына қарсы іс-шараларды өткізуге қолдау көрсетті.

2023 жылы КПО апаттық-құтқару қызметтері мен құралымдарының өкілдері ауыл шаруашылығы объектілерінің, шаруашылық құрылыстарының дала өрттерін сөндіруге және орман белдеулерінің жануын сөндіруге көмек көрсету үшін елді мекендерге 16 рет шықты.

2023 жылы көктемгі су тасқыны болды, онда АБТ-ның II деңгейлі штабы жергілікті тұрғындар мен КПО-ны қолдау және қалпына келтіру шараларына екі рет жұмылдырылды.

2023 ЖЫЛЫ БІРІНШІ ДЕҢГЕЙДЕГІ АПАТТЫҚ БАСҚАРУ ШТАБТАРЫНЫҢ ЖӘНЕ АВАРИЯЛЫҚ-ҚҰТҚАРУ ҚҰРАМАЛАРЫНЫҢ ӘРЕКЕТТЕРІН ПЫСЫҚТАУ ҮШІН КПО ОБЪЕКТІЛЕРİNДЕ

113

ОҚУ-ЖАТТЫҒУ ӨТКІЗІЛДІ

II және III деңгейдегі штаб мүшелері дайындық деңгейін сақтауға мүмкіндік берген келесі оқу-жаттығуларға қатысты: **GRI 3-3**

5-кесте. 2023 ж. өткізілген II және III деңгейлі оқу-жаттығулар

Оқу-жаттығу түрі	Күні	Міндеттер	Қатысушылар
Тактикалық-арнайы оқу-жаттығу	20 қыркүйек 2023 ж.	«Жайық өзені мен ҚАТЖ құбырының қиылысында мұнай төгілуін жою бойынша күштер мен құралдардың іс-әрекеттері». Оқу-жаттығу барысында мұнайды ұстап қалуға және су бетінде мұнай өнімдерін жинауға арналған жабдықты жеткізу және орналастыру бойынша апаттық-құтқару қызметтерінің іс-әрекеттері, ҚАТЖ экспорттық құбыр жолдың желілік бөлігінде мұнай өнімдерінің төгілуі туындаған кезде АБШ мен АБТ-ның бірінші кезектегі іс-әрекеттері, сондай-ақ жергілікті атқарушы органдармен және БҚО ТЖД-мен өзара іс-әрекеттер пысықталды.	АҚҚ және БҚО ТЖД-мен бірлескен КПО құралымдары
“DIAMOND” командалық-штабтық оқу-жаттығуы	24 қазан 2023 ж.	«9 881 ұңғымадағы 258-ші бұрғылау қондырғысында ұңғыманы бақылаудың жоғалуы». Оқу-жаттығудың мақсаттарына мыналар кірді: <ul style="list-style-type: none"> Барлық деңгейдегі ресурстарды қамтитын төтенше жағдайға әрекет ету кезінде КПО процедуралары мен жоспарларын тиісінше меңгеру. КПО ресурстары мен жабдықтарының ұзақ мерзімді салдары бар, соның ішінде зардап шеккендердің қыруар саны, қоршаған ортаның зақымдануы, өндірістік объектілеріне әсері, мүліктік зақымдануы, өндірістің тоқтауы және беделіне нұқсан келтіру сияқты ауқымды төтенше жағдайларға дайындық деңгейін анықтау. Оператор-компаниялармен, мемлекеттік және бақылаушы органдармен (имитация орындалды), жергілікті халықпен, БАҚ және зардап шеккендердің туыстарына хабарлау және байланысу процесі пысықталды. 	КПО АӘ I, II, III-деңгейлі штабтардың персоналы, PARIS тобы

ТЖ мәселелері бойынша жергілікті халықпен қарым-қатынас **GRI 2-23, 2-29, 3-3**

КПО елді мекен тұрғындарына ҚМГКК және ҚАТЖ экспорттық құбыр желісі аумақтарында ТЖ туындаған кезде әрекет ету тәртібі туралы елді мекендердің тұрғындарын хабардар ету бойынша тұрақты негізде жұмыс жүргізеді. Осы сияқты хабардар ету жұмыстары өрт қаупі бар кезеңдегі жалпы өрт қауіпсіздігі талаптарына қатысты жүрізіледі.

2023 жылы бекітілген жоспарға сәйкес ҚМГКК аумағы бойынша орналасқан 184 адамды қамтыған елді мекен тұрғындарымен келесі тақырыптарда 22 кездесу өткізілді: орталық мониторинг станциясының рөлі, апаттық құлақтандыру станциясы және олардың мақсаты, өрт қаупі бар кезеңде ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізудегі өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтау.

Атырау облысының Индербор және Махамбет аудандарындағы ҚАТЖ экспорттық құбыр жол бойындағы елді мекендердің 193 тұрғынымен 21 кездесу өткізілді.

Кен орнынан қауіп төнген жағдайда елді мекен тұрғындарын эвакуациялау кезінде ауылдық округтер әкімдіктері мен жауапты тұлғалардың бірлескен іс-қимылдарын пысықтауға бағытталған 12 практикалық оқу-жаттығу өткізілді. Оқу-жаттығу барысында «Баршаның назарына!» бірыңғай құлақтандыру сигналы және апаттық құлақтандыру

АТЫРАУ ОБЛЫСЫНЫҢ ИНДЕРБОР ЖӘНЕ МАХАМБЕТ АУДАНДАРЫНДАҒЫ ҚАТЖ ЭКСПОРТТЫҚ ҚҰБЫР ЖОЛ БОЙЫНДАҒЫ ЕЛДІ МЕКЕНДЕРДІҢ 193 ТҰРҒЫНЫМЕН 21 КЕЗДЕСУ ӨТКІЗІЛДІ.

станциясының жабдығы іске қосылды, сондай-ақ апаттық қызмет орталығының диспетчерімен өзара іс-қимыл пысықталды. Практикалық оқу-жаттығуларға 133 адам қатысты.

Жыл бойы Приуральное және Жарсуат елді мекендерінде КПО барлық тұрғындарды «Баршаның назарына!» бірыңғай құлақтандыру сигналымен толық қамту мақсатында қосымша С-40 сиреналарын орнатты. Димитроводағы апаттық құлақтандыру станциясында S-40 сиренасын қашықтан іске қосу үшін GSM модулі орнатылды.

Елді мекендердегі апаттық құлақтандыру станцияларының әрдайым әзір болуын қамтамасыз үшін 2023 жыл ішінде КПО апаттық әрекет ету тобының халықты қорғау жөніндегі мамандары мердігер ұйымның өкілдерімен бірлесіп, апаттық құлақтандыру дабылдары мен дауыс зорайтқыш жүйелерін ай сайын тексеруден өткізіп, осы жабдыққа техникалық қызмет көрсетті. Аталмыш апаттық құлақтандыру станциялары кен орны периметрі бойынша орналасқан сегіз елді мекенде орнатылған.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Бүкіл әлем цифрлық технологияларға көшіп жатыр, егер біз бұл мұнай-газ бизнестің ел мен инвесторлар үшін тартымдылығын сақтап қалғымыз келсе, КПО бұл үрдістен шетте қалмауы керек. КПО-да іске асырылған пилоттық жобалардың кейбірі бизнеске шынында ықпал ететінін көрсетіп отыр, мысалы, жұмыскерлерге төнетін қауіп-қатерді азайту, жұмыс процестерінің, шығындардың тиімділігін арттыру және тағы басқа.

Қазіргі таңда АТ / цифрлық ресурстар бізді іскерлік те, жеке де өмірде қоршайды. Сол себептен, оларды қалай қауіпсіз пайдалану керектігін білу өте маңызды. Сонымен қатар, киберқауіпсіздік фишинг, бопсалаушы-бағдармалар немесе мақсатты шабуылдар секілді киберқауіптен КПО-ның құнды ресурстарын (атап айтқанда адамдарды, ақпараттық деректер мен қосымшаларды) қорғаудың стратегиялық басымдықтарын жүзеге асырудағы шарттардың бірі болып табылады.

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ ҮЗДІКСІЗ ЖЕТІЛДІРУ ТДМ 9.4

2023 жылы цифрлық трансформация жолында қол жеткізген жетістіктер бізді жігерлендіреді. Кешенді стратегияның, трансформацияның айқын мақсаттарының, тиімді мониторингтің, цифрлық технологиялардың түбегейлі өзгерістерінің және персоналдың кәсіби дамуының қажеттілігін мойындай отырып, КПО мұнай-газ саласында өзінің цифрлық әзірлігін арттыруда және жаңа стандарт бекітуде елеулі табыстарға қол жеткізді.

2023 жыл Компания үшін маңызды жыл болды: біз ағымадағы цифрлық әзірлік деңгейімізді анықтадық және цифрлық мүмкіндіктерімізді қажетті деңгейге арттыруға арналған кешенді цифрландыру стратегиясын әзірледік. Біздің стратегиямыз алты негізгі портфолио бойынша жобаларды қамтитын Цифрландырудың жол картасында баяндалған: базалық деңгей, өндіріс, ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және қауіпсіздік процестерін автоматтандыру, бэк-офис процестерін цифрландыру, цифрлық трансформацияның табысын қамтамасыз ету және киберқауіпсіздіктің жетілу бағдарламасы.

2023 жылы цифрландырудың негізгі жетістіктері мыналарды қамтиды:

- **Телеметрияның II кезеңінің аяқталуы:** 15 ұңғыма үшін жоспарланған телеметрия сәтті аяқталды, бұл нақты уақытта деректерді алуға мүмкіндік береді. Бұл негізгі жоба бұрғылау алаңдарындағы персоналдың әсерін азайтуға және деректерді талдаудың дәлдігі мен жиілігін арттыруға мүмкіндік берді, бұл пайдалану қауіпсіздік пен тиімділік саласындағы айтарлықтай алға жасалған қадам.
- **Автокөліктерге тапсырыс беру қызметінің пилоттық жобасы.** Автокөлікке тапсырыс беру қызметінің іске қосылуы автопаркімізде көліктерді пайдалану форматын өзгертуге мүмкіндік берді және оларға тапсырыс беру

процесін автоматтандырды. 2024 жылға жоспарланған бұл жоба ресурстар мен өндірістік процестерді оңтайландыруға біздің бейілділігімізді көрсетеді.

- **Udemy электрондық оқыту платформасын біріктіру:** Біз үздіксіз оқытуды ілгерілету мақсатында Udemy-мен серіктестігімізді тек 2023 жылы бастадық. КПО жұмыскерлері іскерлік дағдыларды (36,3%), техникалық дағдыларды (51,4%) және жеке тұлғаны дамыту дағдыларын (12,3%) дамытуға баса назар аудара отырып, 650 сағаттан астам оқудан өтті. Танымал курстарға Microsoft Power BI, Python, Excel, Data Science және Machine Learning кірді, бұл біздің жұмыскерлерімізге цифрлық дәуірде қажетті дағдыларды ұсынуға деген ұмтылысымызды көрсетеді.
- **Сапарға өтінім беру процестерін цифрландыру және жұмыс уақытын есепке алу кестелерін бекіту:** электрондық қолтаңба арқылы өтінімдерді бекітуді енгізу бірқатар артықшылықтар әкелді. Осы цифрлық түрлендірулер арқылы біз қол жеткізген негізгі артықшылықтар:
  - ▶ **Тиімділік пен жылдамдықты арттыру.** Цифрлық процестерге ауысу және электрондық қолтаңбаларды көмегімен бекіту сапарларды келісу және жұмыс уақытын есепке алу кестелерін тапсыру рәсімдерін айтарлықтай жеделдетті. Енді жұмыскерлер іссапарларды, сапарларды және уақыт кестелерін жылдам үйлестіре алады, бұл осы процестердің тиімділігін айтарлықтай арттырды және оларды ресімдеу мерзімдерін қысқартуға мүмкіндік берді.
  - ▶ **Қағаз пішіндерінен бас тарту:** Дәстүрлі қағаз пішіндерден цифрлық пішімдерге ауысу арқылы біз физикалық құжаттарға тәуелділікті азайттық. Цифрлық процестерге

ауысу – қағазды пайдалану мен қалдықтарды азайту арқылы экологиялық тұрақтылық саласында мақсаттарымызға жетуге көмектеседі. Ол сондай-ақ деректерді есепке алуды, сақтауды және іздеуді жеңілдету арқасында біздің жұмыстарымыз жүйелі болуына және қатеге аз ұшырауына қамтамасыз етеді.

- ▶ **Шығындар төмендеуі.** Бұл процестерді цифрландыру қағаз, басып шығару және физикалық сақтау шығындарының төмендеуіне әкелді. Сонымен қатар, мақұлдау циклдерін жеделдету және әкімшілік үстеме шығындарды азайту арқылы тиімділікті арттыру біздің жұмыскерлерге құжаттарды қолмен өңдеуге алаңдамай, негізгі жұмысына көбірек уақыт пен ресурстар бөлуге мүмкіндік берді.
- ▶ **Жетілдірілген қауіпсіздік және талаптарға сәйкестік** Цифрлық процестер мен электрондық қолтаңбалар бақылау журналдары мен шифрлауды енгізу арқылы қауіпсіздік деңгейін арттырады. Бұл шаралар дерекқор мен құпия құжаттарды қорғауды күшейтеді. Бұл реттеуші талаптардың сақталуын қамтамасыз етіп қана қоймайды, сонымен қатар құпия ақпаратты қорғау арқылы клиенттеріміз бен серіктестерімізге сенімді арттырады.
- ▶ **Қашықтан және икемді жұмыс істеу мүмкіндігі.** Цифрлық шешімдерді енгізу қызметкерлеріміздің икемділігі мен бейімделуін арттырды. Жұмыскерлер енді кез келген жерде және кез келген уақытта құжаттарды тапсыра және мақұлдай алады, бұл әсіресе қашықтан жұмыс істеу кезінде

және әртүрлі жағдайларда бизнестің үздіксіздігін қамтамасыз ету тұрғысынан ыңғайлы.

- ▶ **Жұмыскерлердің қанағаттануының артуы.** Сапарларды және табелдерді рәсімдеу процесін оңтайландыру стресс деңгейін айтарлықтай төмендетті және ыңғайлы жұмыс ортасын құруға ықпал етті. Пайдаланудың қарапайымдылығы мен тиімділігі жұмысқа қанағаттану мен қатысудың артуына ықпал етеді, өйткені жұмыскерлер әкімшілік рәсімділіктерге емес, өздерінің негізгі міндеттеріне көбірек көңіл бөле алады.
- ▶ **Пайдасы:** Бұл жобалар, басқалармен қатар, КПО-ның цифрлық трансформациядағы шеберлігін көрсетіп қана қоймай, операциялық тиімділікті арттыру, қауіпсіздік деңгейін арттыру, ресурстарды оңтайландыру және жұмыскерлердің мүмкіндіктерін кеңейту сияқты айтарлықтай пайда әкелді. Цифрландыруға белсенді көзқарасымыздың арқасында КПО-ға мұнай-газ саласында өсуге, орнықты дамуға және бәсекелестік артықшылықтарға ықпал ететін технологияларды қолдануда көшбасшы болуға мүмкіндік берді.

Болашаққа бағдарлана отырып, КПО өндірістік қызметті одан әрі жетілдіру, біздің персоналдың қауіпсіздігін қамтамасыз ету және әлемдік энергетикалық сектордың дамуына үлес қосу үшін цифрлық инновацияларды қолдануға бағытталған. Соңғы жаңартулардан хабардар болыңыз, өйткені біз цифрлық трансформация саласында көшбасшылықты жалғастырамыз.

КПО-ның ақпараттық технологиялар және үздіксіз жетілдіру бойынша командасы

Үздіксіз жақсарту

Цифрландырудың артықшылықтарын барынша пайдалану үшін біздің компания үздіксіз жетілдіру тобын (бұдан әрі – CI) құрды. 2023 жылы ENI компаниясының қатысуымен Lean Six Sigma (LSS) бойынша оқыту курсы өткізілді, нәтижесінде

КПО-ның 15 жұмыскер «Алты Сигма Сары белдеуінің» сертификаттарын алды. Курстың негізгі мақсаты бизнесті жақсарту бойынша жалпы түсінік қалыптастыру, айтарлықтай үнемдеу жүйесін құру, операциялық шығындарды азайту және процестердің орындалу уақытын оңтайландыру болды.

КЕЛІСІМШАРТТАР МЕН САТЫП АЛУЛАРДЫ ЖАҚСARTУ

CI тобы компаниядағы сатып алудың нормативтік процедураларын қарастырды, BPMN «НАҚТЫ МӘН» модельдері 7 процесс тобына арналған және жақсарту бағыттары анықталған. Жүргізілген жұмыстар 2024 жылға жоспарланған электрондық сатып алу жобасын жүзеге асыруға негіз болды. Сатып алу процесін талдай отырып, CI командасы сатып алу сарапшыларымен бірлесе отырып, процестің жалпы тиімділігін арттыруға және КПО бизнес пайдаланушылары үшін сатып алу процесін жеңілдетуге ұмтылыс жасауда.

ӨНДІРІС ЖӘНЕ ТЕХНИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУДІ ЖАҚСARTУ

Өндірісті болжау процесі де үздіксіз жетілдірудің басым бағыты ретінде анықталды. Ағымдағы процесс негізінен деректерді шоғырландыру және оларды басқарудың бір деңгейінен екіншісіне беру сияқты қолмен операцияларды қамтиды. CI тобы геолог-инженерлермен, өндірісті оңтайландыру тобымен және ТҚК және маркетинг мамандарымен бірлесіп “Цифрлық мұнай кен орны” жобасында жұмыс істеуде. Оның мақсаты озық аналитикалық құралдарды (ML технологиялары) пайдалана отырып, өндірісті болжаудың түпкілікті процесін қамту және процестерді айтарлықтай оңтайландыруды қамтамасыз ету болып табылады.

CI тобы КПО-ның келесі функционалдық бағыттары үшін процестерді картаға түсірді:

ЖҰМЫСКЕРЛЕРДІ ІРІКТЕУ ПРОЦЕСІН ҚАЙТА ҚАРАУ

Жұмыскерлерді іріктеу процесін терең талдау нәтижесінде процестің сызбасы мен ағымдағы жағдай диаграммасы жасалды, сонымен қатар жақсартудың негізгі бағыттары анықталды. Қадамдарды оңтайландыру, құжат айналымын азайту және қолмен жұмыс істеу процестерін азайту арқылы біз жұмыскерлерді іріктеу процесін айтарлықтай жақсартамыз. Қайта құру жұмыстары процесті айтарлықтай оңтайландыруға, оны тезірек, тиімді және жоғары интеграциялауға, таланттарды тарту және сақтау қабілетін арттыруға бағытталған.

ЕҢБЕКТИ ҚОРҒАУ, ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ ЖӘНЕ ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ

Жұмыстарды жүргізуге рұқсат беру процесі талданды, нәтижесінде тиімділікті арттыру салалары анықталды. CI командасы тиімсіз қадамдарды азайтуға, қағазбастылыққа және қолмен жұмыс жасауды азайтуға бағытталған. Кез келген басқа өнеркәсіптік компания сияқты КПО алаңында жұмыс істеуге рұқсат беру маңызды фактор болып табылады, өйткені ол қауіпсіз және сенімді ортаны қамтамасыз етеді. CI тобы өндірістегі ҚТ бойынша сарапшылармен бірлесе отырып, жұмыстарды жүргізуге арналған электрондық рұқсаттар жобаларының көмегімен анықталған жақсартуларды іске асыруды жоспарлап отыр.

Бұл бастамалар операциялық тиімділікті арттыру, шығындарды азайту және қызмет көрсетуді жақсарту жөніндегі жалпы стратегиямыздың бөлігі болып табылады. Цифрландыру және үздіксіз жетілдіру тобы бүкіл компанияда цифрландыру процесін құру үшін КПО-ның құрылымдық бөлімшелеріне қолдау көрсетеді.

Киберқауіпсіздік жетілу бағдарламасы

Киберқауіпсіздік департаменті 2022 жылдың соңында құрылды және мұнай-газ саласындағы ең ірі компаниялардың бірі үшін қажетті деңгейге жету үшін 2023 жылы Киберқауіпсіздіктің жетілу бағдарламасы іске қосылды.

2023 жылы киберқауіпсіздікті дамыту бағдарламасының негізгі нәтижелері:

- **Киберқауіпсіздік туралы хабардар болу және білім беру науқаны** 2023 аяқталды. Бұл науқан киберқауіпсіздік бойынша оқыту сабақтарынан, фишингтік модельдеулерден, ойындардан және ай сайынғы ақпараттық бюллетеньдерден тұрды. Жұмыскерлерге фишинг, мақсатты фишинг, төлем бағдарламалары, зиянды бағдарламалар, әлеуметтік инженерия схемалары және басқа қауіптер сияқты киберқауіптерден қалай сақтану керектігі туралы ақпарат берілді.

Бұл науқанның тиімділігінің басты дәлелдерінің бірі имитациялық фишинг нәтижелері болып табылады: 2023 жылы ықтимал қауіпті электрондық хаттар туралы хабарлаған пайдаланушылардың саны 303%-ға өсті. Бұл маңызды жетістік, өйткені ҚР Ұлттық статистика бюросының мәліметтері бойынша барлық кибершабуылдардың 91%-ы күдікті хаттардан басталады, ал олардың табысқа жетуінің себебі адами фактор болып табылады.

- **Қауіпсіздікті басқару орталығын (ҚБӨ)** пилоттық енгізу басталды, оны 2024 жылдың соңына дейін аяқтау жоспарлануда. Бұл орталықты құрудың құндылығы тәулік бойғы мониторингте, күдікті әрекеттерді автоматты түрде анықтауда және алдын-алуда, сондай-ақ ұсыныстар берумен әрекеттерді талдау мен корреляцияда көрінеді. Кибершабуылдар күрделене түсуде және біздің мақсатымыз – қауіпсіздік жүйесін үнемі жетілдіру.

КПО жұмыскерлері "Digital Almaty 2024" форумында, ақпан 2024 ж.

БАСҚАРУ

- 38** Ұйым құрылымы және басқару тәсілдері
- 44** КПО басшылығы
- 48** Бизнес-этика
- 50** Нормативтік-құқықтық сәйкестік

**МӘМІЛЕГЕ КЕЛГЕННЕН ГӨРІ КЕЛІСІМГЕ КЕЛГЕН ЖАҚСЫ.
ӨЗАРА ТИІМДІ WIN-WIN ШЕШІМДЕРІ ӘРҚАШАН НӘТИЖЕ
БЕРЕДІ.**

GRI 2-23

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:**Іскерлік этиканың нормаларын сақтау****ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:****Құқықтық нормаларды сақтау**

Біз қызметіміздің барлық аспектілерінде адалдық және әділдік қағидаттарын ұстанамыз, сонымен қатар бізбен бизнесті жүргізіп жатқан барлық тараптардан біздің қарым-қатынасымызда да осы жолды ұстануды күтеміз.

Біз кез-келген түрде тікелей немесе жанама әдіспен пара ұсыну, беру, бопсалау немесе алу амалдарын мүлде құптамаймыз және ондай қылықтарға үзілді-кесілді қарсымыз.

Біз КПО жұмыскерлерінен өздерінің жеке шаруалары мен КПО компаниясындағы кәсіби қызметтері арасындағы мүдделер қайшылығынан аулақ болуды талап етеміз. Жұмыскерлер кез-келген мүдделер қайшылығының ықтимал немесе іс жүзіндегі жағдайлары туралы КПО компаниясына мәлімдеу қажет.

Біз өз қызметімізді жүзеге асыратын елдердің қолданыстағы барлық тиісті заңдарын және ережелерін сақтаймыз.

2023**БИЗНЕС-ЭТИКА:**

Жұмыскерлердің

93%-і

нормативтік-құқықтық сәйкестік талаптары туралы хабардар етуге бағытталған курстан өтті

Жедел желі арқылы түскен шағымдар саны

129

Салдарын басқару жөніндегі іс-шаралар саны

55**КЕЛЕСІ СТАНДАРТТАРҒА СӘЙКЕС СЕРТИФИКАТТАЛҒАН:****ISO 14001:2015**

Экологиялық басқару жүйесі

ISO 45001:2018

Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік

ISO 50001:2018

Энергия тұтынуды басқару

ISO 39001:2012

Жол қозғалысы қауіпсіздігін басқару жүйесі

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Сауатты құрылған басқару жүйесі – кез келген кәсіпорынның табысты дамуының және тиімділігінің кепілі. КПО компаниясында қауіп-қатерлерді басқаруды, ішкі бақылауды және нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз етуді қамтитын кешенді және үйлесімді басқару жүйесі жолға қойылған.

Кешенді басқару тәсілі жоғары басшылық бекіткен стратегияларды, алға қойған міндеттер мен нұсқауларды жүйелі және тиімді жүзеге асыруды бақылау тетіктерін қолдануға және ақылға салынған шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді.

ҰЙЫМ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ БАСҚАРУ ТӘСІЛДЕРІ

GRI 2-9, 3-3, ТДМ 16.6

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» Қазақстандық филиалы 1997 жылы Қарашығанақ мұнай-газ конденсаты кен орнын (бұдан әрі – Қарашығанақ кен орны немесе ҚМГКК) пайдалануды өнімді бөлу туралы түпкілікті келісімге сәйкес (әрі қарай – ӨБТК) жүзеге асыруға арналған бірлескен кәсіпорын ретінде құрылды. GRI 2-1

КПО тиісті филиалдары өкілдік етіп отырған бес мердігер компания ұсынған тәжірибені біріктіреді, атап айтқанда:

«Аджип Қарашығанақ Б.В.», «Шелл Қазақстан», «Шеврон Интернэшнл Петролеум Компани», «Лукойл Оверсиз Карачаганак Б.В.» және «КМГ Карачаганак» ЖШС. GRI 2-6 c

29,25%

29,25%

18%

13,5%

10%

ҰЙЫМ ҚҰРЫЛЫМЫ GRI 2-9, 2-10

КПО компаниясының ұйымдық құрылымы сыртқы экономикалық жағдайларға тұрақты бейімделуді ескере отырып, Қазақстан Республикасы (ҚР атынан «PSA» ЖШС Өкілетті органы өкілдік етеді) және бас компаниялар алға қойған бизнес-міндеттерге қол жеткізу және талаптарды орындау мақсатында әзірленді. ӨБТК-де белгіленген мұнай-газ операцияларын жүзеге асыру мақсатында «Аджип Қарашығанақ Б.В.» және «Би Джи Карачаганак Лимитед» (сәйкесінше, «ЭНИ С.п.А.» және «Шелл» компанияларының филиалдары; «Шелл» концерні «БиДжи Групптың» 100%-ын ресми түрде сатып алды) компаниялары бірлесіп басқаратын модель қабылданды.

КПО компаниясының екі жоғарғы басқарушы органдары – бұл ӨБТК-ге сәйкес бес мердігер компанияның әрқайсысының және өкілетті органның өкілдерінен тұратын Басқару жөніндегі бірлескен комитет (ББК) пен Өнімді өткізу жөніндегі бірлескен комитет (ӨБК). ӨБТК шарттары бойынша, ББК төрағасы әрқашан өкілетті органның, ал хатшысы – бас компаниялар-операторлардың басшылық буынының өкілдері болады. GRI 2-11

Сондай-ақ, Бірлескен қызмет туралы келісім (бас компаниялардың арасындағы) және Біріккен басқару туралы келісім («ЭНИ» және «Шелл» операторлары арасындағы) шарттарын мердігер компания мен оператор деңгейінде орындау үшін ұйымда тиісті мәселелерге жауапты қосалқы комитеттер жүйесі енгізілген. Толық басқару құрылымы 7-суретте график түрінде көрсетілген.

КПО КОМПАНИЯСЫНЫҢ ЕКІ ЖОҒАРҒЫ БАСҚАРУШЫ ОРГАНДАРЫ БАСҚАРУ ЖӨНІНДЕГІ БІРЛЕСКЕН КОМИТЕТ (ББК) ПЕН ӨНІМДІ ӨТКІЗУ ЖӨНІНДЕГІ БІРЛЕСКЕН КОМИТЕТ (ӨБК).

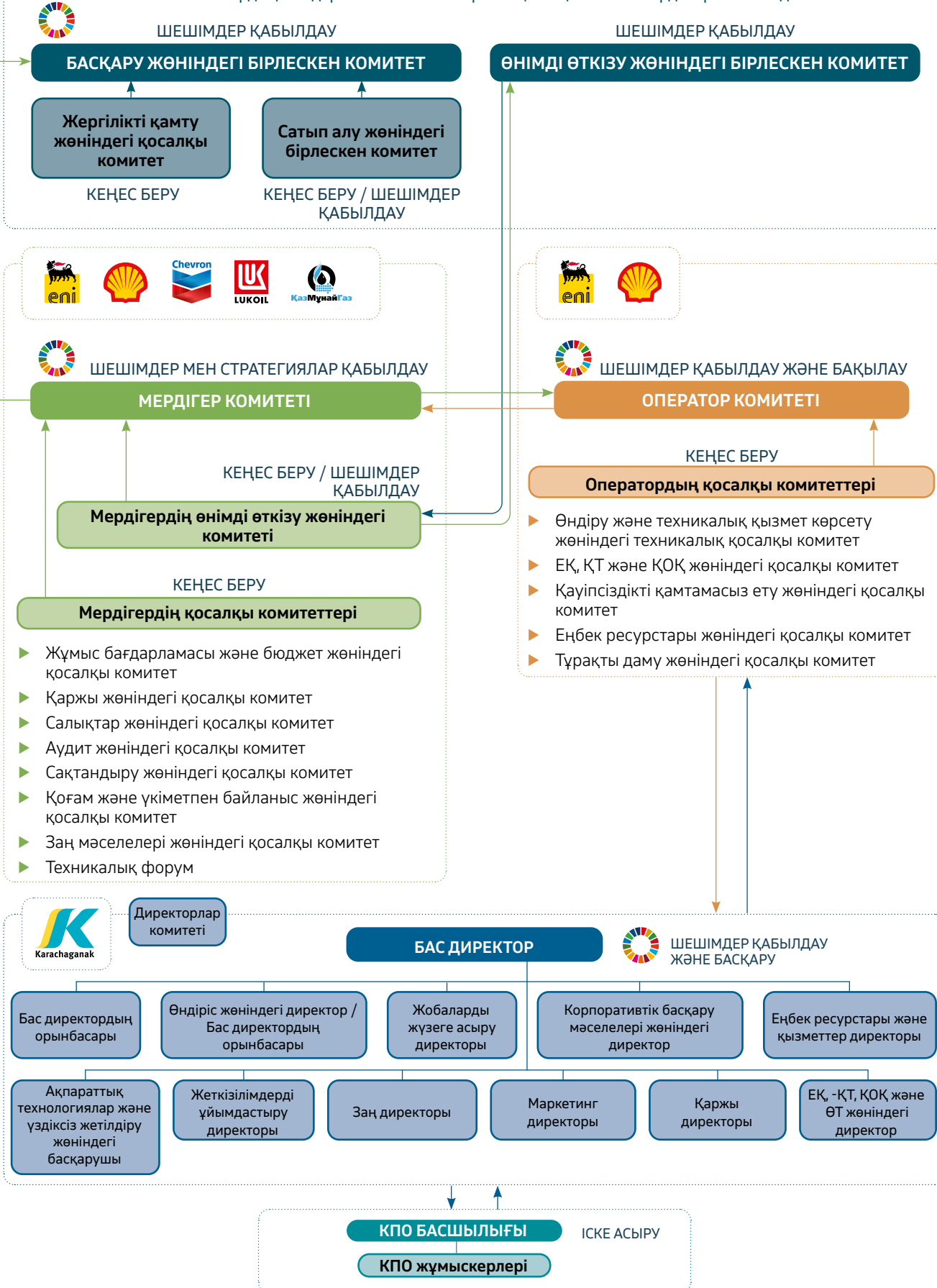

7-сурет. Қарашығанақ жобасын басқарудың жоғарғы буындары (31.12.2023 күнгі деректерге сәйкес)

GRI 2-9, 2-12, 2-13

Қазақстан Республикасының атынан «PSA» ЖШС өкілетті органы өкілдік етеді. Өкілетті орган мен мердігер компаниялардың өкілдері келесі комитеттер мен қосалқы комитеттерде мүшелік етеді:

Бас компаниялардың өкілдерін басқару құрылымының барлық буындарында мүшелікке қатысушылар ретінде тағайындау, іріктеу және олардың қызметін бағалау бас компаниялардың өздерінің және ҚР өкілетті органның ішкі нормативтік ережелеріне сәйкес жүзеге асырылады. Есеп беруге тиіс ұйым болғандықтан, бұл мәліметтер КПО-ға берілмейді. Осы мәселелер бойынша есеп бас компаниялардың өз тұрақты даму есептерінде жеке беріледі. **GRI 2-9, 2-10, 2-18**

КПО комитеттерге, қосалқы комитеттерге және Оператордың, бас компаниялардың, жобада Қазақстан Республикасының атынан «PSA» ЖШС өкілдік ететін Өкілетті органның және Қазақстан Республикасының басқа да уәкілетті органдарының өкілдеріне әртүрлі есептерді береді. Басқару жөніндегі бірлескен комитет тұрақты даму мәселелері жөніндегі жоғарғы орган болып табылады. КПО-ның тұрақты дамуын сүйемелдеу мақсатында ББК мүшелері жоғарыда аталған ресми комитеттермен ақпарат алмасу негізінде мүдделі тараптармен өзара байланысты бақылар, басқарады. **GRI 2-13 b**

БАСҚАРУ ЖӨНІНДЕГІ БІРЛЕСКЕН КОМИТЕТ ТҰРАҚТЫ ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӨНІНДЕГІ ЖОҒАРҒЫ ОРГАН БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ.

Басқару жөніндегі бірлескен комитет

Басқару жөніндегі бірлескен комитет мұнай-газ операцияларын, әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды ортақ басқаруға жауапты; ол жұмыстардың ӨТБК мен Реттеу туралы келісімге сәйкес орындалуын қамтамасыз етеді. ББК жылдық Жұмыс бағдарламасы мен бюджетті, әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды, сонымен қатар Кен орнын игеру жоспарына енгізілетін кез-келген толықтыруларды қарауға және бекітуге өкілетті. ББК жиналыстары әдетте жылына екі рет өткізіледі. 2023 жылы жиналыстар маусым мен қарашада өтті.

Өкілетті орган және бас компаниялар (Мердігер) ББК-ға қатысу үшін бес өкілден тағайындайды. ББК төрағасы өкілетті органның немесе «PSA» ЖШС-ның өкілі болып табылады. Батыс Қазақстан облысының әкімі ББК-ге дауыс беру құқығы жоқ өңір өкілі ретінде қатысады. КПО жиналыстарға шақырылған қонақ ретінде қатысады, оның бұл комитетте өкілі жоқ. ББК мүшелерінің дублерлері бар, оларды тиісінше өкілетті орган және КПО-ның бас компаниялары (Мердігер) тағайындайды.

ББК мүшелерінің жұмыс ақысын олардың компаниялары төлейді; үміткерлерді барлық қатысушы ұйымдардың жоғарғы басшылығы әрқайсысы өз жеке тәжірибесі мен тиісті компанияның саясатына сүйене отырып таңдайды.

GRI 2-10, 2-19

ББК қосалқы комитеттері

ББК бірнеше қосалқы комитет құрды: Сатып алу (СБК) жөніндегі бірлескен комитет және Жергілікті қамту (ЖҚ) жөніндегі қосалқы комитет.

СБК КПО жасайтын негізгі келісімдерді бекітуге немесе мақұлдауға жауап береді және өз қызметі барысында СБК ББК бекіткен тендер процедураларын басшылыққа алады. СБК-де мүшелік ету мен дауыс беру құқығы ББК-ге ұқсас және бұл комитетте шешімдер бірауыздан қабылдану керек.

Жергілікті қамту жөніндегі қосалқы комитет құрамына КПО мен Өкілетті органның өкілдері кіреді. Жергілікті қамту жөніндегі қосалқы комитет ББК-ге жергілікті тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу, жергілікті кадрлардың санын көбейту, қазақстандық қызметкерлерді оқыту және дамыту мәселелері бойынша қолдау көрсетеді. Сонымен қатар ЖҚ жөніндегі қосалқы комитет Қазақстан Республикасы, өкілетті орган немесе мердігер компаниялар ұсынатын жергілікті қамту мәселелеріне қатысты жоспарлар мен бағдарламаларды талқылау мен талдауға қатысады.

Өнімді өткізу жөніндегі бірлескен комитет

ӨБК көмірсутекті және көмірсутекті емес өнімдерді ӨБТК аясында сатумен байланысты барлық қызметтерге жауапты. Аталмыш комитет мұнай өнімдерін тасымалдау, қайта өңдеу, айырбастау және сатуға қатысты ұсыныстарды бекітеді. Шешімдер барынша көп таза түсім алу мақсатында қабылданады. ӨБК төрағасы бас компаниялардың бірінің өкілі болады. КПО маркетинг директорының ӨБК отырыстарына дауыс беру құқығынсыз қатысуға құқығы бар.

Мердігер комитеті және Оператор комитеті

Бірлескен қызмет туралы келісім шарттарына сәйкес, Қарашығанақ жобасының бірлескен кәсіпорнын басқару екі деңгейлі басқару және шешім қабылдау жүйесі арқылы іске асырылады. Бастапқы басқарушы орган – ББК отырыстарында талқыға

ТҰРАҚТЫ ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫН ҚҰРАСТЫРАТЫН ЖОҒАРҒЫ БАСҚАРУШЫ ОРГАН МЕРДІГЕР КОМИТЕТІ БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ.

салынатын мәселелер бойынша барлық Мердігер компаниялардың ұстанымын тұжырымдауға жауапты Мердігер комитеті. Келесі басқарушы орган – Оператор комитеті кәсіпорынның қызметін бақылайды және ӨБТК шарттарының орындалуын қамтамасыз етеді.

Тұрақты даму стратегиясын құрастыратын жоғарғы басқарушы орган Мердігер комитеті болып табылады. Стратегиялық мақсаттарға қол жеткізу бойынша осындай жұмыстарға КПО өкілдері бастама береді және Оператор комитетінің жиналыстарында талқыға салады, сонымен қатар аталмыш жұмыстар Оператор комитеті деңгейінде талқыланады. Мердігер комитеті барлық бас компаниялар тарапынан өткізілетін жыл сайынғы ішкі аудит аясында процестердің ұйымдастырылуы мен іске асырылуының тиімділігін қадағалайды. **GRI 2-12**

Мердігер және Оператор комитеттерінің қосалқы комитеттері

Мердігер мен Оператор деңгейіндегі әртүрлі қосалқы комитеттер арнайы салаларда нақты өндірістік және корпоративтік мәселелер бойынша өздерінің кәсіби ұсынымдары мен құнды нұсқауларын береді. Әрбір

қосалқы комитеттің тиісті Ережелерде көрсетілген өз мақсаттары мен міндеттері бар.

Тұрақты дамуға қатысты мәселелер, соның ішінде оның әлеуметтік, экономикалық және экологиялық аспектілері Операторлар комитеті жанындағы Тұрақты даму жөніндегі қосалқы комитеттің құзіретіне жатады. Оның жұмысына Оператор өкілдері де, КПО да қатысады. Тұрақты даму жөніндегі қосалқы комитеттің негізгі мақсаты – КПО орындайтын операциялардың тікелей әсер ету аймағында орналасқан елді мекендердің тұрғындарына кен орнының әсеріне қатысты нақты мәселелер мен сұрақтар бойынша түсініктеме және кеңес беру. **GRI 2-12**

Сонымен қатар қосалқы комитет бұрынғы Березовка және Бестау ауылдарының тұрғындарының көшірілгеннен кейінгі өмір сүру жағдайларын мониторингтеу мәселелерін қарайды, сондай-ақ Бөрлі ауданының, оның ішінде Қарашығанақ кен орнына жақын орналасқан елді мекендердің тұрғындарымен өзара әрекеттестік, үкіметтік емес ұйымдармен жұмыс, тұрақты даму бойынша есептілік мәселелерімен айналысады. **GRI 2-14**

ҚАУІП-ҚАТЕРЛЕРДІ БАСҚАРУ **GRI 2-12, 2-13, 2-16**

Мұнай-газ операциялары адамдардың денсаулығына, қоршаған ортаға және өндірістік активтерге тиюі мүмкін әсерді ескере отырып, мұқият ұйымдастырылуы және жүргізілуі қажет. Міндеттемелеріне жауапкершілікпен қарайтын жер қойнауын пайдаланушы ретінде КПО компаниясы кәсіпорын жұмысының барлық аспектілерін қамтитын бизнеске қатысты қауіп-қатерлерді басқаруға ерекше назар аударады. Оларға басқа да қауіп-қатерлермен қатар келесілер кіреді:

1. көміртексіздендіру үдерісінің бизнесті жүргізуге ықпал етуі;
2. жол-көлік оқиғалары (көлікті басқара алмай қалу);
3. өндіріс тұтастығының бұзылуы;
4. шығындарды өтей алмай қалу;
5. қоршаған ортаға эмиссияларға рұқсаттың уақытша тоқтатылуы және кейін ықтимал қайтарылып алынуы;
6. Бас компаниялардың нақты ұзақ мерзімді стратегиясының жоқтығы;
7. күрделі кибершабуылдарға ұшыраумен байланысты қауіп-қатер;
8. ОГӨЗ-де газдың қабылдануына тәуелділіктің төмендеуімен қатар табыстың тұрақтандырылуы әрі әртараптандырылуы;
9. саяси және әлеуметтік тұрақтылықтың жоғалу қаупі;

10. тәртіп кодексінің, этикалық стандарттардың, нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты саясаттар мен процедуралардың елеулі бұзылуынан туындайтын қауіп-қатерлер;
11. КПО мақсаттарына жету үшін қажетті кадрлар мен ресурстардың жоқтығы / олардан айырылу;
12. әлемдегі геосаяси және экономикалық факторлар /санкциялар және қарсы санкциялар).

Жоғарыда көрсетілген қауіп-қатерлердің жағымсыз әсерін төмендету үшін КПО жан-жақты жүйелі жұмыс жүргізіп, үздіксіз бағалау өткізеді. Бұл жердегі мақсат – оңтайлы бизнес-стратегияны әзірлеу және өзгерістерді басқару.

Біздің қауіп-қатерлерді басқару процесінің тиімділігін тиісті түрде тексеру үшін есеп әзірлеудің келесі кезеңдері орындалады:

- **Жылына екі рет:** Қауіп-қатерлер жөніндегі комитеттің отырыстарында қауіп-қатерлер туралы жиынтық есеп талқыланады, келісіледі және Мердігер комитетіне жіберіледі.
- **Ұдайы:** анықталған қауіп-қатерлерді жеңілдетуге арналған алдын алу шараларының уақтылы және тиімді орындалуын қамтамасыз ету және қауіп-қатерлерді кешенді басқаруға жауапты жетекші маманды уақтылы хабардар ету мақсатында қауіп-қатерлердің өршуі туралы ақпарат қауіп-қатердің иелері (бөлімдер) деңгейінде тұрақты түрде қайта қаралып, жаңартылып отырады.

Маңызды әлеуметтік, экологиялық және экономикалық тақырыптар бойынша негізгі қауіп-қатерлердің әсерін жеңілдету шаралары есептің тиісті тарауларында толығырақ сипатталған.

КПО қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару бағдарламасын әзірледі, ол 2021 жылдан бастап бизнеске және технологиялық қауіпсіздікке қатысты қауіп-қатерлерді неғұрлым сапалы бағалауға және тиімді басқаруға мүмкіндік берді. Бұрын технологиялық процестің қауіпсіздігін басқару үшін «Тосқауылдар моделі» жүйесі енгізілген болатын.

Қауіп-қатерлерді бақылау және тексеру қауіп-қатерлерді басқару процесінің бір бөлігі болып табылады. Бұл процеске қауіп-қатерлерді басқарудың арнайы бағдарламасы көмегімен орындалатын мерзімді тексерулер мен қайта бағалаулар кіреді. Осы бағдарламаға қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару мәселелеріне қатысты есептер мен тексерулер бойынша толық ақпарат енгізілген.

Бизнеске және технологиялық қауіпсіздікке төнетін қауіп-қатерлерді басқару: Бұл процестің анықтаулары мен сипаты және Компания бойынша тиісті қызметтер мен міндеттер Қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару процедурасы мен ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы қауіп-қатерлерді басқару жүйесінде көрсетілген. Сонымен қатар қауіп-қатерлерді басқару компанияның барлық деңгейлерінде оның бизнес-мақсаттары мен міндеттерін қызметтегі қауіп-қатерлермен үндестіруге бағытталған. Корпоративтік басқару мәселелері жөніндегі басқарма бизнес пен қауіпсіздікке қатысты қауіп-қатерлерді қамтитын Қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару жүйесін енгізуге, қолдауға, бақылауға және

үнемі жетілдіруге жауап береді. Бизнеске төнуі мүмкін қауіп-қатерлер саласында бұл процесс Қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару процедурасымен реттеледі, қауіп-қатерлер Корпоративтік қауіп-қатерлердің тізіліміне енгізіледі. Осы модель бизнеске қатысты негізгі қауіп-қатерлер мен тиісті алдын алу және түзету іс-шараларын қамтиды.

Қауіпсіздікке төнуі мүмкін қауіп-қатерлер саласында бұл процесс ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы қауіп-қатерлерді басқару жүйесімен реттеледі. Қауіп-қатерлер ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы корпоративтік қауіп-қатерлердің тізіліміне енгізіледі. Бұл қауіпсіздікке қатысты негізгі қауіп-қатерлер мен тиісті алдын алу және түзету іс-шараларын қамтитын модель. ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы қауіп-қатерлерді басқару моделін қолданудың нәтижелері бизнеске қатысты қауіп-қатерлерді басқару моделіне кіреді.

Қауіп-қатерлерді басқарудың түпкілікті моделі КПО компаниясының жоғары басшылығының қатысуымен өтетін Қауіп-қатерлер жөніндегі комитеттің жиналыстарына дайындалу кезінде қаралып, түйінделеді. **GRI 2-13**

Технологиялық процестердің қауіпсіздігіне қатысты қауіп-қатерлерді басқару: Технологиялық процестердің қауіпсіздігі үшін негізгі қауіп-қатерлер технологиялық процестердің қауіпсіздігіне төнетін қауіп-қатерлердің толық сипаттамасын қамтитын Тосқауылдар моделінде тіркелген. Бұл процеске Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы мен өндіріс тұтастығы басқармасы жауапты болып танылатын және бұл процес ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы қатерлерді басқару жүйесімен реттеледі. **GRI 2-16**

ТИМДІЛІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ **GRI 2-12, 3-3**

Компания тұрақтылығын сақтап, жауапкершілікпен дамуы үшін КПО-ның ішкі бақылау мәдениетін дамытуға ұмтылуының маңызы зор. Осы міндеттеменің аясында КПО өз бизнес-мақсаттарын қолдау үшін негізгі екі процесті енгізді:

- i) күрделі шығындар жұмсалатын жобалардың тиімділігін бағалау процесі
- ii) аудиттер – ішкі, сыртқы және мердігер ұйымдардың аудиттері

2023 жылы КПО негізделген шешімдерді қабылдау мақсатында барлық даму жобаларын мұқият бағалай отырып, тиімділікті бағалауға басымдық беруді жалғастырды. Бұл кешенді процес. Бұл кешенді процес, мүмкіндіктерді анықтаудан бастап пайдалануға дейін, Жобалардың тиімділігін бағалау саясаты және Басқару жүйесі және Жобалардың тиімділігін бағалау шаралары бойынша нұсқаулық сияқты жаңартылған құжаттарда егжей-тегжейлі сипатталған. Тұрақты даму мен қоршаған ортаны

қорғауға ерекше көңіл бөле отырып, салынған инвестициялардан максималды мөлшерде табыс алу мақсатымыз өзгерген жоқ.

Инвестициялардың елеулі ауқымын ескеріп, даму жобаларын іске асыру бойынша жұмыстардың тиімді орындалуын қамтамасыз ету үшін КПО тиімділікті бағалауға бағытталған ішкі және сыртқы іс-шараларды бас компаниялардың қатысуымен жүргізеді. Тиімділікті қамтамасыз ету процедураларының осындай қатаң болуы екі мақсатқа қызмет етеді: айқындық пен есеп беруді жетілдіреді және Компанияның ұзақ мерзімді тұрақты дамуына себептеседі.

2023 жылы «Жасыл» стратегияның бизнес-процестеріне енуі басты оқиға болды. Бұл прогрессивті бастама бізді жаңа күрделі жобаларды дайындау барысында қоршаған ортаға жағымсыз әсерлерді азайту үшін инновациялық тұжырымдамалық ұсыныстар жасауға итермеледі.

Бұл стратегиялық қадам қызметіміздің тұрақтылығын сақтауға ғана емес, оны арттыруға деген бейілділігімізді көрсетеді, ал бұл біздің «жасыл» болашаққа деген көзқарасымызға сәйкес келеді.

Ішкі аудит бойынша процедурада көрсетілген аудиторлық тексеру процесіне келетін болсақ, ішкі аудит қызметі қауіп-қатерлерді ескере отырып, КПО-ның басқару және бақылау жүйесіне сәйкес корпоративтік басқару жүйесінің жалпы құрылымы мен тиімділігінің, ішкі бақылаулар мен процестердің тәуелсіз тұрғыдан тексерілуін қамтамасыз етеді. Ішкі аудит қызметі компанияның өндірістік мақсаттарына қол жеткізуге кедергі болуы ықтимал кез келген ағаттықты анықтайды.

Жыл сайын КПО қызметінің қауіп-қатерлер төну қаупі жоғары салаларында, соның ішінде корпоративтік басқару, келісімшарттар мен сатып алулар, мердігер ұйымдардың және Компанияның ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ басқару, қаржы, есептілік, өндірістік операциялар, логистиканы ұйымдастыру және өзге де салаларында ішкі аудит өткізу бойынша жоспарын орындайды. Бұдан басқа ішкі аудиттер тексеріс нәтижелері бойынша ұсынылған шаралардың орындалуын тексеру қызметін қамтиды. Аудит нәтижелері КПО мен бас компаниялардың басшылығына Аудит жөніндегі қосалқы комитет отырыстарында беріледі.

Онымен қоса бас компаниялар өздерінің ішкі қауіп-қатерлерді бағалауы негізінде жыл сайынғы аудит өткізеді. Бұл КПО-ның Басқару жүйесінің құрылымы мен тиімділігі тәуелсіз тұрғыдан қосымша деңгейде тексерілетіндігін білдіреді. Аудит нәтижелері КПО мен бас компаниялардың басшылығына Аудит жөніндегі қосалқы комитет отырыстарында беріледі.

Сертификатталған сыртқы аудиттерді өткізу КПО-ның басқару жүйесінің жалпы тиімділігін қамтамасыз етуге көмектеседі, ал жүйенің халықаралық стандарттар мен ҚР заңнамасына сәйкестігі ISO сертификаттарын алу және шолу аудиттерін өткізу арқылы расталады.

Сонымен қатар, КПО еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы ішкі аудит жөніндегі өзінің жыл сайынғы жоспарын орындайды. 2023 жылы КПО ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласында 15 аудит жүргізді.

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы біріктірілген басқару жүйесі

GRI 3-3, 403-1, 403-7, 403-8

Қоршаған ортаға мейлінше аз әсер етіп, қызметкерлердің денсаулығын сақтау және еңбек етуге қауіпсіз жағдай жасау бойынша үздіксіз жетілу мен адал қызмет Компания үшін айрықша маңызға ие.

КПО компаниясы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелерін ISO 14001:2015 «Экологиялық басқару жүйесі», ISO 45001:2018 «Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік» және ISO 50001:2018 «Энергия тұтынуды басқару» халықаралық стандарттарына сәйкестігі сертификатталған біріктірілген менеджмент жүйесі шеңберінде басқарады.

Оның үстіне 2022 жылы КПО ISO 39001:2012 «Жол қозғалысы қауіпсіздігін басқару жүйесі» сертификатын алды.

ISO халықаралық стандарттарының талаптарына сәйкестігін растау үшін КПО 2023 жылы ISO 14001:2015, ISO 45001:2018 және ISO 50001:2018 стандарттары бойынша қайта сертификаттау процесін, сондай-ақ ISO 39001:2012 стандарты бойынша қадағалау аудитін өтті. Бұл процесті қолдау бағытында КПО-ның да, мердігер ұйымдардың да қызметкерлері үлкен жұмыс атқаруда.

КПО-ның ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы талаптары Компания ішінде де, одан тыс та кең таралған және Компанияның барлық келісімшарттарының арнайы қосымшасында көрсетілген (яғни ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы талаптар берілетін барлық келісімшарттарға енгізіледі).

Жыл сайын КПО-да ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәдениетін арттыру мақсатында бірқатар бағдарламалар, тренингтер, бастамалар мен науқандар жүзеге асырылады. Мұндай бастамаларға көптеген шаралар кіреді, соның ішінде, ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша кіріспе нұсқамалар, ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша арнайы кәсіптік оқыту, сондай-ақ «Қауіпсіздік саласындағы көшбасшылық және мәдениет бағдарламасы», «ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ карталары бағдарламасы», «ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы ынталандыру бағдарламасы», «Денсаулыққа төнетін қауіп-қатерлерді бағалау», «Стресске төзімділік бағдарламасы», «Экологиялық мәдениетті дамыту және хабардарлық деңгейін арттыру» және т.б. бағдарламалар.

КПО БАСШЫЛЫҒЫ GRI 2-9

КПО компаниясының Директорлар комитеті атқарушы орган болып табылады. Бұл ұжымдық шешімдерді қоса алғанда, компанияны басқару бойынша жедел шешімдер қабылдау жөніндегі кеңесші орган.

КПО Директорлар комитетінің құрамына барлық негізгі бөлімшелердің жетекшілері кіреді. Директорлар құрамы оператор-компаниялар тағайындаған директорлардан, сонымен қатар Қазақстан Республикасының азаматтары арасынан шыққан КПО жұмыскері болып табылатын директорлардан тұрады. Директорлар Бірлескен қызмет туралы келісімнің шарттарына сәйкес тағайындалады. Директор лауазымына тағайындалу мерзімі – үш жыл. Директордың тиісті лауазымына тағайындалғандардың әрқайсысы өзінің кәсіби құзыреттері мен тәжірибесіне сәйкес оператор-компаниялар тарапынан қатаң іріктеуден өтеді.

Бас директор және өндіріс жөніндегі директор / бас директордың орынбасары лауазымдарына «Шелл» және «Эни» оператор – компанияларының өкілдері ауысып тағайындалады. КПО құрылымында тәуелсіз директор лауазымы қарастырылмаған.

Төменде 2024 жылғы маусымдағы Директорлар комитетінің мүшелері берілген. Есеп басылып шыққан кезде гендерлік қатынас ерлер үшін 82%-ды, әйелдер үшін 18%-ды құрады. КПО директорларының құрамына жеткіліксіз қамтылған әлеуметтік топтардан шыққан өкілдер кірмейді. Директорлар комитетінің құрамы туралы өзекті ақпарат КПО веб-сайтында [КПО басшылығы бөлімінде](#) берілген.

Марко Марсили

Бас директор

Марко Марсилидің мұнай-газ саласында жиған жиырма бес жылдан астам мол тәжірибесі бар. Халықаралық жобаларда түрлі лауазымдарды атқару барысында ол зор техникалық және өндірістік тәжірибе алды, сонымен қатар жан-жақты коммерциялық және басқару дағдыларын игерді.

«Шелл» компаниясында Марко 2002 жылдан бері табысты жұмыс істеп келеді. Осы уақыт ішінде ол Нидерланды, Италия, Ұлыбритания, Ирак, АҚШ, Канада, Мексика, Аргентина және Бразилия сияқты елдердегі жобаларда әртүрлі басшылық қызметтерді атқарды.

КПО бас директоры лауазымына тағайындалғанға дейін Марко Марсили «Шелл Италия» компаниясында «Барлау және өндіру» бөлімшесінің басқарушы директоры және басқарма төрағасы қызметін атқарған. Оған дейін ол алдымен Солтүстік Америка мен Бразилияда жаңа бизнесті дамыту жөніндегі вице-президенті, содан кейін жаңа тақтатас кен орындары жөніндегі коммерциялық вице-президенті ретінде АҚШ-та шамамен бес жыл жұмыс істеді.

Никола Аллегро

Өндіріс директоры / Бас директордың орынбасары

Николаның мұнай-газ саласында 17 жылдан астам халықаралық көшбасшылық тәжірибесі бар. Ол «Эни» компаниясында өз қызметін 2006 жылы өндіріс инженері ретінде бастады және қазіргі лауазымға тағайындалғанға дейін Мальтадағы «Эни» филиалының бас менеджері, сондай-ақ Ливияның Триполи қаласындағы ENI North Africa (ENINA) құрамында Ливия мен Мальта өндірістік бөлімшесінің басқарушысы болып қызмет етті. Никола әлемнің көптеген елдерінде, соның ішінде Ливия, Индонезия, Египет, Нигерия, Италия және Қазақстанда жұмыс істеді. 2016 жылдан 2021 жылға дейін Никола КПО-да өндірістің техникалық мәселелері жөніндегі бөлім бастығы және кен орны бастығы қызметтерін атқарды.

Мұхтар Манкеев

Бас директордың орынбасары

Мұхтар Манкеевтің басқару саласында тәжірибесі мол, ол өзінің еңбек жолында коммерциялық құрылымдарда да, мемлекеттік органдарда да әртүрлі басшылық қызметтерді атқарған. Ол шетелдік іскерлік әкімшілік магистрі дәрежесіне ие, сонымен қатар Батыс Қазақстан университетінде инженерлік білім алған.

Қарашығанақ жобасында Мұхтар өз қызметін Petrofac International компаниясында кен орындарын дамыту жөніндегі инженер ретінде бастады. Сонымен қатар, ол Финляндиядағы «Finnish Business Hub» ЖШС директоры болып қызмет етті. КПО-дағы лауазымға тағайындалғанға дейін Мұхтар Қазақстан Республикасы энергетика министрлігінің «Мұнай және газ ақпараттық-талдау орталығы» АҚ бас директоры қызметін атқарды.

Алмасбек Мухашов

Маркетинг жөніндегі директор

Алмасбек «Эни» компаниялар тобында 20 жылдан астам қызмет етіп келеді. Ол Нигерия, Мексика, Түрікменстан, Алжир, Тунис, Венесуэла және Қазақстанда өнімді барлау, өндіру, тасымалдау мен сату салаларындағы әртүрлі жобаларға қатысып, халықаралық қатынастар, экономикалық талдау мен қаржы, өнеркәсіптік жобаларды әзірлеу сияқты, сонымен қатар экспорттау және коммерциялық қызмет пен келіссөздер сияқты әртүрлі міндеттерді атқарды.

Бұрынғы қызметінде Алмасбек «Аджип Карачаганак Б.В. – Қазақстандық филиал» компаниясында жаңа бизнес мүмкіндіктер мен аймақты талдау жөніндегі басшы қызметін атқарды.

Жан Вак

Қаржы директоры

Жан Вактың әлемнің көптеген елдерінде басшылық қызметтерде жиған 20 жылға жуық тәжірибесі бар. Ол 8 түрлі елде мұнай-газ саласында барлау және өндіру, сондай-ақ өнімді сақтау және тасымалдау бағыттарында қаржымен байланысты әртүрлі қызметтерді атқарған. Білікті басқарушы-бухгалтер ретінде Жан қазынашылық, қаржылық бақылау, корпоративтік қаржы және бірлескен кәсіпорынның қаржысы бойынша терең білім жинақтап, әртүрлі жоғары басшылық лауазымдарды атқарған, соның ішінде Ирактағы Basrah Gas Company кәсіпорнында 6 жыл еңбек еткен. КПО компаниясына келгенге дейін ол «Шелл» компаниясының Мексикадағы өкілдігінде қаржы директоры қызметін атқарған.

Сергей Дубынин

Заң мәселелері жөніндегі директор

Сергейдің халықаралық компанияларда құқықтық қызмет саласындағы басшылық лауазымдарда 20 жылдық жұмыс тәжірибесі бар. Shell және оның еншілес ұйымдарында Сергей 2007 жылдан бері басшылық лауазымдарды иеленіп келеді. КПО-ға тағайындалмас бұрын, Сергей Ресейдің Мәскеу қаласындағы Shell Exploration and Production Services (RF) B.V. компаниясында құқықтық қызмет басшысы ретінде қызмет еткен.

Оскар ван дер Вейде

Жобаларды жүзеге асыру жөніндегі директор

Оскар «Шелл» компаниясында және оның еншілес ұйымдарында 1990 жылдан бері жұмыс жасап келеді. Бұған дейін ол Үндістанның Бангалор қаласында Shell Projects & Technology ұйымында цифрландыру жобаларының бас менеджері қызметін атқарды. Оскардың инженерлік жобалау мен жобаларды басқаруда тәжірибесі мол. Өзінің еңбек жолында Оскар «Шелл» компаниясының Нидерланды, Ұлыбритания, Нигерия, Сирия, Үндістан және Қазақстандағы еншілес ұйымдарында басшылық қызметтерді атқарып келеді.

Роккантонио Каталано

Корпоративті басқару мәселелері жөніндегі директор

Роккантонио Eni Group компаниясында 2002 жылдан бері корпоративті деңгейде және шетелде халықаралық жобаларда әртүрлі басшылық қызметтер атқаруда. Ол энергетика және мұнай-газ салаларында тәжірибесі бар, жұмыстың нәтижелі және тиімді орындалуына ұмтылатын білікті басшы. Қазіргі тағайындалғанға дейін ол Eni компаниясының табиғи ресурстар бөлімшесінде корпоративтік вице-президент / қауіпсіздік жөніндегі басшы және GSA-да (Алжирдің Сахара шөліндегі Eni-Sonatrach бірлескен кәсіпорны) бас директор қызметін атқарды. Сонымен қатар, Роккантонионың Қазақстанда КПО компаниясында өндіріс директорының ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бөлімінің бастығы және қауіпсіздік техникасының корпоративтік мәселелері жөніндегі бөлім бастығы ретіндегі жұмыс тәжірибесі бар.

Слушаш Избасарова

Еңбек ресурстары және қызметтер директоры

Слушаштың еңбек ресурстарын басқару саласындағы басшылық лауазымдарда 20 жылдық тәжірибесі бар. Соңғы қызметінде ол КПО компаниясының еңбек ресурстарын басқарушысы лауазымында жұмыс істеді. КПО-ға келгенге дейін Слушаш Agip Kazakhstan North Caspian Operations Company, NC Production Operations Company B.V., North Caspian Operations Company B.V. сияқты ірі мұнай трансұлттық корпорацияларда басшылық қызметтер атқарды. «Шелл» компаниясында Слушаш 2017 жылдан бері еңбек етеді.

Жанат Жахметова

Ақпараттық технологиялар мен үздіксіз жетілдіру жөніндегі басқарушы*

КПО-ға тағайындалғанға дейін Жанат Жахметова Қазақстан Республикасының энергетика вице-министрі қызметін атқарды. Жанаттың Абердин қаласы университетінен алған мұнайгаз ісі бойынша магистр дәрежесі, сондай-ақ Алматы қаласы университеттерінің «Органикалық заттардың химиялық технологиясы» және «Есептеу техникасы мен бағдарламалық жасақтама» мамандықтары бойынша ғылымдар бакалавры дипломы бар. Бастапқы кәсіптік практикаларында Жанат «Зерде» ұлттық инфокоммуникация холдингі АҚ басқарма төрағасының орынбасары және ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің ақпараттық технологиялар департаменті директорының орынбасары қызметін атқарған. Еңбек жолының басында Жанат ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде жұмыс жасап, АТ технологияларын, құқық секторын дамыту, сондай-ақ электрондық үкімет ұлттық жобасын әзірлеу және ілгерілету салаларында бірқатар лауазымдарды атқарды. Жанат өзі бастаған жобалардың бірі, ол мұнай мен газ өндірісін есепке алудың ақпараттық жүйесі, жер қойнауын пайдалану құқығын алуға онлайн-аукцион, электрондық келісімшарттар және т.б.

* Бұл лауазым Компания қызметінің барлық басты аспектілеріне цифрлық шешімдер енгізуге ден қоюға байланысты ұйымдық құрылымға 2023 жылы енгізілген болатын.

Норберт Жалле

Қауіпсіздік техникасы, қоршаға ортаны қорғау және өндіріс тұтастығы жөніндегі директор

Норберттің өнеркәсіптік кәсіпорындардағы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласында 20 жылдық тәжірибесі бар. Ол қоршаған орта инженериясы және экологиялық менеджмент саласындағы магистр дәрежесіне ие. Норберт Эни компаниясында 2006 жылдан бастап жұмыс істей бастады, ол көптеген елдерде, негізінен Африкада ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ және тұрақтылықты қамтамасыз ету бөлімінің менеджері ретінде еңбек етті. Бұған дейін ол «ENI», «ERM», «NAOC» және т.б. сияқты халықаралық компанияларда бірқатар басшылық қызметтерді атқарған. КПО-ға тағайындалғанға дейін Норберт Нигериядағы Эни компаниясының еншілес кәсіпорны Порт-Харкорт қаласындағы «NAOC» компаниясында ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жөніндегі корпоративтік бөлімінің басшысы лауазымын атқарды.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

КПО-да біз адамдарға сыйластықтың негізін қалайтын құндылықтарды басшылыққа аламыз. Біз үшін бұл адалдық, әдептілік және әділдік. Осы құндылықтарды қабылдап, оларды жұмысымызда ұстану арқылы әрқайсымыз КПО беделін қорғауға және нығайтуға үлес қосамыз. Баршамызға ортақ құндылықтар – бұл біз орындайтын жұмыстың айнасы және олар КПО-ның Тәртіп кодексі мен Іскерлік қағидаттарының негізі болып табылады.

КПО Іскерлік қағидаттары компания өз қызметін атқару барысында басшылыққа алатын ережелерді белгілейді және акционерлер, тапсырыс берушілер, жұмыскерлер, бизнес серіктестер мен қоғам алдындағы міндеттерімізді анықтайды. Тәртіп кодексінде КПО-ның барлық жұмыскерлері орындауға міндетті тәртіп ережелері және компанияның өз жұмыскерлері алдындағы міндеттері түсіндіріледі.

Бізді іс-әрекеттеріміз негізінде бағалайды. Жұмысымызды заңнамаға, КПО Іскерлік қағидаттарына, Тәртіп кодексіне сүйеніп жүзеге асыратын болсақ, беделіміз арта түседі. Бизнес серіктестерімізге КПО Іскерлік қағидаттарын немесе оларға парапар қағидаттарды міндетті түрде басшылыққа алуға кеңес береміз.

БИЗНЕС-ЭТИКА GRI 2-23, 2-24, 3-3, ТДМ 10.3, 16.5, 16.8

КПО ІСКЕРЛІК ҚАҒИДАТТАРЫ

КПО өз қызметін 2019 жылы енгізілген және КПО Директорлар кеңесінің барлық мүшелерімен бекітілген «КПО Іскерлік қағидаттарына» сәйкес іске асырады. Бұған дейін іскерлік қағидаттар КПО Тәртіп кодексінің бөлігі болатын.

КПО Іскерлік қағидаттары қызметімізде басшылыққа алатын негізгі іскерлік аспектілерді айқындайды және қызмет пен этикалық тәртіпке қатысты жоғары стандарттар қояды. Мүдделі тараптар, соның ішінде мердігерлер мен жеткізушілер, Іскерлік қағидаттарды құрметтейді және өз жұмысын осы қағидаттарға сүйеніп орындайды деп күтеміз.

8-сурет. КПО Іскерлік қағидаттары негізгі жеті категорияны қамтиды:

«КПО Іскерлік қағидаттары» құжатының толық нұсқасын және таныстырма бейнебаянын КПО сайтындағы [«Іскерлік этика»](#) бөлімінен тауып таныса аласыздар.

ТӘРТІП КОДЕКСІ

КПО Тәртіп кодексі Компания мен оның жұмыскерлерінің қызметін және беделін қорғауды мақсат ететін нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты құжат болып табылады. Тәртіп кодексі – бұл жұмыскерлеріміз, мердігер ұйымдардың қызметкерлері және КПО атынан жұмыс істейтін басқа тұлғалардың барлығы міндетті түрде сақтауы тиіс КПО-ның іскерлік этика және корпоративтік мәдениет саласындағы жалпы ережелер жүйесі.

Тәртіп кодексі кәсіпкерлік еркіндігі мен адал бәсекелестік қағидаттарын ұстану, адам құқықтары мен Компания активтерін қорғау, бірдей

мүмкіндіктер беру, сыбайлас жемқорлыққа және қылмыстық жолмен табылған табысты заңдастыруға (ақшаны жылыстатуға), сондай-ақ жұмыс орнындағы кез келген қудалауға жол бермеуге қатысты ережелерді қамтиды, сонымен қатар ұлттық және халықаралық сауданың, еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғаудың, ақпаратты (оның ішінде жеке деректерді) қорғау және алмасудың кейбір аспектілерін реттейді.

КПО Тәртіп кодексінің толық нұсқасын КПО сайтындағы [«Іскерлік этика»](#) бөлімінен тауып таныса аласыздар.

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ GRI 408-1, 409-1, ТДМ 8.7

КПО адам құқықтарын құрметтейді және қолданыстағы заңнаманың талаптарын, соның ішінде БҰҰ-ның Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясында белгіленген нормаларды және Халықаралық еңбек ұйымының негізгі конвенцияларын сақтайды. Сонымен қатар, бұл нормалар Қазақстан Республикасының (ҚР) Конституциясында, ҚР Еңбек кодексінде, ҚР «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» кодексінде, ҚР «Азаматтық қорғау туралы» заңында, ҚР Экологиялық кодексінде және тиісті нормативтік құқықтық актілерде белгіленген.

Адам құқықтарын сақтау Компания «қызмет жүргізуге лицензия» алу үшін міндетті шарт болып табылады. Компанияның барлық қызметі жұмыскерлеріміз, мердігерлеріміз, жергілікті халықтан бастап жергілікті билік органдарына дейін барлық мүдделі тараптардың адам құқықтарын сақтауға негізделген. Бұл мақсаттарды ұстана отырып, КПО сыртқы мүдделі тараптармен үнемі өзара әрекеттестікте болады және өзі жұмыс істейтін қауымдастықтардың жалпы өркендеуіне тікелей немесе жанама үлес қосуға ұмтылады.

Адам құқықтары мәселелері әлеуметтік үлес, қауіпсіздік және адам ресурстары тұрғысынан талаптардың сақталуын сипаттайтын Компанияның ішкі ережелерінде көрініс тапқан. Осы мақсатта адам құқықтарын қорғауға қатысты талаптар Тәртіп кодексіне және КПО-ның қолданыстағы қағидаттарына, саясаттарына және ішкі ережелеріне енгізілген. Олардың қатарына мыналар жатады:

- **Әлеуметтік қызмет** – біздің әлеуметтік даму жөніндегі жоспарларымыз бар және біз өндірістік қызметіміздің жергілікті халық тұрмысына тигізетін әсерін ескереміз.

- **Қауіпсіздік** – бүкіл Компанияға қойылатын қауіпсіздік талаптары жұмыскерлердің, мердігерлердің және объектілердің қауіпсіздігін адам құқықтары мен жергілікті халықтың қауіпсіздігі сақталатындай қамтамасыз етуге көмектеседі.
- **Адам ресурстары** – саясаттарымыз бен стандарттарымыз жұмысқа әділ орналастыру, этикалық еңбек қатынастары, жағымды жұмыс ортасы мен еңбек жағдайларын құру қағидаттарын іс жүзінде жүзеге асыруға көмектеседі.
- **Келісімшарттар мен сатып алулар** – біз тұрақты дамуға үлес қосатын және экономикалық, экологиялық және әлеуметтік тұрғыдан жауапты мердігерлермен және жеткізушілермен жұмыс істеуге ұмтыламыз.

Заңнамаға сәйкестік саласындағы жалпы саясат шеңберінде КПО этикалық нормалар мен нормативтік-құқықтық сәйкестікті сақтау саласында оқытудың жаңа бағдарламасын қабылдады және орындауға кірісті. Бұл бағдарлама қабылданған қағидаттар мен міндеттемелер бойынша жоғарыда аталған негізгі мәселелерді шешуге бағытталған.

КПО қазіргі заманғы құлдық пен балалар еңбегін пайдалануға мүлдем қарсы. Осы орайда Компания өзінің жеткізу тізбегінде не қызметінің басқа салаларында балалар еңбегін пайдалануды, құлдықты және адам саудасын анықтауға және мүмкіндігінше жоюға ұмтылады.

2023 жылы КПО мен оның мердігерлік ұйымдары ішінде балалар еңбегін пайдалану және адам саудасы оқиғалары тіркелген жоқ.

НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ СӘЙКЕСТІК GRI 2-24

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ GRI 2-15, 205-1, 205-3

КПО сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске ерекше көңіл бөледі. КПО-ның Парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылыстатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулығы (бұдан әрі – Нұсқаулық) Тәртіп кодексі мен Іскерлік қағидаттарға негізделген және парақорлық пен сыбайлас жемқорлыққа тиым салатын ұлттық және халықаралық заңнаманы сақтау жөніндегі Компанияның талаптарын белгілейді. Барлық персонал, соның ішінде бас компаниялардың іссапарға жіберілген жұмыскерлері, штаттағы қызметкерлер мен жіберуші тараптардың (кадрлар агенттіктерінің) жұмыскерлері осы Нұсқаулықты басшылыққа алуға міндетті. Нұсқаулық сыйлықтар мен қонақжайлылық белгілерімен байланысты жұмыс процестерін анықтап, персоналға сыбайлас жемқорлыққа қатысты ықтимал қауіп-қатерлерді бағалауға көмектеседі. Келесілерге ерекше назар аударылады:

- Келісімшарттар жасасу,
- Сыйлықтар мен қонақжайлылық белгілері,
- Әлеуметтік инвестицияларды қаржыландыру,
- Мемлекеттік органдармен әрекеттесу,
- Мүдделер қақтығысы.

КПО-ның бас директоры, директорлары мен басқарушылары тиісті директораттарда/ басқармаларда нормативтік-құқықтық сәйкестік бойынша негізгі құқықтық және этикалық қауіп-қатерлерді анықтайды, бағалайды және қадағалайды.

«ТӘРТІП КОДЕКСІ, НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ СӘЙКЕСТІК ЖӨНІНДЕГІ САЯСАТТАР МЕН ПРОЦЕДУРАЛАРДЫҢ ТАЛАПТАРЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ БҰЗЫЛУ ҚАУІПІН» БАҒАЛАУ ПРОЦЕСІНЕ КПО-НЫҢ БҮКІЛ ҚЫЗМЕТІН СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАТЫСТЫ ҚАУІП-ҚАТЕРЛЕРДІҢ БАР-ЖОҒЫ ТҰРҒЫСЫНАН БАҒАЛАУ КІРЕДІ.

Сыбайлас жемқорлыққа қатысты қауіп-қатерлерді азайту мақсатында келесі ережелер мен процестер енгізілген:

- Контрагентпен келісімшарт немесе кез келген заңды күші бар келісім жасау алдында кешенді тексеріс жүргізіледі (төмендегі «Контрагенттердің этикалық сәйкестігін тексеру» бөлімін қараңыз).

- Парақорлыққа және кез келген ресми рәсімдерді оңайлатуға төленетін төлемақылар беруге (соның ішінде пара алу, пара беру, параға коммерциялық сатып алу, пара алу не беруде/ параға коммерциялық сатып алуда делдалдық) тиым салынады.
- Қайырымдылық және демеушілік сияқты бизнес-процестер үшін қатаң ережелер мен шектеулер белгіленді, шығындар міндетті түрде есепке алынады және процеске қатысушылардың барлығы алдын ала тексеруден өтеді.
- Саяси партияларға, саяси ұйымдарға немесе олардың өкілдеріне Компания қаражаты есебінен қандай да болса төлемдер (тікелей немесе жанама) жасауға тиым салынған. GRI 415-1
- Сыйлықтар алу/беру және қонақжайлылық белгілерін қабылдау/көрсетудің негізгі ережелері, шекті сомалары, мақұлдау және бекіту деңгейлері белгіленген, тиісті тізілім жүргізіледі.
- Мүдделер қақтығысы туралы хабарлау (нақты, ықтимал және болжалды) қағидаттары мен ережелері, жұмысқа қабылдауға қатысты ерекше шарттар белгіленген. Барлық мүдделер қақтығысы оқиғалары тиісті тізілімге енгізіледі, жауапты бөлімшелер оларды реттеу бойынша шаралар қабылдайды (төмендегі «Мүдделер қақтығысы» бөлімін қараңыз).
- Мерзімді оқытулар жүргізіледі, жұмыскерлердің сыбайлас жемқорлыққа қатысты құқықбұзушылықтар туралы білімі тексеріледі (төмендегі «Нормативтік-құқықтық сәйкестік талаптарын сақтау бойынша оқыту» бөлімін қараңыз).
- Компанияның ішкі құжаттарының ережелерін және қолданыстағы заңнаманы бұзу туралы хабарлау процестері реттелді, Компанияның ішкі ережелерін бұзу жағдайларын тергеу және сол ережелерді бұзу үшін жауапқа тарту тәртібі анықталды.

Мүдделер қақтығысы GRI 2-15

КПО-да мүдделер қақтығысы Тәртіп кодексімен, Парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылыстатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулықпен және Мүдделер қақтығысын басқару жөніндегі нұсқаулықпен реттеледі. Нұсқаулықтардың соңғысы жұмысқа алумен айналысатын КПО менеджерлеріне, сонымен қатар Заң директорына болжамды, ықтимал немесе іс жүзіндегі мүдделер қақтығысын басқаруда көмек ретінде әзірленді. Оператор комитеті мүдделер қақтығысын қарау процесін реттеуді нормативтік-құқықтық сәйкестік

саласында аудиттер өткізу арқылы бақылайды. КПО-ның басқа жұмыскерлерімен, мемлекеттік лауазымды тұлғалармен, мердігерлермен, жеткізушілермен, бәсекелес ұйымдар және бизнес серіктестермен туыстық байланыс болған жағдайда, Компания жұмыскерлерінде мүдделер қақтығысы туындауы мүмкін. Мұндай оқиғалар Компания ішінде қаралып, реттеледі.

Нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөлімі барлық жұмыскерлерге мүдделер қақтығысын мәлімдеу қажеттілігін мезгіл-мезгіл еске салады. Жұмысқа тұрмас бұрын әрбір лайықты кандидат КПО-да мүдделер қақтығысының болуы немесе болмауы туралы мәлімдеу нысанын толтырады.

Мүдделер қақтығысы тақырыбының маңыздылығы және нормативтік-құқықтық талаптарды сақтау қажеттілігі туралы Бас директор мен нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөлімі барлық жұмыскерлерге жүйелі түрде хабарлайды.

Нормативтік-құқықтық сәйкестік талаптарын сақтау бойынша оқыту

GRI 205-2

КПО-ның барлық жұмыскерлері нормативтік-құқықтық талаптарды сақтау мәселелері бойынша жүйелі оқытудан өтеді. 2023 жылдың қорытындысы бойынша компания жұмыскерлерінің орта есеппен 93%-ы жыл сайынғы интерактивті оқытудан өтті. Жұмыскерлердің барлық санаттары – бас компаниялардың іссапарға жіберілген жұмыскерлері, штаттық жұмыскерлер және жіберуші тараптардың жұмыскерлері курстар бойынша жыл сайынғы интерактивті оқытудан өтті:

- Тәртіп кодексі,
- Жағымсыз әрекеттерге, қысым жасауға және алымсақтыққа қарсы іс-қимыл,
- Құпиялылық.

Кемсітушілік және жағымсыз әрекеттерге қарсы тұру жөніндегі оқыту тақырыптары нәсілдік және діни, жас, жыныс, шығу тегі, сыртқы түрі (киім, шаш түсі, дене және т. б.), әлеуметтік мәртебесі, қабілетсіздігі, денсаулық жағдайы сияқты критерийлерді қамтыды.

2023 жылы нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөлімі комплаенс саласында құқық бұзушылық жасау қаупі жоғары қызметкерлер санаты үшін «Сыбайлас жемқорлық пен парақорлыққа қарсы іс-қимыл» курсы бойынша 18 сессия өткізді. КПО Директорлар комитетін қоса алғанда, осы курсқа 246 қызметкер қатысты.

Бұдан басқа, Компанияның әрбір жұмыскері жыл сайын Іскерлік қағидаттармен, Тәртіп кодексімен, Парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылыстатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулықпен танысқандығын растауы және Заңнама мен этикалық құндылықтарға сәйкестік туралы мәлімдемеге қол қоюы қажет. 2023 жылдың қорытындысы бойынша жұмыскерлердің 91%, соның ішінде бас компаниялардың іссапарға жіберілген жұмыскерлері, штаттағы қызметкерлер, заңнама мен этикалық құндылықтарға сәйкестік туралы жыл сайынғы мәлімдемеге қол қойды.

Кез келген жұмыскер нормативтік-құқықтық сәйкестік жөніндегі барлық саясаттар мен процедураларды КПО-ның Интранет желісінен тауып таныса алады. Барлық мүдделі тараптар Іскерлік қағидаттар мен Тәртіп кодексін КПО-ның сайтынан таба алады.

Контрагенттердің этикалық сәйкестігін тексеру

GRI 2-23, 205-1, 205-2, 414-1

КПО корпоративтік басқаруда, соның ішінде этикалық және нормативтік сәйкестікті қамтамасыз етуде ең жоғары стандарттарға қол жеткізіп, сол деңгейді сақтауға ұмтылады. КПО-ның жетістігі біздің бизнестегі тұрақты табысқа жетуімізде

маңызы зор және осы міндеттемені бөлісетін Компанияның серіктестерімен байланысты.

КПО ықтимал бизнес серіктестерінің әрқайсысымен байланысты қауіп-қатерлерді анықтау үшін және қатер төндіруі мүмкін мәселелерді реттеудің тиісті шараларын айқындау мақсатында өз жеткізушілерінің этикалық сәйкестігін бағалауды орындайды.

Әрбір ықтимал бизнес серіктестеске меншік түрі және иесі, басшылығы және шаруашылық және коммерциялық қызметі, соның ішінде оның этикалық іскерлік қағидаттары туралы ақпарат пен растайтын құжаттарды жіберуді сұрайтын сауалнама жіберіледі. Тексеру шеңберінде КПО серіктестер берген мәліметтерді растау үшін және іскерлік тәжірибесі мен нарықтағы беделі туралы пікірлерді тексеру мақсатында ашық көздерден алынған ақпаратты да пайдаланады. Бұл үшін КПО халықаралық дерекқорды, Қазақстандағы заңды тұлғалар туралы дерекқорды және ашық ұлттық дерекқорларды, солардың ішінде салық және сот дерекқорларын пайдаланады, сонымен қатар тәуелсіз халықаралық сарапшыларды тартады. Содан кейін, компанияның бизнес серіктес болуға лайықтығын анықтау мақсатында қауіп-қатерлерді бағалау жұмыстары жүргізіледі. Қажет болған жағдайларда, қалдық қауіп-қатерлерді азайту үшін тиісті шаралар қолданылады.

КПО ӨЗІНІҢ БИЗНЕС СЕРІКТЕСТЕРІНЕН КОМПАНИЯМЕН КЕЛІСІМШАРТ ЖАСАСҚАНДАҒЫ СТАНДАРТТЫ ҮЛГІНІҢ БІР БӨЛІГІ БОЛЫП ТАБЫЛАТЫН МІНДЕТТЕМЕЛЕРДІ ОРЫНДАУ АРҚЫЛЫ ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖӘНЕ ПАРАҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ҚОЛДАНЫСТАҒЫ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЖӘНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЗАҢДАРҒА СӘЙКЕС ЖҰМЫС ІСТЕУДІ ТАЛАП ЕТЕДІ.

Сонымен қатар, КПО өзінің бизнес серіктестерінен компаниямен келісімшарт жасасқандағы стандартты үлгінің бір бөлігі болып табылатын міндеттемелерді орындау арқылы жемқорлыққа және парақорлыққа қарсы қолданыстағы қазақстандық және халықаралық заңдарға сәйкес жұмыс істеуді талап етеді. Барлық бизнес серіктестер өткен күнтізбелік жыл ішінде КПО-ның әрбір келісімшартының 25-бабы «Этика және іскерлік тәжірибесінде» көрсетілген мәлімдемелерге, кепілдіктерге және міндеттемелерге сәйкес қызмет еткендігін растайтын Жыл сайынғы сәйкестік бойынша сертификатты толтыру қажет.

Осы шаралардың барлығы серіктестерімізге КПО-ның бизнес жүргізуде жоғары этикалық стандарттарды ғана ұстанатынын көрсететініне

сенімдіміз. КПО өзінің бизнес серіктестерімен тығыз жұмыс істейді және жемқорлық пен парақорлықты болдырмау мақсатында олармен бірге қолданыстағы барлық заңнамаларды сақтауы керек.

Жедел желі және сәйкестіктің сақталуын қамтамасыз ету бойынша басқа да шаралар

GRI 2-16, 2-25, 2-26, 3-3. ТДМ 16.10

Компанияның нормативтік құқықтық сәйкестік бағдарламасын іске асыру мақсатында КПО-да тегін, анонимдік және құпия [Жедел желісі](#) жұмыс істейді.

Жедел желі КПО қызметкерлері, жеткізушілері және мүдделі тараптары үшін әділ және қауіпсіз жұмыс ортасын құрудағы маңызды құрал болып табылады. Жедел желі арқылы компания жұмыскерлері мен үшінші тұлғалар (мердігерлер, жеткізушілер және басқа да мүдделі тараптар) хабарлай алатын тақырыптарға ықтимал құқықтық және этикалық тәртіп бұзушылық, соның ішінде кемсітушілік, жыныстық алымсақтық, мүдделер қайшылығы, қаржыға қатысты ереже бұзулар немесе жемқорлық кіреді. Мәлімдемені телефонмен немесе онлайн нысанды толтыру арқылы жолдауға болады. Келіп түскен мәлімдемелерді олардың құпиялығы мен анонимдігіне кепілдік беретін тәуелсіз компания өңдейді. Бұдан әрі мәлімдемелер олардың кәсіби қаралуын қамтамасыз ететін КПО-ның тиісті тұлғаларына беріледі. Сондай-ақ, Компания қызметкерлері нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөліміне, еңбек ресурстары бөліміне немесе өздерінің тікелей жетекшілеріне жүгіне алады.

2023 жылы нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз ету бөліміне тікелей және жедел желі арқылы 129 шағым түсті. Шағымдардың көбі жұмыс орнындағы қатынастар мен мүдделер қақтығысына қатысты болды. 2023 жылы барлығы 123 тергеу жұмыстары аяқталды, оның ішінде 2022 жылғы шағымдарға қатысты тергеулер де бар. Тексерілген шағымдардың 37%-ы толық немесе ішінара негізді болды. Шағымның түріне қарай тергеу Нормативтік-құқықтық сәйкестіктің бұзылуын тергеу процедурасы және / немесе Тәртіптік мәселелерді шешу жөніндегі ереженің талаптарына сәйкес жүргізіледі.

Келіп түскен барлық мәлімдемелер нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты ереже бұзуларды тергеу тобымен тергеледі және, қажет болғанда, салдарларды басқару бойынша тиісті іс-шаралар қолданылады. 2023 жылы салдарды басқаруға бағытталған 83 іс-шара ұсынылды, оның 55-і аяқталды және жабылды. Тергеудің сапасы «Мәлімдемелерді тіркеу журналы» үздіксіз жүргізу мен жаңарту арқылы қамтамасыз етіледі, бұл тергеулердің тиімділігін бағалауға және қызмет

нәтижелері теріс болған жағдайда үрдістер мен алғашқы себептерді талдауға мүмкіндік береді.

ЕҢ МАҢЫЗДЫ ТЕРГЕУЛЕР МЕН САЛДАРДЫ БАСҚАРУ ҮДЕРІСТЕРІН БАҚЫЛАУ ЖӘНЕ ОЛАРҒА ҚАТЫСТЫ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МАҚСАТЫНДА КОМПАНИЯДА ЭТИКА МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША КЕҢЕС ҚҰРЫЛДЫ.

Салдарды басқару бойынша барлық шаралар КПО-ның қолданыстағы саясаттарына сәйкес қадағалауға және бақылауға жатады. Этика мәселелері бойынша кеңес талқылап, мақұлдағаннан және бекіткеннен

кейін, салдарды басқару бойынша шаралар тиісті директораттарда/басқармаларда орындалу үшін міндетті болады. Осы шаралардың барлығы арнайы журнал («Шаралар тізілімі») арқылы тіркеледі, қадағаланады және бақыланады.

2023 жылдың қыркүйегінде Заң директорының бастамасымен Компанияда корпоративтік этикалық құндылықтарға және этика мәселелерінде көшбасшылық деңгейін арттыруға арналған «КПО Этика күні» өткізілді. Бұл шараның мақсаты – өзекті этикалық тақырыптар мен комплаенс мәселесін талқылауға арналған алаң құру.

Шараға КПО-ның бірінші және екінші деңгейдегі басшылары, сондай-ақ бас компаниялар Shell және ENI-дің өкілдері қатысты. Этика күнін жыл сайын өткізу жоспарлануда.

МОНОПОЛИЯҒА ҚАРСЫ КҮРЕС GRI 206-1, 3-3

Монополияға қарсы заңдар кәсіпкерліктің еркіндігі мен бәсекелестіктің әділдігін қорғайды. Заңда жазылғандықтан ғана емес, бұларға өзіміз кәміл сенетіндігімізден осы қағидаларды сақтаудың КПО үшін маңызы зор.

КПО Тәртіп кодексі қызметкерлердің барлығы сақтауы тиіс заңға қайшы әрекеттерге, соның ішінде бағаны белгілеу, нарықты бөлісу, өндіріс көлемін шектеу, тендерге қатысуға өтінімдер тапсыру немесе тендерге қатысу кезіндегі келісу, бәсекелестікке қарсы әрекет ету және монополиялауға қарсы

күреске қатысты ережелерді реттейді. КПО қызметкерлеріне монополияға қарсы заңнаманы бұзу болып есептелуі мүмкін мәселелер бойынша бәсекелестермен келісімдер жасауды айтпағанда, бәсекелестермен мұндай мәселелерді тіпті жеке талқылауға да тыйым салынады.

2023 жылы КПО-да жосықсыз бәсекелестікке және монополияға қарсы заңнаманы бұзуға қатысты аяқталмаған немесе аяқталған сот қуынымдары болған жоқ.

ЗАҢНАМА МЕН НОРМАТИВТІК АКТІЛЕРДІ САҚТАУ GRI 2-27

КПО өз қызметін іске асыратын мемлекеттердің қолданыстағы барлық заңдары мен нормативтік актілерін сақтайды.

КПО Директорлар кеңесінің барлық мүшелері мен Заң директоры нормативтік-құқықтық сәйкестік мәселелері ӨБТК және Бірлескен қызмет туралы келісімге, мұнай-газ компанияларының қызметін реттейтін барлық ҚР заңдарына және халықаралық заңнамаға, сонымен қатар нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты процестерді реттейтін КПО-ның саясаттары мен процедураларына сай шешілуін қадағалайды.

2023 жылы әкімшілік құқық бұзушылық бойынша барлығы сегіз іс жүргізілді, атап айтқанда «Батыс

Қазақстан облысы бойынша экология департаменті» ММ ісі, «БҚО Әділет департаменті» ММ ісі, БҚО бойынша Мемлекеттік кірістер департаментінің ісі, Бөрлі полиция бөлімінің үш ісі; «БҚО бойынша ҚР ТЖМ Өнеркәсіптік қауіпсіздік комитетінің департаменті» ММ ісі және «БҚО мемлекеттік сәулет-құрылыс бақылау басқармасы» ММ ісі.

Әкімшілік құқық бұзушылықтардың барлығы 2023 жылдың кезеңіне жатады. Есепті кезеңде КПО әкімшілік құқық бұзушылық істері бойынша жеті іс шеңберінде жалпы сомасы 167 453 920 теңгені құрайтын әкімшілік айыппұлдар төледі. Сегізінші іс бойынша – «БҚО мемлекеттік сәулет – құрылыс бақылау басқармасы» РММ ісінде ақшасыз санкциялар қолданылды.

ӘЛЕУМЕТТІК ЫҚПАЛ

- 57 Қауіпсіздік техникасы саласындағы тәжірибе
- 65 Еңбекті қорғау және денсаулық сақтау
- 75 Жұмысқа орналасу тәжірибелері
- 91 Жанжалдар және қауіпсіздікті қамтамасыз ету
- 97 Жергілікті қауымдастықтар

**МӘСЕЛЕНІ ЖӘНЕ ӘҢГІМЕЛЕСУШІНІҢ ПОЗИЦИЯСЫН ТҮСІНУ
ҮШІН АЙҚЫНДАЙТЫН СҰРАҚТАР ҚОЮ ҚАЖЕТ.**

GRI 2-23

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА: Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА: Жұмыскерлер

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА: Жергілікті қауымдастықтар

Ескерту: қағидалар бөлімнің тиісті тарауларында толығырақ сипатталған.

2023

ҚАУІПСІЗДІК КӨРСЕТКІШТЕРІ:

Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген оқиғалар жиілігі

0,05

Жол-көлік оқиғаларының жиілігі

0

ЖҰМЫСКЕРЛЕР:

4 080
адам

Жалақы жалпы

13%-ке
арттырылды

ӨНДІРІСТІК ҚАТЫНАСТАРДЫ БАҚЫЛАУ:

23 мыңға
жуық қызметкерлер

172
мердігер компания

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАУЫМДАСТЫҚТАР

Березов және Бестау елді мекендерінің жерлерін кейіннен кәдеге жарату және топырақ құнарлығын қалпына келтіру жобасы мақұлданып, орындауға қабылданды.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және өндіріс тұтастығы – кез келген мұнай, газ және конденсат кен орнын игеру мен пайдаланудағы табыстың негізгі факторлары. Күкіртсутек шығарындылары, өнімнің ағып кетуі және ЖКО сияқты қауіп-қатерлермен байланысты өндірісте жұмыс істейтін персоналдың қауіпсіздігі компания үшін басты міндет болып табылады. Әр жұмысшы үйіне аман-есен оралуы керек, ал өндірісте ағып кету жағдайлары мүлдем болмауы керек.

КПО ұйымда да, одан тыс жерлерде де тиімді ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәдениетін енгізіп сақтауға көп күш жұмсайды.

GRI 2-23

ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ САЛАСЫНДАҒЫ ТӘЖІРИБЕ

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:

Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы

Біз жұмыс көрсеткіштерді үздіксіз жетілдіруге қол жеткізу үшін еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша мәселелерді шешудің жүйелі тәсілін қолданамыз.

Осы мақсатта біз осы мәселелерді қызметтің маңызды түрлері ретінде қарастыра отырып, стандарттарды белгілеп, үздіксіз жетілдіруге бағытталған мақсаттарды қойып, шараларды қолданамыз, сонымен қатар бағалау жүргізіп, жұмыс нәтижелері туралы сыртқы тараптарға есеп береміз.

2023

Жол қауіпсіздігін қамтамасыз
ету жоспары

88%-ке
орындалды

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәдениетін
жақсарту жөніндегі
іс-шаралар

100%-ке
орындалды

31 977

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ
карталары тіркелді

БАСШЫЛЫҚТЫҢ
ҚАТЫСУЫМЕН ӨТКЕН ЕҚ, ҚТ
ЖӘНЕ ҚОҚ ТЕКСЕРІСТЕРІ:

Жоғары басшылық

212%-ке

Орта буын басшылары

270%-ке
орындады

ISO 39001 бойынша
қадағалау аудиті сәтті өтті

ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ САЛАСЫНДАҒЫ ТӘЖІРИБЕ

Компаниядағы қауіпсіздік техникасына қатысты қауіп-қатерлерді және Компанияның әсерін азайту мақсатында бірқатар міндеттер қойдық. Оларды іске асыру нәтижелері төменде келтірілген.

6-кесте. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы саласындағы міндеттеріміз GRI 3-3

2023 жылға қойылған міндеттер	Орындалу статусы	2023 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2024 жылға қойылған міндеттер
Көшбасшылық пен мінез-құлық аспектілеріне ерекше назар аударып отырып, КПО-дағы қауіпсіздік мәдениетін жақсарту. Қауіпсіздік саласындағы көшбасшылық және мәдениет бағдарламасын енгізу.	Орындалды	Қауіпсіздік саласындағы көшбасшылық және мәдениет бағдарламасы 2023 жылдың шілдесінде іске қосылды. КПО-ның барлық жұмыскерлері мен мердігерлеріне қауіпсіздік мәдениеті бойынша кіріспе сабақтарын өткізу мақсатында компания персоналы арасынан коучтер таңдалды. 2023 жылға қойылған міндет – КПО компаниясы мен мердігер ұйымдардың 4 500 жұмыскерін қамту; барлығы 5 506 адам қамтылды.	<ul style="list-style-type: none"> КПО мен мердігер ұйымдардың 10 000 жұмыскерін қамти отырып, кіріспе сессияларды өткізуді жалғастыру. Жетекшілер мен жұмыскерлерге арналған сессиялар өткізу үшін коучтерді оқыту. 25 жетекші коучтен тұратын топ құру және ұзақ мерзімді нәтижеге жету мақсатында ішкі ресурстарды дамыту.
ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы коммуникацияны жақсарту жөніндегі 2023 жылға арналған іс-шаралар жоспарын орындау	Орындалды	2023 жылға жоспарланған іс-шаралар мен науқандар 100% сәтті жүзеге асырылды.	ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы коммуникацияны жақсарту жөніндегі 2024 жылға арналған іс-шаралар жоспарын орындау.
ISO 39001 стандарты бойынша қадағалау аудитінен сәтті өту	Орындалды	2023 жылы КПО осы стандарт бойынша алғашқы қадағалау аудитінен сәтті өтті.	ISO 39001 стандарты бойынша екінші қадағалау аудитінен сәтті өту.

ЕҚ ЖӘНЕ ҚТ БОЙЫНША КӨРСЕТКІШТЕР GRI 3-3, 403-2, 403-9, ТДМ 3.9, 8.8

Біз қауіпсіздік техникасы мен еңбекті қорғау саласындағы қызметімізді дамуымыздың қарқынын қадағалай және әлемде болып жатқан оқиғаларды ескере отырып жоспарлаймыз. Біз белгілі бір жұмыс көлемін орындау кезінде болған оқиғалардың жиілігін адам-сағат санын ескере отырып өлшейміз. Біздің еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша көрсеткіштеріміз 2018–2023 жылдарды қамтиды, алайда 2023 жылға баса назар аударып отырып ұсынылды.

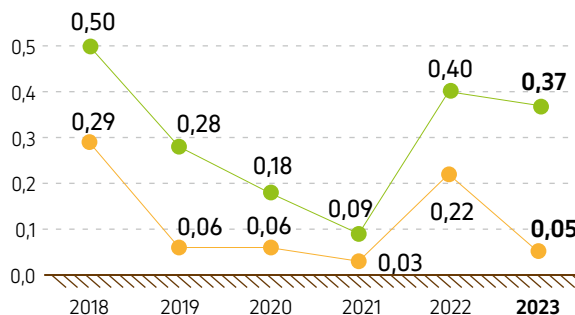
3-кестеде еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі (ЕҚЖЖ)² мен тіркелуге тиіс жарақаттар жиілігі (ТТЖЖ)³ көрсетілген.

2023 жылы КПО-да тіркелуге тиіс жарақаттар саны аздап өсті, 2022 жылы 13-тен 2023 жылы 14-ке дейін өсті. Сонымен бірге, еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар саны айтарлықтай төмендеді: 2022 жылғы жетіден 2023 жылғы екі жарақатқа дейін азайды. 2023 жылы КПО-дағы ЕҚЖЖ 0,05 (2022 жылы 0,22-мен салыстырғанда) болса, ал ТТЖЖ – 0,37 (2022 жылы 0,40 болған) құрады.

Болашақта қайталануына жол бермеу мақсатында КПО-да әрбір оқиғаға қатысты тергеу жұмыстары жүргізіледі. Бұған қоса, біз мердігерлермен және басқа да мүдделі тараптармен оқиғалардан

алынған сабақтар туралы ақпарат алмасамыз және қауіпсіздікті жақсарту мақсатында басқа компаниялардың тәжірибесін өзімізде енгіземіз.

3-сызба. ЕҚЖ және ТТЖ жиілігі: КПО және мердігер ұйымдар, 2018–2023 жылдар GRI 403-9

- Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген оқиғалар жиілігі
- Тіркелуге тиіс оқиғалар жиілігі

Ескертпе: КПО-дағы ЕҚЖ және ТТЖ жиілігін есептеу үшін келесі әдіс қолданылады:

² Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі (ЕҚЖЖ) = еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар саны (еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар + өлімге әкелген оқиғалар) x 1 000 000 / адам-сағат саны;

³ Тіркелуге тиіс жарақаттар жиілігі = тіркелуге тиіс жарақаттар саны (еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар + медициналық емделуге әкелген оқиғалар + жеңіл жұмысқа ауыстыруға әкелген оқиғалар) x 1 000 000 / адам-сағат саны).

7-кестеде КПО-ның ЕҚЖЖ бойынша көрсеткіштері мердігер ұйымдардың соңғы төрт жылдағы ЕҚЖЖ көрсеткіштерімен салыстырып көрсетілген. КПО және мердігерлік ұйымдардың деректері бөлек көрсетілген. Жиынтық көрсеткішті алу үшін деректерді қосып жиынтық мәнін шығарудың орнына есептеу формуласын қолдану керек.

7-кесте. Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі: КПО және мердігер ұйымдар, 2020–2023 жылдар (GRI 403-9)

Тиімділік көрсеткіштері	2023	2022	2021	2020
Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі (КПО)	0,00	0,00	0,14	0,00
Еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі (мердігер ұйымдар)	0,06	0,27	0,00	0,07

8-кестеде КПО-ның ТТЖЖ бойынша көрсеткіштері мердігер ұйымдардың соңғы үш жылдағы ТТЖЖ көрсеткіштерімен салыстырып көрсетілген.

8-кесте. Тіркелуге тиіс жарақаттар жиілігі: КПО және мердігер ұйымдар, 2020–2023 жылдар (GRI 403-9)

Көрсеткіштер	2023	2022	2021	2020
Тіркелуге тиіс жарақаттар жиілігі (КПО)	0,45	0,00	0,14	0,00
Тіркелуге тиіс жарақаттар жиілігі (мердігерлік ұйымдар)	0,35	0,50	0,08	0,22

Ескертпе: Алғашқы медициналық көмек көрсетуге әкелген жағдайлар өндірісте алған жарақаттарды есептегенде есепке алынбайды.

КПО жұмыс істеуге қауіпсіз жағдай жасауға ұмтылады. Осыған қарамастан, 2023 жылы Компанияда он төрт оқиға орын алып, онда КПО мен мердігер ұйымдардың жұмыскерлері түрлі жарақаттар алды.

9-кесте. 2023 жылы орын алған оқиғалар (тіркелуге тиіс жарақаттар). (GRI 403-9)

Жарақат түрі	Сипаттамасы	Саны
Еңбек ету қабілетінен уақытша айрылуға әкелген жағдайлар	Ірі ЖКО нәтижесінде алынған қабырға жарақаты	1
	Қысып алу нәтижесінде алынған саусақ жарақаты	1
Тіркелуге тиіс жарақаттар (яғни жұмыскер медициналық емдеу алғаннан кейін жұмысын жалғастыра алды немесе жеңіл жұмысқа ауыстырылды)	Бұрыштық тегістеуішпен жұмыс жасау барысында алынған иек жарақаты (кесік)	1
	Қысып алу нәтижесінде алынған саусақ жарақаты	3
	Қысып алу нәтижесінде алынған қол жарақаты	1
	Тепе-теңдікті жоғалту және құлау нәтижесінде алынған шынтақ жарақаты	1
	Аяқты қайырып алу нәтижесінде алынған табан жарақаты (көгеру және созылуы)	1
	Құлау нәтижесінде алынған тізе жарақаты	2
	Арыққа құлау нәтижесінде алынған аяқ жарақаты	1
	Сүріну нәтижесінде алынған аяқ жарақаты	1
Биіктіктен құлаудың нәтижесінде алынған бел мен аяқ жарақаты	1	
БАРЛЫҒЫ		14

2023 жылы бір елеулі (ірі) ЖКО тіркелді – мердігер ұйымдарға тиесілі екі көлік құралының Газель автокөлігінің мен КАМАЗ бетон араластырғышымен соқтығысуы); ЖКО нәтижесінде Газель көлігінің жүргізушісі ауыр жарақат алды.

1 млн км қашықтыққа есептегендегі жол-көлік оқиғаларының жиілігі (ЖКОЖ⁴) 2023 жылы КПО мен мердігер ұйымдарда 0,02 (2022 жылы 0) құрады. 2023 жылы КПО көлік құралдары жүріп өткен қашықтық 41,8 млн км болған болса, ал 2022 жылы 39,3 млн км-ді құрады. (GRI 403-9, ТДМ 3.6)

⁴ КПО-да қолданылатын ЖКОЖ есептеу әдісі: ЖКО жиілігі = ЖКО саны (елеулі) x 1 000 000 / жүріп өткен км саны.

2023 жылы КПО мен мердігер ұйымдардың жұмыскерлері 37 823 703 адам-сағат жұмыс істеді: Оның 18% (6 652 986 адам-сағат) КПО персоналына тиесілі, ал 82%-н (31 170 717 адам-сағат) мердігер ұйымдардың жұмыскерлері атқарды.

10-кесте. Жұмыс істелген адам-сағаттар саны: КПО және мердігер ұйымдар, 2020–2023 жылдар GRI 403-9

Көрсеткіштер	2023	2022	2021	2020
Жұмыс істелген адам-сағат саны (КПО)	6 652 986	6 629 709	6 924 081	7 269 825
Жұмыс істелген адам-сағат саны (мердігер ұйымдар)	31 170 717	25 885 889	25 340 974	26 955 757
Барлығы	37 823 703	32 515 598	32 265 055	34 225 582

2023 жылы КПО-да бірде-бір ықтимал қауіпті оқиға тіркелген жоқ (ЫҚО).

11-кесте. Ықтимал қауіпті оқиғалардың саны (ЫҚО): КПО және мердігер ұйымдар, 2020–2022 жылдар

GRI 403-9

Көрсеткіштер	2023	2022	2021	2020
ЫҚО саны (КПО)	0	0	0	1
ЫҚО саны (мердігерлік ұйымдар)	0	7	1	1
Барлығы	0	7	1	2

2023 жылы Компанияда 125 ықтимал қауіпті жағдай (ЫҚЖ)⁵ тіркелді: оның 74-ы (59%) оқиғалар туралы хабарлау процедурасы арқылы, 51-і (41%) ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ карталарының көмегімен анықталды. Әрбір ЫҚЖ үшін, әрбір оқиға бойынша, КПО мұқият

тергеу жүргізеді, олардың себептері анықталады және кемшіліктерді түзетуге және оқиғалардың қайталануын болдырмауға бағытталған ұсынымдар әзірленеді.

12-кесте. Ықтимал қауіпті жағдайлардың саны (ЫҚЖ): КПО және мердігер ұйымдар, 2020–2023 жылдар

GRI 403-9

Көрсеткіштер	2023	2022	2021	2020
ЫҚЖ саны (КПО)	41	24	22	27
ЫҚЖ саны (мердігерлік ұйымдар)	84	58	43	46
Барлығы	125	82	65	73

2019–2023 ЖЫЛДАРДАҒЫ КПО ЖӘНЕ МЕРДІГЕРЛІК ҰЙЫМДАРДА ӨЛІММЕН АЯҚТАЛҒАН ОҚИҒАЛАРДЫҢ ЖИІЛІГІ НӨЛГЕ ТЕҢ БОЛЫП ҚАЛАДЫ.⁶

GRI 403-9

⁵ Ықтимал қауіпті жағдай (ЫҚЖ) – тіркелуге тиіс жарақаттарға, мүлікке, қоршаған ортаға зақымға немесе технологиялық қауіпсіздікке байланысты оқиғаға әкелу ықтималдығы болған кез-келген жоспарланбаған немесе басқарылмайтын оқиға немесе оқиғалар тізбегі, бірақ түрлі жағдайлардың арқасында мұндай оқиғалар орын алмаған.

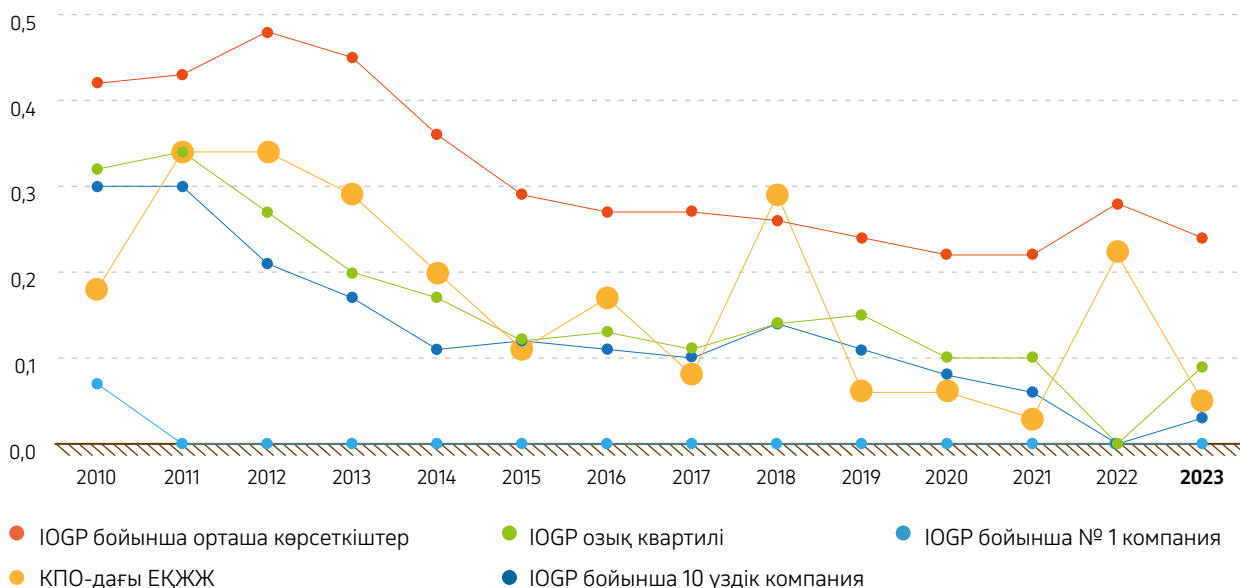
⁶ КПО қолданатын өлімге әкелетін оқиғалардың жиілігін есептеу әдісі: өлімге әкелетін оқиғалардың жиілігі (миллион жұмыс істеген адам сағатына) = өлімге әкелетін оқиғалардың саны x 1 000 000 / жұмыс істеген адам сағаты.

Саладағы басқа компаниялармен салыстыру GRI 3-3

Жыл сайын біз қызметіміздің тиімділігінің негізгі көрсеткіштерін (ТНҚ) Халықаралық мұнай және газ өндірушілер қауымдастығының (бұдан әрі – IOGP) есебінде ұсынылған оператор компаниялардың көрсеткіштерімен салыстырамыз. IOGP қауымдастығы ЕҚ және ҚТ саласындағы тиімділік негізгі көрсеткіштерін жыл сайын www.iogp.org сайтында жариялайды.

2023 жылы КПО-да еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттардың саны азайды (2022 жылы тіркелген жеті жарақатпен салыстырғанда 2023 жылы екі жарақат). Егер КПО-ның 2023 жылғы көрсеткіштерін саланың басқа компанияларымен салыстыратын болсақ, еңбекке еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар жиілігі бойынша КПО көрсеткіші IOGP-дің орташа көрсеткіштерінен жақсырақ, бірақ IOGP бойынша 10 үздік компанияның көрсеткіштерінен төмен. (4-ші сызбаны қараңыз).

4-сызба. КПО көрсеткіштері мен IOGP көрсеткіштері, 2010–2023 жылдар

ЕҚ, ҚТ ЖӘНЕ ҚОҚ ЖАҚСARTУ ЖӨНІНДЕГІ 2023 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ GRI 2-23, 3-3, 403-7, ТДМ 8.8

Жоспардың басты мақсаты – ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ басқару жүйесін оңтайландыру, қауіп-қатерлерді одан әрі бақылау, жұмыскерлердің денсаулығы мен қоршаған ортаға зиян келтірмеу. Бұған «мақсатты элементтерді» және Компанияның күнделікті өндірістік қызметінен тыс, айтарлықтай пайда алуға және жақсартуларға қол жеткізуге бағытталған

бірқатар іс-шараларды қолдану арқылы қол жеткізіледі.

Аталмыш Жоспар мен ТНҚ бір біріне сәйкес болуы үшін және қойылған міндеттерге қол жеткізу үшін 2023 жылы КПО ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жақсарту бойынша іс-шаралар жоспарын дайындауда құрылымдық тәсілді қолданды.

13-кесте. ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жақсарту жөніндегі 2023 жылға арналған іс-шаралар жоспары өзара байланысты бағыттардан тұрады:

ДЕҢГЕЙ I (негізгі):	Жарақат алу бойынша нөлдік көрсеткіші және өндірістердің тұтастығын қамтамасыз ету
ДЕҢГЕЙ II (көмекші):	<ul style="list-style-type: none"> Жұмыскерлердің денсаулығын қорғау Персонал қауіпсіздігі Объектілердің тұтастығы және өндіріс қауіпсіздігі Жол қауіпсіздігі Қоршаған ортаға ықпалды азайту
ДЕҢГЕЙ III (бұған қалай қол жеткіземіз):	Стратегия мен мақсатты элементтер

I, II және III деңгейлердің тапсырмалары бойынша жоспардың мониторингі «бағдаршамдар» (жасыл, сары, қызыл) жүйесінің көмегімен жүзеге асырылды.

Компания мүдделі тараптармен бірлесіп жоспарларды іске асыру және қауіпсіздік тосқауылдарын нығайту бойынша жұмыс істейді. Жоспардың міндеттерін шешу үшін неғұрлым егжей-тегжейлі көмекші жоспарлар қолданылады.

ЕҚ, ҚТ ЖӘНЕ ҚОҚ САЛАСЫНДАҒЫ КӨШБАСШЫЛЫҚ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТ GRI 3-3, 2-23, 2-29, 403-5, ТДМ 8.8

Оқиғалардың орын алуына жол бермеу және жарақаттанудың алдын алу, сондай-ақ адамдарымызды, қоршаған ортаны және активтерімізді қорғау мақсатында 2023 жылдың шілдесінде қауіпсіздік саласындағы көшбасшылық және мәдениет бағдарламасы іске қосылды. Іске асыру жолы – ішкі мүмкіндіктер мен ресурстарды дамыту.

Осы мақсатта және белгілі бір критерийлер негізінде «Оқытушыны оқыту» курсына үміткерлер таңдалды. 200-ге жуық үміткер сұхбаттасудан өтіп, олардың ішінен КПО мен мердігер ұйымдардың 88 жұмыскері іріктеліп, оқытылды. Олар үш күндік «Оқытушыны оқыту» курстарына қатысып, қауіпсіздік мәдениеті бойынша кіріспе сессияларын өткізетін ҚСКМ жаттықтырушылары атанды. 372 сессия өткізіліп, КПО-ның 5 506 жұмыскері мен мердігерлері қамтылды, белгіленген мақсатқа сай 4 500 жұмыскерді қамту көзделген болатын.

Қауіпсіздік мәдениеті бағдарламасының жоспарлары мен жалпы көрінісін іске асыру мақсатында КПО компаниясы үшін қатер дәрежесі жоғары және орташа жұмыстарды орындайтын КПО басшылары мен мердігерлеріне қатысты қабылданған міндеттемелер бойынша екі семинар өткізілді.

Бағдарламаны іске асыруды үйлестіру мақсатында құрамы анықталып, жобаны басқару кеңсесі (ЖБК) құрылды. ЖБК-нің тоғыз жиналысы өтті. ЖБК негізгі міндеттеріне мыналар жатады:

- Жалпы басқару, көшбасшылық және қауіпсіздік мәдениеті бағдарламасын енгізу бағыты мен стратегиясын анықтау;
- КПО мен мердігер ұйымдар арасындағы тұрақты әріптестікті дамыту;
- Қауіпсіздік саласындағы көшбасшылық және қауіпсіздік мәдениеті бағдарламасын іске асыруға кедергі келтіретін мәселелерді шешу.

2023 жылдың шілдесі мен желтоқсанында қауіпсіздік мәдениеті деңгейін анықтау мақсатында анонимді жедел сауалнамалар жүргізілді. Аталмыш жедел сауалнамаларға КПО мен мердігерлердің жұмыскерлері қатысты. Сауалнама нәтижелері мен көшбасшылардың қауіпсіздік жөніндегі міндеттемелері бойынша семинарларының ҚТ

Келесі параграфтарда біз ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы көшбасшылық дағдыларды дамыту және мәдениетті арттыру бойынша 2023 жылы орындалған іс-шараларды, сондай-ақ жол қауіпсіздігін жақсарту жөніндегі жоспардың іс-шараларын сипаттаймыз. Қоршаған ортаны қорғау, өндірістің тұтастығы, қауіп-қатерлерді басқару және денсаулықты қорғау туралы ақпарат есептің тиісті тарауларында берілген.

кіріспе сессиялары кезінде алынған кері байланыс негізінде 2024 жылы жақсартуды және белсенді жұмысты қажет ететін кейбір салалар анықталды.

Желтоқсан айында 2023 жылдың қорытындысы бойынша көшбасшылық және қауіпсіздік мәдениеті бойынша коучтерді марапаттау рәсімі өтті.

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелері бойынша хабардарлықты арттыру құралдары

GRI 2-29, 3-3

Компанияның негізгі міндеті – қауіпсіздік техникасын, еңбекті қорғау және қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз ету.

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ қызметтерінің бірлескен жұмысының арқасында 2023 жылы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы коммуникацияны жақсарту жөніндегі барлық жоспарланған іс-шаралар мен науқандар 100% орындалды.

Тоқсан сайын ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша викторина жүргізілетін болды. Әр жұмыскер ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ туралы негізгі білімін тексеріп, ұтып алған жағдайда сыйлық ала алады. Сонымен қатар, күн сайын экран бетіне шығатын хабарламалар және өзекті тақырыптар бойынша әлсін-әлсін шығарылып тұратын «ҚТ бойынша қысқаша ақпарат» арқылы жұмыскерлерді жедел ақпараттандыру және хабардарлығын арттыру бойынша тұрақты жұмыс жүргізілді. Жыл бойы әртүрлі тақырыптағы 15 «ҚТ бойынша қысқаша ақпарат» шығарылды, мысалы, есту қабілетін қорғау, ықтимал қауіпті жағдайлар туралы хабарлаудың маңыздылығы, КПО-да орын алған қол және саусақ жарақаттары және т. б.

2023 жылғы сәуірде Дүниежүзілік еңбекті қорғау күні қарсаңында КПО-да 2022 жылдың қорытындысы бойынша ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы үздік көрсеткіштер үшін марапаттау рәсімі өтті. «КПО бөлімдері арасында еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша жылдың үздік көрсеткіші» номинациясы бойынша бас жүлдені ГҚДҚ-2 ұжымы алса, ал мердігер ұйымдар арасында үздік көрсеткіштер үшін «Елжас» компаниясы жеңімпаз атанды. Сондай-ақ, «Шлюмберже» компаниясы

қауіпсіздік техникасы саласындағы бейілділігі мен қауіпсіздікті жақсартудың озық тәжірибелері үшін құрмет марапатына ие болды. Сонымен қатар, ықтимал қауіптер мен қауіпті іс-әрекет туралы хабарлағаны және араласқаны үшін жеке марапаттардың жеңімпаздарына ақшалай сыйақы берілді. Бұған қоса, қауіпсіздік техникасын жақсартуға ерекше үлес қосқан және негізгі жұмысына қосымша еңбекті қорғау саласындағы түрлі бастамалар мен науқандарды іске асыруға жәрдем көрсеткен жұмыскерлер де көтермелеу ақшалай марапаттарға ие болды.

2023 жылдың тамыз айында барлық КПО объектілерінде «Жұмысты тоқтату құқығы» тақырыбында қауіпсіздік күні өтті. Бағдарлама 2022–2023 жылдар аралығындағы жарақаттар туралы статистиканы, бас директордың бейне хабарламасын және кез келген қауіпті жұмыс немесе әрекетті тоқтату құқығы мен міндетін насихаттау және орындау туралы еске салуды қамтиды.

Көптеген жылдар бойы коммуникацияның ажырамас бөлігі болып келген шара – жыл сайынғы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ форумы. 2023 жылдың қарашасында КПО бизнес-серіктестердің қатысуымен «Өзгерістер жағдайындағы көшбасшылар» тақырыбында ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелері бойынша жыл сайынғы форум өткізді. Форумға КПО-ның жоғары басшылығы мен негізгі мердігерлер қатысты. Форум тікелей эфирде де көрсетілді, бұл көптеген қатысушыларға форумға онлайн қосылуға мүмкіндік берді. Форумның мақсаты ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы орын алып жатқан өзгерістер мен сын-қатерлер туралы ой бөлісу, түрлі өзгерістерді тиімді енгізудегі, сонымен қатар жалпы Қарашығанақ кен орнында еңбек қауіпсіздігі мәдениетін арттырудағы көшбасшының рөлі туралы бірлесіп талқылау болды.

Форум аясында ҚР Экологиялық кодексындағы және КПО қалдықтарын басқару үдерісіндегі өзгерістер, кездейсоқ алкогольге тестілеу үдерісіндегі өзгерістер және КПО мен бизнес-серіктестердің кәсіптік жарамдылығы; ЖКО және бұзушылықтар; жұмыстарды тоқтата тұру; көшбасшылық және қауіпсіздік мәдениеті сияқты тақырыптар қаралды.

Талқы тиімдірек жүру үшін және талқыға әр қатысушыны тарту үшін форум барысында топтық интерактивті сессиялар, топтық тапсырмалар мен сауалнамалар өткізілді. Мұндай жаттығулар бұрыннан қалыптасып қалған мінез-құлық аспектілері мен мәдени сенімдердің себептерін жан-жақты талдауға, сондай-ақ оларды жақсарту және алдын алу шараларын жоспарлауға ықпал етті.

2023 жылдың шілдесінде КПО келісімшарт ұстаушыларымен/ уәкілетті тұлғаларымен мердігер ұйымдардың ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ көрсеткіштерін басқару саласындағы негізгі міндеттер мен үміттерге арналған семинар өткізілді. Семинар бас директордың төрағалығымен өтті, ол процестің маңыздылығын және «Жарақаттар

мен ағып кетулерге жол бермеу» атты ортақ мақсатымызға жетудегі КҰ/КУӨ рөлін атап өтті. Семинар мердігер ұйымдардың ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ көрсеткіштерін басқарудағы негізгі міндеттерді, ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша шолып тексеруге мердігер ұйымдардың жоғары басшылығының қатысуын арттыруды, процесті одан әрі жақсарту жөніндегі проблемаларды/ұсыныстарды/іс-қимылдарды және т. б. талқылауды қамтыды.

Қауіпсіздік мәдениетінің деңгейін арттыру мақсатында 2023 жылға арналған еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғау бойынша жұмыскерлерге жыл сайынғы сыйақы үшін міндетті түрде келесі белсенді көрсеткіштер/ міндеттер айқындалды:

- Тіркелген ықтимал қауіпті жағдайлардың (ЫҚЖ) адам-сағаттың жалпы санына арақатынасы 2,6 көрсеткішінен төмен болмауға тиіс;
- Жыл соңына дейін жұмыскерлер «Өмірлік маңызды ережелер – биіктікте жұмыс істеу» бойынша электрондық оқытудан өтуі, сондай-ақ кем дегенде бір рет қауіпті әрекетке араласуы немесе әріптестерімен ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелерін талқылауы тиіс болатын.

КПО ЫҚЖ санының адам-сағаттың жалпы санына қатынасы бойынша жоспарлы көрсеткішке (кемінде 2,6) қол жеткізді және ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша сыйлықақы электрондық оқытудан уақытында өткен және араласу туралы есепті толтырған КПО мен агенттіктердің жұмыскерлеріне төленді.

Жұмыс учаскелерінде басшылықтың болуы

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ жалпы көрсеткіштерін қадағалау және басшылықтың жергілікті жұмыс алаңындағы қызметкерлермен өзара әрекеттеуін қамтамасыз ету мақсатында КПО ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша тексерістер өткізеді. ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша тексеріс екі деңгейде орындалады: орта буын басшыларының аралап тексеруі және КПО директорларының/басқарушыларының және мердігерлік ұйымдардың қатысуымен жоғары басшылықтың аралап тексеруі.

2023 жылы жоғары басшылық ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша жалпы саны 176 тексеріс өткізді (83 тексеріс өткізу жоспарлаған болатын, яғни жоспар 212%-ға асыра орындалды), ал орта буын басшылары 350 тексеріс өткізуді жоспарлап, іс жүзінде 944 тексеріс өткізді (жоспар 270%-ға орындалды).

**2023 ЖЫЛЫ ЖОҒАРЫ БАСШЫЛЫҚ
ЕҚ, ҚТ ЖӘНЕ ҚОҚ БОЙЫНША
ТЕКСЕРІСТЕР ЖОСПАРЫН 212%-КЕ,
АЛ ОРТА БУЫН БАСШЫЛАРЫ
270%-КЕ ОРЫНДАДЫ.**

ЖОЛ ҚАУІПСІЗДІГІ GRI 3-3, 403-9

Жол қозғалысының қауіпсіздігі бойынша тұрақты көрсеткіштерді қамтамасыз ету мақсатында КПО ЖҚ жақсарту жөніндегі жыл сайынғы іс-шаралар жоспарларын іске асыруды жалғастыруда. 2023 жылы компания жоспардағы іс-шаралардың 88%-н орындады.

2023 жылы ЖҚ бойынша жеткен негізгі жетістіктер/ орындалған іс-шаралар:

- ISO 39001: Жол қозғалысы қауіпсіздігін басқару жүйесі-1-ші қадағалау аудитінен сәтті өту (сәйкессіздіктердің мүлдем болмауы);
- КҚБЖ / бейнетіркегіштерді басқару және жүктерді қауіпсіз тасымалдау жөніндегі рәсімдерді жаңарту;
- ЖҚ бойынша көрсеткіштері ең төмен 13 мердігер ұйымдардағы жол қозғалысы қауіпсіздігін (ЖҚҚ) қамтамасыз етудің тиімділігі тексерілді;
- Жүктерді қауіпсіз тасымалдау және жүргізушілердің қажуын басқару бойынша мердігер ұйымдарға арналған семинарлар;
- Тәжірибе алмасу және жол қозғалысы қауіпсіздігін арттыру бойынша ұсыныстар алу үшін жүргізушілермен шағын форумдар;
- Қыста көлік жүргізуге байланысты қауіптерге, соның ішінде жолда жануарлармен соқтығысу қаупіне қатысты жүргізушілерге арналған кезектен тыс жиналыс;
- Төрт бірлескен кәсіпорынның (ТШО, НКОК, КҚК және КПО) жол қозғалысы қауіпсіздігі мәселелері бойынша ынтымақтастық аясындағы кездесулері;
- КПО-ның апаттық әрекет ету және денсаулық сақтау бөлімдерінің қатысуымен апатты ЖКО бойынша оқу-жаттығу жұмыстары;
- Жүргізушілерді жол қауіпсіздігі туралы барлық негізгі ақпаратпен/талаптармен қамтамасыз ету

мақсатында барлық көлік құралдарына QR код жапсырмаларын қолдану;

- Негізгі маршруттарға қатысты КПО жолдағы қауіп-қатерлерді бағалау құжатының жаңартылуы (жаңа қауіптер, қатерлер, бақылау шаралары, жаңа формат) және КПО Интранетіне жүктелуі.
- КҚБЖ RAG есебіне «көк» жүргізуші санатын (100 балл) енгізу және «жасыл», «сары» және «қызыл» жүргізуші санаттары бойынша ұпайларды қайта қарау;
- 200-дан астам жүргізушінің құзыреттігін кездейсоқ таңдау әдісімен, сондай-ақ қатерлерді талдау тәсілін қолдана отырып бағалау, мысалы, КҚБЖ-ден шығатын BRAG есептерді, көлік құралының түрі, тасымалдайтын жүк түрі, жүріп өткен қашықтығы негізінде таңдалғандары да болды.

Сондай-ақ, мемлекеттік органдармен және халықпен өзара іс-қимыл шеңберінде КПО ЖҚ жақсарту мақсатында 2023 жылы келесі іс-шараларды өткізді/ қатысты:

- Бөрлі ауданының білім бөлімінің бастамасымен, 2023 жылдың мамыр және маусым айларында КПО балаларға арналған ЖҚ бойынша хабардарлықты арттыру жөніндегі іс-шараларға қатысып, сайыстар өткізіп, қатысушыларға естелік сыйлықтар табыс етті;
- Компания Ақсай қаласындағы ЖҚҚ тақырыбындағы билбордтарды жаңартты;
- 2023 жылдың маусым айында КПО мемлекеттік органдарға Ақсай қаласындағы кен орнына апаратын айналма жолдағы қозғалыс қауіпсіздігін жақсарту туралы ұсыныс туралы хат жолдап, бұл мемлекеттік органдармен жүзеге асырылды.

«Жас жаяу жүргінші мектебі» атты оқыту науқаны шеңберіндегі іс-шара барысында, 1 маусым 2024 ж.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Жұмысқа жарамдылық – бұл кең ұғым, өйткені ол жұмыскер мен оның лауазымдық міндеттерін қауіпсіз және сауатты түрде орындау қабілеті арасындағы байланысты қарастырады. Жұмысқа жарамдылықты тексерудің мақсаты – белгілі бір тапсырманы немесе белгілі бір жерде жұмыс істеу кезінде үйлесімсіз немесе ерекше проблемалар тудыруы мүмкін физикалық және психологиялық шектеулерді анықтау.

«Жарамсыз» немесе «шектеулі» деп танылған жұмыскерлерге Компания жұмыс орнын ауыстыруды немесе оларды балама лауазымға ауыстыруды ұсынады. Бұл шара жұмыскердің ықтимал зиянды ортада болмауын қамтамасыз етеді, бірақ оның жұмысын жалғастыруға мүмкіндік береді.

Кәсіби жарамдылыққа қатысты Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын сақтау маңызды болып табылады. Бұл талаптар жұмыс берушінің медициналық тексерулерді ұйымдастыру және төлеу, жұмыскерлерді еңбек жағдайларына байланысты санаттар бойынша бөлу, мерзімді медициналық тексеруден уақытылы өтпеген жұмыскерлерді жұмыстан шеттету, жұмыскерлердің денсаулығын жақсарту бойынша шаралар қабылдау, сондай-ақ мүмкін болатын кәсіби аурулар туралы хабарлау және т. б. сияқты міндеттерін қамтиды.

GRI 2-23

ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:

Еңбекті қорғау

Біз жұмыс көрсеткіштерді үздіксіз жетілдіруге қол жеткізу үшін еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша мәселелерді шешудің жүйелі тәсілін қолданамыз.

2023

364

жұмыскер алғашқы медициналық көмек көрсету бойынша оқытудан өтті

Жұмыскерлерді психологиялық қолдау бағдарламасы аясында

868

жұмыскер консультациялық кеңес алды

ӨТКІЗІЛГЕН ШАРАЛАР:

Ауысым алдындағы медициналық тексерулер саны

179 мың

Санитарлық-гигиеналық мониторинг бағдарламасы аясында жұмыс аймақтарындағы ауаны және физикалық факторларды өлшеу шараларының саны

30 мың

Мердігер ұйымдардың медициналық пункттерінде жүргізілген аудиттер саны

2

Мердігер ұйымдардың қоғамдық тамақтану объектілерінде жүргізілген тексерістер саны

36

ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ

КПО денсаулық сақтау бөлімінің қызметі үш негізгі қағидатқа негізделген: 9 – суретте көрсетілгендей, медициналық көмекке қолжетімділік, денсаулықты қорғау және салауатты өмір салтын ілгерілету.

9-сурет.

ЖҰМЫСКЕРЛЕРДІҢ ДЕНСАУЛЫҒЫН ҚАУІПТІ ӨНДІРІСТІК ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІНЕН ҚОРҒАУ:

- Денсаулықты бақылау
  - Ауысым алдындағы медициналық тексерулер
  - Жұмысқа жарамдылығын тексеру
  - Медициналық тексеру
- Есірткі мен алкогольге тыйым салу
- Қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару
- Жұмыс орнын эргономикалық тұрғыдан бағалау
- Денсаулыққа төніп тұрған қауіп-қатерлерді басқару
- Денсаулыққа төніп тұрған қауіп-қатерлерді бағалау
- Азық-түлік және су қауіпсіздігі
- Зиянды факторлардың әсерін бақылау
- Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау

ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҮШ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАСЫ

МЕДИЦИНАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ:

- Алғашқы медициналық көмек көрсетуге оқыту
- АСД-ларды сатып алу және қондыру
- Тәулік бойы жедел медициналық көмек
- Медициналық сақтандыру
- Ақсай қаласындағы ОАА-сын жаңғырту жобасы

САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫН НАСИХАТТАУ (СӨС):

- Денсаулықты нығайту бағдарламасы
  - Жүрек-қан тамырлары ауруларының алдын алу бағдарламасы
  - Шылым шегуден бас тарту курсы
- Жұмыскерлерді психологиялық қолдау бағдарламасы
- Стреске төзімділікті дамыту бағдарламасы

Төменде жұмыскерлердің кәсіби денсаулығына қатысты белгілі бір қауіптерді және өндірістік факторлардың әсерін азайту бойынша жүктелген міндеттерді орындау нәтижелері берілген.

14-кесте. Денсаулық сақтау саласындағы міндеттеріміз GRI 3-3, 414-2, ТДМ 3.4, 3.5, 3.8, 3.9, 8.8

2023 жылға қойылған міндеттер	Орындалу статусы	2023 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2024 жылға қойылған міндеттер
МЕДИЦИНАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІ			
КПО бас мердігерлерінің шұғыл медициналық әрекет ету жүйесіне аудит жүргізу	Орындалды	Мердігерлердің шұғыл медициналық әрекет ету бойынша минималды стандарттардың талаптарын орындауға дайындығын бағалау үшін 2 кешенді аудит («Сичим» және «KMG Parker») жүргізілді. Аудит барысында мердігер ұйымдарының шұғыл медициналық әрекет ету саласындағы басшылық қағидаттардың сақталуы бағаланып, жақсартуды талап ететін салалар айқындалды.	ҚКЖ-1 кеңейтілуіне байланысты осы жобада қызмет көрсететін мердігерлердің медициналық пункттеріне аудит жүргізу
Шұғыл медициналық әрекет ету тобы үшін құжаттар пакеті және оқыту бағдарламасы	Жаңа міндет – орындалды	Шұғыл медициналық әрекет ету тобы үшін құжаттар пакетін және оқыту бағдарламасын әзірлеу сәтті жүзеге асырылды. Тиісті топтар құжаттар пакетінде қарастырылған оқытудан өтті, бұл оларға өз функцияларын тиімді орындау үшін қажетті білім мен ресурстарды алуға мүмкіндік берді.	–
Автоматты сыртқы дефибрилляторларды (АСД) сатып алу және орнату	Орындалды	Төтенше жағдай туындаған кезде АСД-дың болуын қамтамасыз ету үшін 10 қосымша АСД сатып алынды, олар КПО-ның барлық объектілерінде тез арада орнатылды.	АСД-ларды қолдану арқылы алғашқы медициналық көмек көрсету ережелері бойынша қайта оқыту күрсын өткізу
Медициналық сақтандырудың жаңа бағдарламасын әзірлеу	Орындалуда	Жұмыс көлемі алдыңғы сақтандыру шартын басқару барысында алынған тәжірибені ескере отырып, сондай-ақ жұмыскерлердің пікірлері мен ұқсас компаниялармен салыстырмалы талдау негізінде әзірленді. Тендер басталды.	Коммуникацияның тиімді жүргізілуін және жұмыстағы тоқталыстарды барынша азайтуын қамтамасыз ететін жаңа медициналық сақтандыру бағдарламасына көшу
Жаңа міндеттер		Компания ішінде жұмыскерлердің жеткілікті санын оқыту және дәрі қобдিশалары мен АСД-лардың жеткілікті санын қамтамасыз ету арқылы алғашқы медициналық көмек көрсету деңгейін арттыру (1-деңгей) Дәрігерлік медициналық көмек көрсету бойынша бағалау жүргізу және цифрландыру жоспарын жасау (2-деңгей)	
ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ			
Мердігерлердің санитарлық-тұрмыстық үй-жайларында инспекциялар жүргізу	Орындалды	<ul style="list-style-type: none"> Мердігер ұйымдардың медициналық пункттерінде 2 аудит жүргізілді; Мердігер ұйымдардың қоғамдық тамақтану объектілерінде жүргізілген тексерістер саны – 36. 	Мердігерлердің санитарлық-тұрмыстық үй-жайларын тексеруге, сондай-ақ ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша аудиттерге қатысуды жалғастыру
ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ тұрғысынан маңызды лауазымдарды атқаратын персоналды ғана емес, сонымен қатар КПО мен мердігер ұйымдардың барлық персоналын қамти отырып, қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару ережелерін жаңарту	Орындалды	Қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару ережелері қайта қаралды. Енді олар ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ тұрғысынан маңызды лауазымдарды атқаратын персоналды ғана емес, сонымен қатар компания мен мердігер ұйымдардың барлық персоналына да қатысты. Көптеген бөлімдер қажумен байланысты қауіп-қатерлерді бағалап, осы қауіп-қатерлерді басқару жоспарларын әзірледі.	Компанияның да, мердігер ұйымдардың да қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару ережелерін қолдануын қамтамасыз ету үшін сол ережелерді одан әрі енгізуді жалғастыру
Легионеллез ауруының қауіпін азайту жөніндегі жоспардың орындалуына аудит жүргізу	Орындалмады	Инфрақұрылым және қызмет көрсету бөлімінің мердігерлер персоналына оқыту жүргізілді.	<ul style="list-style-type: none"> Легионеллез ауруының қауіпін азайту жөніндегі жоспардың орындалуына тексеру жүргізу; Инфрақұрылымды басқару бөлімінің персоналы үшін легионеллез туралы хабардарлықты арттыру бойынша қосымша сабақтар өткізу.

2023 жылға қойылған міндеттер	Орындалу статусы	2023 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2024 жылға қойылған міндеттер
Еңбек жағдайлары бойынша сегіз өндірістік объектіні аттестаттаудан өткізу	Орындалды	КПО-ның он өндірістік объектісі еңбек жағдайлары бойынша аттестаттаудан өтті. Оның нәтижелері бойынша түзету шараларының жоспарлары әзірленді.	Өндірістік объектілерді аттестаттау нәтижелері бойынша түзету шараларын орындау
Компания жұмыскерлеріне кездейсоқ алкотест өткізу бағдарламасын жетілдіріп, оған КПО өнеркәсіптік объектілеріндегі мердігер ұйымдарды да қосу.	Орындалуда	Мердігер ұйымдар үшін ықтимал алкотест процесі әзірленді. Кездейсоқ бөлу құралдары таңдалып, АТ-қосымшасы әзірленді. Тестілеуді өткізу жөніндегі координаторлар тағайындалды.	<ul style="list-style-type: none"> Жұмыскерлер мен мердігер ұйымдар үшін кездейсоқ алкотестілеу процедурасының соңғы нұсқасын дайындау; Осымен байланысты құқықтық және кадрлық аспектілерді бағалау және реттеу; Мердігер ұйымдардың персоналын консультацияларға жіберу процесін белгілеу.
Иондаушы сәулеленудің әсерін бақылау	Жаңа міндет Орындалды	КПО-ның барлық объектілерінде иондаушы сәулеленудің әсеріне кешенді мониторинг жүргізілді. Табиғи радионуклидтер мен персоналдың сәулелену деңгейлері туралы деректер жиналып, нормативтік талаптарға сәйкестігі тұрғысынан талданды.	«Сұраныс бойынша» радиациялық тексеру бойынша қызметтер көрсету
Санитарлық-гигиеналық мониторинг бағдарламасын іске асыру	Жаңа міндет Орындалды	Санитарлық нормалар мен стандарттардың сақталуын бағалау және түзету шараларын қабылдау арқылы кез-келген сәйкессіздіктерді жою үшін санитарлық ережелердің сақталуына тексеру жүргізілді.	Санитарлық ережелердің сақталуын бақылау және қауіп-қатер факторларын есепке алу жоспары: санитарлық ережелерді бұзу қаупі жоғары басым учаскелерді анықтау және денсаулыққа ықтимал қауіп-қатерлерді азайту
Жаңа міндеттер	Жаңартылған жоспарға сәйкес денсаулыққа төндіретін қауіп-қатерлерді бағалау бойынша алты бағалау жұмыстарын жүргізу; КПО объектілерінде жұмыстарды орындайтын бизнес-серіктестер (мердігер ұйымдар) персоналының денсаулық жағдайы бойынша кәсіби жарамдылығын бағалауды енгізу.		
САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫН ІЛГЕРІЛЕТУ			
Стреске төзімділікті дамыту бағдарламасын іске асыру үшін фасилитаторларды оқыту; Компания персоналы арасында стреске төзімділікті дамыту бағдарламасын бастау.	Орындалды	Бағдарлама фасилитаторларының 50% – ы өз топтарында стреске төзімділік бойынша кемінде 4 оқыту модулін сәтті өткізді.	Стреске төзімділік бойынша оқыту сабақтарын өткізетін фасилитаторларға қолдау көрсетуді жалғастыру, жаңа еріктілерді даярлауды қамтамасыз ету.
Жұмыс топтары шеңберінде әртүрлі психологиялық аспектілер бойынша вебинарлар мен топтық сабақтар өткізуге қызығушылықты бағалау. Осы бағалау нәтижелері негізінде сабақтарды өткізу жоспарын әзірлеу.	Орындалды	EAP Lotus MHH қызмет көрсетуші компаниясы психикалық денсаулықтың әртүрлі тақырыптарына арналған 7 вебинар өткізді, оған КПО-ның 404 жұмыскері қатысты.	Жұмыскерлердің психикалық денсаулығына қолдау көрсетудің балама тәсілдерін қарастыру
Жүрек-қан тамырлары ауруларының қаупін азайту жөніндегі пилоттық бағдарламаны қоса алғанда, жұмыскерлерді сауықтыру бойынша 2023 жылға арналған бағдарламаны іске асыру	Орындалды	Пилоттық науқан басталғаннан кейін 6 ай өткен соң, 40% мақсатты топтың жүрек-қан тамырлары денсаулығының көрсеткіштері жақсарды.	2024 жылға арналған денсаулықты нығайту жоспарын іске асыру, соның ішінде: <ul style="list-style-type: none"> Жүрек-қан тамырлары ауруларын алдын-алу науқаны – биометрия, Тамақтану бағдарламасы – «Дұрыс тамақтану».

ШҰҒЫЛ МЕДИЦИНАЛЫҚ КӨМЕК КӨРСЕТУ САПАСЫН АРТТЫРУ

GRI 3-3, 403-3

Жедел және кезек күттірмейтін медициналық көмек көрсету бөлімі кен орнында және Ақсай қаласының кеңселерінде тәулік бойы жедел медициналық көмек көрсетеді. Шұғыл шақырулардан басқа, бес медициналық пункттің дәрігерлері мен фельдшерлері пациенттерге амбулаториялық көмек көрсетеді, сондай-ақ ауысым алдындағы,

рейс алдындағы және рейстен кейінгі медициналық тексерулер жүргізеді, жұмыскерлерді өнеркәсіптік объектілердегі денсаулық және оны қорғау мәселелері бойынша хабардар етеді, төтенше жағдайларға әрекет етудің жалпы процесіне тартылған персоналмен тұрақты түрде сабақтар мен оқу-жаттығулар өткізеді.

15-кесте. 2023 жылғы медициналық көмек көрсету нәтижелері

Медициналық көмек көрсету көрсеткіштері	
Клиникаларда медициналық көмекке жүгінген емделушілер саны	1 814
Шұғыл шақырулар саны	102
Медициналық мекемелерге жеткізілген емделушілер саны	83
Өткізілген оқу-жаттығулар мен практикалық сабақтар саны	311
Алғашқы көмек көрсетуге оқытылған жұмыскерлер саны	364
Ауысым алдындағы медициналық кәуәландыру (жүргізушілер/операторлар/электриктер)	
Тексерулер	178 923
Жұмысқа жарамсыздық жағдайлары	162
Кездейсоқ алкотестілеу саны ТДМ 3.5	1 105
Кездейсоқ алкотестілеудің оң нәтижелер саны	1

Денсаулық сақтау бөліміндегі цифрландыру бағдарламасы ТДМ 9.1, 9.4

Медициналық тексерудің электрондық жүйесі (МТЭЖ) ауысым алдындағы, рейс алдындағы және рейстен кейінгі медициналық тексерулерді қамтитын ҚР заңнамасында көзделген автоматтандырылған бағалау жүргізу арқылы ауысым алдындағы медициналық тексеру процесін оңтайландыруға арналған. МТЭЖ бағдарламалық-аппараттық кешені қан қысымын, тамыр соғуын, дене температурасын, дем шығарғанда алкогольдің болу-болмауын тиімді түрде өлшейді, сондай-ақ психикалық белсенді заттарды қолдану белгілерін 2-3 минут ішінде анықтайды, бұл әдетте 5-6 минут немесе одан да көп уақытты алатын дәстүрлі қолмен тексеру әдістерімен салыстырғанда уақытты айтарлықтай қысқартады. Барлық жиналған деректер, сондай – ақ фото және бейнежазбалар электрондық журналда сенімді сақталады.

Қазіргі уақытта КПО-ның барлық клиникаларында жеті МТЭЖ аппараты орнатылған. Тек 2023 жылы 178 923 медициналық тексеру жүргізілді, нәтижесінде 162 жұмыскер медициналық көрсеткіштер бойынша жұмысқа жарамсыз деп танылды. Жүйенің жоғары дәлдігі көптеген жұмыскерлерді өз денсаулығына аса зор көңіл бөлуге итермеледі, бұл артық салмақтан арылу және қан қысымын бақылауды жақсарту сияқты бастамаларға әкелді.

ҚАЗІРГІ ТАҢДА БАРЛЫҚ КПО КЛИНИКАЛАРЫНДА ЭЛЕКТРОНДЫҚ МЕДИЦИНАЛЫҚ ТЕКСЕРУ ЖҮЙЕСІ АППАРАТТАРЫ БАР.

Ақсай қаласындағы ОАА жедел медициналық көмек көрсету бөлімшесін жаңғырту жобасы

GRI 3-3, 203-1, ТДМ 3.8, 9.1, 9.4

Ақсай қаласының орталық аудандық ауруханасын (ОАА) жаңғырту бойынша 2020 жылғы қаңтар айында басталған және 5 жылға есептелген жоба аурухананың шұғыл медициналық көмек көрсету және қарқынды терапия саласындағы мүмкіндіктерін едәуір кеңейтті. Бұған аурухана қызметінің негізгі көрсеткіштерінің жақсаруы дәлел.

2020 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін жедел медициналық көмек көрсету және қарқынды

терапия саласында қол жеткізілген елеулі жетістіктерді ескере отырып, сондай-ақ БҚО әкімдігі, облыстық денсаулық сақтау басқармасы және Ақсай қаласының орталық аудандық ауруханасының өтініштеріне сәйкес, мүдделі тараптар үшін басым болып табылатын акушерлік, гинекология, педиатрия және неонатология салаларындағы қызмет көрсету сапасын арттыруға күш салу үшін аталмыш жоба 2023 жылы уақытша тоқтатылды.

Ақсай қаласының орталық аудандық ауруханасын жаңғырту жобасын уақытында және бекітілген бюджет аясында жүзеге асыру мақсатында жобаны 2024 жылы қайта бастау бойынша дайындық шаралары жүргізілуде.

ЖҰМЫСКЕРЛЕРДІҢ АУРУҒА ШАЛДЫҒУЫН БАҚЫЛАУ

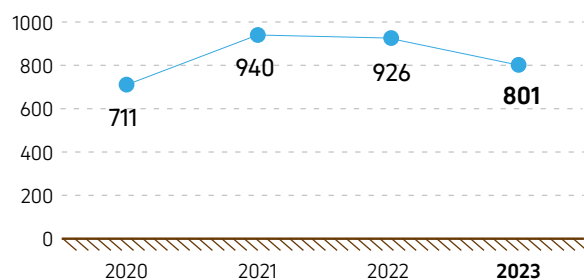
GRI 403-3, 403-6, ТДМ 3.5, 3.8

Денсаулық жағдайы бойынша жұмыс орнында жұмыскерлердің болмауын бақылау

GRI 403-3, 403-10, 2-4

2023 жылы денсаулық жағдайы бойынша жұмыс орнында болмаған КПО жұмыскерлерінің саны 2022 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда 11%-ға өсті. 2020 жылдан бастап 6-кестедегі деректер еңбекке жарамсыздық парақтарын есепке алудың электрондық жүйесін енгізуге байланысты жаңартылды. Бұрын кейбір деректер келесі есепті кезеңдерде есепке алынды, өйткені жұмыскерлер кейде еңбекке жарамсыздық парақтарын жұмыс уақытының табелін ресімдегеннен кейін тапсырды. Тиісінше, 2020 жылдан бастап деректер қайта есептелді.

5-сызба. КПО персоналының жұмыс орнында болмау көрсеткіші, 2020–2023 жж.

Ескерту: КПО-да жұмыс орнында болмау көрсеткішін есептеу үшін келесі әдіс қолданылады:

- Жұмыс орнында болмау көрсеткіші = жұмыс орнында болмау (ауруына байланысты) салдарынан жоғалған күндердің нақты саны x 100 / жұмыскерлердің жалпы саны. Басқа себептер бойынша жұмыс орнында болмаған күндер туралы ақпарат жоқ.
- КПО-да жұмыс орнында болмау көрсеткіші жұмыскерлердің саны негізінде (адам-сағат емес) есептеу әдістемесі қабылданған, өйткені бұл әдістеме реттеуші органдардың талабы болып табылады.

Медициналық сақтандыру

КПО жұмыскерлері, сондай-ақ олардың отбасы мүшелері Қазақстан Республикасында кепілдендірілген тегін медициналық көмек пен міндетті медициналық сақтандыру шеңберінде көрсетілетін медициналық қызметтерді толықтыратын медициналық сақтандырумен қамтамасыз етілген.

2023 жылы жергілікті персонал мен олардың отбасыларына медициналық сақтандырудың жаңа келісімшартын жасау бойынша тендер жарияланды. Оның стратегиясы бойынша сақтандырылған адамдардың таңдау мүмкіндігіне ие болу үшін екі қызмет жеткізушісін алу болып табылады. Жаңа қызмет көрсету саласы жұмыскерлердің пікірлері мен ұсыныстарын ескере отырып әзірленді және қазіргі қызмет түрлеріне айтарлықтай жақсартуларды ұсынады. Мысалы, стоматологиялық қызмет пен дәрі-дәрмекке шектеулер айтарлықтай ұлғайтылды, сонымен қатар жұмыскерлер үшін клиникалардың кең таңдауы берілді.

Кәсіби аурулар GRI 403-2, 403-3, 403-10

Денсаулықты сақтау еңбек саласында маңызды рөл атқарады және ол компанияның негізгі басымдықтарының бірі болып табылады. Жұмыстағы қызметті орындау ешбір жағдайда денсаулыққа зиян келтірмеуі керек, яғни денсаулықты сақтау еңбек тиімділігінен жоғары тұрады.

Компания жұмыскерлердің денсаулығына қауіп төндірмей, өздерінің еңбек тапсырмаларын тиісті түрде орындай алатындай еңбек жағдайларын қамтамасыз етеді.

2023 жылы КПО жұмыскерлері арасында кәсіби аурулар тіркелген жоқ.

Жұмысқа жарамдылық GRI 403-2, 403-3, 403-6

2023 жылы мердігер ұйымдардың, сондай-ақ кадрлық агенттіктер арқылы жалданған персоналдың жұмысқа жарамдылығына баса назар аударылды. Келісімшарт ұстаушылар үшін мердігер ұйымдардың кәсіби жарамдылыққа қойылатын нормативтік талаптарды сақтауын бақылауды күшейту мақсатында олардың жұмысқа жарамдылығын анықтау бойынша нұсқаулық әзірленді. Жұмыскерлердің денсаулық жағдайын үздіксіз бақылау ауруларды бастапқы кезеңдерде анықтауға, тиісті алдын-алу шараларды жүргізуге, аурулардың одан әрі дамуына жол бермеуге

және қажет болған жағдайда медициналық көмек көрсетуге мүмкіндік береді. Бұл денсаулықты сақтау және кәсіби күтім жасау үшін жақсы мүмкіндік.

КПО-да кадрлық агенттіктер арқылы жалданған персоналдың жұмысқа жарамдылығын анықтау процесін басқаруда бірқатар кемшіліктер бар. Ішкі аудит барысында анықталған мұндай кемшіліктер 2024 жылға арналған денсаулық сақтау жоспарына енгізілген түзету шараларын жүзеге асыру қажеттілігін анықтады.

Қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару

Мұнай-газ саласының қажуға ықпал ететін бірқатар ерекшеліктері бар⁷. КПО-да өндірістік жарақаттар немесе қажумен байланысты оқиғалар қауіпін азайтатын, басқару процестерін сипаттайтын «Қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару ережелері» бар. Үздіксіз жетілдіру мақсатында бұл ережелер 2023 жылы қайта қаралды. Енді олар ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ тұрғысынан маңызды лауазымдарды атқаратын персоналға ғана емес, сонымен қатар компания мен мердігер ұйымдардың барлық персоналына да қатысты. Қажумен байланысты қауіп-қатерлерді бағалайтын, қажумен байланысты қауіп-қатерлерді басқару жоспарларын әзірлейтін бөлімдер саны артты.

КПО денсаулық сақтау бөлімінің жұмыскерлері

⁷ Қажу – аз ұйқының салдарынан туындайтын менталды қырағылықтың болмауы.

ӨНЕРКӘСІПТІК ОБЪЕКТІЛЕРДІ ӨНДІРІСТІК БАҚЫЛАУ GRI 403-3, ТДМ 3.9, 8.8

КПО өнеркәсіптік объектілердің санитарлық-гигиеналық жағдайын үнемі қадағалап отырады. Төменгі кестеде соңғы үш жылда өткізген мониторинг нәтижелері көрсетілген.

16-кесте. Өндірістік факторларды бақылау, 2021–2023 жж.

Өндірістік факторлар	2023		2022		2021	
	Зерттеулер саны	Сәйкессіздіктер саны	Зерттеулер саны	Сәйкессіздіктер саны	Зерттеулер саны	Сәйкессіздіктер саны
Шу	492	122	420	91	368	83
Тербеліс	84	29	75	16	63	12
Электромагниттік өрістер	3 964	63	3 968	27	3 676	50
Электростатикалық өрістер	2 419	0	2 342	0	2 048	0
Жарықтандыру	3 581	589	3 045	27	2 743	730
Микроклимат	6 474	790	6 258	575	5 250	360
Жұмыс аймағының ауасы	12 612	0	13 965	0	12 342	0
Барлығы	29 626	1 593	30 073	736	26 490	1 235

Сәйкессіздік жағдайлары туралы ақпарат тиісті бөлім басшылығының назарына жеткізіліп, түзету шаралары әзірленіп, одан әрі орындалуы Synergi деректер базасында бақыланады.

Өндірістік нысандарды аттестаттау

Әр бес жыл сайын өткізілетін өндірістік объектілерді міндетті аттестаттау еңбек жағдайын бағалауға бағытталған.

2023 жылы еңбек жағдайлары бойынша жоспарлы міндетті аттестаттау ҚӨК, ГҚДҚ-2, ГҚДҚ-3, бас шеберхана, бас қойма, химия зертханасы, Үлкен Шағандағы сорғы станциясы, Атырау қаласындағы терминал, ұңғымаларды пайдалану және өндіру бөлімі, сондай-ақ көлік бөлімі сияқты 10 объектіде өткізілді.

Өндірістік объектілерді аттестаттау нәтижелерінің маңыздылығын асыра бағалау мүмкін емес: ол еңбек жағдайларын нормативтік стандарттарға сәйкес бағалап қана қоймайды, сонымен қатар қауіпті жағдайларда жұмыс істегені үшін қосымша 5% зейнетақы төлемдері сияқты жұмыскерлерге өтемақы төлеу құқықтарының негізін қамтамасыз етеді.

САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫН НАСИХАТТАУ

GRI 3-3, 403-6, ТДМ 3.4, 3.8

2023 жылы денсаулықты нығайту бағдарламасының құрылымы жұмыскерлер үшін интерактивті және тартымды болып өзгертілді. Оның бір бөлігі Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы белгілеген халықаралық денсаулық күндерінің күнтізбесіне негізделген:

03.03.2023

ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ЕСТУ КҮНІ

Жұмыскерлер және қоғам үшін есту қабілетінің бұзылуының салдары қарастырылды. Сондай-ақ, шұдан қорғау/есту мүшелерін қорғау бойынша «ЕК, ҚТ және ҚОҚ карталары» бағдарламасы бойынша үздік бақылаулар енгізілген.

17.05.2023

ДҮНИЕЖҮЗІЛІК АРТЕРИЯЛЫҚ ГИПЕРТОНИЯМЕН КҮРЕС КҮНІ

Жоғары қан қысымы сияқты өзгертін қауіп факторына ерекше назар аударылды. Жұмыс орнында гипертонияға және КПО клиникаларында қан қысымын тексеруге қатысты нұсқамалар өткізілді.

14.06.2023

ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ҚАН ДОНОРЫ КҮНІ

Қоғам үшін қан тапсырудың маңыздылығына назар аударылды. Іс-шаралар донор болудың жолы, донордың құқықтары мен жеңілдіктері туралы КПО-ның ақпараттық хаттарды, сондай-ақ КПО-ның донор болған жұмыскерлермен сұхбатты қамтыды.

25.09.2023

ВАКЦИНАЦИЯ КҮНІ

КПО және бас компаниялар жұмыскерлері үшін вебинар өткізу және тұмауға қарсы тегін екпені ұсыну арқылы вакцинацияны насихаттау.

29.09.2023

ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ЖҮРЕК КҮНІ

Жұмыс орнында нұсқамалар өткізу және қосымша ақпарат көздеріне сілтемелер беру арқылы жүрек-қан тамырлары аурулары туралы хабардарлықты арттыру.

10.10.2023

ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ПСИХИКАЛЫҚ ДЕНСАУЛЫҚ КҮНІ

Әр адамның психикалық денсаулығын нығайтуға және қорғауға бағытталған іс-әрекеттер туралы хабардарлықты арттыру және ынталандыру. Іс-шаралар аясында жұмыскерлерді қолдау бағдарламасы бойынша қызмет көрсетушінің қатысуымен вебинар өткізілді.

17-кесте. Салауатты өмір салтын ілгерілету жөніндегі бағдарламалардың нәтижелілігі

Бағдарлама атауы	Сипаттамасы	Орындалу нәтижесі
Жүрек-қан тамырлары ауруларының алдын алу бағдарламасы	2023 жылы іске қосылған жүрек-қан тамырлары ауруларының қауіп-қатерлерін басқару бойынша пилоттық бағдарлама компания ауқымында одан әрі қолданылатын болады. Жүрек-қан тамырлары ауруларының даму қаупі жоғары жұмыскерлердің таңдалған тобының арасында 10 жыл ішінде өлімге әкелетін және өлімге әкелмейтін жүрек-қан тамырлары ауруларының даму қаупін бағалау үшін Еуропалық кардиология қоғамының «HeartScore» қауіп-қатер дәрежесін бағалау калькуляторы пайдаланылды. Қатысушыларға денсаулық жағдайларын жақсарту бойынша жеке жоспарлар әзірленді, сондай-ақ нәтижелерді бақылау мақсатында кен орнындағы КПО клиникаларына сапарлар ұйымдастырылды.	18 қатысушының 11-інде (61%) қауіп-қатер деңгейі төмендеді. Жұмыскерлердің пікірін зерттеу барысында басым көпшілігі бұл бағдарламаны оң бағалады.
Шылым шегуден бас тарту курсы	2023 жылы денсаулық сақтау бөлімі жүрек-қан тамырлары ауруларының ең жоғары қаупі бар жұмыскерлер үшін белгілі әдіспен (Аллен Каррдың «Темекіні тастаудың оңай жолы») темекіні тастау тақырыбы бойынша онлайн режимінде екі курсты ұйымдастырды.	Оқыту курсына 27 жұмыскер қатысты. Темекіні тастаған жұмыскерлердің саны әлі анықталған жоқ.
Психологиялық қолдау бағдарламасы	2020 жылы КПО-да психологиялық қолдау бағдарламасы жүзеге асырылды, оның басты мақсаты – КПО жұмыскерлерінің психикалық денсаулығын сақтау және олардың денсаулығына зиян келтірмеу. Бағдарлама ілеспелі соматикалық аурулармен байланысты, сондай-ақ, мазасыздық, депрессия және үрей шабуылдары сияқты психологиялық мәселелерден туындаған дене мүшелерін зақымдау және суицид қаупін азайтумен байланысты жұмысты қамтиды. Бағдарламаға арнайы сенім телефоны арқылы тәулік бойы жұмыс істейтін мультимедиа, бейне немесе бетпе-бет кездесулер арқылы бөгде ұйымдардың білікті психологтары жүргізетін құпия консультациялар кіреді. Сонымен қатар, бағдарлама шеңберінде топтық сабақтар мен вебинарлар өткізіледі.	2023 жылы барлығы 868 жұмыскер әртүрлі байланыс арналары арқылы кеңес алған. EAP Lotus MHN қызмет көрсетуші компаниясы психикалық денсаулыққа қатысты әртүрлі тақырыптарға арналған 7 вебинар өткізді, оған КПО-ның 404 жұмыскері қатысты.
Стреске төзімділікті дамыту бағдарламасы	2018 жылы КПО-да енгізілген стреске төзімділікті дамыту бағдарламасы ерікті болып табылады және ол шағын топтарға арналған 13 модульден тұрады. Бағдарламаға қатысатын жұмыскерлер денсаулық сақтау бөлімі өткізетін қысқа дайындық курсынан өтіп, фасилитатор (куратор) бола алады. Курсты аяқтағаннан кейін фасилитаторлар денсаулық сақтау бөлімінің қолдауымен әріптестеріне модульдік оқытуды өз бетінше жүргізеді. Бұның мақсаты – жұмыскерлердің стреске төзімділік дағдыларын дамыту және депрессия, маскүнемдік, суицид қаупі сияқты стресстен туындаған аурулар мен жағдайлардың ықтималдығын азайту. Бағдарлама COVID-19 пандемиясы кезінде тоқтатылды және 2022 жылы қайта жалғасты. 2023 жылы КПО басшылығы стреске төзімділік бағдарламасының қайта жандануын құптады. Материалдар өткен тәжірибені ескере отырып қайта қаралды және 2023 жылдың басынан бастап бағдарламаны іске асыру үшін жаңа фасилитаторлар тартылатын болды.	Бағдарлама фасилитаторларының 50%-ы өз топтарында стреске төзімділік бойынша кемінде 4 оқыту модулін сәтті өткізді.

KAZENERGY қауымдастығының әйелдері арасында сурет бойынша сайыс қатысушысы Мағзұмова Қарлығаштың жұмысы, 2023 ж.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Қарашығанақ кен орнын игеру және пайдалану үшін мұнай саласының инженерлері мен техниктерден бастап бухгалтерлер мен логисттерге дейін мыңдаған білікті, жұмысына адал және талантты әртүрлі мамандық иелері болып табылатын жұмыскерлер қажет.

Жұмыскерлеріміз – біздің жетістігіміздің негізі. Акционер компаниялардың шетелдік тәжірибесін қабылдап, оны өз қызметінде қолдану арқылы, қажетті оқытулар ұйымдастырып және түрлі білім мекемелерін тарту арқылы Компания өзінің қазақстандық персоналының дамуына инвестиция салады.

КПО-ның кадрлық саясаты және жұмыскерлерімен еңбек қатынастары ҚР Еңбек кодексімен, ӨБТК ережелерімен және Мердігер комитетінің қарарларымен, Бірлесіп басқару туралы келісіммен, ұжымдық шарттармен реттеледі.

GRI 3-3, 2-23

ЖҰМЫСҚА ОРНАЛАСУ ТӘЖІРИБЕЛЕРІ

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:

Жұмыскерлер

Біз бір-бірімізге сыйластықпен, әділ және ізетпен қараймыз.

Біз әріптестеріміздің түрлі мәдениетін және жұмыс істейтін қауымдастықтарды қолдаймыз және құрметтейміз.

Біз мәдени-этникалық әртүрлілікті, сондай-ақ әртүрлі сенімдерді, дағдыларды, білімді және тәжірибені бағалаймыз.

2023

КАДРЛАРДАҒЫ ЖЕРГІЛІКТІ ҚАМТУ ҮЛЕСІН АРТТЫРУ БАҒДАРЛАМАСЫ:

12

лауазым
ұлттандырылды

Жұмыскерлердің

95%-і

ҚР азаматтары

ЕҢБЕК ҚАТЫНАСТАРЫ:

67

өтініш қабылданды
және шешілді

ОҚЫТУДАН ӨТКЕН:

КПО жұмыскерлері

3 967

Мердігер ұйым
жұмыскерлері

22 887

Халықаралық бағдарламалар
бойынша

214

жұмыскер сертификатталған

ЖҰМЫСҚА ОРНАЛАСУ ТӘЖІРИБЕЛЕРІ

КАДРЛЫҚ САЯСАТ GRI 3-3

Табысты бизнес үшін қажетті негізгі шарттардың бірі – білікті және дарынды мамандарды тарту және компанияда сақтап қалу.

КПО болашағынан үміт күттіретін үміткерлерді жұмысқа тарту және жұмыскерлердің компанияда тұрақтамау қаупін төмендету мақсатында Қазақстандағы мұнай өндіру саласындағы компаниялар арасындағы еңбек нарығында бәсекеге қабілетті жағдайлар ұсынады. КПО-ның жұмыс беруші ретінде тартымдылығының тағы бір себебі – Компания өзіне алған міндеттемелерін орындайды және жұмыскерлердің еңбек құқықтарын сақтайды.

КПО қызметкердің нәсіліне, түсіне, дініне, жасына, жыныстық бағдарына, гендерлік сәйкестігіне, отбасылық жағдайына, мүгедектігіне, этникалық шығу тегіне немесе ұлтына байланысты кемсітушілікке жол бермеу бойынша іс-шаралар өткізіп, әр қызметкерге тең мүмкіндік береді. Бұл бізге ең қабілетті, ең дарынды адамдарды тартуға көмектеседі. Барлық кадр шешімдері, соның ішінде жұмысқа алу, аттестаттау, жұмыс бабында жоғарылау, кәсіптік даярлау және дамыту, тәртіптік ықпал ету шаралары, өтемақы төлеу және жұмыстан шығару сияқты сұрақтардың шешімдері жұмыскердің еңбегі, біліктілігі, өндірістік көрсеткіштері және басқа да іскерлік пайымдар бойынша ғана қабылданады.

КПО-да жергілікті қамтуды арттыру процесі шетелдік қызметкерлерді жергілікті кадрлармен алмастыру және жергілікті персоналды кәсіптік оқыту және дамыту арқылы шешіледі. Бұл барлық жұмыстардың жөнді, сапалы және халықаралық стандарттарға сәйкес орындалуын қамтамасыз етеді. Мұндай тәсіл шетелдік персоналды ауыстыру барысында өндірістік қызметке мейлінше аз қауіп-қатер төндіруге және қойылған мақсаттарға сапаның ең жоғары деңгейін қамтамасыз етіп қол жеткізуге ықпал етеді. Ол үшін КПО-да әрбір жұмыскердің жеке қажеттіліктерін ескере отырып жүзеге асырылатын Кадрларды даярлау бойынша жылдық жоспар әзірленеді. Оқу бағдарламаларын ұсыну арқылы Компания:

- ӨБТК-нің 7-қосымшасында келтірілген Қазақстандық жұмыскерлерді даярлауға, қайта даярлауға және біліктілігін арттыруға қатысты талаптарды мұнай-газ өнеркәсібіндегі озық халықаралық тәжірибелерге, сондай-ақ ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ және өнеркәсіптік гигиена талаптарына сәйкес орындайды.
- Кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыруға бағытталған және ұйымды білікті және құзыретті

қызметкерлермен қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін бағдарламаларды жүзеге асырады.

- Өндірістік мақсаттар мен міндеттерге жету үшін оқыту шараларын өткізеді.
- Компания персоналына ҚР заңнамасының, Компанияның ішкі процедураларының және үздік халықаралық тәжірибелердің талаптарына сәйкес ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша арнайы және міндетті оқытулар өткізеді.

Әралуандық пен инклюзивтілік

GRI 3-3, 405-1

Инклюзивті мәдениетті дамыту, құрметтеу және әрбір қызметкердің жынысына, жасына, ұлтына және басқа факторларға қарамастан қосқан үлесінің құндылығы компанияның табысты жұмыс істеуі үшін маңызды.

КПО компаниясының ұжымы көпұлтты. Біздің компанияда Қазақстанның барлық өңірлерінің тұрғындары еңбек етуде. Батыс Қазақстан облысының қызметкер-тұрғындары қызметкерлердің жалпы санының 82% құрайды. Әлемнің басқа елдерінен келген шетелдік қызметкерлер бүкіл ұжымның шамамен 6% құрайды.

Әйелдер компания қызметкерлерінің жалпы санының 27% құрайды. Персонал арасында ер қызметкерлердің басым болуы мұнай-газ секторының ерекшеліктеріне және негізінен қауіпті факторларға байланысты өндірістік алаңдардағы жұмыстарға, сондай-ақ ерлердің дәстүрлі түрде техникалық лауазымдарға ие болуына байланысты.

Басшылық жынысына қарамастан барлық қызметкерлерге тең мүмкіндіктерді ынталандырады. Басшылар арасында (1-2 персонал санаты) әйелдер 17% құрайды. КПО компания басшылығындағы гендерлік тепе-теңдік пен әралуандыққа ұмтылады.

Жас құрамын талдау көрсеткендей, ең үлкен топ-31 мен 50 жас аралығындағы жұмысшылар (67%). Жаңа идеяларды енгізу үшін жас қызметкерлердің өкілдігін (8%), сондай-ақ үлкен тәжірибе мен даналық әкелетін тәжірибелі егде жастағы қызметкерлерді (24%) ескеру маңызды. Мұндай әр түрлі жас құрамы инновациялық және динамикалық жұмыс процесіне ықпал етеді.

Біздің ұжымда мүмкіндігі шектеулі қызметкерлер де жұмыс істейді. Біз оларға қолайлы еңбек жағдайларын және компанияның жалпы табысына үлес қосу мүмкіндігін қамтамасыз ету үшін

Өндіруді қолдау бөлімінің бастығы Пыханова Клара KAZENERGY Әйелдер Энергетикалық Клубының «EMPOWERHER ENERGY FORUM» VI форумында КПО компаниясының атына марапат алуда

гибридті жұмыс кестесін қоса алғанда, жеке қолдау көрсетеміз. Мұнай-газ саласында қауіпсіздік бірінші дәрежелі маңызға ие болып келеді, сондықтан денсаулық жағдайы бойынша кәсіби жарамдылығын қойылатын талаптар жоғары. Мүмкіндігі шектеулі әріптестер негізінен кеңсе қызметтерін атқарады.

Жыл бойы Компанияда жұмыскерлерге басшылыққа және кадрлар бөліміне кері байланыс беруге мүмкіндік беретін әртүрлі іс-шаралар өткізілді. Оларға жұмыскерлермен жалпы басшылық жиналыстары, жыл сайынғы компания жұмыскерлерінің пікірін білуге бағытталған сауалнама, HR Open Day Ашық есік күні, сондай-ақ кофе-брейк форматындағы директорлармен мерзімді кездесулер кіреді. Сонымен қатар, кері байланыс тікелей басшылармен жеке қарым-қатынас барысында және тәулік бойы жұмыс жасайтын жедел желі арқылы алынады. Кері байланыста алынған ақпаратқа талдау жүргізілгеннен кейін кадрлар бөлімі интранет желісіндегі ең өзекті сұрақтарға берілген жауаптарды жариялайды және анықталған мәселелердің шешімін ұсынады.

Жалпы КПО инклюзивтіліктің принципін корпоративтік мәдениеттің негізгі аспектілерінің бірі қылуға ұмтылады. Компания әрбір жеке қызметкердің бірегей дағдыларына назар аудара отырып, ұжымдағы инклюзивтік ойлау дағдысын әрі қарай дамытуда. Бұл тақырып жұмыскерлер үшін компанияның тәртіп кодексін жыл сайынғы міндетті оқытуда да қамтылған.

КПО Әйелдер клубы ТДМ 5

КПО Әйелдер клубы өз жұмысын 2019 жылдың мамырында әйелдер өз білгендерімен бөлісетін, бір-біріне өзара қолдау көрсететін және байланыстарын нығайтатын платформа ретінде бастады. Клубтың 5 жылдық жұмыс аясында, Компанияда қызметкер

аруларды жұмыс пен өмірге қатысы бар өзекті мәселелерді талқылау мақсатында бірқатар шаралар өткізілді.

Клубтың негізгі миссиясы – «**Women Support Women**» көзқарасты насихаттау.

Клубтың мақсаты – ҚПО компаниясының әйел жұмыскерлерінің арасында бір-бірін қолдауға негізделген позитивті мәдениетті қалыптастыру. Біз компаниямыздың барлық әйелдер үшін өздерінің потенциалдарын толық ашып, дарындары мен талпыныстарына сәйкес қалаған биіктеріне жете алатын қауіпсіз және тату жұмыс ортасы болғанын қалаймыз.

ESG бағытын ұстанатын компания ретінде ҚПО еңбек ресурстарына қатысты гендерлік үйлесімдікке ұмтылады. Осыған орай, Әйелдер клубы саладағы әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейтуге және кейін оларды көшбасшылық қызметтерге тағайындауға бағытталған идеяларды қолдайды.

Сондай-ақ, кадрлар бөлімінің КПО-да іске асырылатын қызметкерлерді кәсіби дамыту бағдарламалары шеңберінде компанияда тәлімгерлік тәжірибесі белсенді енгізілуде. Осы ретте әйелдердің кәсіби дамуына ерекше көңіл бөлініп, стереотиптен арылу маңыздылығы туралы ашық диалог жүргізіледі.

2023 жылы ҚПО Әйелдер клубы үш сессия өткізді. Оларға жеке келіп қатысудан бөлек, сонымен қатар онлайн форматта да мүмкін болды, бұл барлық тілек білдірушілерді барынша қамтуға мүмкіндік берді. Бұл кездесулерде жанұя мен мансап арасындағы тепе-теңдік, өзіңе көңіл бөлу, спорт пен салауатты өмір салтына баулу және саяхаттау арқылы өзіңді дамыту туралы тақырыптар талқыланды. Клуб жиналыстарында әріптестеріне үлгі болып, шабыттандыратын басшылық лауазымды

атқаратын әйелдерден бөлек, ынталы жас қызметкерлер де сөйледі. Тағы да басқа ұйымдар мен компаниялардан спикерлер шақырылады. Біз бұл секілді кездесулер өте пайдалы деп санаймыз. Олар біздің қызметкерлерге шабыт алуға, жеке өсуге ынталандыруға және олардың әлеуметтік белсенділігін арттыруға көмектеседі.

ҚПО-ның Әйелдер Клубы жұмыс істейтін әйелдерді қолдау үшін, әрі олардың құқықтары мен мүмкіндіктерін ұлғайту үшін, мұнай және энергетикалық компаниялардың озық тәжірибелерін қолданады. 2023 жылдың қазан айында ҚПО KAZENERGY Әйелдер Энергетикалық Клубының «EMPOWERHER ENERGY FORUM» VI форумына қатысты. Форумда ҚПО спикері ретінде Әйелдер клубы комитетінің мүшесі Клара Пыханова сөз сөйлеп, компанияның тұрақты даму саласындағы қызметіне тоқталды. Мұнай-газ саласын дамытуға көп жылғы белсенді үлесі үшін KAZENERGY қауымдастығының медалімен ҚПО-ның адам ресурстары және сервистік қолдау бөлімінің Директоры Слушаш Избасарова марапатталды.

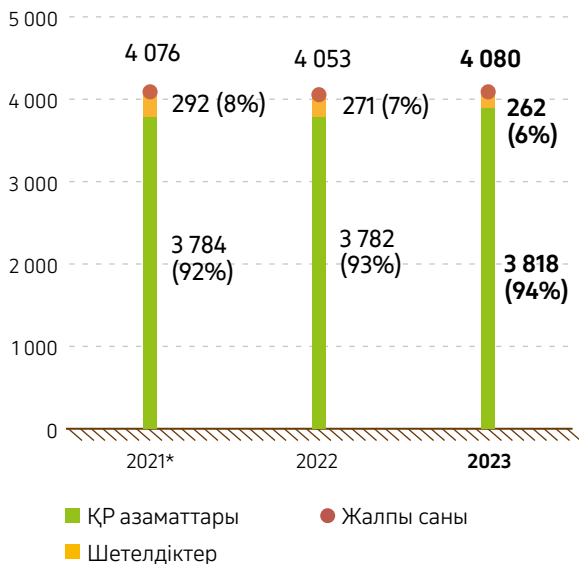
Сонымен қатар, KAZENERGY сурет байқауының нәтижесінде ҚПО-ның бес қызметкері мен олардың балаларының суреттері KAZENERGY Сонымен қатар, KAZENERGY кәдесый өнімдерін ресімдеуде пайдаланылды. **GRI 2-28**

2023 жылдың желтоқсан айында ҚПО Әйелдер клубының делегациясы «Ембімұнайгаз» АҚ ұйымдастырған «Отын-энергетика кешеніндегі ESG күн тәртібіне әйелдердің қатысуы» форумына қатысты. Сессияларда әртүрлі әлеуметтік және экологиялық бастамаларды ілгерілету мен жүзеге асырудағы әйелдердің рөлі, кәсіпорындарда гендерлік тепе-теңдікті сақтау, ESG теңсіздікті төмендету тәсілдері және т.б. тақырыптар талқыланды. Клуб төрайымы Әйгерім Сарғужиева «Қоғамның дамуындағы әйелдер қозғалысының рөлі» сессиясында спикер ретінде сөз сөйлеп, ҚПО әйелдер клубының қызметі мен клубтың алдағы жоспарлары туралы айтып өтті. ҚПО әйелдер клубының жыл соңында өткен қорытынды сессиясында делегация мүшелері форумнан алған әсерлерімен бөлісті.

ПЕРСОНАЛ БОЙЫНША СТАТИСТИКА

2023 жылдың соңында Компаниядағы персоналдың саны 4 080 адамды құрады, оның 3 818-сі – Қазақстандық азаматтары және 262-сі – басқа ел азаматтары.

6-сызба. ҚПО-дағы жұмыскерлер саны, 2021–2023 жылдар **GRI 2-4, 2-7, 405-1 (b)**

2020–2021 жылдар бойынша деректер ҚПО-ның жергілікті және шетелдік персоналын есептеудің өзгертілген тәсіліне сәйкес 2022 Тұрақты даму есебі бойынша тұрақты даму есебінде түзетілді.

7-сызбада есеп берілген кезеңнің соңындағы Компаниядағы персоналдың жалпы тізімдік саны мен жұмыскерлердің сандық арақатынасы еңбек қатынастарының ерекшеліктері ескеріліп және жылдарға бөлініп көрсетілген.

7-сызба. ҚПО жұмыскерлерінің еңбек шартының түріне қарай жіктелуі, 2021–2023 жылдар **GRI 2-7, 2-8**

2023 жылдың аяғында тұрақты жұмысшылар саны 4 002 адамды құрады, оның ішінде 1 031 әйел және 2 971 ер адам. Уақытша жұмысшылар саны 78 адамды құрады, оның ішінде 59 әйел және 19 ер адам. ҚПО-да жұмыспен қамтудың толық түрі ғана жұмыс істейді. **GRI 2-7, 405-1(b)**

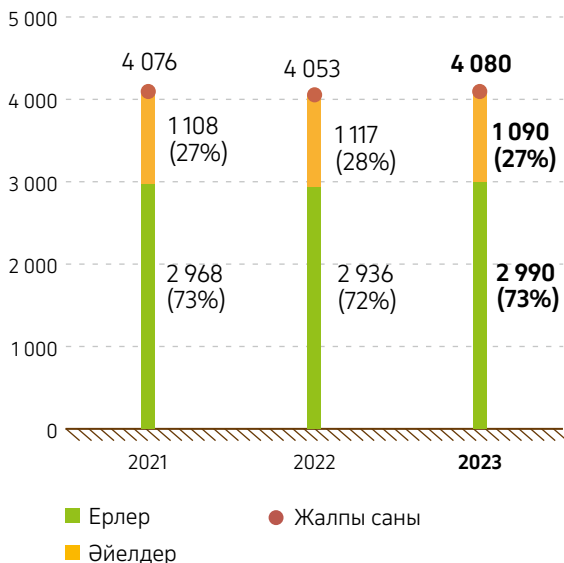
8-сызбада жұмыскерлер жынысы бойынша бөлініп көрсетілген. 2022 жылдың соңында Компанияда 2 990 ер адам және 1 090 әйел адам жұмыс істеген.

GRI 2-7

Картада Компания персоналының Қазақстан өңірлері бойынша пайыздық үлесі көрсетілген. 2022 жылдың көрсеткіштерімен салыстырғанда 2023 жылы Орал қаласындағы персонал үлесінің 8,4%-дан 12,6%-ға дейін шамалы өскені көрінеді, сәйкесінше Ақсай қаласында жұмыс істейтін персонал үлесінің 89,6%-дан 85,4%-ға дейін төмендегені байқалады. Бұл өзгеріс негізінен өндіріске тартылмаған әкімшілік персоналға жататын жұмыскерлердің кейбір бөлігінің жұмыс орындарын Ақсай қаласынан Орал қаласына ауыстырумен байланысты. Оралдағы КПО-ның жаңа кеңсесі қоныс аударған келісімшарттар және сатып алу бөлімі мен өндірісті жоспарлау бөлімі үшін ашылды.

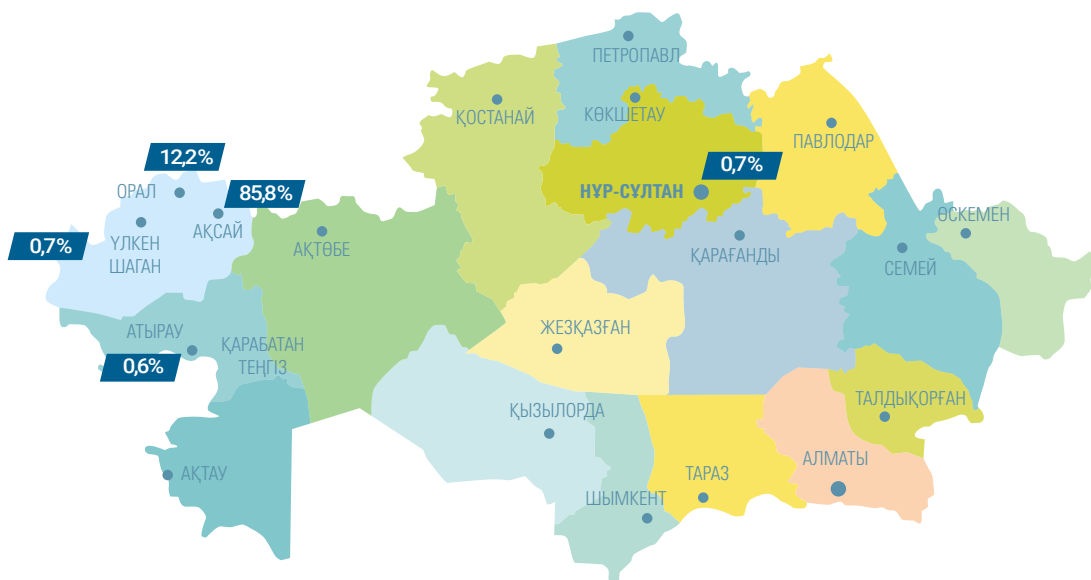
8-сызба. КПО жұмыскерлерінің жынысына қарай жіктелуі, 2021–2023 жылдар

GRI 2-7, 405-1(b)

10-сурет. КПО жұмыскерлерінің аймақтар бойынша жіктелуі, 2023 жыл

GRI 2-7, 3-3

18-кесте. Жұмыскерлер санаттары бойынша бөлудегі жасы және жынысы бойынша жалпы санының %, 2023 жыл

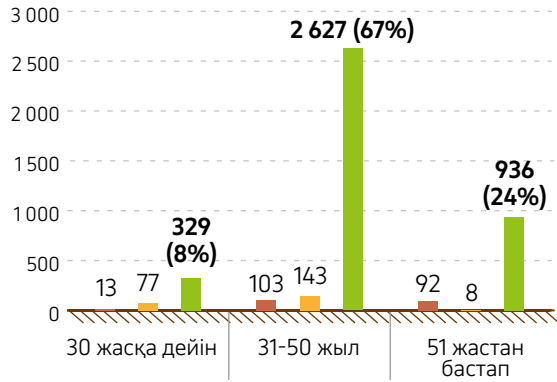
GRI 405-1(b)

№	Санат атауы	Әрбір санаттағы қызметкерлердің жалпы санынан үлесі	Ерлер	Әйелдер	30 жасқа дейін	31-50 жыл	51 жастан бастап
1	Бірінші жетекшілер және олардың орынбасарлары	0,3	0,27	0,02	0	0,15	0,15
2	Құрылымдық бөлімшелер жетекшілері	20,3	16,8	3,5	0,05	14,2	6,05
3	Мамандар	52,2	29,9	22,3	4,6	40	7,6
4	Білікті мамандар	27,2	26,4	0,8	3,5	14,2	9,5

9-сызбада жалдамалы жұмыскерлердің тұрақтамауы бойынша 2023 жылы деректер келісімшарт түрін ескермей, жас топтары бойынша бөлініп көрсетілген. **GRI 401-1**

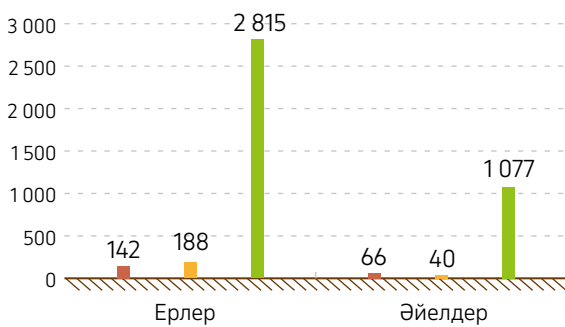
9-сызба. Кадрлардың тұрақтамауының жас санаты бойынша жіктелуі, 2023 жыл (жалдамалы жұмыскерлер) GRI 401-1, 405-1(b)

- Осы санаттағы жұмыстан кеткен жұмыскерлер
- Осы санаттағы жұмысқа қабылданған жұмыскерлер
- Осы санаттағы жұмыскерлердің тізімдік саны

10-сызбада 2023 жылдың қаңтарынан желтоқсан айына дейін компаниядан кеткендер мен қабылданғандардың саны мен 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жалдамалы жұмыскерлердің жалпы тізімдік санының арақатынасы ерлер мен әйелдерге бөліп көрсетілген. 2023 жылы КПО-да жұмысқа жаңадан алынған жұмыскерлер саны жұмыскерлердің орташа тізімдік санының 4,9%-ын құраған болса, 2022 жылы бұл көрсеткіш 5,9%-ға жетті. Жұмыстан шыққан жұмыскерлер үлесі 5,3%-ды құрады.

10-сызба. Кадрлардың тұрақтамауының гендер бойынша жіктелуі, 2023 жыл (жалдамалы жұмыскерлер) GRI 401-1

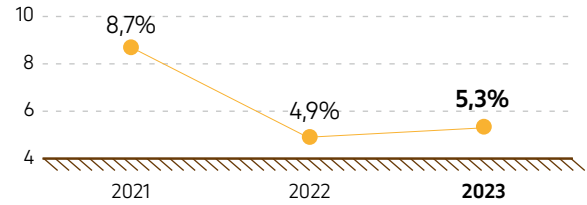

- Осы санатта жұмыстан шыққандар
- Осы санатта жұмысқа қабылданғандар
- Осы санаттағы персоналдың тізімдік саны

Тұрақтамау коэффициентін есептеу формуласы 2022 жылғы деректермен салыстырғанда өзгертілді: тұрақтамаудың жалпы көрсеткішіне өз қалауы бойынша жұмыстан шыққандардың, зейнетке шыққандардың және есепті кезеңде тәртіптік жаза бойынша жұмыстан шығарылғандардың саны кіреді.

2022 жылы кадрлардың тұрақтамау көрсеткіші 4,9% болса, 2023 жылы бұл көрсеткіш 5,3%-ды құрады (11-кестені қараңыз). **GRI 401-1**

11-сызба. Кадрлардың тұрақтамау көрсеткіші (жалдамалы жұмыскерлер), 2021-2023 жылдар GRI 401-1, 3-3

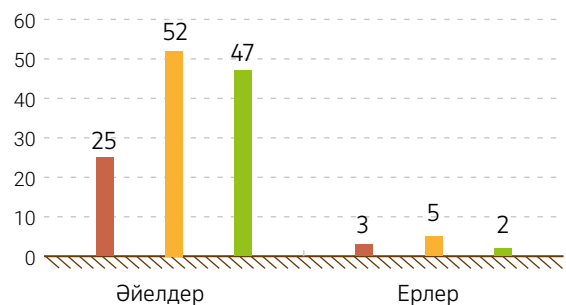

Тұрақтамау коэффициентін есептеу формуласы = есепті жылы компаниядан кеткендердің саны / сол кезеңдегі жалдамалы персоналдың нақты саны × 100.

КПО өз жұмыскерлерінің жұмыс орнын сақтау құқығын құрметтейді. ҚР Еңбек кодексіне сәйкес әрбір жұмыскер бала үш жасқа толғанға дейін оның күтіміне байланысты жалақысы сақталмайтын демалыс алуға құқылы. 2023 жылы жүктілікке және босануға байланысты, сондай-ақ бала күтімі бойынша демалыс алған жұмыскерлердің 204% есепті кезеңде жұмыстарына оралды, ал жұмыскерлерді компанияда сақтап қалу пайызы 96% құрады. Қайтып келу коэффициенті жоғары, өйткені 2023 жылы бала күтімі бойынша демалысты бір жылдан астам мерзімге рәсімдеген қызметкерлер жұмысқа оралды. **SDG 5.4**

12-сызбада 2023 жылы жүктілікке және босануға, сондай-ақ, бала үш жасқа толғанға дейін оның күтіміне байланысты демалыс алған жұмыскерлердің және демалыстан шығып қайтып келген жұмыскерлердің саны жынысы бойынша бөлініп көрсетілген. Сондай-ақ, кен орнында жұмыс істейтін жүкті әйелдер қалаға жұмысқа ауыстырылады.

12-сызба. Бала күтіміне байланысты демалыстар бойынша КПО деректері, 2023 жыл. GRI 401-3

- Жыл ішінде демалысқа шыққан жұмыскерлердің жалпы саны
- Жыл ішінде жұмысқа оралған жұмыскерлердің жалпы саны
- Демалыстан кейін жұмысқа оралған және 12 ай өткен соң жұмысын жалғастырған жұмыскерлердің жалпы саны

ЕҢБЕК ҚАТЫНАСТАРЫ SDG 8.8

Кері байланыс механизмдері

GRI 2-16, 2-26, 3-3

Компанияда кері байланыстың бірнеше механизмдері бар: Еңбек ресурстары және қызметтер директорына тікелей немесе кәсіподақ арқылы, сондай-ақ анонимдік «Жедел желі» арқылы жүгіну мүмкіндігі бар.

2023 жылы Еңбек қатынастары және тәртіпке қатысты мәселелерді тергеу бөлімінің жұмысы еңбек тәртібін бұзудың алдын алуға бағытталған. Атап айтқанда, есепті кезеңде компания қызметкерлерімен, оның ішінде кен орнының, Орал және Ақсай қалаларының кеңселерінің қызметкерлерімен, сондай-ақ Үлкен Шаған кенті мен Атырау қаласының маңындағы терминалдарда 42-ге жуық оқыту сессиясы өткізілді. Сонымен қатар, Еңбек тәртібінің қағидалары және жұмыс берушінің басқа да актілерін қатаң сақтау қажеттілігі туралы жедел хабарламалар коммуникациясы іске қосылды.

2023 жылы профилактикалық жұмыстарды жүргізудің арқасында Еңбек ресурстары және қызметтер директорат шағымдарды қосқанда 67 өтініш алды, бұл 2022 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда еңбек тәртібін бұзу санының шамамен 30%-ға төмендегенін көрсетті. 63 өтініштің ішінен 43 Еңбек қатынастары бөлімінің өтінімдер механизмі арқылы, ал 24 жедел желі арқылы түсті. Түскен шағымдарда еңбек тәртібінің бұзылуы, жұмысқа орналасу, дауларды шешу, қызметтік өкілеттікті асыра қолдану, мердігер қызметкеріне қатысты заңсыз әрекет мәселелері қозғалған. Келіп түскен барлық шағымдар қаралды және шешілді, шағымдардың бір бөлігі сотқа дейінгі тәртіпте және істер келістіру комиссиясында қаралғанға дейін шешімін тапты.

Сонымен қатар, қызметкерлерімізді материалдық емес ынталандыру бойынша өткізілген жұмыстарды атап өткен жөн. Осылай есепті кезең ішінде компанияның 25 ҚР Энергетика министрлігінің, Қазэнерджи қауымдастығының ведомстволық марапаттарын қоса алғанда, сондай-ақ БҚО және Бөрлі ауданы әкімінің атынан түрлі марапаттарға ие болды.

Салауатты өмір салтын және спортпен шұғылдануды қолдау бағдарламасы сәтті іске қосылды және іске асырылды, онда кәсіподақтармен бірлесіп тоғыз ірі спорттық іс-шара өткізілді: футболдан төрт жарыс, волейболдан турнир, баскетболдан турнир, күрестен «Қазақша күрес» турнирі, үстел теннисінен турнир, және жүзуден турнир.

Сондай-ақ, персоналмен жұмыс бөлімінің белсенді қатысуымен Ақсай қаласында екі сенбілік ұйымдастырылып, өткізілді.

Кәсіподақ ұйымдарымен жүргізілетін жұмыс

Ұжымдық келіссөздер жүргізу – Компания жұмысының маңызды бір бөлігі. Жұмыскерлердің құқығын қорғау және қолдаудағы негізгі рөлдердің бірін кәсіподақ атқарады. Кәсіподақтар әлеуметтік және еңбек қатынастарының түрлі бағыттарын қамтитын Ұжымдық шарт жобаларын әзірлейді және Компаниямен жұмыскерлердің еңбек жағдайларын жақсарту туралы келіссөздер жүргізеді. КПО жұмыскерлерінің мүдделерін қорғайтын төрт кәсіподақ бар:

- «Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» компания жұмыскерлерінің жергілікті кәсіподақ ұйымы» ҚБ;
- «КПО Б.В. және мердігер ұйымдар жұмыскерлерінің Қарашығанақ жергілікті кәсіптік одағы» ҚБ
- «Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» компаниясы «TRUST» және мердігерлер компаниялары жұмыскерлерінің жергілікті кәсіподақ ұйымы» ҚБ
- «Бөрлі мұнай-газ секторы жұмыскерлерінің жергілікті кәсіптік одағы» ҚБ

КПО Ұжымдық шарты кәсіподақтарға мүше ретінде тіркелген не тіркелмегеніне қарамастан, КПО-ға қабылданған барлық қызметкерлерді қамтиды.

GRI 2-30

2022–2024 жылдарға арналған Ұжымдық шарттың талаптарына сәйкес бірқатар әлеуметтік төлемдер мен жеңілдіктердің мөлшері өсірілді және жаңалары қосылды. Атап айтсақ, алғы төлем, мүгедек балаларды тәрбиелеп отырған жұмыскерлердің отбасыларына көрсетілетін әлеуметтік көмек, 3 және одан да көп мектеп жасындағы балаларды (18 жастағы балаларды қоса алғанда) тәрбиелеп отырған жұмыскерлердің отбасыларына көрсетілетін көмек, сондай-ақ басқа жұмыскердің қызметін қоса атқарғаны үшін төленетін төлемнің проценті мөлшері арттырылып, айлық базалық еңбекақының кемінде 10% мөлшерінде қылып бекітілді. Сонымен қатар, «Карачаганакгазпром» АҚ немесе Компания құрамында қызмет етіп жүріп зейнеткерлікке шыққан ардагерлерге бірқатар жеңілдіктер беріледі, соның ішінде мұнай-газ кешені қызметкерлері күніне төленетін сыйлықақы мөлшері арттырылады деп келісілді. GRI 401-2

**ЖҰМЫСКЕРЛЕРДІҢ ҚҰҚЫҒЫН
ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ҚОЛДАУДАҒЫ
НЕГІЗГІ РӨЛДЕРДІҢ БІРІН
КӘСІПОДАҚ АТҚАРАДЫ.**

2024 жылы кәсіподақ ұйымдарымен 2025–2027 жылдарға арналған жаңа Ұжымдық шарт жасасу бойынша келіссөздер жүргізу жоспарланған.

Еңбек қатынастарын ерікті түрде бұзу бағдарламасы GRI 404-2-b

Компания Ұжымдық шарт және ҚР 2017 жылғы Еңбек кодексі (52-бап) шеңберінде әрекет ететін Еңбек қатынастарын ерікті түрде бұзу бағдарламасын қолдануды қолдайды. Бағдарлама 58 бен 63 жас аралығындағы ер адамдарға және 56 пен 61 жас аралығындағы әйел адамдарға қатысты

қолданылады. 2023 жылы компанияның 57 жұмыскері еңбек қатынастарын өз еркімен бұзу туралы өтініш берді (2022 жылы – 42 жұмыскер, 2021 жылы – 43 жұмыскер, 2020 жылы – 43 жұмыскер, 2019 жылы – 42 жұмыскер, 2018 жылы – 24 жұмыскер, 2017 жылы – 45 жұмыскер).

2022 және 2023 жылдары еңбек қатынастарын біржолғы ерікті түрде бұзу бағдарламасы қолданылмады және нәтижесінде жабылды. Бұл бағдарлама іске асырылған қызметкерлер санын қайта қарау жөніндегі мақсаттарға қол жеткізу үшін 2021 жылы бір рет енгізілді.

ЕҢБЕКАҚЫ ЖӘНЕ ЖЕҢІЛДІКТЕР GRI 2-19, 2-20, 2-21, ТДМ 8.1, 8.5

Кез келген бизнестің жетістікке жетуі көбіне оның жұмыскерлерінің біліктілігіне, дағдылары мен ынтасына байланысты болады, сондықтан КПО кадрлық саясаты кәсіптік ұжымды құру және оны дамыту, сондай-ақ оның ынтасын арттыру арқылы нарықта алған жетекші орынды нығайтуға және стратегиялық мақсаттарға қол жеткізуге, жұмыстың тиімді орындалуын ынталандыруға бағытталған.

Жұмыскердің біліктілігіне, қызметінің күрделілігіне, орындалған жұмысының саны мен сапасына, сондай-ақ еңбек жағдайларына сәйкес ақы алу құқығын жүзеге асыру мақсатында КПО мынадай құралдарды қолданады:

- жалақыны белгілеудегі әдістемелік тәсілге негізделген еңбекақы төлеу жүйесі;
- ұйымдық құрылымды тиімді басқару, сондай-ақ еңбекақының негізділігін қамтамасыз ету үшін лауазымдарды бағалау жүйесі;
- персоналдың жұмысты орындауы мен дамуын жыл сайынғы бағалау процесі;
- еңбек етуге лайықты жағдай жасауға мүмкіндік беретін ауқымды қосымша жеңілдіктер тізімі.

Жоғарыда аталған барлық құралдарды жүйелендіру және қолдану үшін КПО-ның ұйымдық процестер мен еңбекақы төлеу бөлімі қазақстандық персоналға арналған еңбекақы, жәрдемақылар және жеңілдіктер бойынша КПО саясатын дайындайды. Ұжымдық Шарттың ережелері саясатта ескеріледі.

Бұл саясат жыл сайын Басқару жөніндегі бірлескен комитетпен (ББК) мақұлданады.⁸ Саясатты мақұлдау кезінде дауыс беру әдісі қолданылмайды. Егер тараптардың кем дегенде біреуі Саясаттың қандай да бір ережесімен келіспейтін болса, құжат мақұлданбайды және одан әрі қайта қарауға қайтарылады.

ӨБТК-нің 7-қосымшасының 5-тармағына сәйкес аталмыш Саясат қазақстандық мұнай-газ секторының тиісті жалақыларымен, жәрдемақыларымен және жеңілдіктерімен салыстырғанда жергілікті персоналдың жалақысының, жәрдемақылары мен жеңілдіктерінің көлемі шамалас болуын және бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етуге бағытталған және жергілікті персоналды тарту, компанияда сақтап қалу және ынталандыру құралы ретінде пайдаланылады.

Еңбекақыны белгілеу процесі КПО-ның ішкі аудиті, сондай-ақ, бас компаниялардың аудиті арқылы бақыланады. 2022 жылы жүргізілген аудит нәтижесі бойынша «Қанағаттарлық» деген қорытынды шығарылды⁹. Бұл бағалау 2023 жылға қатысты болды. Еңбекақы жөніндегі саясатқа сәйкес, қазақстандық персоналдың базалық жалақысы берілген жеке грейдке сәйкес белгіленеді, ал әр грейдтің белгілі бір белгіленген диапазоны бар. Грейд жеке лауазымның салыстырмалы маңыздылығын және оның компания лауазымдарының иерархиясындағы деңгейлерін анықтайды. Грейдтер барлық жұмыскерлерге, оның ішінде жоғары басшылыққа да тағайындалады.

19-кесте. Жұмыскерлер санаты бойынша әйелдердің орташа базалық жалақысының ерлердің орташа базалық жалақысына қатынасы GRI 405-2

Санаты	2023
1 Бірінші басшылар	-*
2 Құрылымдық бөлімшелер жетекшілері	1,2
3 Мамандар	0,9
4 Білікті мамандар	1,2

*Ескерту: 1-санатты тек ер адамдар ұсынады.

⁸ ББК құрамы мен оның қызметтері туралы ақпарат «Ұйым құрылымы және басқару тәсілдері» тарауында берілген.

⁹ Аудит процестері жөніндегі толық ақпаратты «Басқару / Бизнес-процестердің тиімділігін қамтамасыз ету» тарауынан оқуға болады.

КПО-ның бірінші басшылары, Бас директордың орынбасары мен үкіметтік ұйымдармен әрекеттесу жөніндегі директордан басқа, бас компаниялардың іссапарға жіберілген қызметкерлері болып табылады. Олар алатын сыйақыны және басқа да төлемдерді бас компаниялар белгілейді және төлейді. Компания директорларды қоса алғанда, КПО-мен еңбек шарты бар барлық қызметкерлерге еңбекақы төлеудің тұрақты және ауыспалы бөліктерін белгілеуге бірыңғай тәсілді қолданады және жалақыны айқындау үшін негіз болып табылатын өзінің барлық қызметкерлері үшін бірыңғай еңбекақы төлеудің грейдтік құрылымын пайдаланады. **GRI 2-19, 2-21b**

20-кесте. Ұйымдағы ең жоғары ақы алатын жұмыскердің базалық сыйақысы мен тікелей еңбек шартын жасасқан барлық қызметкерлердің орташа базалық сыйақысының арақатынасы, 2020–2023 жылдар
GRI 2-21

2023	2022	2021	2020
6,7	6,8	6,8	6,7

Ескертпе: Есепке енгізілген сыйақы түрі – базалық еңбекақы. Деректер толық жұмыспен қамту эквиваленті мөлшерлемелерін қолдану арқылы жасалды.

Сонымен қатар КПО ҚР мұнай-газ нарығындағы еңбекақы төлеу деңгейін назарға алады және жыл сайын салыстырмалы талдау жүргізеді, оның нәтижесінде белгілі бір лауазымдардағы еңбекақы деңгейін түзету қажет екені анықталуы мүмкін.

КПО жыл сайын Willis Towers Watson компаниясы өткізетін мұнайгаз саласындағы еңбекақыларға шолуға қатысады. КПО еңбекақысын 2022 жылғы мұнай-газ еңбек нарығымен салыстыру нәтижелері бойынша 2023 жылы бәсекеге қабілеттілікті арттыру мақсатында 1100-ден астам қызметкердің еңбекақысын арттыру жүзеге асырылды. 2023 жылы жүргізілген нарықтық талдау Компания қызметкерлерінің орташа еңбекақысы Батыс Қазақстан облысы бойынша орташа көрсеткіштерден асып түскенін көрсетті. Осы ретте 2024 жылға персоналды компанияға тарту және компанияда сақтап қалу тәсілін өзгертуге қатысты шешімдер жоспарланған.

КПО-ға жұмысқа алынатын мамандардың ең төмен жалақысы ұжымдық шартта жазылады және жұмыскерлердің жынысына қарамастан тағайындалады.

Жіберуші тараптар (кадрлық агенттіктер) арқылы тартылатын жұмыскерлердің де, КПО жұмыскерлерінің де жалақысы КПО-да қолданылатын бірыңғай еңбекақы төлеу жүйесінің негізінде белгіленеді, бұл жұмыскерлердің ең төменгі жалақы деңгейі бойынша айырмашылық жоқтығын көрсетеді. **GRI 202-1**

Қолданыстағы процедураларға аясында КПО өз жұмыскерлерінің еңбекақысын жыл сайын қайта қарап отырады. Бұған жұмыскерлердің айлық базалық еңбекақысын ҚР бойынша жыл басындағы ресми инфляция деңгейінен төмен емес мөлшерде индекстеу, жыл бойы орындаған жұмысының қорытындысы бойынша оң баға алған жұмыскерлерге жыл сайынғы сыйлықақы төлеу, сонымен қатар еңбекақыны жекелей көтеру және қосымша бір жолғы төлемдер төлеу сияқты шаралар кіреді.

Кәсіподақтармен келісім бойынша 2022 жылғы инфляция деңгейін ескере отырып, еңбекақыны индексстеу екі кезеңге бөлінді:

1. 2022 жылғы 1 тамыздан бастап еңбекақының мерзімінен бұрын жалпы өсуі 7,5%;
2. 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап жалақыны 13% – ға арттыру.

Осылайша, екі жалпы өсімнен кейінгі жалпы әсер 21,5% құрады, бұл 2022 жылғы инфляция деңгейінен сәл асып, 20,3% құрады (ҚР Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігінің ұлттық статистика бюросының мәліметтері бойынша, 2023 жылғы қаңтарда). Компаниямен еңбек шарты бар барлық қызметкерлерге ақшалай төлемдер мен ақшалай емес сыйақылардан тұратын жеңілдіктер жиынтығы ұсынылады. Жеңілдіктердің басым бөлігі ұжымдық шарт аясында қамтылған. 2022–2024 жылдарға арнап жасалған Ұжымдық шарт талаптарына сәйкес КПО мұнай-газ кешені жұмыскерлерінің күніне орай, ӨБТК-нің қол қою мерейтойына орай жұмыскерлерге сыйлықақы береді, сонымен қатар денсаулықты қалпына келтіруге арналған материалдық жәрдемақы төлейді. Бұл төлемдердің мөлшері жұмыскердің жеке грейдіне де байланысты. КПО-да жіберуші тараптар (кадрлық агенттіктер) арқылы жұмыс істейтін жұмыскерлерге қатысты олардың жұмыс берушілерінің ұжымдық шарттары қолданылады. **GRI 2-30, 401-2**

Ұжымдық шарттың ережелеріне сәйкес КПО компаниясы сырттай оқитын жұмыскерлеріне емтихан тапсыру мақсатында төленетін оқу демалысын (жылына 14 күн) алу құқығын береді. 2023 жылы мұндай құқығын 20 жұмыскер пайдаланды. **GRI 404-1**

Персоналдың жұмысты орындауын, дамуын бағалау және тоқсандық сыйлықақы
GRI 2-19, 3-3, 404-3

Персоналдың жұмысты орындауын және дамуын бағалау кері байланыс беру құралдарының бірі болып табылады және еңбек өнімділігінің көрсеткіштерін бақылауға және оны жақсартуға бағытталған.

Жұмыс процестерін жетілдіру және оңайлату мақсатында 2023 жылғы жұмыстардың орындалуын бағалау және персоналды дамыту процесіне өзгерістер енгізілді. Бұл өзгеріс жұмысы ұзақ мерзімді мақсаттарға қол жеткізуді көздемейтін персонал санаттары үшін жұмыстың тиісінше орындалуын және еңбек тәртібінің сақталуын уақтылы ынталандыруды қамтамасыз етеді. 2023 жылдың бірінші тоқсанынан бастап көмекші және қолдаушы техникалық персоналға жататын қазақстандық қызметкерлер жұмыстардың орындалуын жыл сайынғы бағалау нәтижелері бойынша жылдық сыйлықақының орнына ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша компанияның талаптарын және жұмыс берушінің тиісті актілерін сақтаған жағдайда тоқсан сайынғы сыйлықақылар алады.

Жұмыстардың орындалуын бағалау және персоналды дамыту процесі енді мамандар мен басшылар лауазымдарын атқаратын қазақстандық қызметкерлерді ғана қамтиды. Компаниядағы жұмыс ұзақтығына қатысты талап өзгеріссіз қалады – кем дегенде алты ай.

Жыл басында тікелей жетекшілер қарамағындағы жұмыскерлерге олардан жұмысты орындау, тәртіп яғни өзін өзі ұстау және ҚТ сақталуы тұрғысынан не күтілетіндегі туралы айтады, сондай-ақ сол жылға қойылған мақсаттарды жеткізеді. Қойылған мақсаттар компания міндеттерін орындауға, сондай-ақ жұмыскерлерді біртіндеп дамытуға және олардың өнімділігін арттыруға бағытталған.

Мақсаттары тиімділіктің негізгі көрсеткіштері ретінде белгіленген басшылық лауазымдарды атқаратын жұмыскерлер үшін бағалау процесі екі кезеңге бөлініп жүргізіледі: осы лауазым үшін белгіленген ТНК-ге сәйкес жеткен жетістіктерін бағалау және жұмыскердің жұмысты жеке орындауын бағалау.

ПЖОДБ барысында «үздік», «тиімді» және «жақсартуды қажет етеді» сияқты бағалардан тұратын бірыңғай бағалау шкаласы қолданылады.

2023 жылдан бастап ПЖОДБ сыйлықақы мөлшері «Персоналдың жұмысты орындауын және дамуын бағалау қағидаларында» бекітілген.

ЖЕРГІЛІКТІ ПЕРСОНАЛДЫ ДАМУЫ GRI 405-1, 3-3

Персоналды дамыту – бұл КПО компаниясында үздіксіз жүзеге асырылатын процесс. Қолданыстағы оқыту және дамыту жүйесі арқылы қызметкерлердің кәсіби біліктілігінің деңгейі сақталады және одан әрі арттырылады.

Бұл саладағы жұмыс өкілетті органмен бірлесіп бекітілген 2020–2025 жылдарға арналған Кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру жөніндегі бағдарламаға сәйкес жүргізіледі.

Осылайша, 2023 жылы шетел мамандары атқарған 12 лауазымға жергілікті жұмыскерлер тағайындалды, 2 лауазым қысқартылды. 2023 жылдың желтоқсан айындағы мәліметке сәйкес, Компания ұжымының 95%-ын жергілікті жұмыскерлер құрады. Жалпы, 1999–2023 жылдар аралығында 269 шетелдік маман жергілікті қызметкерлермен алмастырылды және шетелдік қызметкерлер атқарған 303 лауазым қысқартылды. 21-кестеде көрсеткіштер санат бойынша бөлініп көрсетілген. GRI 3-3

21-кесте. КПО-ның кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру көрсеткіштері, жұмыскерлер санаты бойынша көрсетілген GRI 202-2, 3-3

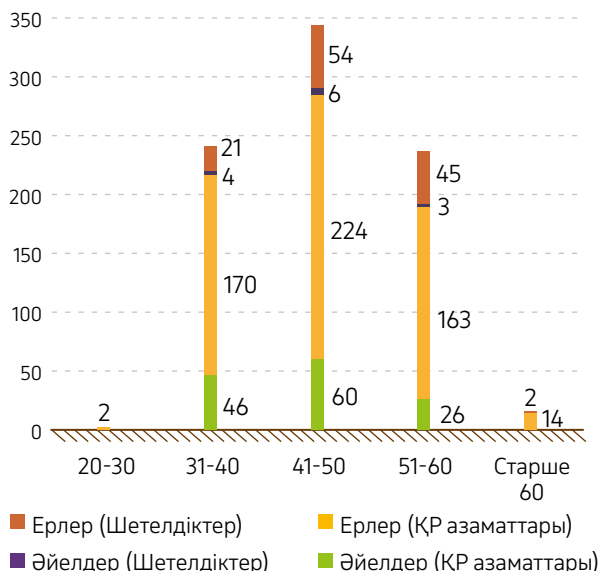
Санаты	Сипаттамасы	ҚР заңнамасына сәйкес талап	Кадрлардағы жергілікті қамту көрсеткіші		
			2023 ж.	2022 ж.	2021 ж.
1+2	Бірінші жетекшілер мен олардың орынбасарлары, құрылымдық бөлімше жетекшілері	70%-дан кем емес	86%	86%	85%
3+4	Мамандар/білікті жұмысшылар	90%-дан кем емес	98%	98%	98%

Сонымен қатар аталмыш бағдарламаның мақсаттарына сәйкес КПО Батыс Қазақстан облысында тіркелген мердігер ұйымдардағы жергілікті қамту статистикасын қосымша қадағалап отырады. 2023 жылы 30 компания КПО-ға кадрлардағы жергілікті қамту үлесі туралы мәліметтерін тоқсандық, жарты жылдық

және жылдық негізде ұсынды. Бұл ұйымдардағы жергілікті қамту көрсеткіштері келесідей болды: «Бірінші жетекшілер мен олардың орынбасарлары, құрылымдық бөлімше жетекшілері» санатында – 89%, ал «мамандар / білікті жұмысшылар» санатында – 98%.

13-сызбада Жоғары және орта буын жетекшілерінің, ҚР азаматтарының және шетелдіктердің жасы мен жынысына қарай бойынша жалпы саны ұсынылған. Мұнда КПО-ның бүкіл ұйымдық құрылымы, оның ішінде уақытша жобалар да қамтылған.

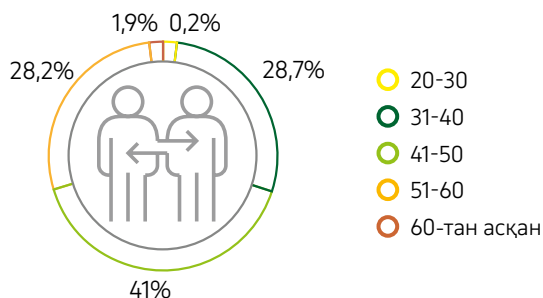
13-сызба. Жоғары және орта буын жетекшілерінің саны (ҚР азаматтарының және шетелдіктердің) жасына және жынысына қарай, 2023 жыл (GRI 405-1(a), ТДМ 5.5.2 (C050502))

Аға және орта буын басшыларының жынысы бойынша пайызы, 2023 ж.

Аға және орта буын басшыларының жасы бойынша пайызы, 2023 ж.

Жедел дамыту бағдарламасы (GRI 404-2)

Еңбек ресурстарын үздіксіз жоспарлау және кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру мақсатында КПО кадр резервін жедел дамыту Бағдарламасын іске асырады.

Сондай-ақ бұл бағдарлама кадрлық резервті құрудың ажырамас бөлігі болып, еңбек ресурстарын жоспарлаудың үздіксіздігіне және кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру бағдарламасының орындалуына, сондай-ақ кадрлар сабақтастығын жоспарлау Бағдарламасын жүзеге асыру шеңберінде кепілдік береді.

Бұл процесс кадрлық резервті жоспарлау, талантты қызметкерлерді іріктеу, басым және дамытуды қажет ететін тұстар мен аймақтарды бағалау, сондай-ақ жеке даму жоспарларын іске асыру кезеңдерінен және соның салдарынан жоспарланған лауазымдарға тағайындалудан тұрады.

Бағдарламаның бірінші және екінші ағындары 2009–2014 жылдар аралығында өткізілді. Бағдарламаның үшінші ағыны 2017–2020 жылдар аралығында жалғасты. Үшінші ағынына қатысушылардың жалпы саны 161 адамды құрады. Бағдарламаның

үшінші легі аяқталған кезде қатысушылардың 56% жоспарланған рөлдерге қол жеткізді, ал жеке даму жоспарлары 77%-ға жүзеге асырылды.

2021 жылдың екінші жартысында КПО кадрлық резервті жедел дамыту бағдарламасының 2021–2024 жылдарға арналған төртінші легін бастады. Бөлім басшылары кадрлардағы жергілікті қамтуды арттыру жоспарын негізге алып, қабілеттері жоғары жұмыскерлердің кандидатураларын іріктеу кезеңдеріне одан әрі қатысуға ұсынды.

79 үміткердің 52-сі кадр резервін жедел дамыту бағдарламасының төртінші легіне сәтті өтті.

2022–2024 жылдар аралығында жеке даму жоспарларына сәйкес бағдарламаға қатысушыларды оқыту және дамыту процестерін іске асыру жүргізілуде.

2023 жылы даму бағдарламасы шеңберінде жаңа құралдарды игеру және алған білімдерін жұмыс орнында табысты қолдану мақсатында бірқатар іс-шаралар/ көшбасшылық бойынша форумдар өткізілді.

2023 жылы бағдарламаға қатысушылардың 39% жоспарлаған позицияларына ие болды.

Біліктілікті басқару жүйесі GRI 3-3

КПО компаниясында біліктілікті басқару жүйесі қызметкерлердің біліктілік деңгейін анықтаудың ең тиімді әдістерінің бірі ретінде қолданылады.

Бұл жүйе қауіпті өндірістік нысандарда жұмыс істейтін техникалық жұмыскерлердің біліктілігінің қажетті деңгейіне қол жеткізуге бағытталған және біліктіліктің жеткіліксіз деңгейіне байланысты орын алатын өндірістегі оқиғалар мен жазатайым оқиғаларды барынша азайту және олардың алдын-алу мақсатында енгізілді. Бұл жүйе біліктілікті бағалау нәтижелерінің негізінде жұмыскерлерді одан әрі оқыту құралдарын дайындауға мүмкіндік беріп, осылайша жұмыскерлер арасында қауіпсіздік техникасы мәдениетін арттыра отырып, қаражаттың мақсатқа сәйкес жұмсалыуын қамтамасыз етеді.

Біліктілікті басқару жүйесінің саясаты бойынша КПО нысандарында немесе КПО жабдықтарымен жұмыс істейтін, келісімшартының қауіпі жоғары немесе орта деңгейдегі әрбір мердігер ұйым өзінің біліктілікті басқару жүйесін әзірлеуге және өз жұмысы барысында қолдануға тиіс. Қауіп деңгейі жоғары жұмыстарды орындауға және бақылауға жауапты мердігер ұйымдардың жұмыскерлері жұмыстарды өз жауапкершілігінің деңгейіне сәйкес техникалық сауатты, қауіпсіз орындауға қажетті білімі мен дағдыларын көрсете алуға тиіс. 2019 жылдан бастап негізгі талаптар және енгізудің кезеңдері мердігер компаниялардағы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша КПО тексерістері кезінде айқындалады және белгіленеді.

КПО-ның біліктілікті басқару жүйесі 2013 жылы ОРІТО ұйымы аккредитациясынан өтті. Үш жылда бір рет Компания осы жүйе бойынша ОРІТО ұйымының аккредитациясынан өтеді. Бұл аккредитацияның шарттарына сәйкес, Компанияда ОРІТО ұйымының сарапшыларының қатысуымен жүйенің жыл сайынғы қадағалау аудиті өткізіледі. 2023 жылдың қараша айында КПО біліктілікті басқару жүйесі аккредитациясының сәйкестігін 2024 жылдың қараша айына дейін растады. ОРІТО аккредитациясының шеңбері келесілерді қамтиды:

- Кәсіби-бағытталған алты мамандық: өндіру операторлары, техник-электриктер, БӨАМА техниктері, техник-механиктер, шеберлер мен (өндірістегі) топ жетекшілері.
- Кен орнындағы алты өндіріс нысаны мен бөлімшесі – ҚӨК, ГҚДҚ-3, ГҚДҚ-2, Экоорталық, техникалық қызмет көрсету бөлімі және ұңғымаларды пайдалану мен өндіру бөлімі.

2023 жылы техникалық біліктілікке ие 741 жұмыскер бастапқы бағалаудан өтіп, біліктілікті растау сертификаттарын алды. Нәтижесінде

КПО техникалық жұмыскерлердің біліктілігі стандарттарының талаптарына сәйкестік бойынша 68%-дық көрсеткішке қол жеткізді.

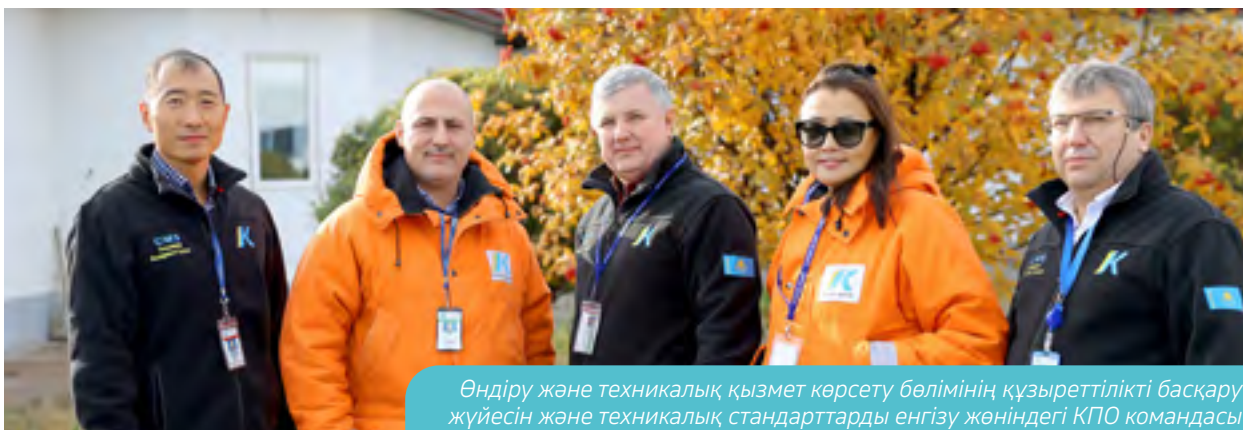
Біліктілікті басқару жүйесін кеңейтудің 2022–2024 жылдарға арналған жоспарына сәйкес, 2023 жылдың 2-тоқсанының соңында соңында 2022 жылы басталған ҚӨК зауытында, химия зертханасында өнеркәсіп топтарының жетекшілерінің біліктілігін қамтамасыз ету бағдарламасы аяқталды. Әрі қарай, ол кен орны нысандарын модификациялау бөлімінде, сондай-ақ орталық техникалық қызмет көрсету бөлімі инженерлерінің БӨАМА мамандықтары және механикалық жабдықтар мамандықтары бойынша іске қосылды.

Құзыреттілікті бағалау процесі 220-ден астам топ басшылары үшін бекітілген 36 стандарт бойынша жүргізіледі. Нәтижелер шынайы және анық болуы үшін учаске бастықтары техникалық сарапшылар рөлін атқарады. Өнеркәсіптегі топ басшыларының, инженерлік құрамның және жұмысшы мамандықтардың құзыреттілігін бағалау туралы толық ақпарат ай сайын кен орны мен өндіріс директорының басшылығына беріледі.

КПО-да құзыреттілік басқарудың жүйесінің тиімділігін арттыру жолындағы бағыттардың бірі ГҚДҚ-3-те персонал мен жабдықты қорғайтын тосқауылдарды басқару Жобасын енгізу болды. FLBM шеңберінде кен орнының барлық өндірістік объектілерінде – ҚӨК, ГҚДҚ-3, ГҚДҚ-2, өнімді жинау жүйесі, ОТҚК-да қолданыстағы құзыреттілік стандарттарын талдау және оңтайландыру бойынша үлкен жұмыс жүргізілді, сондай-ақ ҚКЖ-1 жобасының персоналына арналған стандарттарды қоса алғанда, қосымша құзыреттілік стандарттары әзірленді.

Құзыреттерді басқару жүйесі шеңберінде кадрлық резервті дамыту және іссапарға жіберілген персоналға әкімшілік ету бөлімінде персоналды техникалық және мінез-құлық бағалау жүйесі жұмыс істейді. 2023 жылы құзыреттер бойынша 430-дан астам техникалық және мінез-құлық бағалаулары жүргізілді, олардың нәтижелері бойынша жұмыскерлермен және олардың басшыларымен 447 жеке кері байланыс сессиялары ұсынылды. Техникалық құзыреттілік белгілі бір позицияларда талап етілетін нақты білім мен дағдыларды сипаттайды.

Сондай-ақ, жүйе шеңберінде 360 градус Бағалау әдісі жүргізіледі, ол қызметкерлердің жеке даму жоспарын анықтауға және қызметкер мен басшы арасындағы кері байланысты қамтамасыз етуге көмектеседі. Бұл процесс SAP жүйесі арқылы жүзеге асырылады.

Өндіру және техникалық қызмет көрсету бөлімінің құзыреттілікті басқару жүйесін және техникалық стандарттарды енгізу жөніндегі КПО командасы

ОҚЫТУ ЖӘНЕ КӘСІБИ ДАЙЫНДЫҚ ТДМ 4

Персоналды оқыту GRI 404-2

Жыл сайын КПО келесі мақсаттарға қол жеткізу үшін келесі оқыту бағдарламаларын ұйымдастырады:

- Лауазымдық міндеттерді орындау шеңберінде жұмыскерлердің **жеке құзыреттерін дамыту**, өндірістік мақсаттарды орындауға, сондай-ақ жұмыскерлерді мансап тұрғысынан дамыту.
- Қауіпті өндірістік нысандарда жұмыстарды орындау үшін міндетті **білім мен дағдыларды алу**. Оқыту бойынша міндеттемелер ҚР заңнамасымен, сондай-ақ Компанияның ережелерімен реттеледі.

2023 жылы Компанияның жергілікті қызметкерлерінің 97% біліктілікті арттырудың, кәсіби даярлаудың, қайта даярлаудың түрлі бағдарламалары бойынша оқытулардан дан өтті, сондай-ақ онлайн семинарлар мен конференцияларға қатысты.

Бұдан басқа, 2023 жылы КПО өз қызметкерлерін арнайы халықаралық бағдарламалар (22-кестеде көрсетілген), тіл үйрету курстары, ЕК, ҚТ және ҚОҚ бойынша кәсіптік және міндетті курстар бойынша оқытуын жалғастырды.

22-кесте. 2020–2023 жылдары халықаралық сертификатталған бағдарламалар шеңберінде оқытылған КПО жұмыскерлерінің саны GRI 404-2

Бағдарламаның атауы	2020	2021	2022	2023
Газ, мұнай мен су бөлінген жағдайда ұңғыманы басқару/ұңғыманың қысымын қадағалау (IWCF)	13	61	46	59
Бұзбай сынау бойынша сертификаттау (NDT)	3	13	20	50
CIPS институтының (сатып алу және жеткізу саласындағы лицензияланған институт) халықаралық дипломы	10	13	19	19
OPITO стандарты бойынша төтенше жағдайда әрекет ету бойынша MEMIR курсы		17	17	11
Денсаулық сақтау, қоршаған ортаны қорғау және қауіпсіздік техникасы саласындағы халықаралық сертификат (NEBOSH)	12	9		12
Сертификатталған ішкі аудитор (CIA)	3			4
Халықаралық қаржылық есептілік бойынша ACCA сертификаты бойынша оқыту	3	2		3
Бизнесті ұйымдастыру магистрі (MBA)	1	1	1	6
API (Америкалық мұнай институты) техникалық стандарттары бойынша сертификаттау	6	10	9	8
Жобаны кәсіби басқару бойынша сертификаттау (PMP) ®		1		13
Экологиялық менеджмент саласындағы IEMA халықаралық сертификаты		1	1	
ASME стандарттары сай зауыт инспекторы			23	17
Ұйым мен бизнестегі коучинг (ICF)				12
Сертификатталған оқыту бағдарламаларынан өткен қызметкерлердің жалпы саны	51	128	136	214

Ескертпе: 2020 жылы халықаралық сертификатталған бағдарламалар шеңберінде оқытылған КПО жұмыскерлер санының төмендеуі коронавирус пандемиясынан туындаған шектеулермен байланысты.

Оқыту бойынша статистика GRI 404-1, 403-5

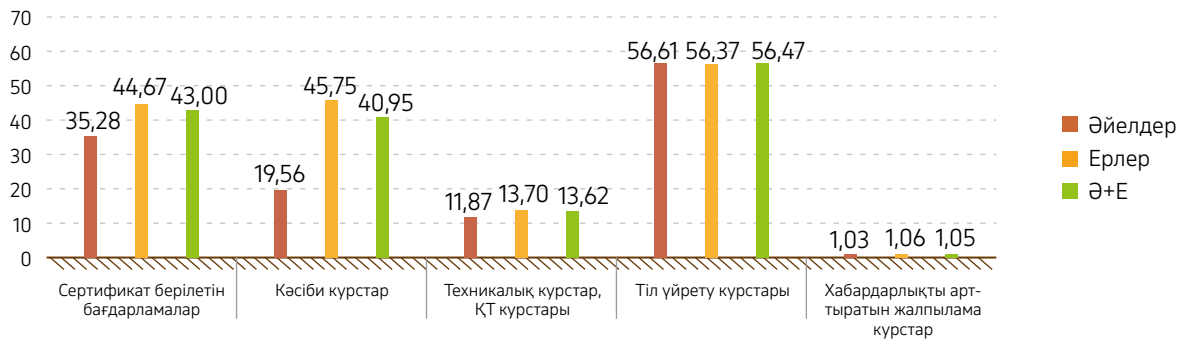
КПО жыл сайын өз персоналын, сонымен қатар мердігер ұйымдардың жұмыскерлерін де қауіпсіздік техникасы бойынша міндетті оқытудан өткізеді.

2023 жылы 649 922 адам-сағат оқыту өткізілді (2022 жылы – 576 599 адам-сағат), оның ішінде 388 487 адам-сағат КПО қызметкерлеріне тиесілі (2022 жылы – 294 951 адам-сағат), оның ішінде азаматтық-құқықтық сәйкестік, киберқауіпсіздік және азаматтық қорғаныс тақырыптары бойынша хабардарлықты арттыруға бағытталған жалпы

білім беру курстары. Оқытудың қалған 261,436 адам-сағаты мердігер ұйымдардың қызметкерлері үшін ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша міндетті оқыту өткізуге жұмсалды (2022 жылы – 281,648 адам-сағат). 2023 жыл бойынша деректер жаңа онлайн оқыту курстарымен толықтырылды.

2023 жылы барлығы 26,854 адам оқытылды, оның ішінде 3,967 жұмыскер – КПО жұмыскерлері, ал 22,887 жұмыскер – мердігерлік ұйымдардың персоналы. Компаниядағы оқытулардың сағаттарының орташа саны 14-кестеде келтірілген.

14-сызба. Оқуды өтуге тағайындалған КПО жұмыскерлерінің 2023 жылы бір курсқа жұмсаған орташа сағат саны мен оның оқыту түрлері және олардың жынысы бойынша жіктелуі GRI 404-1, ТДМ 5.1

Компания жұмыскерлері үшін 2023 жылы ұйымдастырылған оқыту 23-кестеде санат бойынша бөлініп келтірілген.

23-кесте. 2021–2023 жылдары оқытылған қызметкерлердің әр санат бойынша саны GRI 404-1, ТДМ 5.1

Санаты	2023		2022*		2021*	
	Адам саны	1 жұмыскерге берілетін сағат	Адам саны	1 жұмыскерге берілетін сағат	Адам саны	1 жұмыскерге берілетін сағат
1. Бірінші жетекшілер және олардың орынбасарлары	11	13,89	0	0	2	4
2 Құрылымдық бөлімшелер жетекшілері	834	57,81	631	50,68	674	48,6
3 Мамандар	2 104	56,32	1 542	59,02	1 809	47,15
4. Білікті мамандар	1 236	179,31	1 113	154,48	1 159	114,35

* Ескертпе: 2021–2022 жылдардағы статистика КПО кадрларында жергілікті қамтуды ұлғайту жөніндегі бағдарламада персоналды санаттауға сәйкес жұмыскерлер санаттарын келтіруге байланысты қайта есептелді.

Көшбасшылық және қауіпсіздік мәдениет бағдарламасы бойынша жаңа коучтарды құрметтеу рәсімінде

КПО СТИПЕНДИЯЛЫҚ БАҒДАРЛАМАЛАРЫ ЖӘНЕ УНИВЕРСИТЕТТЕРМЕН СЕРІКТЕСТІК ТДМ 4.3

КПО өз қызметкерлерінің біліктілігін арттыру және жас кадрларды тарту үшін университеттермен өзара әрекеттесу бойынша жұмысын жүргізіп келеді.

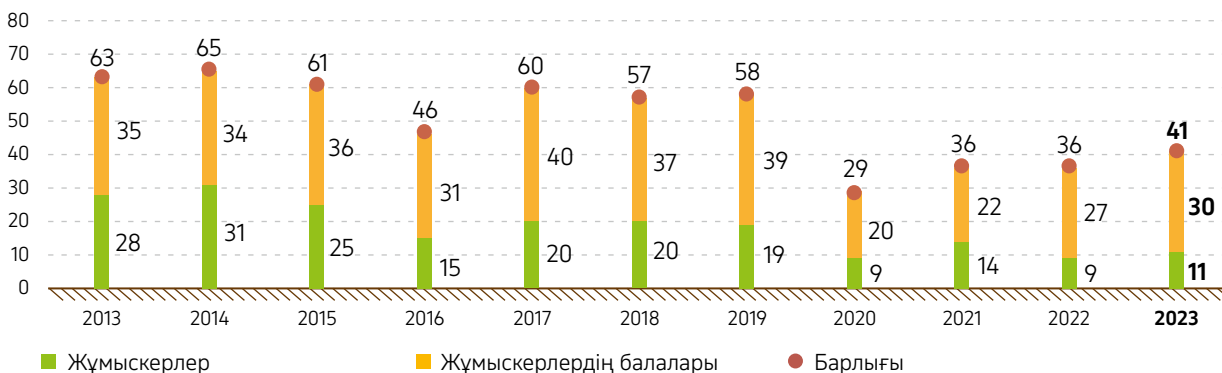
арттыруға және қосымша кәсіптік білім алуға ынталандыратын елеулі құралдардың бірі болып табылады.

Стипендиялық бағдарламалар GRI 404-2

Қазақстандық жұмыскерлер мен олардың балаларына арналған КПО стипендиялық бағдарламасы жұмыскерлерге өз біліктілігін

2023 жылы жоғарыда аталған бағдарламалар шеңберінде Компанияның 11 қызметкеріне және жұмыскерлердің 30 баласына жалпы сомасы 41 млн теңгені құрайтын (85 417 АҚШ доллары) қаржы бөлінді.

15-сызба. КПО стипендиялық бағдарламасына қатысу динамикасы, 2013–2023 жылдар

Ескертпе: 2020–2021 жылдардағы стипендиялық бағдарламаға қатысушылар санының азаюы коронавирус пандемиясынан туындаған шектеулерге байланысты.

КПО-ның Қазақстандық ЖОО-мен серіктестігі

КПО Қазақстандағы 33 оқу орнымен ынтымақтасып, Қазақстан Республикасының мұнай-газ өнеркәсібіне арнап кәсіби кадрлар даярлауға өз үлесін қосады.

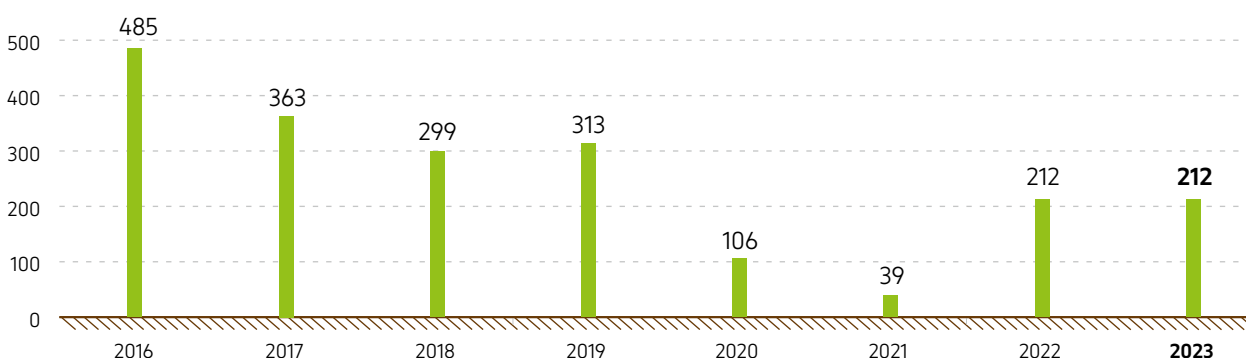
Халықаралық компанияда тәжірибеден өту студенттерге шын жұмысқа дайындалуға көмектеседі және қызметті әлемдік стандарттарға сәйкес бизнес-тәсілдермен танысуға көмектеседі. Оқу орнындағы теорияда алған білімдер мен кәсіпорында теориялық материалды тәжірибе жүзінде меңгеру арқылы студенттер қажетті құзыреттілікке қол жеткізеді және қызметті жүзеге

асыруға дайындалады. Сондай-ақ, тәжірибеден өту студенттерге болашақ мансаптары туралы нақты шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді

КПО компаниясында ЖОО-мен серіктестік шарттар негізінде Студенттік практика бағдарламасы шеңберінде жүргізіледі.

2023 жылы 23 оқу орнынан келген 212 студент 17 мамандық бойынша КПО-ның әртүрлі бөлімдерінде өндірістік және диплом алды практикасын өтті. 2013–2023 жылдар аралығында студенттік практикадан өткен студенттер арасынан 213 адам жұмысқа алынды.

16-сызба. 2016–2023 жылдар аралығында КПО-да студенттік практикадан өткен студенттер саны.

«КАЗЭНЕРДЖИ» қауымдастығы аясындағы білім беру гранттары

КПО Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі, «PSA» ЖШС, «НКОК Н.В.», «КПО Б.В.» және «KAZENERGY» қауымдастығы арасында 2015 жылдың 29 қыркүйегінде қол қойылған ынтымақтастық туралы меморандум аясында білім беру гранттарына жыл сайын 500 мың АҚШ долларын бөліп отырады.

Әрбір оқу жылы бөлінетін қаражат есебінен төлеуге Үміткерлерді іріктеу жөніндегі комиссиясының шешіміне сәйкес КПО Қазақстан Республикасының тиісті оқу орындарымен келісімдер жасайды және байқау іріктеуінен өткен студенттердің оқуын төлейді.

2023 жылы КПО Республиканың 16 университеттерінің 138 студентімен оқыту шартын жасады.

ЖОО түлектерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы GRI 404-2, ТДМ 4.3, 4.4

ЖОО түлектерінің біліктілігін арттыру бағдарламасының негізгі міндеті Қарашығанақ кен орнындағы объектілерді қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз ету үшін қазақстандық ЖОО түлектерінің қатарынан кадр резервін құру болып табылады.

2008 жылдан бастап, Компания қосарлы білім беру бағдарламасының аясында ОРІТО мұнай-газ өнеркәсібіндегі оффшорлық компаниялардың персоналын оқыту жөніндегі британдық ұйымның стандарттарына негізделген өндіру операторы, техник-механик, техник-электрик және бақылау-өлшеу құралдары мен автоматика жөніндегі техник мамандықтары бойынша кәсіби дайындық бағдарламасын жүзеге асырып келеді.

ЖАС МАМАНДАРДЫ ДАЯРЛАУ БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДА 537 МҰНАЙ МЕН ГАЗ ӨНДІРУ ОПЕРАТОРЫ МЕН ЖАБДЫҚТАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ЖӨНІНДЕГІ ТЕХНИК ОҚУДЫ СӘТТІ АЯҚТАП, ҚАЗІРГІ ТАҢДА КОМПАНИЯДА ЖҰМЫС ЖАСАП ЖАТЫР.

Іріктеуден кейін үміткерлер теориялық әрі практикалық білім алып, халықаралық деңгейдегі оқытудан өтеді. Бағдарламаны сәтті аяқтаған жағдайда тағылымгерлер Компанияның өндірістік объектілеріне жұмысқа орналасып, еңбек жолын бастайды.

Оқыту бағдарламаларының бір артықшылығы – оқу модульдік форматта жүзеге асырылатын әдіснамаға сәйкес ұйымдастырылған. Мұндай тәсіл жұмыс орнындағы өндірістік мәселелерді шеше білуге бағытталған құзыреттер жиынтығын дамытуға мүмкіндік береді.

Жас мамандарды дайындау бағдарламасы КПО-да осы есеп шыққан сәттен 16 жылдан бері сәтті жүзеге асырылып келеді. Осы бағдарлама аясында 537-дан астам өндіру операторлары мен жабдықтарды пайдалану жөніндегі техниктер дайындалды. Бүгінгі таңда олар компанияның өндірістік объектілерінде нәтижелі жұмыс істеуде.

2023 жылдың қаңтар және ақпан айларында өндіріс және техникалық қызмет көрсету бөліміне 2021 жылғы қабылданған 21 тағылымгер жұмысқа қабылданды.

2023 жылдың тамыз айында 2022 жылғы қабылданған 45 студент «техник-электрик», «БӨАМА технигі» және «өндіріс операторы» мамандықтары бойынша оқытудың теориялық бөлімін аяқтап, КПО өндіріс және техникалық қызмет көрсету бөліміне тәжірибелік тағылымдамадан өтуге жіберілді.

2023 жылдың 3 қазан күні КПО «техник-механик» және «БӨАМА технигі» мамандықтары бойынша осы бағдарламаға қатысу үшін тағылымгерлерді қабылдаудың кезекті процесін аяқтады. Іріктеу нәтижесінде 48 адам, ҚР жоғары және орта арнаулы оқу орындарының соңғы түлектері 10 айға созылатын оқытудың теориялық бөліміне кірісті. Одан әрі, тағылымгерлер өндіріс және техникалық қызмет көрсету бөліміне тағылымдамадан өтуге жіберіледі.

2023 жылдың желтоқсан айында 10 студент геология, кен орнын игеру және ұңғымалық операциялар саласында білікті мамандарды даярлау үшін ENI Corporate University – мен бірлесіп өткізілген «Мұнай саласындағы инженерия бағыты бойынша дамыту бағдарламасын» сәтті аяқтады. Бағдарлама аяқталар кезде халықаралық үлгідегі сертификаттарға ие болды және компанияның өндірістік бөлімдеріне тағылымдамадан өтуге жіберілді.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Қарашығанақ кен орнындағы өндірістік міндеттер және одан әрі кеңейту жобаларын іске асыру жөніндегі жұмыстар негізінен мердігер ұйымдардың көмегімен жүзеге асырылады. Қазіргі кезде Қарашығанақ жобасында қазақстандық мердігер және мердігерлердің астындағы ұйымдарда 23 мыңнан астам қызметкер жұмыс жасауда. Осыған байланысты, алға қойылған міндеттер мен өндірістік көрсеткіштердің сәтті орындалуы КПО және тартылған мердігер және қосалқы мердігер ұйымдардың ұжымдарында еңбек қатынастарының қаншалықты үйлесімді құрылғанына байланысты.

КПО өндірістік объектілерінің тұтастығын сақтай отыра, және Қарашығанақ кен орнындағы мердігер ұйымдардың жұмыскерлерін қоса алғанда, барлық жұмыскерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ете отырып, қауіпсіздік пен әлеуметтік тұрақсыздыққа әсер ететін кез келген ықтимал қауіп-қатерлерді азайту үшін барынша күш салады.

КПО қызметкерлеріне еңбек етуге лайықты жағдай қалыптастыруға және қолдауға, сондай-ақ Біріккен Ұлттар Ұйымының Адам құқықтары жөніндегі Конституциясы мен Конвенциясы бойынша адам құқықтарын сақтау шеңберінде мердігерлік ұйымдар персоналының еңбек жағдайларының деңгейін бақылауға ұмтылады.

GRI 2-23

ЖАНЖАЛДАР ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:

Қарым-қатынас
орнату және өзара
әрекеттесу

Бизнес серіктестермен қарым-қатынасымызда көтерілетін мәселелерге көңіл бөлуге және оларға бар жауапкершілікпен ден қоюға тырысамыз.

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:

Жергілікті
қауымдастықтар

Біз бизнес серіктестермен тиімді, нәтижелі және сенімді қарым-қатынас құрамыз.

2023

Мердігер ұйымдардың
объектілеріндегі
тексерістердің саны

1 024

12
аудит өткізілді

Үшжақты аудандық
комиссияның

12
отырысы өткізілді

58

ұжымдық шарт
жасалды

226 өтініш
қабылданды және
шешілді

53

ұйымда тұру және еңбек етуге
жағдайлары жақсартылды

ЖАНЖАЛДАР ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

ӨНДІРІСТІК ҚАТЫНАСТАР GRI 2-8, 2-24, 2-25, 2-26, 407-1, 409-1, 414-2, ТДМ 8.5, 8.7, 8.8

Мердігер және қосалқы мердігер ұйымдар жұмыскерлерінің құқықтарының бұзылуына жол бермеу мақсатында еңбек ұжымдарындағы жағдайға әсер ететін ықтимал факторларды, сондай-ақ әлеуметтік-тұрмыстық сипаттағы бұзушылыққа, жұмыскерлердің заңды құқықтарына қысым жасауға ықпал еткен себептер мен жағдайларды анықтауға және түзетуге бағытталған мониторинг пен талдау тұрақты негізде жүргізіледі. Қолайлы әлеуметтік-тұрмыстық жағдайдың жоқтығы және мердігер мен қосалқы мердігер ұйымдарда құқық нормаларының сақталмауы мұндай қауіптің алғышарты болуы мүмкін. 2023 жылы 172 мердігерлік ұйымдардың 23 198 қызметкері Қарашығанақ кен орнында қызмет көрсетті. Айта кетері, 172-нің 53-і «Өндірістік қатынастар туралы ереженің» 7.3-тармағының критерийлеріне сәйкес өндірістік қатынастар бөлімінің бақылауында. GRI 414-2 a

2023 ЖЫЛЫ 172 МЕРДІГЕР ҰЙЫМНЫҢ 23 198 ҚЫЗМЕТКЕРІ ҚАРАШЫҒАНАҚ КЕН ОРНЫНДА ЖҰМЫС ІСТЕДІ; БҰЛ РЕТТЕ ӨНДІРІСТІК ҚАТЫНАСТАР БӨЛІМІ 172 ҰЙЫМНЫҢ 53-ІН БЕЛГІЛЕНГЕН КРИТЕРИЙЛЕР БОЙЫНША ҚАДАҒАЛАЙДЫ.

Жұмыскерлер құқықтарының бұзылуын тексеру барысында КПО өтініштерді кешенді және жедел қарауды, сондай-ақ мәселелерді уақтылы шешуді қамтамасыз етуге ұмтылады. Қарау барысында барлық тараптардың пікірлері ескеріледі және талданады, ҚР заңнамасына, КПО өндірістік қатынастар туралы ережелері мен келісімшарттық міндеттемелеріне және әлеуметтік қамсыздандыру міндеттемелерін қабылдау туралы декларацияға сәйкес қызметкерлердің еңбек құқықтарын қорғау және қалпына келтіру үшін қолдан келгенше шаралар қабылданады, оның ішінде:

- Тиісті тақырыптарда форумдар мен конференцияларды ұйымдастыру (ЕК, ҚТ және ҚОҚ, әлеуметтік әл-ауқатты қамтамасыз ету және т. б.);
- Дауларды реттеу үшін еңбекті қорғаудағы құзыретті органдармен бірлесіп әрекет ету, сондай-ақ ақпараттық-тәрбиелік шаралар ұйымдастыру.
- Барлық міндетті төлемдерден кейінгі сағатына 830 теңге мөлшердегі ең аз деген еңбекақыны бекіту. Бұл шара қолданыстағы шарттар бойынша келісімшарттық міндеттемелердің қолданылу мерзімі өтуіне қарай жүзеге асырылады;
- Мердігерлік ұйымдардың еңбекақы деңгейі бойынша мониторинг жүргізу және талдау;
- Білікті персоналдың келісімшарты аяқталатын мердігерден жаңа мердігерге өтуі/ауысуы. Бұл жасырын тәжірибе аймақтағы жұмыспен қамту деңгейін сақтауға және қызмет көрсету келісімшарты бұзылған кезде тұрақты әлеуметтік ортаны сақтауға көмектеседі.

Мердігер ұйымдардың ұжымдарындағы тұрақты әлеуметтік жағдайды қолдау шеңберінде КПО салық төлемдерін шегергенде ай сайын 60 мың теңге көлемінде жалақыға бірыңғай үстемеақы төлемдерін іске асыруды жалғастыруда. 2023 жылдың соңында осы бағдарламаны енгізу нәтижесінде мердігерлік және қосалқы мердігерлік ұйымдардың 18 мыңнан астам қызметкерінің материалдық жағдайы жақсарды. Бұл тәсілдің мақсаты барлық бенефициарларға бірдей қарау, осы ретте жалақысы төмен қызметкерлер санатына айтарлықтай көңіл бөлінеді.

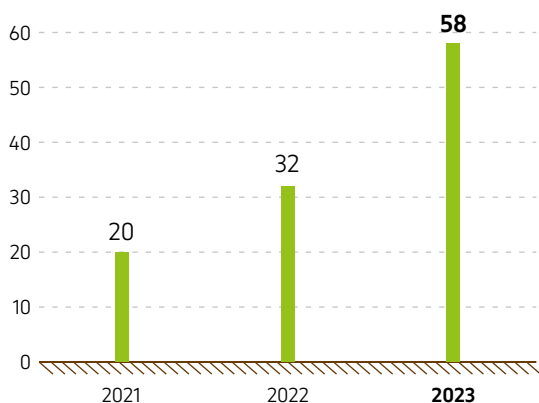
2023 жылы мониторинг 2023 жылғы жалақыны 2022 жылғы инфляция деңгейіне индекстеген 69 мердігер ұйымның оң динамикасын көрсетті.

2023 жылы өндірістік қатынастар секторының жұмыскерлері 1 024-тең астам жұмыс алаңдары мен тығыз тұрғылықты жерлерге 236 рет барып, келісімшарт иелерімен бірлесе 12 аудит өткізді. Жүргізілген аудиттердің нәтижелері бойынша ірі мердігерлік ұйымдарда өндірістік қатынастар бойынша бөлімшелер құрудың оң үрдісі байқалады.

2023 жыл ішінде үшжақты аудандық және облыстық комиссиялардың 12 отырысы өткізілді, олардың қаралу мәні мердігерлік және қосалқы мердігерлік ұйымдарда анықталған қауіптер болды. Мониторинг аясында КПО мердігер ұйымдардағы ұжымдық шарттар санына есеп жүргізеді, өйткені жұмыскерлердің бірлестіктер мен ұжымдық келісімдер жасау бостандығы құқықтарының сақталуының көрсеткіші болып табылады.

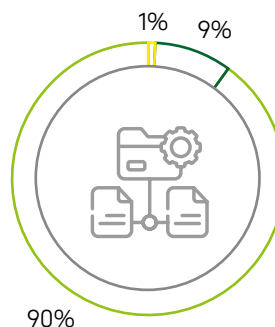
2023 жылы КПО мердігерлік ұйымдардың ұжымдық келісімшарттардың саны 2 есе көбейді. 2022 жылы 32 ұйыммен салыстырғанда 58 мердігер ұйымда ұжымдық шарттар болды. **GRI 2-25, 407-1**

17-сызба. КПО мердігерлік ұйымдарындағы ұжымдық шарттардың өсу үрдісі, 2021–2023 жж.

2023 жылы мердігер компания жұмыскерлері тарапынан түрлі мәселелер бойынша барлығы 226 шағым/өтініш түсіп, жабылды. Сұрақтардың 90% еңбекақы және сыйақы бойынша (өтініш санының өсуі 60 мың теңгелік бірыңғай үстемеақы енгізуге байланысты болды), 9% ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ аспектілеріне және 1% әлеуметтік-тұрмыстық жағдайды қамтамасыз етуге байланысты болды.

18-сызба. КПО мердігерлік ұйымдарының өтініштері, 2023 жыл.

- Әлеуметтік-тұрмыстық жағдайларды қамтамасыз ету мәселелері бойынша өтініштер
- ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ сақтау аспектілері бойынша өтініштер
- Еңбекақы төлеу тақырыбы бойынша өтініштер

Өндірістік қатынастар секторы жазбаша өтініштерден басқа күнделікті 2 ден 10 ға дейін қоңырауға жауап беріп, мердігер мен қосалқы мердігер ұйымдардың қызметкерлерімен кездесулер өткізеді. Жалпы алғанда, мониторинг, аудит нәтижесі және өндірістік қатынастар секторы жетекшілік ететін 53 мердігер ұйымнан келіп түскен өтініштерді қарау қорытындысы бойынша тұрмыс сапасын мен еңбек жағдайларын жақсарту шаралары іске асырылды. Бұл өз кезегінде еңбек ұжымдарында тұрақты моральдық және психологиялық ахуалды сақтауға оң әсерін тигізді. 2023 жылы бағалау нәтижесінде жақсартулар келісілген елеулі нақты және ықтимал келеңсіз әлеуметтік салдары бар деп анықталған жеткізушілердің пайызы 8% құрады.

Нақты және ықтимал келеңсіз әлеуметтік салдарларды бағалау нәтижесінде жеткізушілермен қарым-қатынасты тоқтату жағдайлары болған жоқ. **GRI 2-26, 414-2**

Жұмыскерлер құқықтарына қысым жасауды болдырмау бойынша жүргізілетін жұмыс шеңберінде мәлімделген еңбек жағдайларына, сондай-ақ әлеуметтік-тұрмыстық жағдайларды қамтамасыз етуге сәйкестік мониторингі жүзеге асырылуда. Аталған жұмыс барысында кешенді тәсіл қолданылады: әрбір өтініш талдау және ақпараттардың толықтығын қамтамасыз ету арқылы қаралады.

24-кесте. Мердігерлік және қосалқы мердігерлік ұйымдардың КПО өндірістік қатынастар секторына өтініштерінің мысалдары

№	Санаты	Өтініш мысалдары	Нәтижесі
1	Еңбекақы төлеу	60 000 теңге үстемені уақтылы төлемеуге немесе жалақыға қатысты өтініштер	Жүргізілген тексеру және нақтылау нәтижесі бойынша қызметкерлер тиісті төлемдерді алады.
2	ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ	Қызметкерлерді тасымалдау үшін ескірген, сынуға бейім көлікті пайдалану.	Жүргізілген тексеру қорытындысы бойынша көлік құралы жаңасына ауыстырылды.
3		Қызыл аймаққа кірер алдында күзет бекетіндегі қызметкерлердің қанағаттанарлықсыз еңбек жағдайлары : еден жабынының біркелкі еместігі, буындар, қардың және жаңбырдың еріген суының жиналуы. Сүріну және жарақат алу қаупі жоғары.	Жүргізілген тексеру қорытындысы бойынша қар мен жаңбырдан қорғау үшін контейнерлер мен күзет бекеті арасында шатыр тұрғызылды, буындары бар резеңке едендер алынып тасталды және тегіс плиталар төселді.
4	Әлеуметтік-тұрмыстық жағдайлар	Жатақханадағы қанағаттанарлықсыз жағдайлар: салқын бөлмелер, ұйықтайтын орындар санитарлық нормаларға сәйкес емес.	Өткізілген тексеріс қорытындысы бойынша КПО Денсаулық сақтау бөлімімен бірлесіп, қызметкерлер үш орындық бөлмелерден жеке санитарлық тораптары бар таза және жайлы екі орындық бөлмелерге көшірілді.
5		Бөлме Пилоттық қалашықтағы жүргізушілер бөлмесі (жүргізуші бөлмесі) жеткіліксіз.	Тексеру қорытындысы бойынша ескі жүргізуші бөлмесі жақсартылған жағдайдағы жаңасына ауыстырылды.
6	Басшылық пен қызметкерлердің өзара әрекеттесуі	Жұмыс алаңдарында мердігер және қосалқы мердігер ұйымдардың кадр бөлімі өкілдерінің жоқтығы байқалды.	Өндірістік қатынастар жөніндегі секцияның ұсынымы бойынша өтініштердің жиілеп кетуіне байланысты объектілердегі осы компаниялардан кадрлар бөлімі өкілдерінің кезекшілігі тағайындалды. Нәтижесінде басшылық пен қызметкерлердің арасында байланыс орнатылды: Еңбек ресурстары бөлімі және бухгалтерия.

КПО және мердігерлік ұйымдардың әлеуметтік және өндірістік қатынастарын реттеу жөніндегі форумға қатысушылар

2023 жылдан бастап КПО өндірістік қатынастар бойынша жыл сайынғы форум өткізу туралы шешім қабылдады. Бұл форумның мақсаты өзара іс-қимылды жақсарту, өңірдегі қолайлы әлеуметтік атмосфераны және мердігерлік және қосалқы мердігерлік ұйымдардың ұжымдарындағы моральдық-психологиялық ахуалды қолдау болып табылады.

Есепті кезеңде ереуілге дейінгі жеті сценарий тіркелді, олар қақтығыстардың өсуіне (өршуіне) жол бермей, уақтылы оқшаулауға мүмкіндік алды.

Уақтылы әрекет ету жаппай наразылықтың жағымсыз алғышарттарын болдырмауға мүмкіндік берді.

Өндірістік қатынастар секторы жүргізген талдау нәтижелеріне сәйкес, наразылықтың негізгі факторлары кері байланыстың болмауы, жекелеген мердігерлік ұйымдар басшылығының тартылған жұмыс күші мәртебесін бұрмаланған және дұрыс қабылдамауы, адамдардың күткеніне сәйкес келмейтін жалақының төмендігі болды.

ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Біздің қызметіміздің нәтижесінде Компания қауіпсіздігіне қатысты қатерлерді және оның әсерін азайту мақсатында біз бірқатар міндеттерді белгіледік, олардың нәтижелері төменде берілген.

25-кесте. Қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі міндеттеріміз (GRI 3-3)

2023 жылға қойылған міндеттер	Орындалу статусы	2023 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2024 жылға қойылған міндеттер
КПО экспорттық құбырларына заңсыз қосылу жағдайларын болдырмау	Орындалды	Жабдықты ауыстыру және бағдарламалық жасақтаманы жаңарту SRS жалған позитивтердің санын азайтуға және қиын және қол жетпейтін жерлерде жүйенің сезімталдығын арттыруға мүмкіндік берді.	Заңсыз кесуге жол бермеу мақсатында экспорттық құбыржолдарда таратылған оптикалық датчиктер жүйесінің жабдықтарын жоспарлы жаңартуды жалғастыру.
Объектілердің барлық басшыларымен детекторлар мен рамаларды орнатуды келісу және бақылау-өткізу режимі кезінде қызметкерлердің объективтілігі мен қамтылуын арттыру үшін жабдықтарды сатып алу және орнату процесін бастау	Орындалуда	Тыныс алу ортасының детекторларын орнату туралы егжей-тегжейлі жобалау және принципті келісім әзірленді және бекітілді. Күтілетін бюджет жасалды.	Бағдарламасын іске қосуға қажетті бюджеттік қаражатты сұрау және негіздеу.
Күзет жұмыскерлерінің қауіпсіздіктің және адам құқықтарының ерікті қағидалары (ҚЖАҚЕК) бойынша білімдерін жаңартуды жалғастыру және жаңадан қабылданатын жұмыскерлерді оқыту	Орындалды	2023 жылдың соңында күзет ұйымдарының 100% жұмыскерлері аталмыш оқудан өтіп шықты. (GRI 410-1) Қауіпсіздікті қамту шарттарының 100%-ы ҚЖАҚЕК оқытуды өткізу ережелерінен тұрады.	Күзет жұмыскерлерінің қауіпсіздіктің және адам құқықтарының ерікті қағидалары (ҚЖАҚЕК) бойынша білімдерін жаңартуды жалғастыру және жаңадан қабылданатын жұмыскерлерді оқыту
<ul style="list-style-type: none"> Жобалық құжаттаманы ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес жарату; ҚР заңнамасының талаптарында жаңартуды ескере келе 2-кезеңді орындау стратегиясын жаңарту және қайта қарау; Экоорталық объектісінде қауіпсіздікті басқару жүйелерін жобалау бойынша тендер өткізу. 	Орындалуда	2-кезеңді ҚБЖ жобасын қайта қарау КПО жобаларын іске асыру жөніндегі директораттың басқаруымен белсенді кезеңде. Дәл осы көлемге Экоорталық ҚБЖ объектісін жобалау кіреді.	Мониторинг арқылы тартылған КПО директораттармен/ бөлімдерімен өзара іс-қимылды қоса алғанда, ҚБЖ жобасын іске асыруды жалғастыру.
<ul style="list-style-type: none"> Үлкен Шаған МАС нысанындағы ҚБЖ толық көлемін жобалауды аяқтау. Пилот қалашығының ҚБЖ жоспарлау жұмыстарын бастау. 	Орындалды	Үлкен Шаған МАС, ҚБЖ аяқталды. Жобаларға мемлекеттік ведомстводан тыс сараптаманың оң қорытындысы алынды. Тендер нәтижелері бойынша мердігер ұйыммен қосалқы пилоттық қалашықты жобалауға шарт жасалды.	<ul style="list-style-type: none"> Үлкен Шаған МАС-та материалдарды сатып алуға және ҚБЖ салуға тендер өткізу. Пилот қалашығының ҚБЖ жоспарлау жұмыстарын аяқтау. Жоба бойынша оң сараптамалық қорытынды алу.
2023 жылдың маусым айының соңына дейін көліктерді өткізудің жай карталарын электрондық карталармен алмастыру процесін аяқтау.	Орындалды	Электрондық карталарды ауыстыру процесі белгіленген мерзімде сәтті аяқталды. Көлік құралдары үшін дербес рұқсаттамалар мен жеке рұқсаттамаларға электрондық өтінім беру процесі енгізілді.	Сектордың бизнес-процестерін цифрландыру бойынша қол жетімділік пен есептілікті бақылау, материалдық құндылықтар тауарларын әкетуді есепке алуды цифрландыру жөніндегі жұмысты жалғастыру.

Қауіпсіздікті қамтамасыз ету және өндірістік қатынастар бөлімі 2023 жылдың қорытындысы бойынша 1 374 ереже бұзушылықты тіркеді, 92%-ы күкіртсутекке байланысты апат кезінде адамдарды құтқару стратегиясына қатысты болса, қалғандары тауарлық-материалдық құндылықтарды тасымалдау ережелеріне, КПО-да алкогольдік, есірткілік, психотроптық және уытқұмарлық заттарды (олардың баламаларын) қолдануға тиым салу туралы ереже КПО-да алып жүру қағидаларына және кен орны шекара периметрлерін бұзуға байланысты. Бұзушылықтардың айтарлықтай санын тіркеу H₂S қорғау стратегиясын сақтамайтын адамдарды кен орны аумағына кіргізеу бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстың нәтижесінде анықталды.

Құқық қорғау органдарына жіберілген 11 өтінішті қоса алғанда, 27 ішкі қызметтік тергеу жүргізілді.

2023 ЖЫЛЫ КОМПАНИЯ 200 МЛН. АСТАМ ТЕҢГЕНІ ҚҰРАЙТЫН КПО ЖӘНЕ МЕРДІГЕР ҰЙЫМДАР АКТИВТЕРІН РҰҚСАТСЫЗ ШЫҒАРУ/АЛЫП КЕТУ ФАКТІЛЕРІН АНЫҚТАП, ОЛАРДЫ БОЛДЫРМАДЫ.

2023 жылы Компания 200 млн. астам теңгені құрайтын КПО және мердігер ұйымдар активтерін рұқсатсыз шығару/алып кету фактілерін анықтап, оларды болдырмады.

«Sintela» қауіпсіздік жүйесінің жаңа бағдарламалық жасақтамасын қолдану жалпы бақылау сапасын едәуір жақсартты, соның ішінде қатерлерді нақты тану және патрульдеу сапасының жақсаруы.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Жергілікті жағдайларды жақсырақ түсіну және олардың қажеттіліктерін ескеру мақсатында жергілікті қауымдастықтармен ынтымақтасу – КПО тұрақты даму кодексінің қағидаттарында көрсетілген.

Жергілікті билік органдарымен және халықпен тату көршілік қарым-қатынас пен сындарлы диалогты сақтау Компанияның Батыс Қазақстан аймағындағы өндірістік қызметіне қоғамдық келісімді қамтамасыз ету үшін өте маңызды.

Құрылыс жобаларын жүзеге асыру барысында КПО-ның Бөрлі ауданының жергілікті халқымен өзара әрекеттесуі Қарашығанақ кен орнындағы қызметіне байланысты туындайтын әлеуметтік және экологиялық қауіп-қатерлерді азайтуға тырысады.

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАУЫМДАСТЫҚТАР

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:

Жергілікті қауымдастықтар

Біз өз қызметімізді жүзеге асыратын аумақтағы аудан тұрғындарының жалпы әл-ауқатын жақсартуға тікелей немесе жанама үлесімізді арттыра отырып, тату көршілік қарым-қатынасты құрудамыз.

Біз билік өкілдерімен, акционерлермен, бизнес серіктестермен және жұмыс орнымыздағы жергілікті қоғаммен тиімді, нәтижелі, бірлескен және сенімді қарым-қатынас құрамыз.

Біз бизнес құпиялығы талаптарын сақтай отырып ашық, адал, турашыл болуға ұмтыламыз.

2023

Консультативтік кеңестердің

14

отырысы өткізілді

50

өтініш қабылданды және шешілді

Зейнеткерлерге шипажайда демалуға

250

жолдама берілді

74

бала жазғы лагерде демалды

20

жыл ішінде жазғы лагерь бағдарламасы аясында 2000 бала демалды

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАУЫМДАСТЫҚТАР GRI 3-3, 413-1, OG12

КПО өндірістік қызметін жүргізу нәтижесіндегі жергілікті халыққа және өңірге теріс әсердің алдын алуды немесе мүлдем азайтуды көздейді. Жергілікті қоғамдастықтармен үнемі өзара қарым-қатынас құру арқылы Компания өзінің қатысуының жергілікті қауымдастықтар үшін мүмкін болатын артықшылықтарын қамтамасыз ету және олардың әл-ауқаты мен өсуін арттыру үшін жағдай жасау үшін жұмыс істейді.

Жергілікті халықпен қарым-қатынас бойынша қойылған міндеттер (26-кестеде берілген) негізінен Бөрлі ауданына қарасты үш ауылдық округте – Қарашығанақ кен орнының айналасындағы Приурал, Жарсуат және Успен ауылдарында, сонымен қатар Ақсай қаласында тұратын жергілікті халықты қолдауға бағытталған.

26-кесте. Жергілікті халықпен қарым-қатынас GRI 3-3

2023 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2023 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2024 жылға қойылған міндеттер
Мақұлданған бюджетке сәйкес 2020 жылға ауылдық округтерді дамытуға жәрдемдесу бағдарламасын орындау.	Орындалды	Зейнеткерлердің «Ақжайық» шипажайындағы демалысы, балалардың жазғы лагерьдегі демалысы жүзеге асырылды. Ауыл түлектеріне арналған стипендиялық бағдарлама сәтті жүзеге асырылуда.	Бөлінген бюджетке сәйкес 2024 жылға арналған ауылдық округтерді дамытуға жәрдемдесу бағдарламасы шеңберінде жоспарланған жобаларды іске асыру
Дамытудың әлеуметтік және экологиялық аспектілері бойынша үш ауылдық округте 9 консультативтік кеңес отырысын өткізу	Орындалды	Үш ауылдық округте барлығы 14 консультативтік кеңес отырысы өткізілді. Консультативтік кеңестер отырысынан тыс кезде де ауылдық округтердің тұрғындарымен оларды қызықтырған сұрақтарға жауап беру үшін кездесулер өткізілді.	Дамытудың әлеуметтік және экологиялық аспектілері бойынша үш ауылдық округте 9 консультативтік кеңес отырысын өткізу
Халықтың шағымдары мен өтініштерін уақтылы қарау және жабу	Орындалды	Барлық келіп түскен шағымдар уақтылы қаралып жабылды	Халықтың шағымдары мен өтініштерін қарау және олар бойынша тиісті жұмыстарды уақтылы атқару

Әлеуметтік жауапкершілік бастамаларын жүзеге асыру үшін КПО халықаралық қаржы корпорациясының тиімділік стандарттарына негізделген саясаттарды, стандарттарды және процедураларды қолданады. GRI 2-23-a-i

Әлеуметтік және инфрақұрылымдық мәселелер бойынша жергілікті халықпен барынша тиімді диалог жүргізу мақсатында КПО құрамына компания қызметкерлері мен ауылдық округтердің өкілдері кіретін Консультативтік кеңестер отырысы түрінде кездесулер мен кеңестер өткізеді.

2023 ж. Приурал, Жарсуат және Успен ауылдық округтерінде Консультативтік кеңестің 14 отырысы өткізілді. Кездесулер барысында жергілікті тұрғындар КПО-ның 2022 жылға арналған жергілікті қауымдастықтарды дамытуға көмек көрсету бағдарламасы туралы, компанияның стипендиялық бағдарламасы бойынша Орал қ. университеттері мен колледждерінде білім алып жүрген ауылдық студенттердің жетістіктері жөнінде, сондай-ақ кен орнындағы экологиялық мониторинг туралы ақпарат алды.

2010–2023 жылдарда КПО стипендиялық бағдарлама барысында 20 жас жігіттер мен қыздар білім алып шықты.

Жергілікті халықты дамытуға жәрдемдесу бағдарламалары аясында КПО Бөрлі ауданы зейнеткерлеріне «Ақжайық» шипажайында демалуға 250 жолдама берді.

Сондай-ақ, 2023 жылы КПО қаржылай қолдауымен 74 бала Орал қаласындағы жазғы лагерьде демалды. Жазғы лагерь бағдарламасы балаларға көптеген жаңа және қызықты нәрселерді білуге, табиғатпен танысуға және жаңа достар табуға мүмкіндік беретін ойын-сауық, білім беру және спорттық іс-шаралар кешенін қамтиды.

Бұл бағдарламаны іске асырған жиырма жыл ішінде КПО жақын маңдағы елді мекендерден келген екі мың балаға демалыс ұсынды.

Халықпен және жергілікті басқару органдарымен жұмыс бөлімінің бастығы Зульфия Музафарова "Мега – Марапат" рәсімінде Бөрлі ауданы әкімдігінен КПО компаниясының атына "Жомарт Жүрек" марапатын алуда

ШАҒЫМДАР МЕН ҰСЫНЫСТАРДЫ ҚАРАСТЫРУ GRI 2-25, 2-26, 413-1, ТДМ 16.10

2023 жылы КПО ҚМГКК-ға іргелес жатқан ауылдық округтер тұрғындарынан жалпы саны 50 өтініш, соның ішінде газ иісіне байланысты 19 шағым болса, қалған 31 өтініш әртүрлі сипатта болды. Тұрғындарды әлеуметтік тұрғыдан осал топтарды қолдау бағдарында компанияның әлеуметтік бастамалары қызықтырды, көшірілген тұрғындар түсіндірме беруді сұрады.

Газ иісіне қатысты шағымдар бойынша өндірістік экологиялық бақылау тобы тексеріс жүргізді. Жүргізілген тексеріс нәтижесінде жабдықта ақаулар, ағып кетулер/шығарындылар немесе ШРК-дан асып кету фактілері анықталған жоқ. Келіп түскен шағымдар бойынша тұрғындарға кері байланыс берілді.

КӨШІРІЛГЕН ТҰРҒЫНДАРДЫҢ ЖАҒДАЙЫН БАҚЫЛАУ OG12

2017 жылдың аяғында Березовка және Бестау ауылдарынан алғашқы тұрғындарды Аралтал шағын ауданына және Ақсай қаласындағы көпқабатты тұрғын үйлерге көшірілген сәттен бастап Компания жыл сайын қоныстанған отбасылардың табыс көздерін қалпына келтіру барысын қадағалап отырады.

2018–2022 жж. аталған мониторинг аясында КПО Аралтал ауылындағы 100 жер үйді қоса алғанда, Ақсай қаласында көп қабатты үй тұрғындарына келесі іс-шараларды орындады:

- 2018–2019 жж. – Аралтал шағын ауданындағы 100 жер үй тұрғындары алаңдарын өңдеу үшін 11 600 тонна құнарлы жер қабаты берілді;
- 2018–2021 жж. – көшірілген тұрғындардың 800 өтініші КПО Өтініштер журналында тіркелді. Барлық мәселелер 2021 жылдың соңына дейін шешілді.
- 2019 ж. – КПО Ұлы Отан соғысының жауынгеріне арналған ескерткішті бұрынғы Березовка ауылынан Аралталға толық қайта құруға және көшіруге жәрдем көрсетті;
- 2020 ж. – COVID-19 пандемиясы кезінде КПО Бөрлі ауданы әкімдігі және Ақсай қаласы әкімімен бірлесіп, Аралталдағы 100 үйдің тұрғындарына

азық-түлік пен бірінші кезекте қажетті заттарды автодүкен арқылы жеткізді;

- 2020 жылдың мамырында ковид-19 пандемиясы кезінде жүргізілген мониторинг шеңберінде КПО тұрғындармен жұмыс жасау бөлімінің қызметкерлері қоныс аударған үй шаруашылықтарына бейресми телефон арқылы сауалнама жүргізді, оған Ақсай қаласындағы 10 ш/а №24 және 25 үйлерде тұратын 226 отбасы және Аралтал кентіндегі 70 үй қатысты. Тұрғындарға қойылған сұрақтардың тізбесіне, егер қоныс аударғаннан кейін, жұмысқа орналастыру/зейнетақымен қамсыздандыру, табыс көздері, КПО-мен байланыс және т. б. болса, өмірдегі жақсартулар енгізілді. Тұрғындар КПО-ға Ұлы Отан соғысының сарбазына ескерткішті бұрынғы Березовка ауылынан Ақсайға ауыстыру туралы, мектептің және Аралталда 100 үйдің айналасына нөсерлік кәріз жүйесін орнату, сонымен қатар 10 ш/а №24 және 25 көппәтерлі үйлердің аулаларын көгалдандыру туралы өтініш білдірді.
- 2020 ж. – Бөрлі ауданы, Ақсай қаласының әкімі көмегімен КПО көшірілген тұрғындар тұратын 5 және 10-шағын аудандардағы көп қабатты

үйлердің аулаларын көгалдандыру үшін 150 ағаш көшеттерін жеткізді;

- 2020–2021 жж. – Березовка мен Бестау ауылдарынан көшірілген тұрғындар үшін Бөрлі ауданы, Ақсай қаласының 10-шағын ауданындағы екі көп пәтерлі үй және 320 орындық балабақша, Аралтал шағын ауданындағы 100 жер үй мен 300 орындық мектеп құрылыстарының кепілдік қызмет көрсету мерзімінің аяқталуы.
- 2022 ж. – Аралтал кентіндегі мектеп пен 100 тұрғын үйдің айналасына дренаж жүйесін орнату жобасы аяқталды; Березовка мен Бестау ауылдарын бұзу және жерді қалпына келтіру жобасының жобалық-сметалық құжаттамасын әзірлеу үшін мердігер компанияны таңдау

бойынша тендер өткізілді. Біз бұл жобаның іске асырылуы туралы келесі тұрақты даму есебінде хабарлаймыз.

- 2023 жылы КПО бұзуға және кәдеге жаратудан кейінгі қалған объектілерді қарау үшін Березовка және Бестау қоныс аударған ауылдардың аумағына комиссиялық шығуды ұйымдастырды. Комиссия құрамына Бөрлі ауданының жергілікті атқарушы билік органдарының, ЖСҚ, КПО және жергілікті тұрғындарды әзірлеген жобалау ұйымының өкілдері енгізілді. Кездесулер аясында комиссия мүшелері жергілікті ұйым өкілдерін және тұрғындарды жерді кәдеге жарату және жерді қалпына келтіруден кейінгі алдағы жобалық жұмыстар туралы хабардар етті.

ЖЕРДІ БҰЗУ ЖӘНЕ ТОПЫРАҚ ҚҰНАРЛЫҒЫН ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ ЖӨНІНДЕ ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУЛАР GRI 2-29, ТДМ 16.10

2023 жылы Бөрлі ауданы әкімдігі «АқсайГазСервис» жобалық ұйымымен және КПО-мен бірлесіп Березовка және Бестау ауылдарының қоныс аударған жерлерін пост-кәдеге жарату және жерлерін қалпына келтіру жобасы бойынша қоғамдық тыңдаулар өткізді. Тыңдауларға қоғам және шаруа қожалықтарының өкілдері, жергілікті тұрғындар қатысты.

Қоғамдық тыңдауларда мердігерлік жобалау ұйымының өкілдері қатысушыларға қандай

жұмыс түрлері орындалатынын түсіндіре отырып, қатысушыларды жобалау жоспарымен таныстырды. Шаруа қожалықтарының өкілдерінде жобаның тапсырыс берушісіне жобаны орындау мерзімдеріне, қалдықтарды тасымалдауға, санитарлық-қорғау аймағындағы шектеулер мен ережелерге қатысты сұрақтар қоюға мүмкіндік болды.

Бұл жоба қоғамдық тыңдауларда орындауға қабылданды.

Бұрынғы Березов және Бестау елді мекендерінің жерлерін кейіннен кәдеге жарату және топырақ құнарлығын қалпына келтіру жобалары бойынша қоғамдық тыңдаулар

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ЫҚПАЛ

- 102 Климаттың өзгеруі және энергетикалық бетбұрыс
- 103 ҚОҚ саласындағы басқару тәсілдері
- 112 Атмосфераға тасталатын шығарындылар
- 116 Энергия тиімділігі
- 120 Су қорларын тұтыну және су тарту
- 126 Қалдықтарды басқару
- 130 Биотүрлілікті сақтау

**КЕРІ БАЙЛАНЫС БЕРУДІҢ БІР ЖОЛЫ - «БУТЕРБРОД»
ПРИНЦИПІ: АЛДЫМЕН ӨЗІҢІЗДІҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫҢЫЗБЕН
БӨЛІСІП, СОДАН KEЙІН ТУДЫРҒАН КЕДЕРГІЛЕР ТУРАЛЫ
АЙТАСЫЗ, СОҢЫНДА НЕНІ ЖАҚСARTУҒА БОЛАТЫНЫ ТУРАЛЫ
ҰСЫНЫСПЕН АЯҚТАЙСЫЗ.**

GRI 2-23

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:

Қоршаған ортаны қорғау

Біз жұмыс көрсеткіштерді үздіксіз жетілдіруге қол жеткізу үшін қоршаған ортаны қорғау бойынша мәселелерді шешудің жүйелі тәсілін қолданамыз.

Осы мақсатта біз осы мәселелерді қызметтің маңызды түрлері ретінде қарастыра отырып, стандарттарды белгілеп, үздіксіз жетілдіруге бағытталған мақсаттарды қойып, шараларды қолданамыз, сонымен қатар бағалау жүргізіп, жұмыс нәтижелері туралы сыртқы тараптарға есеп береміз.

Біз қызметіміздің қоршаған ортаға әсерін төмендету жолдарын үнемі іздеудеміз.

2023

КПО энергияны жұмсау көрсеткіші

1,13
ГДж / КСШ
тоннасы

ПГ меншікті шығарындылар көрсеткіші көмірсутек шикізатының мың тоннасына шаққандағы ПГ

65
тоннасын құрады

Газды кәдеге жарату көрсеткіші

99,95%

ҚМГКК аумағында биотүрлілікті сақтау бойынша жоспар

13 жыл

бойы орындалып келеді

52 387

тонна қалдық түзілді

30 139

тонна қалдық өңделді

Жалпы су тұтыну

353 738

м³

Суды қайта пайдалану

56 467

м³

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Климаттың өзгеруі – бүкіл мұнай-газ өнеркәсібі үшін басты сын-қатерлердің бірі. Заңнамалық талаптарға сәйкестікті қамтамасыз ету және өзгермелі жаһандық энергетикалық жүйеде бәсекеге қабілеттілік пен тұрақтылықты сақтау үшін, КПО компаниясына климаттың өзгеру мәселесін шешуге және көміртегі шығарындылары бойынша бейтараптықтың мақсаттарына қол жеткізуге үлес қосу маңызды.

2023 жылдағы маңызды оқиғалардың бірі, бұл Қазақстан Республикасының 2060 жылға дейінгі көміртегі шығарындылары бойынша бейтараптыққа қол жеткізу жөніндегі стратегиясының шығарылуы – бұл нәлдік деңгейдегі көміртегі шығарындылары бойынша өршіл мақсаттарды белгілейтін және елді көміртексіздендіру үшін қажетті негізгі түрлендірулерді анықтайтын құжат.

КЛИМАТТЫҢ ӨЗГЕРУІ ЖӘНЕ ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ БЕТБҰРЫС

2023 жылы КПО компаниясы Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісімінің (ӨБТК) күші аяқталғанға дейінгі мерзім ішінде әрекет ететін (2037 ж.) Экологиялық тұжырымдаманы әзірледі. Бұл тұжырымдама КПО Жасыл стратегиясы мен «КПО 365» бизнес-стратегиясының негізіне енді.

КПО Жасыл стратегиясы 2023 жылы елдік стратегиялық жоспарларға сәйкес әзірленді және өнім өндіру кезінде көміртегі ізін азайтудың жаһандық әлемдік үрдістерді ескереді.

КПО Жасыл стратегиясы бес (5) негізгі бағыттарды қамтиды: парниктік газдар (ПГ) эмиссияларының көлемін азайту, энергетикалық стратегия, офсеттік стратегия, қалдықтар мен су ресурстарын басқару.

- **Парниктік газдар эмиссияларын азайту**
КПО ең оңтайлы инженерлік шешімдерді бағалауды және ПГ эмиссияларын төмендетуге бағытталған зерттеулер жүргізуді жалғастыруда. Осы жұмыстардың қорытындысы бойынша қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді жобаларды іске асыру бойынша шешімдер қабылданады. 2024 жылдың бірінші тоқсанындағы жағдай бойынша парниктік газдардың эмиссияларын азайтудың жоспары жылуды біріктіру шараларын және жаңартылатын энергия көздерін, офсеттік жобаларды және басқа баламаларды дамыту бойынша зерттеулерді қамтиды.
- **Энергетикалық стратегия**
Энергетикалық стратегияның негізгі мақсаты парниктік газдар эмиссияларын азайту қажеттілігін, белгіленген нормативтерге сәйкестігін және ең үздік қолжетімді технологияларды енгізуді ескере отырып, КПО-ның ағымдағы және болашақ талаптарына, сондай-ақ Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісіміне (ӨБТК) сәйкес экспорттық міндеттемелерге жауап беретін тұрақты электрмен жабдықтауды қамтамасыз ету. 2023 жылы жоба тұжырымдамасын таңдау аяқталды; жұмыстарды Жобаларды жүзеге асыру директоры жалғастыруда.

- **Офсеттік стратегия**
Көміртекті офсеттік жобалар қысқа және орта мерзімді перспективада көміртексіздендіру процесінде маңызды рөл атқарады, өйткені басқа шешімдер қарқын алуда. Осы офсеттік стратегия арқылы КПО компаниясы оның парниктік газдардың эмиссияларын азайтуға бағытталған жобаларға қосымша, парниктік газдар эмиссияларына квоталардың жетіспеушілігін өтеуге, сондай-ақ ұзақ мерзімді перспективада көміртегі шығарындылары бойынша бейтараптық мақсаттарына қол жеткізуді қамтамасыз етуге ниетті. 2023 жылы Батыс Қазақстан облысында офсеттік жобаларды жүзеге асыру мүмкіндігіне бағалау жүргізілді және орнықты ауыл шаруашылығы мен қалдықтарды басқару саласында әлеуетті мүмкіндіктер анықталды.
- **Су ресурстарын басқару**
Су қауіпсіздігінің жаһандық және жергілікті қауіп-қатерлерін ескере отырып, КПО өндірістік объектілердің техникалық қажеттіліктері үшін қайта өңделген суды пайдалануды көбейту, суды үнемдейтін және цифрлық технологияларды енгізу арқылы су ресурстарын пайдаланудың тиімділігін арттыруды мақсат етіп отыр. Ақсай қаласындағы кәріз және тазарту құрылыстарын (КТК) жаңғырту жобасы техникалық судың ірі баламалы ұзақ мерзімді орнықты көздерінің бірі ретінде бағаланады. 2023 жылы бұл жоба тұжырымдаманы таңдау кезеңінен өтіп, жобаларды жүзеге асыру директорына тапсырылды.
- **Қалдықтарды басқару**
2023 жылы КПО қалдықтарды басқару жүйесіне кешенді талдау жүргізді және қалдықтарды басқару тәжірибесін жетілдіруге бағытталған іс-шаралар жоспарын әзірледі. Жоспардың іс-шаралары қалдықтардың түзілуін азайтуға, олардың қашықтыққа жылжытуын барынша азайтуға, сондай-ақ озық технологияларды енгізу есебінен барынша қайта өңдеуге және қайта пайдалануға бағытталған.

ҚОҚ САЛАСЫНДАҒЫ БАСҚАРУ ТӘСІЛДЕРІ

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ ЖҮЙЕСІ GRI 2-23, 2-24, 3-1, 3-3

КПО компаниясы қоршаған ортаға әсерді басқаруда [ISO 14001:2015](#), [ISO 45001:2018](#) және [ISO 50001:2018](#) халықаралық стандарттары бойынша сертификатталған ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы біріктірілген менеджмент жүйесін, сондай-ақ осы саладағы көрсеткіштерді тұрақты жақсартуға бағытталған ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы саясатын қолданады. 2023 жылы КПО ISO 14001 бойынша бақылау аудитінен сәтті өтіп, стандарт талаптарына сәйкестігін растады.

КПО-ның еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғау саласындағы саясатының негізгі экологиялық міндеттемелері мынадай маңызды мақсаттарды қамтиды:

- қоршаған орта ластануының алдын алу,
- парниктік газ шығарындыларын азайту,
- биотүрлілікті және экожүйені сақтау,
- табиғи ресурстарды қорғау,
- ҚОҚ саласындағы көрсеткіштерді үздіксіз жақсарту.

Экологиялық басқарудың тиімді жүйесін қолдау шеңберінде және Экологиялық кодекстің талаптарына сәйкес келу мақсатында КПО ҚОҚ саласындағы процедураларды уақтылы қайта қарайды.

ҚР Экологиялық кодексіне сәйкес КПО ең үздік қолжетімді техникаларды (ЕУҚТ) енгізу міндеттемесін орындауға тиіс. 2023 жылы ЕУҚТ сәйкестігіне кешенді технологиялық аудит жүргізілді. Кешенді технологиялық аудит ұғымы (КТА) ҚР Экологиялық кодексіне 2021 жылдан бастап енгізілген және ҚР ең үздік қолжетімді техникалары бойынша анықтамалықтарды (бұдан әрі – ЕУҚТ бойынша анықтамалық) әзірлеудің және (немесе) қайта қараудың бірінші кезеңі болып табылады.

Экологиялық аспектілерді басқарудың электрондық жүйесі

Экологиялық аспектілерді басқару үшін КПО [EnvAR](#) экологиялық аспектілер тізілімін басқарудың әзірленген электрондық жүйесін пайдаланады.

Компания бөлімшелерінің экологиялық аспектілерінің тізілімдері ағымдағы жағдайдың өзгеруін ескере отырып, жыл сайын қайта қаралып, жаңартылады. Компания бөлімшелерінің тізілімдері негізінде неғұрлым маңызды экологиялық аспектілердің жиынтық тізілімі қалыптастырылып, олар бойынша қауіп-қатерді азайту және экологиялық жағдайды жақсарту үшін қосымша іс-шаралар / бақылау шаралары әзірленеді. 2023 жылы КПО-ның маңызды экологиялық аспектілерінің жиынтық тізіліміне келесі аспектілер енгізілді:

- 1) атмосфераға ластаушы заттар мен парниктік газдар шығарындылары,
- 2) Қалдықтардың түзілуі және қалдықтарды басқару,
- 3) Қалдықтарды рұқсатсыз орналастыруды анықтау,
- 4) Шаруашылық-тұрмыстық сарқынды суларды тазарту және ағызу,
- 5) Өндірістік сарқынды сулардың түзілуі және су бұру,
- 6) Төгілулер,
- 7) Су ресурстарын пайдалану.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ СӘЙКЕСТІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ GRI 2-27

КПО өз қызметін Қазақстан Республикасының (ҚР) экологиялық заңнамасына сәйкес жүзеге асырады. Компания ҚР Экология және табиғи ресурстар министрлігінен ластаушы заттардың шығарындыларына, төгінділеріне нормативтерді, қалдықтарды жинақтау және көму лимиттерін белгілейтін қоршаған ортаға әсер етуге экологиялық рұқсатын жыл сайын алады.

2023 жылы 2021–2022 жылдардағы оқиғаларға байланысты, жалпы сомасы 214,52 млн теңге құрайтын, қоршаған ортаны қорғау (ҚОК) саласындағы екі әкімшілік айыппұл салынды. КПО атмосфераға ластаушы заттардың нормативтен жоғары шығарындылары үшін 164,4 млн теңге мөлшерінде айыппұл төледі. Қазіргі уақытта Компания ластаушы заттар шығарындыларының нормативтерін асырғаны үшін 50 млн теңге көлеміндегі әкімшілік айыппұл салу туралы шешімге сот тәртібімен ішінара шағымдануда.

Экологиялық кодекстің талаптарын енгізу

2023 жылы Компания ҚР Экологиялық Кодексінің талаптарын шеңберінде:

- 2024 жылға арналған ҚМГКК объектілеріне үшін қоршаған ортаға әсер етуге экологиялық рұқсат алды;
- 2024–2030 жылдарға арналған «Атырау терминалы» объектісі үшін экологиялық рұқсат алды;
- 2024–2030 жылдарға арналған «Үлкен Шаған МАС» объектісі үшін экологиялық рұқсат алды;

2023 жылы ҚР Экологиялық Кодексінің талаптарын енгізу жоспары 90%-ға орындалды.

2023 жылы ҚР Экология және табиғи ресурстар министрлігі мен «KAZENERGY» қауымдастығының жұмыс топтары құрамында Компания 84 отырысқа қатысып, ҚОК саласындағы ҚР нормативтік құқықтық актілерінің (НҚА) 74 жобасы бойынша ескертулер мен ұсыныстар ұсынды. Нәтижесінде тиісті нормативтік құқықтық актілерге мынадай өзгерістер енгізілді:

1. 2023 жылғы 7 шілдеде ҚР Экологиялық Кодексіне енгізілген өзгерістерге байланысты экологиялық рұқсаттар (ЭР) беру ережелеріне және Объектінің санатын айқындау жөніндегі нұсқаулыққа:
  - Экологиялық рұқсат (ЭР) нысаны құрылыс кезеңіне арналған лимиттерді және пайдалануға арналған лимиттерді бөледі;
  - құрылыс-монтаждау жұмыстарын (ҚМЖ) және қалпына келтіру және (немесе) жою жөніндегі жұмыстарды I, II, III немесе IV санаттарға жатқызу критерийлері анықталды. КПО-ның кейбір өндірістік емес құрылыс-монтаждау жұмыстары

(уақытша жолдар мен алаңдар және т.б.) экологиялық рұқсат алуды талап етпейді, өйткені олар III немесе IV санаттарға жатқызылды.

2. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен Мұнай және газ өндіру бойынша ең үздік қолжетімді техникалары бойынша анықтамалығы бекітілді, оның негізінде кешенді экологиялық рұқсат (КЭР) алу үшін қажетті жобалық құжаттама әзірленеді.
3. Қоғамдық тыңдауларды өткізудің ережелеріне өзгерістер енгізілді: Негізгі өзгерістердің ішінде:
  - қоғамдық тыңдауларды мемлекеттік экологиялық сараптама (МЭС) өткізілгенге дейін және экологиялық рұқсат алуға өтінім бергенге дейін өткізуге рұқсат етіледі;
  - Қоғамдық тыңдауларды аралас форматта – ашық жиналыстар мен бейнеконференциялар түрінде өткізуге болады;
  - экологиялық рұқсат беруден бас тартылған жағдайда, мемлекеттік экологиялық сараптамаға қайта өтініш берген кезде қоғамдық тыңдаулар өткізу талап етілмейді.

Әлі талқылануда:

- әр бес жыл сайын міндетті экологиялық аудит өткізу жөніндегі Қазақстан Республика Экологиялық Кодексіне толықтырма;
- қолданыстағы санитариялық-гигиеналық нормалардың (ШРК) орнына ауа, су, топырақ және физикалық факторларға арналған сапа бойынша экологиялық нормативтерінің жаңа жобасы;
- Қазақстан Республикасы Су ресурстары және ирригация министрлігінің құрылуына байланысты жаңа Су кодексінің жобасы.

ҚОК бойынша қоғамдық тыңдаулар

GRI 2-29

2023 жылы Компания әсер етуге экологиялық рұқсат алу жөніндегі өтініш материалдары бойынша қоғамдық тыңдаулар өткізген болатын:

- 2024 жылға **ҚМГКК** аумағында орналасқан КПО объектілері үшін. Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес, қоғамдық тыңдаулар 2023 жылғы 8-9 қазанда ашық жиналыс түрінде Бөрлі ауданының 4 ауылдық өңірлерінде өтті (Успен, Приурал, Жарсуат және Пугачев). Қоғамның қарауына 84 құрылыс жобалар, 3 эмиссиялар нормативтерінің жобалары, қалдықтарды басқару бағдарламасы, өндірістік бақылау бағдарламасы және қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспары ұсынылды.
- 2024–2030 жылдарға арналған **Батыс Қазақстан облысында орналасқан ҚӨК – Үлкен Шаған – Атырау** экспорттық құбыр желісінің объектілері бойынша қоғамдық тыңдаулар, 2023 жылғы

8 қарашада ашық жиналыс түрінде Бәйтерек ауданының Көшім ауылдық өңірінде өткізілді (Үлкен Шаған ауылы). Қоғамның қарауына бір құрылыс жобасы, екі эмиссиялар нормативтерінің жобалары, қалдықтарды басқару бағдарламасы, өндірістік бақылау бағдарламасы және қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспары ұсынылды.

- 2024–2030 жылдарға арналған **Атырау облысында орналасқан ҚӨК – Үлкен Шаған – Атырау** экспорттық құбыр желісінің объектілері бойынша қоғамдық тыңдаулар, 2023 жылғы 22 қарашада ашық жиналыс түрінде Махамбет ауылдық өңірінде өткізілді (Бейбарыс ауылы). Қоғамның қарауына екі құрылыс жобалары, екі эмиссиялар нормативтерінің жобалары, қалдықтарды басқару бағдарламасы, өндірістік бақылау бағдарламасы және қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспары ұсынылды.

Жоспарланған қоғамдық тыңдаулар туралы ақпарат мүдделі мемлекеттік органдар мен жұртшылықтың өкілдеріне бірыңғай экологиялық порталда, мерзімді баспасөз басылымында (газет), телеарнада және әкімшілік-аумақтық бірліктердің жергілікті атқарушы органдарының хабарландыру тақталарында орналастыру арқылы жеткізілді.

2023 жылы қоғамдық тыңдауларда талқылауға шығарылған барлық жобаларды мүдделі мемлекеттік органдар мен жұртшылық мақұлдады. Қоғамдық тыңдаулардың нәтижелері қоғамдық тыңдаулардың хаттамаларында көрсетілген. Қоғамдық тыңдауларда ұсынылған құжаттар пакеті және талқылау қорытындылары <https://ecportal.kz/> веб-сайтына жүктелген.

Жеткізушілерді экологиялық тұрғыдан бағалау GRI 308-1, 308-2

Қазақстан Республикасы Экологиялық Кодексіне сәйкес КПО ҚМГКМ объектілерінің және ҚӨК – Үлкен Шаған – Атырау экспорттық конденсат құбырының операторы ретінде экологиялық рұқсат алуға міндетті, сондай-ақ бұл міндет КПО объектілерінің аумағында жұмыстарды орындау және қызметтер көрсету үшін тартылатын мердігер ұйымдарға да қатысты. Мердігер ұйымдар осындай Экологиялық рұқсаттың шарттарын сақтауға міндетті, сондай-ақ оларды сақтамағаны үшін Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жауапты болады.

Осының негізінде, 2021 жылдан бастап Компанияда жеткізушілермен өзара әрекеттесуді жетілдіру бойынша жоспарлы жұмыс жүргізілуде. 2021–2022 жылдар аралығында мердігер ұйымдарды бақылау жүйесі енгізілді және де бұл жүйе 2023 жылы одан әрі дамытылды.

МЕРДІГЕР ҰЙЫМДАР ОСЫНДАЙ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ РҰҚСАТТЫҢ ШАРТТАРЫН САҚТАУҒА МІНДЕТТІ, СОНДАЙ-АҚ ОЛАРДЫ САҚТАМАҒАНЫ ҮШІН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЗАҢДАРЫНА СӘЙКЕС ЖАУАПТЫ БОЛАДЫ.

2023 жылы келісімшарттың «Д»-қосымшасында көрсетілген ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы Компанияның талаптары қайта қаралды. Бұл қолданыстағы келісімшарттарға толықтыруларды енгізуді бастауға мүмкіндік берді, олар бойынша бірқатар жеткізушілер КПО объектілерінің аумағында пайда болатын қалдықтарды жеке басқаруға тиіс. Кейіннен КПО объектілерінде жұмыстарды орындайтын барлық жеткізушілер жұмыс орындарында қалдықтарды қауіпсіз жинауды жүзеге асыруға міндетті, ал қалдықтарды одан әрі жинау мен тасымалдауды мамандандырылған мердігер ұйымды тарта отырып, КПО жүзеге асыратын болады.

2023 жылы КПО мердігер ұйымдардың КПО Экологиялық рұқсаты шарттарын сақтауын тексеру үшін КПО Қоршаған ортаны қорғау басқармасының күштерімен мердігер ұйымдарға мақсатты аудит жүргізуді енгізді. Жүргізілген аудит нәтижелері бойынша стационарлық шығарындылар көздерінің отынды тұтынуын есепке алу жүйесі және мердігерлердегі қалдықтардың қозғалысын есепке алу жүйесі жақсартылды. 2024 жылы осы аудиттердің шеңберінде жұмыстарды орындау кезінде ішкі экологиялық бақылау жүйесі немесе операциялық экологиялық бақылау тексеруге жатады.

Экологиялық хабардарлықты арттыру, экологиялық менеджмент жүйесін жақсарту және келісімшарттардың «Д»-қосымшасы талаптарын орындау шеңберінде 2023 жылғы 22 желтоқсанда Компания мердігер ұйымдардың экологтары үшін жаңа Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің талаптарымен танысу бойынша семинар өткізді, оған 57 мердігер ұйымның өкілдері қатысты. Бұл семинар қатысушыларға Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің талаптарымен егжей-тегжейлі танысып, қоршаған ортаны қорғау саласындағы оператор мен мердігер ұйымдар жауапкершілігін жақсырақ түсінуге мүмкіндік берді.

2023 ЖЫЛҒЫ ҚОҚ БОЙЫНША ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ GRI 3-3, ТДМ 9.4

Қоршаған ортаны қорғауға қатысты алға қойылған мақсаттарға қол жеткізу үшін КПО жыл сайын Қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспарын (әрі қарай ҚОҚШЖ) әзірлейді. Жоспарда айқындалған шаралар экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге, ҚОҚ саласындағы әдістер мен технологияларды жетілдіруге, табиғат қорларын тиімді пайдалануға және ISO 14001 мен ISO 50001

халықаралық стандарттарына сәйкестік деңгейін сақтап тұруға бағытталған.

2023 жылы КПО өндірістік қызметін берілген экологиялық рұқсаттардың шарттары негізінде жүргізді. Алынған рұқсаттардың әрқайсысына бөлек ҚОҚШЖ әзірленді.

27-кесте. КПО-ның 2023 жылғы қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспарлары және берілген экологиялық рұқсаттары

№	2023 жылғы ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспарлары	2023 жылға алынған рұқсаттар	Рұқсатты беретін орган
1	КПО-ның 2023 жылға арналған ҚМГКК үшін ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары	Қоршаған ортаға әсер ету рұқсаттары (жарамдылық мерзімі 2023 жылғы 1 қаңтардан 31 желтоқсанға дейін)	Экологиялық реттеу және бақылау комитеті Қазақстан Республикасының экология, геология және табиғат ресурстарының министрлігі
2	ҚӨК-Үлкен Шаған-Атырау (БҚО) экспорттық конденсат құбыр желісіне арналған КПО-ның 2021–2030 ж. ж. ҚОҚШЖ	2020 жылы қоршаған ортаға эмиссияларға рұқсаттар (жарамдылық мерзімі 2021 жылғы 1 қаңтардан 2030 жылғы 31 желтоқсанға дейін): 1. Атмосфераға тасталатын ластаушы заттар шығарындыларының мониторингі 2. Тұрмыстық сарқынды сулармен бірге жерасты қабаттарға төгілетін ластаушы заттар шығарындылары;	БҚО әкімдігі, Батыс Қазақстан облысы бойынша табиғи ресурстар мен табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы
3	КПО-ның 2023–2030 ж. ҚОҚШЖ (Атырау облысы)	Қоршаған ортаға әсер ету рұқсаттары (жарамдылық мерзімі 2023 жылғы 1 қаңтардан 2030 жылғы 31 желтоқсанға дейін):	Атырау облысының әкімдігі, Атырау облысы бойынша табиғи ресурстар мен табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы

2023 жылы ҚМГКК үшін ҚОҚ бойынша іс-шараларды орындауға жұмсалған жалпы нақты шығындар жоспарланған 1,5 млрд.теңгемен салыстырғанда 118% құрайтын 1,8 млрд. теңгеге тең болды.

КПО-ның ҚОҚ бойынша 2023 жылға арналған іс-шаралар жоспарын іске асыру бөлімдер бойынша 28-кестеде келтірілген.

28-кесте. 2023 жылғы ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспарын орындау, % GRI 3-3

№	ҚОҚ шаралар жоспарының бөлімдері	Процентте көрсетілген 2022 жылғы КПО іс-шараларының орындалуы:		
		- Қарашығанақ кен орнында	- ҚӨК-Үлкен Шаған-Атырау экспорттық конденсат құбыр желісінде (БҚО)	- ҚӨК-Үлкен Шаған-Атырау экспорттық құбыр желісінде (АО)
1	Әуе бассейнін қорғау	100%	100%	100%
2	Су қорларын қорғау және ұтымды пайдалану	207%	* ШҚ	* ШҚ
3	Жер қорларын қорғау	100%	* ШҚ	* ШҚ
4	Флора мен фаунаны қорғау	100%	* ШҚ	100%
5	Өндіріс және тұтыну қалдықтарын өңдеу	190%	* ШҚ	* ШҚ
6	Басқару жүйелері мен озық технологияларды енгізу	88%	* ШҚ	* ШҚ
7	ҚОҚ саласындағы ғылыми-зерттеу және жобалау-ізвестіру жұмыстары	100%	100%	100%
8	Экологиялық ағарту және насихаттау	* ШҚ	100%	100%
БАРЛЫҒЫ:		(1,8 млрд теңге)	(12 млн теңге)	(22 млн теңге)

* ШҚ – шаралар қарастырылмаған.

Батыс Қазақстан облысының әкімі Төреғалиев Н.Т., ECOHUB басшысы Елемесова А. және КПО қоршаған ортаны қорғау жөніндегі басқарушы Муканғалиев Р. Uralsk Green Forum-да, маусым 2023 ж.

Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шараларды іске асырудың экологиялық әсері 29-кестеде келтірілген.

29-кесте. 2023 жылы эмиссиялар мен қалдықтарды азайту жөніндегі іс-шараларды іске асырудың экологиялық әсері GRI 3-3

Атмосфераға тасталатын шығарындылар	<p>2023 жылы озық технологияларды енгізумен байланысты іс-шараларды орындау нәтижесінде атмосфералық ауаға ЛЗ нақты шығарындылардың төмендеуі 3 059 тоннаны құрады.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ұңғымаларды игеру кезінде газдың жоғары көлемді үлесі бар өнімді айдау үшін жер үсті сорғысын пайдалану шығарындылардың 2 521 тоннаға азаюына әкелді. • Қабатқа әсер ету үшін көмірсутек негізіндегі сұйықтықтарды (Lamix Дизель жанармайы) пайдалану атмосфераға тасталатын ЛЗ көлемін 538 тоннаға азайтуға мүмкіндік берді.
Сү тұтыну	<ul style="list-style-type: none"> • 2023 жылы тазартылған ағынды суларды, соның ішінде жаңбыр мен еріген суларды екінші қайтара пайдалану көлемі 56 267 м³ құрады, бұл жер үсті көздерінен техникалық қажеттіліктерге алынатын таза сү көлемінің азаюына әкелді. Тазартылған ағынды суларды екінші қайтара пайдалану ҚМГКК техникалық қажеттіліктері, шаңды басу және бұрғылау ерітінділерін дайындау үшін жүргізілді.
Қалдықтарды басқару	<ul style="list-style-type: none"> • 2023 жылы ҚТҚ сұрыпталғаннан кейін алынған қалдықтарды (тастандыларды), медициналық қалдықтарды, тұнба алаңдарынан сусыздандырылған тұнбаны қоса алғанда, жоғары температурада жағу әдісімен қайта қолдануға жарамсыз өндіріс және тұтыну қалдықтарының 524,907 тоннасы жойылды. Бұл көмілген қалдықтарды 461,347 тоннаға азайтуға мүмкіндік берді. • Қалдықтарды бөлу қондырғысында коммуналдық қалдықтарды сұрыптау нәтижесінде кейіннен мамандандырылған кәсіпорындарға қайта өңдеуге және (немесе) қайта пайдалануға беру үшін 118,316 тонна пайдалы компоненттер (макулатура, пластик, шыны және металл сынықтары) алынды. • Сұйық қалдықтарды қайта өңдеу көлемі 7 631,90 тоннаны құрады. • Мұнай негізіндегі 15 759,08 тонна бұрғылау қалдықтарын және өзге де өндірістік қалдықтарды қайта өңдеу процесінде 1 486,16 тонна базалық май алынып, қалпына келтірілді.
Топырақты қалпына келтіру GRI 304-3, ТДМ 6.6, 15.1, 15.5	<p>2023 жылы 51 га алаңда құрылыс жұмыстары аяқталғаннан кейін топырақ құнарлығын қалпына келтіру жұмыстары жүргізілді.</p>

ҚОРШАҒАН ОРТА МОНИТОРИНГІ GRI 3-3, 413-1, ТДМ 3.9

КПО өндірістік қызметтің барлық аспектілерін қамтитын қоршаған ортаны қорғау жөніндегі бірқатар бағдарламаларды жүзеге асырады. Негізгі бағдарламалардың бірі төменде көрсетілген міндеттерді орындау үшін ҚР Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес әзірленген «Өндірістік экологиялық бақылау» бағдарламасы (ӨЭБ) болып табылады:

- кәсіпорынның эмиссиялары мен өндірістік қызметінің қоршаған ортаға әсері туралы сенімді мәліметтер алу;
- күтпеген оқыс жағдайларға қатысты жедел алдын ала әрекет ету;
- қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерді азайту;
- мүдделі тараптарға (жергілікті тұрғындар, мемлекеттік бақылаушы органдар, серіктес компаниялар) кәсіпорынның экологиялық қызметі мен жергілікті тұрғындардың денсаулығына төнуі мүмкін қауіп-қатер туралы хабарлау.

ӨЭБ бағдарламасы шеңберінде қоршаған ортаға шығарылатын эмиссияларға, яғни шығарындыларға, ағынды сулардың төгінділеріне, қалдықтарды қайта өңдеуге, жинақтауға және көмуге, сондай-ақ атмосфералық ауа, жер үсті және жер асты сулары, топырақ сияқты қоршаған орта компоненттерінің сапасына бақылау жүргізіледі.

2023 жылы ӨЭБ бағдарламасы шеңберіндегі қоршаған орта компоненттерінің жай-күйін бақылау аясында анықталатын көрсеткіштердің концентрациясы алдыңғы жылдардағы бақылау деңгейімен бірдей болғанын көрсетті. ҚМГКК қызметінің қоршаған ортаға теріс әсері анықталған жоқ.

КПО тұрақты негізде кен орнының аумағында қалдықтарды орналастыру объектілеріндегі қоршаған орта жай-күйіне өндірістік экологиялық бақылауды жүргізеді. 2023 жылы Экоорталықтың қатты өнеркәсіптік қалдықтарды көму полигонында, бұрғылаудың сұйық қалдықтарын уақытша сақтауға арналған алаңда, сондай-ақ 35А және 35Б ұяшықтарында жер асты сулары мен топырақты бақылау нәтижелері бойынша қоршаған орта компоненттеріне тікелей теріс әсер анықталмады. Қалдықтардың қозғалысын сандық бақылау көму көлемін, сондай-ақ қалдықтардың жинақталу көлемі мен уақытын есепке алу мақсатында жүзеге асырылады.

Ауа сапасының мониторингі аккредиттелген зертхана арқылы сынамаларды іріктеу және талдау негізінде, сондай-ақ 18 стационарлық автоматты ЭМС көмегімен жүзеге асырылады. Атмосфералық ауаның сапасын бағалау үшін санитарлық-гигиеналық нормативтер, яғни шекті рұқсат

етілген концентрациялар (ШРК) қолданылады. Атмосфералық ауаның ластану деңгейін анықтау үшін бақыланатын компоненттердің тіркелген концентрациясы ШРК-мен салыстырылады және үлес түрінде көрсетіледі.

2023 жылы ӨЭБ бағдарламасын жүзеге асыру барысында зертхана көмегімен 100 мыңнан астам сынама алынып, 115 мыңға жуық зертханалық талдау және 28 мыңға жуық өлшеу жүргізілді.

Компания кен орнының аумағында, СҚА шекарасында және Қарашығанақ кен орнына жақын орналасқан елді мекендерде атмосфералық ауаны қорғауға ерекше назар аударады.

Санитариялық-қорғау аймағы

ТДМ 11.4, 15.2

Қазіргі есептік санитариялық-қорғау аймағы (СҚА) ҚМГКК аумағында 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап қолданылады. КПО 2018 жылы бастаған ауаны экологиялық мониторинг станцияларын көшіруді 2021 жылы сәтті аяқтады. Станцияларды көшіру ауаның үздіксіз мониторингінің дұрыс көрсеткіштерін және Қазақстан Республикасының заңнамалық талаптарын сақтауды қамтамасыз ету үшін санитариялық-қорғау аймағы көлемінің өзгеруіне байланысты болды. 2023 жылдың аяғындағы СҚА көрсетілген ҚМГКК сызбасын КПО веб-сайтында [Тұрақты даму/Қоршаған ортаны қорғау/Санитариялық-қорғау аймағы](#) бөлімінде көруге болады.

2023 жылы КПО «ҚМГКК есептік санитариялық-қорғау аймағын ұйымдастыру және абаттандыру» жобасының «ҚМГКК есептік СҚА көгалдандырудың бірінші кезеңі және оның шекараларын белгілеу» 3-кезеңін іске асыруды жалғастырды. Жобаның мақсаты – өсіп жатқан екпе ағаштарына күтім жасау және жаңа ағаштарды отырғызу, сондай-ақ СҚА шекарасында ақпараттық белгілерді орнату.

Тарихи-мәдени мұра объектілерін ықтимал теріс әсерден қорғау мақсатында жоба сондай-ақ тарих және мәдениет ескерткіштерінің қорғау аймақтарының шекараларында тиісті белгілерді орнатуды көздейді. Бұған дейін, 2019 жылы КПО осы тақырып бойынша ауқымды археологиялық зерттеулер ұйымдастырған болатын (толығырақ ақпарат [КПО-ның 2019 жылғы тұрақты даму есебінде](#) берілген, 85-88 беттер). ТДМ 11.4

2023 жылы тарихи-мәдени мұра объектілерінің ақпараттық белгілері мен қорғау аймақтарының шекараларын орнатуды қоса алғанда, СҚА шекаралары белгіленді.

Барлық жоба кезеңінде көгалдандыру шеңберінде жоспарланған учаскелердің жалпы ауданы 249,1 га құрайды, оның 151,9 га – жаңа орман алқаптарын құру алаңы, 97,2 га – қолданыстағы екпелерді жаңарту жұмыстарын жүргізу алаңы.

Бүкіл жобаны іске асырудың жалпы мерзімі 2023 жылдың көктемінен бастап 2028 жылға дейінгі кезеңді қамтиды:

- 2022 ж. – ізденіс жұмыстары, далалық жұмыстар, жобаның жұмыс құжаттамасын әзірлеу.
- 2023 ж. – СҚА шекараларын белгілеу.
- 2024 ж. – ТММ ескерткіштерінің қорғау аймақтарының шекараларында ақпараттық белгілерді орнату.
- 2023 – 2026 жж. – орман алқаптарын жаңарту.
- 2025 – 2028 жж. – жаңа орман алқаптарын егу.

Жобаны іске асыру барысында күрделі объектілерді салу көзделмеген. Жұмыстар мердігер ұйымның күшімен жүргізіліп жатыр. «2023–2028 жылдарға арналған ҚМГКК есептік СҚА аумағын ұйымдастыру мен абаттандырудың негізгі жобалық шешімдері» сызбасы КПО вебсайтының [Тұрақты даму/Қоршаған ортаны қорғау/санитарлық-қорғау аймағы](#) бөлімінде көруге болады. СҚА шекарасын абаттандыру және көгалдандыру объектілерін орналастырудың жиынтық схемалары мүдделі тараптармен, шаруашылық ұйымдармен және ауыл шаруашылығы өндірушілерімен келісілген.

30-кесте. 2023 жылы ЭМС тіркеген бақыланатын компоненттердің шоғырлануының орташа жылдық мәндері

Бақыланатын компоненттер	Нақты жылдық орташа шоғырлану, мг/м³	ШРК б.м. ¹⁰ , мг/м³	ШРК-ның артуы, б.м.*
H ₂ S	0-ден 0,001-ға дейін	0,008	жоқ
SO ₂	0,002-ден 0,007-ға дейін	0,5	жоқ
NO ₂	0,002-ден 0,007-ға дейін	0,2	жоқ
CO	0,1-ден 0,2-ға дейін	5,0	жоқ

* СҚА шекарасында ауа сапасының өлшемшарты болып ШРК б.м. қолданылады. ЭМС станциялары ШРК б.м. көрсеткіші артқан кезде белгі беруге бейімделген.

Барлық ЭМС станциялары төрт негізгі ластаушылар (H₂S, SO₂, NO₂, CO) бойынша үздіксіз, яғни тәулігіне 24 сағат бойы, өлшеу жүргізеді.

ЭМС станцияларынан алынған деректер бойынша 2023 жылы бақыланатын компоненттердің нақты орташа тәуліктік, орташа айлық, орташа тоқсандық және орташа жылдық шоғырлану көрсеткіштері белгіленген санитариялық-гигиеналық стандарттардан аспады.

Атмосфералық ауа сапасына автоматты экологиялық мониторинг станциялары (ЭМС) арқылы бақылау жүргізу GRI 413-1

ҚМГКК және СҚА периметрі бойынша атмосфералық ауа мониторингінің бірыңғай автоматты жүйесіне біріктірілген 18 автоматты жылжымайтын экологиялық мониторинг станциялары (ЭМС 001 – 018) орнатылды.

18 ЭМС ішінен төртеуі кен орнының аумағында және СҚА шегінде орналасқан. 2023 жылдың соңындағы жағдай бойынша есептік СҚА шекарасында 13 ЭМС орналасқан: 006-018; ЭМС 005 Ақсай қаласының маңында орналасқан.

2023 жылы ҚМГКК аумағындағы СҚА шегінде орналасқан ЭМС станцияларымен тіркелген бақыланатын компоненттердің орташа жылдық шоғырлануы 30-кестеде келтірілген. Бұл кестеде «Нақты жылдық орташа шоғырлану» бағанасы әрбір ЭМС-ке бақыланатын ауа компоненттерінің орташа шоғырлануының максималды және минималды мәндерін көрсетеді.

Бұл ретте, жыл ішінде күкіртсутек бойынша 20 минуттық асып кетудің 177 жағдайы және көміртек тотығы бойынша 1 жағдай тіркелді. Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің 184-бабы 2-тармағының 8-тармақшасында көзделген талаптарға сәйкес, Компания БҚО Экология департаментіне ЭМС-017 және ЭМС-007 станцияларында тіркелген асып кету фактілері туралы хабарлама жіберді. GRI 413-2

¹⁰ ШРК б.м. – елді мекендердің ауасындағы химиялық заттардың рұқсат етілген ең жоғары шекті концентрациясы, мг/м³. 20-30 минут бойында тыныс алу кезінде бұл концентрация адам ағзасында рефлекторлық реакцияларды тудырмауға тиіс (демді ұстап тұру, көздің шырышты қабығының, жоғарғы тыныс алу жолдарының тітіркенуі және т.б.)

31-кестеде көрсетілген асып кетулер мен КПО өндірістік объектілерінің қызметі арасында байланыс орнатылмағанын айтып кеткен жөн. Асып кетулер тіркелген кезде КПО-ның барлық объектілері штаттық режимде жұмыс істеді, КПО ұңғымаларында алауды жағу/тазарту жұмыстары жүргізілмеді.

Технологиялық жабдықтың жұмысындағы ақаулар, ағып кетулер немесе рұқсат етілмеген шығарындылар, технологиялық процестің апаттық немесе жоспарлы тоқтауы тіркелген жоқ. КПО объектілері арасында H_2S газының тікелей көздері анықталған жоқ.

31-кесте. 2023 жылы ЭМС тіркеген ШРК б.м. мәнінің асып кету жағдайлары

ЭМС №	Бақыланатын компоненттер	ШРК б.м. мг/м ³	Арту жағдайларының саны	ШРК б.м. артуының жиілігі
ЭМС -005	H_2S	0,008	4	1,125-тен 2,25-ге дейін
ЭМС -006	H_2S	0,008	23	1,125-тен 3,625-ге дейін
ЭМС -006	CO	5,0	1	1,12
ЭМС -007	H_2S	0,008	41	1,125-тен 4,875-ге дейін
ЭМС -008	H_2S	0,008	44	1,125-тен 7,375-ге дейін
ЭМС -010	H_2S	0,008	1	1,375
ЭМС -011	H_2S	0,008	1	1,175
ЭМС -012	H_2S	0,008	1	1,625
ЭМС -015	H_2S	0,008	4	1,125-тен 95,875-ге дейін
ЭМС -016	H_2S	0,008	32	1,125-тен 3,625-ге дейін
ЭМС-017	H_2S	0,008	26	1,125-тен 17,0-ге дейін

ШРК мәнінің асып кетуі тіркелген күні ҚМГКК аумағына іргелес орналасқан елді мекендердің тұрғындарынан газ иісіне шағымдар түскен жоқ.

КПО-ның барлық 18 автоматты ЭМС-тен алынатын атмосфералық ауаның сапасы туралы деректер «Экомонитор» порталы арқылы Батыс Қазақстан облысы бойынша Экология департаментіне онлайн режимінде жіберіледі.

Қарашығанақ кен орнына жақын орналасқан ауылдардың атмосфералық ауа сапасын бақылау

GRI 413-1

Кен орнының периметрі бойынша орналасқан Жарсуат, Жаңаталап, Димитрово, Қарашығанақ, Приуральное, Успен атты алты ауылда және Ақсай қаласында атмосфералық ауаны бақылаудың стационарлық бекеттері орнатылды. Ауа сынамаларын алуды аталған ауылдардың тұрғындары болып табылатын мердігерлік зертхананың штаттық қызметкерлері тәулігіне 4 рет (МЕМСТ талаптарына сәйкес сағат 01:00-де, 07:00-де, 13:00-де және 19:00-де) жүзеге асырады. 2023 жылы стационарлық бекеттерде атмосфералық ауаның 52 мыңға жуық сынамасы іріктеліп, талданды.

МЕМСТ талаптарына және басшылық құжаттарға сәйкес Ақсай қаласының зертханасында іріктелген

ауа сынамаларының бес негізгі компонентіне химиялық талдау жүргізіледі: күкіртсутек (H_2S), күкірт диоксиді (SO_2), азот диоксиді (NO_2), көміртегі тотығы/көміртегі тотығы (CO) және метилмеркаптан (CH_3SH). Одан басқа, ауа құрамындағы ұшқыш органикалық байланыстардың: бензол (C_6H_6), толуол (C_7H_8), ксилол (C_8H_{10}) құрамына 10 күнде 1 рет бақылау жүргізіледі.

Атмосфералық ауа мониторингінің ай сайынғы нәтижелері ақпараттық тақталарға орналастыру үшін ауылдарға жіберіледі, сондай-ақ ай сайын [КПО вебсайтына](#) жүктеледі. Стационарлық бекеттерде газдың иісін сезген кезде тұрғындардан шағымдар түскен жағдайда ауа сынамаларын жоспардан тыс іріктеу жүргізіледі.

2023 жылы елді мекендердің атмосфералық ауасында бақыланатын көрсеткіштердің орташа тәуліктік ШРК мәнінің бірде-бір асып кетуі тіркелген жоқ.

2023 жылы Қарашығанақ кен орнына іргелес орналасқан елді мекендердің тұрғындарынан газдың иісіне 19 шағым түсті. Елді мекендерде атмосфералық ауа сынамаларын жоспардан тыс іріктеу жүргізіліп, олардың талдау нәтижелері бақыланатын компоненттердің шоғырлануы белгіленген ШРК б.м. аспағанын көрсетті. Газ иісіне қатысты әрбір шағым бойынша шағым берушілерге кері байланыс берілді.

Жеті елді мекендегі атмосфералық ауасында бақыланатын компоненттердің 2023 жылғы орташа шоғырлануы 32-кестеде келтірілген. «Нақты жылдық орташа шоғырлану» бағанасы бақыланатын

ауа компоненттерінің орташа шоғырлануының максималды және минималды мәндерін көрсетеді. Елді мекендердегі ауа сапасын бағалау критерийі ретінде ШРК т.о. көрсеткіші қолданылады.

32-кесте. ҚМГКК кен орнына жақын орналасқан елді мекендердің атмосфералық ауасындағы бақыланатын компоненттер шоғырлануының 2023 жылғы орташа жылдық мәндері (GRI 413-1)

Бақыланатын компоненттер	Нақты жылдық орташа шоғырлану, мг/м ³	Тәуліктік орташа ШРК т.о. ¹¹ , мг/м ³	ШРК т.о. артуы
H ₂ S	0,002	0,008**	жоқ
SO ₂	0,003 – 0,004	0,05	жоқ
NO ₂	0,023-ден 0,026-ға дейін	0,04	жоқ
CO	0,428 – 0,455	3,0	жоқ
C ₆ H ₆	0,166-ден 0,178-ға дейін	0,3**	жоқ
C ₇ H ₈	МАШ-тан төмен *	0,6**	жоқ
C ₈ H ₁₀	МАШ-тан төмен *	0,2**	жоқ
CH ₃ SH	анықталмады	0,006**	жоқ

* Тіркелген мәндер минималды анықтау шегінен (МАШ) төмен. Бақыланатын компоненттер үшін МАШ келесідей: C₇H₈ – 0,14 мг/м³; C₈H₁₀ – 0,14 мг/м³.

** ШРК б.м. Күкірт сутегі және метилмеркаптан үшін ШРК т.о. мөлшері бекітілмеген, сол себепті салыстыру үшін РШШ б.м. қолданылады; сондай-ақ РШШ б.м. атмосфералық ауа құрамындағы бензол, толуол және ксилол шоғырлану деңгейін бағалау үшін қолданылады, себебі осы компоненттер үшін сынамаларды іріктеу және талдау жиілігі – 10 күнде 1 рет.

¹¹ ШРК т.о. – елді мекендердің ауасындағы химиялық заттың орташа тәуліктік шекті рұқсат етілген концентрациясы, мг/м³. Бұл концентрация адамға белгісіз ұзақ уақыт бойында (жылдар) тыныс алу кезінде тікелей немесе жанама зиянды әсер етпеуі керек.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Ауаның ластануы адам денсаулығына, азық-түлік қауіпсіздігіне әсер етеді, экономикалық дамуды қиындатады, биоәртүрліліктің төмендеуіне әкеледі, климаттың өзгеруіне ықпал етеді және өмірге маңызды қоршаған ортаның жағдайын нашарлатады. БҰҰ-да ауаның ластануы адам денсаулығы мен жер шарына негізгі қауіптердің бірі ретінде танылды.

КПО өнеркәсіптік кешенін пайдалану сөзсіз атмосфераға ластаушы заттардың бөлінуімен байланысты. Ластаушы заттар технологиялық циклдің барлық кезеңдерінде түзіледі: газ және конденсатты өндіру, дайындау, сақтау, тасымалдау. Шығарындыларды азайту, қалдықтарды жою және жаңа технологияларды қолдану компанияның күн тәртібіндегі ең маңызды мәселелер болып қала береді. КПО-ның бұл тұстағы мақсаты – өзінің қызметінен туындаған теріс әсерді барынша азайту.

АТМОСФЕРАҒА ТАСТАЛАТЫН ШЫҒАРЫНДЫЛАР

КПО компаниясы атмосфераға ластаушы заттардың шығарындыларын қоршаған ортаға әсер ету рұқсатында белгіленген нормативтер негізінде басқарады.

Нормативтерге сәйкестігін бақылау үшін компанияда өнеркәсіптік шығарындыларға мониторинг жүргізіледі. КПО объектілерінде шығарындылар атмосфераға негізінен шикі газды және ПФҚ-ны

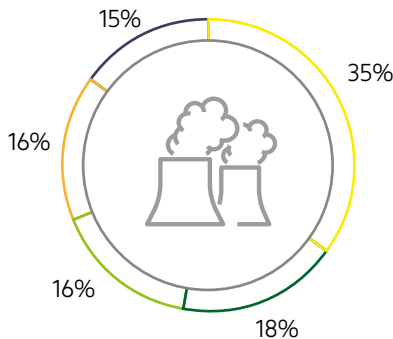
алауларда жағудан, турбиналарда, пештер мен қазандықтарда отын газын жағудан, дизель-генераторларда дизель отынын жағудан түседі. Жанудың негізгі өнімдері: күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот оксидтері.

Компаниядағы парникті газдардың (ПГ) тікелей шығарындылары қолданыстағы ұлттық квоталар сауда жүйесі аясында реттеледі.

33-кесте. Шығарындыларды басқару саласындағы міндеттеріміз GRI 3-3

2023 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2023 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2024 жылға қойылған міндеттер
ҚӨК пештерінен шығатын газдарды тазартудың қосымша тиімді қондырғылары бойынша талдау және зерттеулер жүргізу	Орындалды	«ҚӨК пештерінен түсетін шығарындыларды азайту мүмкіндіктерін талдау» есебі шығарылды.	Шығатын газдарды тазарту қондырғыларын жүзеге асыру бойынша қосымша мүмкіндіктерді зерделеу.

19-сызба. Атмосфераны негізгі ластау көздері бойынша 2023 жылғы КПО ластаушы заттар шығарындыларының жіктелуі

- Алаулар
- Инсинераторлар
- Турбиналар
- Ұйымдаспаған
- Басқа

2022 жылмен салыстырғанда 2023 жылғы атмосфераға тасталатын шығарындылардың жалпы көлемі 10% ұлғайып, 5 765 мың тоннаны құрады. 2023 жылы шығарындылардың ұлғаюы өндіру көлемінің 2022 жылмен салыстырғанда конденсат бойынша 7%-ға және газ бойынша 15%-ға өсуіне және Компанияның жауапкершілік аймағына ҚР жаңа Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес мердігер ұйымдардың шығарындыларын енгізуге байланысты. 34-кестеде 2021–2023 жж. рұқсат етілген және нақты шығарындылар бойынша ақпарат.

2023 ЖЫЛЫ

5 765

ТОННА

ШЫҒАРЫНДЫ АТМОСФЕРАҒА ТАСТАЛДЫ

34-кесте. 2021 – 2023 жылдарға арналған шығарындылардың рұқсат етілген және нақты көлемі

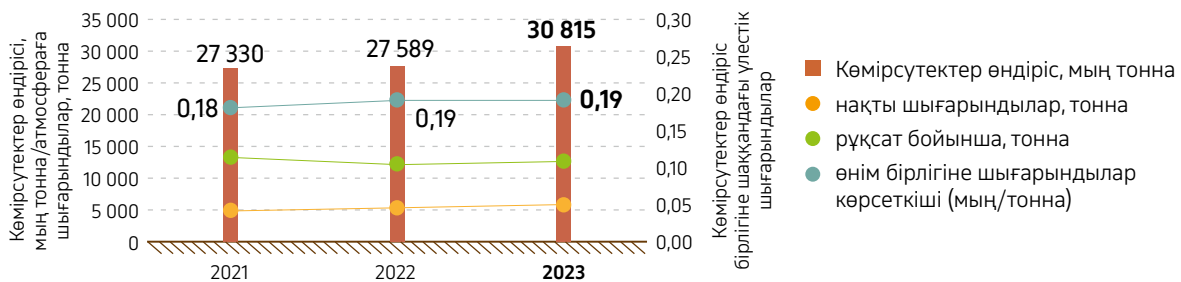
GRI 305-7, ТДМ 3.9, 12.4

Ластаушы заттар шығарындыларының жылдық көлемі, тоннамен:	2023	2022	2021
Эмиссияларға рұқсат бойынша:	11 346	12 005	13 219
Нақты, оның ішінде:	5 765	5 236	4 798
Азот оксидтері (NO)	1362	1182	1197
Күкірт диоксиді (SO ₂)	2 251	2 143	1 989
Көміртегі диоксиді (CO ₂)	1159	1142	1 039
Ұшпа органикалық қоспалар	513	534	452
Күкіртсутек (H ₂ S)	3	3	3
Қатты бөлшектер	441	198	71
Басқалары	36	34	47

Ескертпе: Шығарындылар көлемі туралы деректер «2-ТП ауа» статистикалық есептер деректеріне сәйкес берілген.

КПО-да ластаушы заттардың шығарындыларын есептеу рұқсат етілген шығарындылар нормативтерінің жобасында айқындалған және ҚР-да қолдануға ұсынылған әдістемелер бойынша жүзеге асырылады.

20-сызба. 2021–2023 жылдардағы көмірсутек өндірісі және ластаушы заттар шығарындыларының көлемі

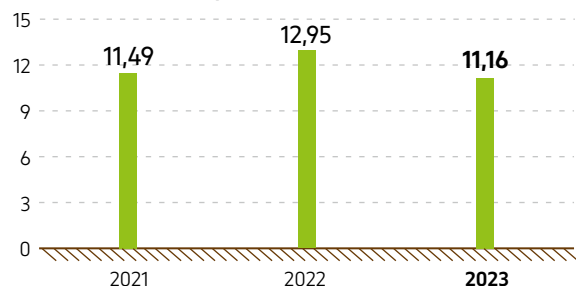
2023 жылы өндірілген өнім бірлігіне шаққандағы меншікті шығарындылар көлемі, 2022 жылы сияқты өндірілген мың тонна көмірсутектің (КС) 0,19 тоннасын құрады.

ГАЗДЫ АЛАУ ҚОНДЫРҒЫЛАРЫНДА ЖАҒУ OG6, ТДМ 3.9, 7.3, 8.4, 12.2, 12.4, 12.5

2023 жылы газды алауларда жағудың жалпы көлемі өндірілген жалпы газ көлемінің 0,05% (2022 жылы 0,07%) немесе өндірілген көмірсутек шикізатының мыңдаған тоннасына шаққанда 0,32 тоннаны құрады. Жағу нәтижесіндегі шығарындылардың мұндай азғантай азаюы, 2022 жылғы IOGP есебінде көрсетілгендей, әрбір мың тоннаға 8,57 тоннадан келген әлемдік орташа өнеркәсіптік көрсеткішпен және әрбір мың тоннаға 2,55 тоннадан келген орташа еуропалық көрсеткішпен салыстырғандағы өте жоғары өндірістік көрсеткіштердің белгісі болып табылады. Бұл мұнай және газ өндіру жөніндегі әлемдік және еуропа кәсіпорындарының арасында осы көрсеткіш бойынша КПО-ның өте жоғары деңгейін растап, Қарашығанақты газды кәдеге жарату көрсеткіші бойынша Қазақстандағы жетекші мұнай-газ конденсатты кен орындарының қатарына шығарады.

2022 жылмен салыстырғанда, 2023 жылдағы газды жағу көлемінің 14%-ға төмендеуі, негізгі объектілерді жоспарлы жөндеу жұмыстарына толық тоқтату кезіндегі, сонымен қатар іске қосу-реттеу жұмыстарын жүргізу кезіндегі көмірсутек шикізатын жағумен байланысты ұңғымалық операциялардың болмауына байланысты.

21-сызба. 2021–2023 жылдары алауда жағылған ілеспе газ көлемі, млн. м³

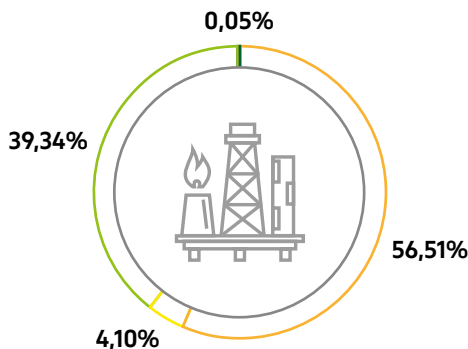
Газды кәдеге жарату

OG6, ТДМ 3.9, 7.3, 8.4, 12.2, 12.4, 12.5

Заңнама талаптарына сәйкес КПО шикі газды қайта өңдеуді дамыту бағдарламаларын әзірлеп, бақылаушы органдарында бекітеді.

2023 жылғы КПО-ның газды кәдеге жарату көрсеткіші 99,95% (ал 2022 жылы – 99,93%) құрады. Бұл ретте, 2023 жылға Ілеспе газды өңдеуді дамыту бағдарламасы шеңберінде ҚР уәкілетті органымен бекітілген мақсатты көрсеткіш 99,84% құрайды.

22-сызба. 2023 жылғы газды кәдеге жарату және жағу

- Газды қабатқа кері айдау
- Отын газы
- Орынбор ГӨЗ-на жеткізілген
- Алауда жағылған

ПАРНИКТІК ГАЗДАР

Парниктік газдардың тікелей шығарындылары

GRI 305-1, 305-7, ТДМ 3.9, 12.4, 13.1, 13.2

Компаниядағы парникті газдардың (ПГ) тікелей шығарындылары қолданыстағы ұлттық квоталар сауда жүйесі аясында реттеледі. КПО шығарындылардың меншікті коэффициенттері (бенчмарк) негізінде 2023 жылға арналған көлемі 2 299 321 тонна болатын парниктік газдар (CO₂) шығарындыларына квота алды. 2023 жылы жалпы нақты шығарындылар CO₂ көлемі 1 991 739 тоннасын, яғни алынған квотадағы көрсеткіштің 87% құрады. 2024 жылғы қаңтарда Компанияның шотына 2022 жылдан қалған 480 948 CO₂ тонна көлеміндегі квотасы көшірілді.

ПГ шығарындыларының деңгейін берілген квотаға сәйкестігін бақылау мақсатында, КПО көміртек диоксиді (CO₂) және метан (CH₄) бойынша ПГ шығарындыларын тоқсан сайынғы бағалауын жүргізеді. Шығарындыларды бағалау жұмыстары ҚР Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган бекіткен, 2010 жылғы 5 қарашадағы №280 қолданыстағы әдістемелік нұсқауларды пайдаланып, кәсіпорын қызметі туралы деректер (жанармайды тұтыну мен жанармайдың құрамы бойынша) негізінде есептеу әдісімен жүргізілді.

ПГ тікелей шығарындыларын есептеу үшін пайдаланылатын коэффициенттер аттестатталған КПО химиялық зертханасының зертханалық деректері бойынша тоқсанына бір рет кезеңділікпен есептеледі.

Парниктік газдар шығарындыларын көміртегі диоксиді эквивалентіне (CO₂-эквивалентіне) айналдыру үшін 2022 жылғы 17 қарашадағы 6/СР.27 Тараптар Конференциясының Шешімінің 4-тармағына сәйкес жаһандық жылыну потенциалдарының мәндері пайдаланылды.

Жыл аяқталғаннан кейін Есепті кезеңдегі түгендеу туралы есеп форматындағы мониторинг нәтижелерін тәуелсіз аккредиттелген ұйым растайды.

2023 жылғы ПГ шығарындыларын түгендеу туралы расталған есепке сәйкес ПГ шығарындыларының жалпы көлемі CO₂ эквивалентінде 2 012 982 тоннаны құрады, оның ішінде CO₂ үлесіне қатысты 1 991 739 тонна CO₂-экв. (99%), CH₄ үлесіне – 12 805 тонна CO₂-экв. (0,6%), ал N₂O үлесіне – 8 438 тонна CO₂-экв. (0,4%).

ПГ шығарындыларының түзілу динамикасы туралы ақпарат 34-кестеде берілген. 2022 жылмен салыстырғанда 2023 жылдағы парниктік газдардың жалпы шығарындыларының шамалы өсуі (9%-ға), 4-ші газды қайта айдау компрессорының және 4-ші газды қайта айдау компрессорының жоғары қысымды алауының жыл бойы жұмыс істеуіне байланысты, ал 2022 жылы бұл жабдық жеті ай жұмыс істеген болатын.

35-кесте. КПО өндірістік қызметінің салдарынан ПГ шығарындыларының түзілу динамикасы, 2021–2023 жж. (ТДМ 13.2.2 (С130202))

Парникті газ шығарындыларының жалпы көлемі (CO ₂ эквивалентінде, тоннамен)					
Отынды тұрақты көздерде жағудан	Отынды алаулар мен инсинераторларда жағудан	Ұйымдастырылмаған шығарындылар	2023 жылғы ПГ жалпы шығарындылары	2022 жылғы ПГ жалпы шығарындылары	2021 жылғы ПГ жалпы шығарындылары
1 867 178	135 988	9 816	2 012 982	1 851 066	1 745 768

Ұйымдастырылмаған көздерінен ПГ шығарындыларын есептеу әдістемесі.

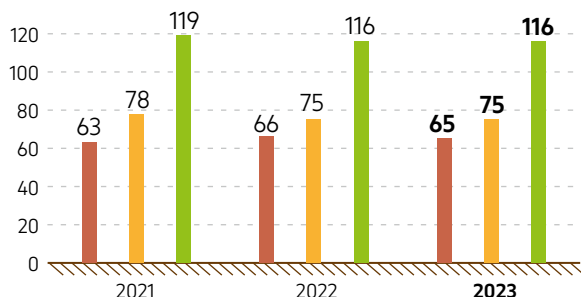
Ұйымдастырылмаған көздерден парниктік газдар шығарындыларын есепке алу үшін, КПО тиімді мониторинг мақсатында әзірленген және 2020 жылы Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі бекіткен өз әдістемесін пайдаланады. Бұл әдістеме КПО өндірістік объектілеріндегі жасырын көздерден метан шығарындылары туралы сенімдірек деректерді алуға және есептеулердегі белгісіздікті айтарлықтай азайтуға мүмкіндік берді. Бұл әдістеме парниктік газдар шығарындыларын жыл сайынғы түгендеу үшін қолданылады.

2-ші қамту бойынша ПГ шығарындыларын есептеу кен орнында сатып алынған электр энергиясы бойынша ғана жүргізілді.

Парниктік газдардың меншікті шығарындылары GRI 305-4, ТДМ 13.1

2023 жылы КПО бойынша ПГ меншікті шығарындылар көрсеткіші өндірілген КСШ әрбір мың тоннасына шаққандағы 66 тонна CO₂ құрады. 21-кестеде КПО ПГ меншікті шығарындылар динамикасы Халықаралық мұнай мен газ өндірушілер қауымдастығымен берілген меншікті шығарындылар көрсеткіштері салыстырылған. КПО ПГ нақты меншікті шығарындылар деңгейі еуропалық көрсеткіштер деңгейінен 14%-ке, ал халықаралық көрсеткіштер деңгейінен 44%-ке төмен болды.

23-сызба. Көмірсутек шикізаты өндірісінің бірлігіне шаққандағы ПГ меншікті шығарындыларының динамикасы, 2021 – 2023 жж.

- КПО деректері-CO₂ тоннасы / мың тонна көмірсутек
- IOGP деректері-CO₂ тоннасы / мың тонна көмірсутек (еуропалық көрсеткіштер)
- IOGP деректері-CO₂ тоннасы / мың тонна көмірсутек (халықаралық көрсеткіштер)

* Деректер көзі ретінде Халықаралық мұнай мен газ өндірушілер қауымдастығының (IOGP) жыл сайынғы "Экологиялық нәтижелілік көрсеткіштері бойынша 2022 жылғы деректер" есептері алынды. 2023 ж. салыстыру үшін 2022 жылғы ақпарат қолданылды, себебі осы басылымды шығару кезінде IOGP 2023 жылғы есебі әлі дайын болмаған. 2022 жылғы IOGP есебіндегі 2021 жылғы деректер өзгертілді.

Парниктік газдардың жанама шығарындылары GRI 305-2

2023 жылы импорттық электр энергиясын тұтыну нәтижесінде пайда болатын ҚМГКК-дегі парниктік газдардың жанама шығарындыларының елеусіз бөлігін (0,1%) құрайды, өйткені Компанияның негізгі мақсаты кен орнының барлық өндірістік кешенін және жақын маңдағы елді мекендерді өз электр энергиясымен қамтамасыз ету болып табылатын газ турбиналы электр станциясы бар.

Бұл шығарындылар есепке алынбайды және Қазақстан Республикасының ПГ шығарындыларының ішкі квота жүйесі шеңберінде есептілікке енгізілмейді. Олар туралы ақпарат тек құрушы компаниялардың есептерінде ұсынылады. 2023 жылы КПО-да ПГ жанама шығарындыларының көлемі 980 тонна CO₂ құрады.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

КПО отын-энергетикалық ресурстарды (ОЭР) жеткізуші және тұтынушы бола отырып, Қазақстан Республикасындағы жетекші мұнай-газ компанияларының қатарына кіреді және отын-энергетикалық ресурстарды ұтымды пайдалану және компанияның энергия тиімділігін арттыру қажеттілігін мойындайды.

Қазақстанда энергияны үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру саласындағы көміртекті реттеу мен талаптарды күшейту саясаты КПО үшін елеулі сын-қатерлер көрсетеді. Парниктік газдардың негізгі эмитенттерінің бірі және сонымен бірге еліміздегі отын-энергетикалық ресурстарды тұтынушы ретінде Компания жаңа стандарттар мен нормаларға бейімделу қажеттілігіне тап болды.

КПО акционерлермен, мемлекетпен, өкілетті орган “PSA” ЖШС-мен және басқа да мүдделі тараптармен кен орнының болашақ даму стратегиясын бірлесіп айқындау және қолданыстағы жағдайларда өзін-өзі ақтамайтын, бірақ ұзақ мерзімді перспективада құндылығы бар технологияларға инвестициялар үшін қолайлы жағдайлар жасау үшін белсенді диалог жүргізеді.

ЭНЕРГИЯ ТИІМДІЛІГІ

КПО болашақ ұрпақтардың өмір сүруіне қолайлы жағдайларды сақтау және энергия сыйымдылығын төмендету мен Қазақстан Республикасының экономикасын көміртексіздендіру жөніндегі мақсаттарына қол жеткізуге өз үлесін қосу үшін жауапкершілікті өзіне алады. Төмен көміртекті технологияларға көшуді жүзеге асыра отырып, энергетикалық ресурстарды өндіруді қамтамасыз ету алдымызда тұрған күрделі міндеттердің бірі болып табылады. Біздің қазіргі міндеттеріміз –

энергия тиімділігін арттыру жөніндегі іс-шараларды жалғастыру және оларды бағалау, оның ішінде қол жетімді үздік технологияларды, энергия үнемдейтін жабдықты, экологиялық таза материалдарды пайдалану.

Энергия тиімділігі мен компанияның әсері бойынша қауіп-қатерді азайту мақсатында бірқатар міндеттер белгіленді, оларды іске асыру нәтижелері төменде келтірілген.

36-кесте. Энергия тиімділігі саласындағы міндеттер GRI 3-3

2023 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2023 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2024 жылға қойылған міндеттер
Энергия менеджменті жүйесінің ISO 50001:2018 стандарты талаптарына сәйкестігін тексеру бойынша сертификаттық аудитін өткізу	Орындалды	2023 жылдағы шілдеде КПО-да ISO 50001:2018 стандарты жаңа нұсқасы талаптарына сәйкестікке сертификаттау аудиті өткізіліп, сәтті аяқталған болатын. Аудит нәтижелері бойынша Компанияда бір де бір сәйкессіздік анықталған жоқ.	Энергия менеджменті жүйесінің ISO 50001:2018 стандарты талаптарына сәйкестігін тексеру бойынша аудит өткізу
Компанияда жүргізілетін жыл сайынғы энергетикалық талдауды өткізу және энергия сыйымдылығына айтарлықтай әсер ететін жабдықтар/процестердің энергия тиімділігі көрсеткіштеріне мониторингті жалғастыру.	Орындалды	Компанияның 2023 жылғы энергетикалық талдауды жүргізілді. Компанияның энергия тиімділігі индикаторларының жүйелі мониторингі тоқсан сайынғы негізде жүзеге асырылады.	Жыл сайынғы энергетикалық талдауды өткізу және энергия сыйымдылығына айтарлықтай әсер ететін жабдықтар/процестердің энергия тиімділігі көрсеткіштеріне мониторингті жалғастыру.
2023 жылға жоспарланған іс-шараларды орындау бойынша жұмыстарды жалғастыру.	Орындалды	2023 жылға жоспарланған іс-шаралар жүзеге асырылды	Жоспарланған іс-шараларды жүзеге асыру және КПО-ның Жасыл стратегиясы шеңберінде энергия тиімділігін арттыру үшін жаңа мүмкіндіктерді талдауды және іздеуді жалғастыру

ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ ЖҮЙЕСІ GRI 3-3

ISO бойынша сертификаттау КПО-ның заңнамалық талаптар мен халықаралық стандарттарға сәйкес болу үшін қажетті шараларды қабылдайтын Қазақстан Республикасының сенімді серіктесі ретінде іскерлік беделін одан әрі нығайтуға себептесіледі.

2023 жылдың шілде айында КПО-да ISO 50001:2018 стандарты талаптарына сәйкестікті тексеру бойынша сертификаттық аудиті сәтті өткізілді. Аудит нәтижесінде КПО-ның энергетикалық менеджмент жүйесінің тиісті халықаралық стандарттарға сәйкестігі расталды.

ISO 50001:2018 талаптарына сәйкес КПО-да энергия тиімділігін арттыру мақсаттары мен көрсеткіштерін белгілеу және қарау үшін нұсқаулық ретінде пайдаланылатын Энергия саясаты әзірленді. КПО-ның энергетикалық саясаты кен орнын дамытудың ұзақ мерзімді жоспарының ажырамас бөлігі болып

табылады және Компанияның стратегиялық мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізуге ықпал етеді. GRI 2-23

КПО компаниясы жеке экологиялық тазалық, жасыл ойлау және саналы тұтыну трендтерін қолдайды. Экологиялық және энергетикалық менеджмент жүйелерінің талаптарын барынша тиімді қолдануды қамтамасыз ету мақсатында Компания «Жасыл кеңсе» тұжырымдамасын енгізді және қолданады.

КПО-ның «Жасыл ережелері» экологиялық хабардарлықты арттыруға, жұмыскерлерді өзгерістерге итермелеуге және Компания қызметінің қоршаған ортаға жеке әсері мен ықпалын азайту жөніндегі іс-қимылдарға ынталандыруға арналған. Бұл ережелер барлық КПО, мердігер ұйымдардың персоналы және келушілерге қоршаған ортаны жақсартуға қалай үлес қосу керектігі туралы түсінікті және оңай нұсқауларды қамтиды.

ЭНЕРГИЯНЫ ТҰТЫНУ GRI 302-1

Энергия тиімділігін арттыруға бағытталған іс-шаралар шеңберінде КПО жыл сайын энергетикалық талдау және энергия тиімділігіне мониторинг жүргізеді. Талдау нәтижелері бойынша 2022 жылмен салыстырғанда, 2023 жылы КПО энергиялық сыйымдылығының 2,7%-ға артуы байқалды, бұл ҚМГКК объектілеріндегі күрделі жөндеу жұмыстарымен және 2022 жылдағы 4-ші газды

кері айдау компрессорының іске қосылуымен байланысты болды.

2023 жылы энергия ресурстарын жалпы тұтыну мөлшері 2022 жылғы 1 109 277 шартты отын тоннасымен салыстырғанда 1 189 548 шартты отын тоннаны құрады. 37-кестеде энергия түрлері бойынша энергияны тұтыну көлемдері берілген.

37-кесте. 2021–2023 жылдары КПО-ның энергия ресурстарын тұтыну мөлшері GRI 302-1

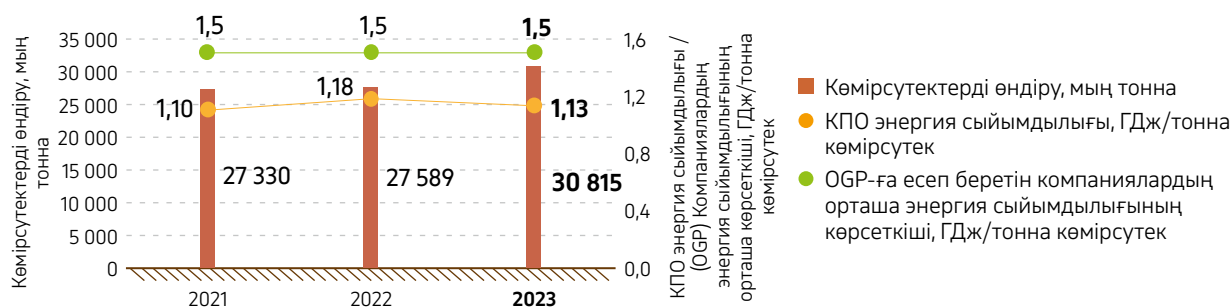
Энергия түрі	Өлшем бірлігі	Энергияны тұтыну, физикалық өлшем бірліктері			Энергияны тұтыну, шартты отын тоннасы			Энергия тұтыну, ГДж		
		2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Отын газы	мың м³	962 528	897 582	832 863	1 185 834	1 105 821	1 026 088	34 756 795	32 411 614	30 074 639
Электр энергиясы (сатып алынған)	МВт*сағ	5 867	7 229	6 710	722	889	825	21 162	26 057	24 181
Дизель жанармайы	м³	700	760	705	883	958	888	25 881	28 079	26 027
Бензин	м³	233	233	228	257	258	251	7 533	7 562	7 357
Жылу (жалға алынған кеңселерде)	Гкал	12 948	9 448	10 388	1 852	1 351	1 486	54 282	39 598	43 555
БАРЛЫҒЫ					1 189 548	1 109 277	1 029 538	34 865 652	32 512 909	30 175 759

КПО-ның 2023 жылғы энергияны жұмсау көрсеткіші бір тонна көмірсутекке шаққанда 1,13 ГДж құрады, бұл Халықаралық мұнай және газ өндірушілер қауымдастығына¹² (1,4) есептерін берген компаниялардың энергияны жұмсау орта көрсеткіштерінен төмен. Осы салыстырмалы талдаудың нәтижелері энергияны айтарлықтай пайдаланатын салаларды және Компанияның

энергетикалық сипаттамаларын жақсартуға бағытталған мүмкіндіктерді анықтау үшін, сондай-ақ энергетикалық саясатты айқындау және Компанияның энергияны үнемдеу және энергиялық тиімділікті арттыру жөніндегі мақсаттарын, міндеттері мен іс-шараларын белгілеу үшін негіз болып табылады. **GRI 3-3**

24-сызба Энергияны жұмсау динамикасы, 2021–2023 жылдар **GRI 302-3**

ЭНЕРГИЯНЫ САҚТАУ ШАРАЛАРЫ

2023 жылы Компания 2022–2026 жылдарға арналған Энергияны үнемдеу және энергиялық тиімділікті арттыру жоспарына сәйкес жоспарланған іс-шараларды жүзеге асыруды жалғастырды. Бес жыл сайын өткізілетін энергетикалық аудит 2025 жылға жоспарланған. Энергияны үнемдеу және энергиялық тиімділікті арттыру жоспарына сәйкес 2023 жылы келесі шаралар жүзеге асырылды:

- Өндірістік және қосалқы объектілерде шамдарды жарықдиодты шамдарға алмастыру жұмыстары жалғасты. 2023 жылы Компания объектілеріндегі шамдардың 990 данасы ауыстырылды. Шамдарды ауыстыру шараларының нәтижесінде жылына үнемделген электр энергиясының есептелген көрсеткіші шамамен 266 045 кВт*сағ құрады. 2019–2023 жылдар аралығында 12 564 шам ауыстырылып, 1 651 845 кВт*сағ көлемінде энергия үнемделді. Отын газы бойынша есеп

беру процесін жақсартуға бағытталған жұмыстар жалғастырылды.

- КПО кеңселерінде «Жасыл кеңсе» жобасын енгізу жоспарын іске асыру бойынша жұмыстар жалғастырылды.
- КПО Әкімшілік ғимаратын электрмен жабдықтау үшін жаңартылатын энергия көздерін пайдалану мүмкіндігіне бағалау жүргізілді.

Сондай-ақ, Жасыл стратегия шеңберінде 2023 жылы бірқатар зерттеулер жүргізілді, Энергетикалық тұжырымдаманың мақсаттарына қол жеткізудің көптеген сценарийлері бағаланды, оның ішінде ең жақсы қолжетімді технологияларды қолдануды және энергия үнемдейтін жабдықтарды орнатуды қоса алғанда, энергиялық тиімділік жөніндегі іс-шараларды енгізу мүмкіндіктері қарастырылды.

¹² Деректер көзі – «Халықаралық мұнай мен газ өндірушілер қауымдастығы» (IOGP) ұйымының жыл сайынғы есептері – «Экологиялық көрсеткіштер бойынша 2022 жылғы деректер». Салыстыру үшін, 2023 жылы 2022 жылдың деректері қолданылады, өйткені 2023 жылғы IOGP есебі осы басылымды дайындау кезінде шығарылған жоқ. Аталған қауымдастыққа есеп берген компаниялардың 2021 жылғы орташа энергияны жұмсау көрсеткіштері IOGP есебіне сәйкес өзгертілді.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ХАБАРДАРЛЫҚ ПЕН МӘДЕНИЕТТІ АРТТЫРУ

КПО-да Компания жұмыскерлері мен мердігерлері арасында «экологиялық (жасыл) ойлау» қағидаттары белсенді түрде насихатталады. Экологиялық хабардарлық пен мәдениет жөніндегі іс-шаралар компания ресурстарына ұқыпты қарауға ынталандырып, жұмыскерлердің «жасыл» технологиялар мен тәжірибелерді енгізуге деген адалдығын арттырады.

2023 жылы КПО Экологиялық хабардарлық пен мәдениетті арттыру бағдарламасы аясында КПО компаниясы мен мердігер жұмыскерлері арасында бірқатар іс-шаралар өткізді.

2023 жылғы 2 маусымда «ESG қағидаттары мен тұрақты дамудың интеграциясындағы жаңа трендтер» өзекті тақырыбына арналған [VI Uralsk Green Forum](#) Орал Жасыл форумы өткізілді. Форумға 170-тен астам адам қатысты. Қатысушылардың ішінде Қазақстан Республикасы Парламент Мәжілісінің өкілдері, сондай-ақ табиғат пайдаланушы компаниялардың, экологиялық қауымдастықтардың өкілдері, экология және жасыл бетбұрыс саласындағы сарапшылар мен мамандар, республикалық және өңірлік БАҚ, студент жастарының өкілдері. [GRI 2-17](#)

VI Орал Жасыл форумы аясында «Бизнесті тұрақты дамыту мен ESG негіздері» семинары өтті, онда климат өзгерудің саяси экономикасы, тұрақты дамудың қатерлерін басқару, корпоративтік басқару және тұрақты «Жасыл» қаржылар сияқты тақырыптар қарастырылды. Бейнематериалды келесі [сілтеме](#) арқылы табуға болады.

2023 жылғы 22 желтоқсанда КПО-ның мердігер ұйымдары үшін «ҚР Экологиялық Кодексі» тақырыбына семинар өткізілді. Мердігер ұйымдар мен оператор қарым-қатынастары. Мердігер ұйымдардың ҚР Экологиялық Кодексінің талаптарына сәйкестігі. Семинарға 100-ден астам тыңдарман қатысты.

2023 жылы КПО-ның Экологиялық тұжырымдамасы әзірленді, ол Компанияның 2037 жылға дейінгі экологиялық мақсаттарға қол жеткізудегі стратегиялық көзқарасы болып табылады және Компанияның қоршаған ортаға әсерін азайту жөніндегі қызметін айқындайды.

Белгіленген мерзімдерде қойылған экологиялық мақсаттарға қол жеткізу үшін КПО Экологиялық Жұмыс Бағдарламасы әзірленді, ол қоршаған ортаға әсерді барынша азайтуды және Компанияның тұрақты дамуын қалыптастыруды одан әрі қамтамасыз етудің іс-шаралары мен нақты міндеттерін айқындайды.

2023 жылы КПО «Eni Award 2023» – ке қатысып, «Қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау күніне» орай Eni құрушы компаниясының ҚТ және ҚОҚ саласындағы арнайы сыйлығын алды.

2023 жылғы Экологиялық сыйлық кен орнында суды пайдалануды азайту және оңтайландыру жобасын тиімді жүзеге асырғаны үшін берілді.

2023 жылдың шілдесінде КПО-да қолданылатын **EnvAR** атты Экологиялық аспектілер тізілімдерін басқарудың электрондық жүйесі бойынша оқыту бейнеролигі шығарылды. Бұл жүйе КПО-ның әрбір қызметкеріне барлық экологиялық аспектілер және қоршаған ортаға әсерді барынша азайтудың қолданыстағы бақылау шаралары бойынша анықтамалық нұсқаулық ретінде қолжетімді.

2023 жылы КПО-ның 250-ден астам қызметкері Орал және Ақсай қалаларын абаттандыру және тазалау бойынша науқандарға қатысты. Осындай науқандар адамдардың қалдықтар мәселесіне қатысты көзқарасын өзгертуге және қалдықтардың түзілуін барынша азайтуға ықпал етеді.

«Жасыл кеңсе» жобасы

2020 жылдан бастап компанияда «Жасыл кеңсе» жобасы енгізілді, оның мақсаты қоршаған ортаға саналы қамқорлықты қалыптастыру және компания кеңселерінің экологиялық ізін барынша азайту болып табылады.

2023 жылы «Жасыл кеңсе» жобасының іс-шараларын енгізу жоспары шығарылды. Жоспарда су мен энергияны үнемдеу, қалдықтарды бөлектеп жинауды (PCO) енгізу және бірреттік пластикалық ыдыстардан бас тарту бойынша қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді іс-шаралар қамтылған, сондай-ақ «2030 жылға қарай пластикалық қалдықтардан толықтай бас тарту» мақсаты қойылған. Осы іс-шаралардың нәтижесінде Компанияның Орал және Ақсай қалаларындағы жалға берілетін кеңселерінде бір реттік ыдыстарды тұтыну көрсеткіші, 2019 жылмен салыстырғанда 75%-ға төмендеді.

Жасыл кеңсе жөніндегі нұсқаулық кеңселерде пайдаланылатын табиғи ресурстарды үнемдеуге, қызметкерлер үшін қолайлы микроклимат құруға және экологиялық инфрақұрылымды енгізуге бағытталған ұсыныстарды қамтиды.

2023 жылы «Жасыл кеңсе» жобасын және Көшбасшылық және қауіпсіздік мәдениет бағдарламасын ілгерілету шеңберінде, Компанияның кеңселерінде бірреттік пластикалық ыдыстарды пайдалануды азайту үшін Қауіпсіздік техникасы, қоршаған ортаны қорғау және өндіріс тұтастық жөніндегі директорат КПО-ның барлық қызметкерлеріне экологиялық таза ыдыс-аяқ жиынтықтарын сыйға тартты.

Осы есептің электрондық нұсқасында оқырмандар «Қағаз стақандарына жоқ деп айт!» бейнесін және «Жасыл кеңсе жобасы» атты презентациясын қарай алады.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Қауіпсіз су ресурстары мен санитарияға қол жеткізу адамның негізгі құқықтарының бірі болып табылады.

Суды шамадан тыс және ұтымсыз тұтыну су ресурстарының сарқылуына және өндіріс пен шаруашылық қажеттіліктері үшін су тапшылығына, су экожүйелерінің нашарлауына және су объектілерінің табиғи көбею мен тазарту қабілетінің төмендеуіне қатысты әсерлерге әкеліп соқтыруы мүмкін.

Компания міндеті – су қорларын сақтау мақсатында оларды тиімді пайдалану. КПО кәсіпорындағы ауыз суды пайдалануды су қорларын сақтау бойынша шаралар кешені арқылы реттейді және мүмкіндігінше тазартылған суды қайта пайдаланады.

СУ ҚОРЛАРЫН ТҰТЫНУ ЖӘНЕ СУ ТАРТУ GRI 303-1

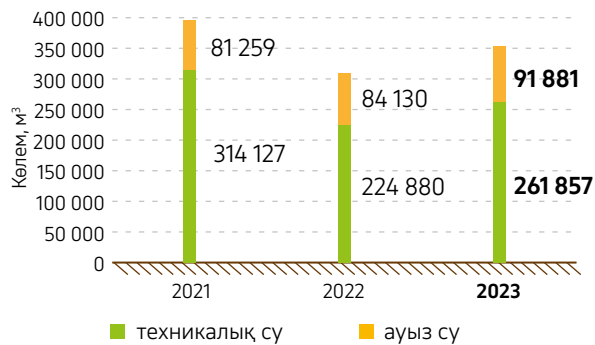
Су ресурстарын қорғау және ұтымды пайдалану – бүкіл адамзаттың, сондай-ақ компаниямызның алдында тұрған маңызды және басым міндет. Су – тіршілік көзі және құнды өнеркәсіптік шикізат.

Компанияның су ресурстарын пайдалануға өндірістік әсер ету қауіп-қатерін азайту бойынша жұмысымыздың нәтижелері төменде келтірілген.

СУ ҚОРЛАРЫН ТҰТЫНУ GRI 303-3, 303-5

2023 жылы Компанияның жалпы су тұтынуы 353 738 м³ құрады, оның 261 857 м³ – техникалық су, ал 91 881 м³ – ауыз су.

25-сызба. КПО-ның су қорларын тұтыну мөлшері, 2021–2023 жж. GRI 303-3, ТДМ 6.4.1 (C060401)

2023 жылы КПО техникалық суды 2022 жылмен салыстырғанда 15%-ға аз тұтынды. Тұрмыстық қажеттіліктерге арналған суды тұтыну көлемі 2022 жылмен салыстырғанда сәл көп болды, бұл ұңғымалық операциялардың ұлғаюына және жаңа объектілерді салуға байланысты.

2023 жылы өндірістік процестерге және техникалық қажеттіліктерге (су алынғаннан кейін экожүйеге кері қайтарылмаған) қолданған судың тұтыну көлемі 182 419 м³ құрады. GRI 303-5

Қоншыбай жырасы жерасты суларынан қоректенбейді, ол көктемгі қар еру мен жауын-шашындардан толып отырады. 2021 жылы аймақта байқалған ұзақ құрғақшылық кезеңі мен аз қарлы су тасқыны Қоншыбай жырасындағы №1 су қоймасындағы су деңгейінің төмендеуіне әкелді. Осыған орай соңғы екі жыл ішінде Компания техникалық суды тұтынуды оңтайландыруға және тазартылған ағынды суларды, нөсерлі және еріген суларды қайта пайдалануды арттыруға мүмкіндік беретін бірқатар іс-шаралар өткізді. Сонымен қатар, ұңғымаларда тәжірибелік-сүзу зерттеулерін жүргізгеннен кейін өндірілген сулар техникалық мақсаттарда қайта пайдалану үшін өндірістік объектілерге жіберілді.

2022 жылғы қаңтардан 2023 жылдың наурызына дейін су қоймасына зиян келтірмеу мақсатында, Қоншыбай жырасындағы су техникалық мақсаттар үшін пайдаланған жоқ.

2023 жылы көктемгі қар ерген кезде Қоншыбай жырасындағы судың деңгейі жобалық деңгейіне дейін жетті, бұл КПО объектілерінің өндірістік қажеттіліктері үшін технологиялық суға деген сұранысты қанағаттандыруға мүмкіндік берді.

GRI 303-1, ТДМ 6.4

КПО-ның сумен қамтамасыз ету көздері

2023 жылға дейін КПО-ның өндірістік қажеттіліктерін сумен қамтамасыз етудің негізгі көзі Қоншыбай жырасындағы №1 су қоймасы болды. КПО шаруашылық-тұрмыстық қажеттіліктеріне Жарсуат су тоғанындағы суды пайдаланды. Үлкен Шаған кентіндегі мұнай айдау станциясының (бұдан әрі-МАС) шаруашылық-тұрмыстық және өндірістік қажеттіліктерін сумен қамтамасыз ету көздері Серебряков су тоғаны болып табылады, ал Атырау қаласындағы МАС терминалы Қиғаш су тоғанымен қамтамасыз етіледі.

Су ресурстары институтының Aqueduct Water Risk Atlas көзіне сәйкес ҚМГКК кен орны су тапшылығы жоқ аймақта орналасқан <https://www.wri.org>.

Сондай-ақ, сумен жабдықтау көздері 08.02.2022 күнгі ҚМГКК аумағындағы Жайық-Каспий бассейндік инспекциясымен берілген № KZ92VTE00093596 КАС сериялы Жайық (жер асты сулары) үшін арнайы су пайдалануға рұқсатқа сәйкес Ақшағыл сулы горизонтының № W4, W9 ұңғымаларының жерасты сулары мен «Industrial Construction Services KAZ» ЖШС шартына сәйкес Қоншыбай жырасындағы №2 су қоймасынан алынатын техникалық сапалы су болып табылады. Басқа су тоғандарына суды пайдалану су жеткізушілермен жасасқан шарт негізінде жүргізіледі. **GRI 303-5**

2021 жылғы 10 қазандағы (әрекет ету мерзімі 24.05.2025 жылға дейін) Жайық-Каспий бассейндік инспекциясымен берілген № KZ43VTE00079540 КАС сериялы Жайық (жер асты сулары) үшін арнайы су пайдалануға рұқсатқа сәйкес Техникалық сападағы су Қоншыбай жырасындағы №1 су қоймасынан алынады.

Тазартылған шаруашылық-тұрмыстық және жаңбыр, еріген сарқынды сулар олардың сапасы сәйкес келген жағдайда, техникалық мақсаттарда екінші рет пайдаланылады.

2023 жылы Компания объектілерінің шаруашылық-тұрмыстық қажеттіліктеріне ауыз суы пайдаланылды. Ерекшелік ретінде, сумен жабдықтаудың баламалы көздерінің болмауына байланысты, Үлкен Шаған МАС-да ауыз су өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін өртке қарсы резервуарларды толтыру үшін техникалық мақсатта пайдаланылады.

Ерекшелік ретінде, сумен қамтамасыз етудің басқа балама көздері болмағандықтан, Үлкен Шаған МАС-нда өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында ауыз су өрт резервуарларын толтыру үшін ғана қолданады.

38-кестеде КПО-ның су көздері бойынша суды тұтыну мөлшері көрсетілген.

38-кесте. 2021–2023 жж. КПО-ның су көздері бойынша суды тұтыну мөлшері, м³

GRI 303-3, 303-5, ТДМ 6.4.1 (C060401)

№	Су көздері	Объект	Су сапасы	2023	2022	2021
1	Жарсуат су тоғаны (тұрмыстық қажеттіліктер)	ҚМГКК	жер асты, ауыз су	90 257	82 404	79 852
2	Қоншыбай жырасындағы №1 су қоймасы	ҚМГКК	жер үсті, техникалық су	206 140	14 130	310 352
3	Ақшағыл сулы қабатының жерасты суы, №W4, W-9 ұңғымалары	ҚМГКК	жерасты, техникалық су	–	4 967	–
4	№2 су қоймасынан алынған техникалық сапалы су		жер үсті, техникалық су	50 920	172 450	–
5	Сынақтан кейін ұңғымалардан нәсерлі ағындар мен жер асты суларын ҚМГКК-ның техникалық қажеттіліктеріне қайталама пайдалану	ҚМГКК	Екінші рет пайдалану	10 445	30 816	–
6	Серебряков су тоғаны	Үлкен Шаған МАС	жер асты, ауыз су	1 624	1 726	1 407
	тұрмыстық қажеттіліктерге			645	670	868
	өндірістік қажеттіліктерге			979	1 056	539
7	Қиғаш су тоғаны	Атырау МАС-ы	жер үсті, техникалық су	4 797	2 517	3 775
	тұрмыстық қажеттіліктерге			776	749	808
	өндірістік қажеттіліктерге			4 021	1 768	2 967

Ескерту: суды тұтыну көлемі есепке алу аспаптары бойынша жүргізіледі, олардың деректері есепке алу журналдарына енгізіледі, содан кейін КПО тұтынатын суды есепке алу дерекқорына енгізіледі.

ТАЗАРТЫЛҒАН АҒЫНДЫ СУЛАРДЫ ТӨГУ GRI 303-2, 303-4, ТДМ 6.3

Тазартылған тұрмыстық-шаруашылық, өндірістік-нөсерлік және нөсерлік ағынды сулар үшін үшін КПО арнайы салынған жасанды құрылыстарды пайдаланады. Бұл құрылыстар топырақ және жер асты суларына ластаушы заттардың жайылуын болдырмайды, сонымен қатар техникалық

қажеттіліктерге қайта пайдалану үшін тазартылған ағындыларды жинауға, осы арқылы жаңа судың шығынын төмендетуге мүмкіндік береді. Ағынды суларды жинауға арналған құрылымдардың түрлері 39-кестеде келтірілген.

39-кесте. КПО-ның түрі бойынша сарқынды суларды жинау құрылыстары

Сарқынды сулар түрлері	Тазартылған тұрмыстық-шаруашылық сарқынды сулар	Өндірістік-нөсерлік сарқынды сулар	Еріген және жаңбырдың сарқынды сулары
Құрылыстар мен орналасқан жері	<ul style="list-style-type: none"> ӘҚК-дегі №1, 2-су жинақтауыш тоғандар, Үлкен Шаған МАС мен Атырау МАС-дағы буландырғыш тоғандар 	<ul style="list-style-type: none"> ҚӨК тұнба тоғаны; ГҚДҚ-2 тұнба тоғаны; ГҚДҚ-3 жиналмалы бассейн-дері (2 нысан). 	<ul style="list-style-type: none"> ҚӨК суландыру лагунасы (2 нысан); ӘҚК суландыру лагунасы; ГҚДҚ-2 суландыру лагунасы; Эко орталықтың су жинақтауыш тоғандары.

Көмірсутекті шикізатпен бірге өндірілетін ілеспе-кабат сулар мен өндірістік ағынды сулар тазартылып, өнеркәсіптік ағындарды жер астында көмудің №1 және №2 полигондарының тереңде орналасқан жерасты деңгейжиектеріне айдалады. Өнеркәсіптік сарқындарды көму оларды тазарту кезінде тұзды қалдықтардың жер бетінде пайда болуын болдырмайтын сарқындарды өңдеудің әлемдік тәжірибесі. Деңгейжиектердің берік оқшаулануы және сарқындарды кері айдауға өте қолайлы болып табылатын жер қыртысының қасиеттері сарқындардың жоғарғы деңгейжиектерге кетуін болдырмайды.

2019 жылы Компания ГҚДҚ-3-гі бумен тазарту колоннаның нұсқасына балама жер асты қабаттарына айдалатын Сарқынды суларды тазарту нұсқаларының бірыңғай тұжырымдамасын жасады. Оңтайлы шешімді таңдау үшін ең қолайлы деп санаудың екі балама нұсқасы ұсынылды:

1. Сарқынды суларды ГҚДҚ-3-тен ГҚДҚ-2-ге дейін, ГҚДҚ-2-гі өндірістік суды тазарту жүйесін қолдана отырып бұру (қолданыстағы H_2S бумен тазарту колоннасы);
2. ГҚДҚ-3-тен ҚӨК-не дейін салынған қолданыстағы 14 дюймдік конденсат құбыржолына дейін сарқынды суларды бұру.

Ресурстарды оңтайландыруға және ҚР талаптарына сәйкестікті қамтамасыз етуге байланысты, Компания ГҚДҚ-3 объектісінде бумен тазарту колоннасын орнату жобасын әзірлеуді тоқтатты және 2020 жылдан бастап бірыңғай тұжырымдама бойынша есепте айқындалған ГҚДҚ-3 сарқынды суларын тазартудың екінші балама нұсқасы бойынша жұмыс жобасын әзірлеуді жалғастырды.

2020 жылы ГҚДҚ-3 техникалық суын ҚӨК конденсат құбырына қайта бағыттау арқылы айдалатын сарқынды сулардағы күкіртсутек концентрациясын азайтуға бағытталған ГҚДҚ-3 техникалық су таратқыштың қосқышын орнату бойынша жоба әзірленді. Бұл жоба ГҚДҚ-3-те өндірілген суды қайта бағаттауға арналған көпірді орнатуды қамтиды. Қазіргі уақытта ГҚДҚ-3-те өндірілген су ҚӨК-не, №1 Полигонның РП-1 және РП-3 ұңғымаларына ГҚДҚ-2 мен ГҚДҚ-3-ке тұрақсыз конденсатты тасымалдайтын қолданыстағы конденсат құбырлары арқылы жеткізіледі. Су бөлініп, одан әрі ҚӨК-не қолданыстағы өнеркәсіптік ағынды суларды тазарту жүйесіне жіберіледі.

Ағынды сулардың төгінді көлемі мен шығарылатын ластаушы заттардың мөлшері Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес компанияның жобалық құжаттамасында есептеліп, негізделеді және арнайы рұқсаттармен реттеледі. КПО-ның шаруашылық және өндірістік қызметі нәтижесінде пайда болатын сарқынды сулар табиғи су қоймаларына төгілмейді.

Көмірсутек шикізатын өндіру кезінде бөлінген өндірілген су жер асты сулы қабаттарына (полигондарға) айдалады. 2023 жылы бұл көлем 669 443,4 м³ құрады. Өндірілген судың бұл көлеміне өндірілген су, сондай-ақ газды тазалау/кептіру кезінде түзілетін су және каустикті бейтараптандырудан алынған су кіреді. Шикі мұнайды тұзсыздандыру және кері осмос үдерісі үшін Қоншыбай жырасынан алынған су да полигондарға айдалады; 2023 жылы бұл көлем жалпы айдаудың 17,23% құрады.

40-шы кестеде 2021–2023 жылдарға арналған ағынды су түрлері мен қабылдаушы объектілер бойынша КПО төгінділерінің көлемі көрсетілген.

40-кесте. Ағынды сулардың санаты мен қабылдаушы объект көрсетілген төгінділердің және олардағы ластаушы заттардың (ЛЗ) жалпы көлемі, м³ GRI 303-4

Қабылдаушы объект	Ағынды су санаты	2023		2022		2021	
		Төгінділер көлемі, м ³	ЛЗ саны, тонна	Төгінділер көлемі, м ³	ЛЗ саны, тонна	Төгінділер көлемі, м ³	ЛЗ саны, тонна
Су жинақтауыш тоғандар	Тазартылған тұрмыстық-шаруашылық сарқынды сулар	27 484	15,20	42 412	29,44	72 123	44,51
Өндірістік ағындыларды жер астында көму полигондары	Өндірістік-нөсерлік ағынды сулар, технологиялық және ілеспе-қабат ағынды сулар	808 777	68 826	764 139	60 699	780 755	58 935
Үлкен Шаған және Атырау МАС-дағы жер рельефі	Еріген және нөсерлік ағынды сулар	4 501	2,33	3 168	1,81	2 538	1,595
Төгінділердің жалпы көлемі		840 762	68 843	809 719	60 730	855 416	58 981

Ескерту: суды төгу көлемі есепке алу аспаптары бойынша жүргізіледі, олардың деректері есепке алу журналдарына енгізіледі, содан кейін КПО тұтынатын суды есепке алу дерекқорына енгізіледі. Ластаушы заттардың төгілу мөлшері, төгу алдындағы ластаушы заттардың нақты концентрациясының төгінділердің нақты көлеміне көбейтіндісі ретінде есептеу әдісімен анықталады.

2023 жылы Компанияның ағынды суларды төгу көлемі, 2022 жылмен салыстырғанда 3,3%-ға өсті. Оның ішінде 2023 жылы айдалған өнеркәсіптік ағынды сулардың көлемі, 2022 жылмен салыстырғанда 5,1%-ға өсті. 2023 жылдағы өнеркәсіптік ағынды сулар көлемінің артуы, көмірсутек шикізатын өндіру кезіндегі ілеспе-қабат сулар көлемінің артуымен байланысты. Тазартылған шаруашылық-тұрмыстық ағынды сулардың төгу көлемі, 2022 жылмен салыстырғанда 35,2%-ға төмендеді, себебі А, В технологиялық желілерінің биотоғандарынан тазартылған шаруашылық-тұрмыстық ағынды суларды ӘҚК-гі №1, №2 су қоймаларына жіберу тоқтатылды.

2023 ластаушы заттардың 68 843 тоннасы төгілді (2022 жылғы 60 730 тонналық көрсеткішпен салыстырғанда 11,8%-ға артық). Бұл төгу көлемінің тек 0,1 тоннасы нормадан тыс болатын. Ластаушы заттардың шамалы ғана нормативтерден тыс төгінділері №1 Полигонының жерасты қабаттарына айдалатын ілеспе-қабат ағынды сулардан болды, атап айтқанда мұнай өнімдері бойынша шектен

шығылар орын алды. Компания ағынды сулардағы ластаушы заттардың бар-жоғын бақылайды. 2023 жылға арналған нормативті рұқсат етілген төгінділер жобасына сәйкес, төгінділердегі ластаушы заттардың құрамына келесілер кіреді: қалқымалы заттар, аммоний азоты, нитраттар, нитриттер, ОБТ 20, ОБТ 5, мұнай өнімдері, сульфаттар, хлоридтер, темір, АББЗ, фосфаттар, ОХТ, құрғақ қалдық, рН мәні, сульфидтер, күкіртсутек, метанол, мыс, мырыш, алюминий.

Компания 2023 жылы пайда болған ластаушы заттардың шығарындылары үшін қажетті төлемдерді жүзеге асырды.

Жалпы алғанда, сарқындар тереңдегі нық оқшауланған жер асты деңгейжиектерге кері айдалатындықтан, бұл әрекет топырақ, өсімдіктер мен жануарлар әлемі сияқты қоршаған орта компоненттеріне әсер етпейді. Бұл деңгейжиектердегі сулар жоғары минералданған және шарушылық-ауыз су, бальнеологиялық және техникалық қажеттіліктер үшін, суару және мал шаруашылығы үшін колданылмайды.

ТАЗАРТЫЛҒАН АҒЫНДЫЛАР МЕН БАСҚА СУЛАРДЫ ҚАЙТАЛАМА ПАЙДАЛАНУ

GRI 303-3 (2016), ТДМ 6.3

Табиғи техникалық су алуды қысқарту мақсатында КПО тазартылған тұрмыстық, өндірістік-нөсерлік ағынды және нөсерлік ағынды суларды ҚМГКК-ның техникалық қажеттіліктеріне, бұрғылау, бұрғылау ерітінділерін дайындау, орман екпелерін суару, жолдар мен салынып жатқан алаңдарда шаңды басу

және өрт резервуарларын толтыру сияқты жұмыс түрлерін жүргізуге пайдаланады.

Компания объектілерінде ағынды суларды қайталама пайдалану 2023–2028 жылдарға белгіленген технологиялық регламентке сәйкес жүзеге асырылады.

2023 жылы Компания техникалық қажеттіліктерге тазартылған ағынды сулардың 56 467 м³ қайта пайдаланып, олардың негізгі көлемін бұрғылау ерітіндісін дайындау үшін жұмсады. 41-кестеде тазартылған сарқынды сулар мен суларды пайдаланумен қатысты жұмыс түрлері келтіріген.

41-кесте. 2021–2023 жылдарда тазартылған ағынды сулар мен жер асты суларын қайта пайдалану, м³

	2023	2022	2021
Жалпы қайта пайдалану, соның ішінде:	56 467	75 452	35 061
ҚМГКК өндірістік объектілерінің техникалық қажеттіліктері	13 383	42 161	3 362
Бұрғылау қажеттіліктері мен бұрғылау ерітіндісін дайындауға	26 095	18 509	5 317
Суару, гидросынау және өрт резервуарларын толтыруға	1 996	10 376	8 465
Шаң басу және суару	14 993	4 406	17 917

Ескерту: қайта пайдаланылған су көлемін есепке алу бақылау талонын толтыра отырып, жанама әдіспен м³ (мотосағат, автоцистерна көлемі, рейстер саны, сорғылардың өнімділігі және т.б.) анықталады және деректер есепке алу журналына енгізіледі.

ӨНДІРІСТІК АҒЫН СУЛАРДЫ БАСҚАРУ GRI 303-2

42-кесте. Ағынды суларды басқару бойынша міндеттер GRI 3-3, ТДМ 6.3, 6.4

2023 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2023 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2024 жылға қойылған міндеттер
II триас қабатындағы перфорация аралықтарын ұлғайту үшін РП-6 айдау ұңғымасына жөндеу жұмыстарын жүргізу.	Орындалды	II + III триас резервуарындағы РП-6 ұңғымасындағы күрделі жөндеу жұмыстары 2023 жылғы 12 қазаннан 5 қарашаға дейін өткізілді.	Триас резервуарындағы перфорация аралықтарын ұлғайту үшін РП-7 айдау ұңғымасына күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу.
<ul style="list-style-type: none"> Техникалық суға деген қажеттілік бойынша жаңартылған жиынтық есепті шығару. Кері осмос қондырғыларына суды толық тазартумен Юра ұңғымаларын пайдалануды іске қосу. Ақсай ТНК жаңғырту жобасын іске асыру мүмкіндіктерін зерделеу. 	Орындалды	<ul style="list-style-type: none"> КПО-ның жалпы су балансы және сұраныс болжамдары жарияланды. Юра қабатының 36J ұңғымасын сынақтан өткізу 2023 жылдың 1 тоқсанында кері осмос қондырғысы арқылы жүргізілді. Юра қабатының жер асты суларының пайдалану қорларын бағалау жобасы және оның Қоршаған ортаға әсерін бағалау аяқталды. Ақсай қаласындағы ТНК-нен тазартылған ағынды суларды бұру жөніндегі жобаның тұжырымдамасы әзірленді. 	<ul style="list-style-type: none"> Сынақ жұмыстарын және 115 м³/сағ дейін қабат суын өңдеу қабілетін сынау. Юра қабатының жер асты суларын геологиялық зерттеуге лицензия алу. Жер асты суларына іздеу және бағалау жұмыстарын өткізу. ҚМГКК аумағындағы жер асты суларына іздеу-бағалау жұмыстарының нәтижелері бойынша тұжырымды геологиялық есепті дайындауды аяқтау. Жер қойнауын зерттеу жөніндегі мемлекеттік комиссияда геологиялық есепті қорғау. Юра қабатының ұңғымаларынан арнайы су пайдалануға рұқсат алу. Ақсай қаласының тазарту құрылыстарынан сумен қамтамасыз ету жобасы бойынша ақырғы инвестициялық шешімді қабылдау.

Қарашығанақ кен орнындағы қабаттық және өнеркәсіптік ағынды суларды кәдеге жарату Компанияның маңызды міндеттерінің бірі болып табылады.

КПО-ның өндірістік ағындарды басқару стратегиясы жер асты суларын пайдалану тұрғысынан өндірістік шектеулерді алып тастауға, сондай-ақ қызметкерлердің қауіпсіздігін, жабдықтың тұтастығын және экологиялық талаптарды сақтауға бағытталған бірқатар өзара байланысты жобаларды жүзеге асыру болып табылады.

2022 жылға арналған есепте көрсетілгендей, 2022 жылы ағымдағы өнеркәсіптік ағынды суларды айдау жобасына жобалық көрсеткіштерді түзету бөлігінде №3 Қосымша әзірленді және ықтимал әсерлер туралы есеп жасалды. Бұл құжаттарды өнеркәсіптік Қауіпсіздік комитетінің департаменті келісіп, Экологиялық реттеу және бақылау комитетінің оң қорытындысын алды.

Қабатқа кері айдау жобасына №3 Қосымшасында 2023 жылдан бастап полигонды пайдалану мерзімінің соңына дейін (2037 ж.) жылына 1100 мың м³/жыл дейін өнеркәсіптік ағынды суларды айдау көлемін арттыру, сондай-ақ айдаудың мақсатты және перспективалық интервалдарын қосымша перфорациялау және жер қойнауқатын сүмен ажырату жұмыстарын жүргізу арқылы айдау ұңғымалары қорының әлеуетін ұлғайту бойынша техникалық іс-шаралар жүргізу көрсетілген.

ҚР Экологиялық кодексінің және «ҚМГКК өндірістік ағынды суларын тереңде жатқан су тұтқыш қабатқа айдау жобасына жобалау көрсеткіштеріне енгізілген түзетулерді қамтитын №3 қосымшасына және ҚОӘБ бөлімі» бойынша жобадан кейінгі талдау жүргізу қағидаларының талаптарына сәйкес 2024 жылғы қаңтарда жобалық шешімдердің іске асырылуына жобадан кейінгі талдау жүргізу және ҚР Экология және табиғи ресурстар министрлігі Экологиялық реттеу және бақылау комитетінің электрондық порталында орналастыра отырып қорытынды әзірлеу жоспарлануда.

Пайдаланылған каустикті бейтараптандыру блогын жаңарту жобасы бойынша жұмыстар 2022 жылдан бастап жалғасты; пайдалануға беруге дайындық 2024 жылға жоспарланған.

2023 жылы жобалық шешімдерді жүзеге асыру шеңберінде және II резервуардағы перфорация аралықтарын ұлғайту мақсатында РП-6 ұңғымасында күрделі жөндеу жұмыстары өткізілді. Өнеркәсіптік ағындыларды айдау жобасының ҚМГКК-ның жобалық көрсеткіштерін түзету бөлігіне сәйкес РП-7 ұңғымасында ұқсас күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу көзделуде.

2-полигонға айдалатын су көлемін ұлғайту жоспарын қолдау мақсатында қазіргі таңда құмды және қорғаныш сүзгілерін жаңғырту жобасы жалғасуда, аталмыш жобаның 2024 жылы іске асырылуы болжанып отыр.

43-кесте. 2023 жылы өткізіліп жатқан өндірістік ағынды суларды басқару жобалары GRI 303-2

Жоба	Бизнес-фактор	Ескерту
Пайдаланылған каустикті бейтараптандыру блогын жаңарту	Өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету	Жобаны іске асыру сілтіні залалсыздандыру процесін жақсартуға мүмкіндік береді. Процесті автоматтандыру қауіпті реагенттердің персоналға әсер ету қаупін төмендетеді. Жетілдірілген каустикті бейтараптандыру қондырғысының (ҚБК) жобасы кері осмос суын ішінара пайдалана алатынын ескеру маңызды, әйтпесе бұл су кәдеге жаратылатын еді.
Құмды және қорғаныш сүзгілерін жетілдіру	Өндіру деңгейін қолдау	Құмды және қорғаныш сүзгілерін жетілдіру ҚӨК-нің суды тазарту бойынша өнімділігін тәулігіне 115 м ³ -ге дейін арттыруға мүмкіндік береді.
Ақсай қаласының кәріз және тазарту қондырғысынан технологиялық суды жеткізу	Өндіру деңгейін қолдау	КПО компаниясы қазіргі уақытта әкімдіктің қарауында жатқан, Ақсай қаласының кәріз және тазарту құрылыстарын жаңғырту жобасының тиімділігін арттырып, бірлескен іс-шаралардың техникалық-экономикалық негіздемесін өткізді. Тұжырылмада әзірленіп, жобаны жүзеге асыру жалғасуда.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Қауіпті өндірістік қалдықтар, сондай-ақ оларды жинау және орналастыру орындары қауіпсіз айналыста болмаған кезде қоршаған ортаға қауіп төндіреді және атмосфералық ауаны, жер асты және жер үсті суларын, топырақ пен өсімдіктерді ластаудың ықтимал көзі бола тұра қоршаған орта мен адам денсаулығының нашарлауына әкеп соғуы мүмкін.

КПО компаниясы қоршаған ортаға теріс әсер етудің алдын алу бойынша кешенді жұмыс жүргізеді, яғни қалдықтарды жинаудың жабдықталған орындарында ғана көмуді және жинақтауды жүргізіп, қалдықтарды нормативтен тыс көмуге және жинақтауға жол бермеуді, сондай-ақ қалдықтарды жинақтау орындарынан уақтылы шығаруды қадағалайды.

ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ ТДМ 3.9, 6.3, 12.4, 12.5

КПО компаниясындағы қалдықтарды басқару әрекеті компанияның өндірістік қызметі нәтижесінде түзілетін қалдықтардың адамдар мен қоршаған ортаға нақты және ықтимал қауіпін азайтуға бағытталған.

Біз объектілеріміздегі қалдықтарды қайта өңдеу және кәдеге жарату, полигондарға шығарылатын қалдықтар көлемін және көмілген қалдықтардың кері әсерін азайту, сондай-ақ жаңа әдістер мен технологияларды зерттеу және қолдану мақсаттарын көздейміз.

Мониторингтің жұмыс бағдарламасына сәйкес, КПО тұрақты негізде кен орны аумағында қалдықтарды көму және жинақтау объектілерінде қоршаған

ортаның жай-күйіне өндірістік экологиялық бақылау (ӨЭБ) жүргізеді.

2023 жылы жүргізілген бақылаудың нәтижесінде қоршаған орта компоненттеріне тікелей теріс әсер байқалмады. ӨЭБ шеңберінде орналастыру көлемдерін, сондай-ақ қалдықтардың жинақталу көлемі мен уақытын есепке алу мақсатында қалдықтардың қозғалысына сандық бақылау жүзеге асырылады. GRI 306-1

Компания қалдықтарының қоршаған ортаға өндірістік әсер ету қаупін барынша азайтуға бағытталған жұмысымыздың нәтижелері төмендегі кестеде және мәтінде берілген.

42-кесте. Қалдықтарды басқару саласындағы міндеттер GRI 3-3, ТДМ 12.4, 12.5

Біздің 2023 жылдағы мақсаттарымыз	Орындалуы	Міндеттерді орындау үшін 2023 жылы жүзеге асырылған шаралар	2024 жылға мақсаттарымыз
ҚМГКК үшін қалдықтарды басқару бағдарламасына, сондай-ақ Үлкен Шаған МАС және Атырау МАС қалдықтарын басқару бағдарламаларына сәйкес 2023 жылға жоспарланған іс-шаралардың орындалуын жүзеге асыру.	Орындалды	Жыл ішінде қалдықтарды басқару бағдарламасы бойынша 2023 жылға жоспарланған барлық іс-шаралар орындалды	ҚМГКК үшін қалдықтарды басқару бағдарламасына, сондай-ақ Үлкен Шаған МАС және Атырау МАС қалдықтарын басқару бағдарламаларына сәйкес 2024 жылға жоспарланған іс-шаралардың орындалуын жүзеге асыру.

КПО шикізатты өндіру, дайындау және тасымалдау процестері, сондай-ақ арнайы жабдықтарды, материалдарды және осыған қажетті басқа да ресурстарды пайдалану қалдықтардың пайда болуымен байланысты.

КПО-да түзілген қалдықтардың көлемін азайту, қалдықтарды жинау, оларды жинау және тасымалдау кезінде экологиялық қауіпсіздік ережелерін сақтау, қалдықтардың қауіпті қасиеттері мен көлемін сұрыптау, қайта пайдалану, қайта өңдеу және азайту, оларды ҚО үшін қауіпсіз көму жөніндегі шаралар адамдарға және қоршаған ортаға теріс әсерді едәуір төмендетуге ықпал етеді. GRI 3-3, 306-1

КПО-ның 2023 жылға арналған Қалдықтарды басқару бағдарламасында жинақталған және түзілетін қалдықтардың көлемі мен қауіпті қасиеттерінің деңгейін біртіндеп төмендету көрсеткіштері мен шаралары көзделген. Компанияда қалдықтарды өңдеудің келесі әдістерін қолданады, атап айтқанда:

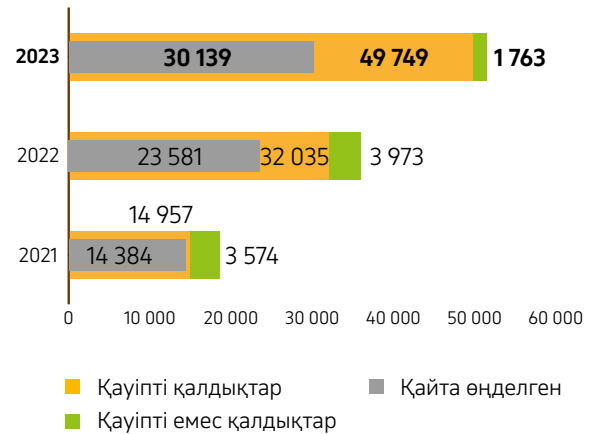
- қалдықтарды өндірістік үдеріске қайта жіберу;
- қалдықтарды Эко орталық қондырғыларында қайта өңдеу;
- қалдықтарды Эко орталық объектілерінде көму;
- қалдықтарды кейіннен қайта өңдеу, қайта пайдалану немесе жою мақсатында мамандандырылған мердігер ұйымдарға тапсыру. OG7

2023 жылы КПО объектілерінде түзілген қалдықтардың жалпы мөлшері 52 387 тоннаны құрады. 2022 жылмен салыстырғанда 2023 жылы КПО қалдықтарының көлемі 15 144 тоннаға өсті, бұл негізінен ұңғымалық операциялардың артуына, сондай-ақ жүзеге асырылып жатқан және жаңа жобалар санының артуына байланысты. 26-сызбада КПО қалдықтарының барлық түрлері көрсетілген.

Біріңғай республикалық қалдықтар бойынша есеп берудің ақпараттық жүйелер формасына сәйкес 2023 жылғы түзілген қалдықтардың жалпы көлеміне түзілген қалдықтар, сондай-ақ қайта өңделген қалдықтар да жатады.

26-сызба. 2020–2023 жылдары КПО нысандарындағы түзілген қалдықтар мөлшерінің динамикасы, тоннамен GRI 306-3

Ескерту: Өндірістік қалдықтармен салыстырғанда елеусіз көлемде (6% – дан аз) болғандықтан, коммуналдық қалдықтар осы есепте ескерілмеген. Коммуналдық қалдықтар төменде қалдықтарды басқару әдістері туралы кестеде берілген.

ҚАЛДЫҚТАРДЫ ҚАЙТА ӨҢДЕУ ЖӘНЕ КӨМУ GRI 306-2, 306-4, 306-5

Компанияның өндірістік және тұтыну қалдықтарын қайта өңдеу қалдықтарды кәдеге жарату кешені мен Экоорталық объектілерінде жүргізіледі. Бұл объект қатты және сұйық қалдықтарды тиімді және экологиялық тұрғыдан қауіпсіз кәдеге жарату мен қаөңдеуді қамтамасыз етіп, Батыс Қазақстан аймағындағы бұрғылау қалдықтарын басқаруда озық тәжірибе үлгісі болып есептеледі.

Бұрғылау қалдықтары тек көлемді азайтуға және олардың қауіптілігін азайтуға ғана емес, сонымен қатар қалдықтардан құнды компоненттерді шығаруға, сондай-ақ оларды қайта пайдалану үшін өңдеуге мүмкіндік беретін технологияларды қолдана отырып қайта өңделеді.

Компания қолданатын қалдықтарды өндіріс процесіне қайтару тәжірибесі – түзілген қалдықтарды қайта пайдаланудың оңтайлы әдісі.

КПО Экоорталығында қалдықтарды өңдейтін бес қондырғы және оларды қауіпсіз көму полигоны бар.

2023 жыл ішінде КПО оның 2023 жылға арналған Қалдықтарды басқару бағдарламасы бойынша барлық жоспарланған іс-шараларды, соның ішінде қалдықтарды бөлек жинауды, сұрыптауды, қайта пайдалануды, өңдеуді, қалдықтардың көлемін және қауіпті қасиеттерін азайтуды аяқтады. 2023 жылы Экоорталықта келесі шаралар жүзеге асырылды:

КПО Экоорталығындағы қалдықтарды сұрыптау қондырғысы

45-кесте. 2023 жылғы Экоорталық қондырғылары мен қалдықтарды қайта өңдеу іс-шаралары.

Экоорталық қондырғылары	2023 жылғы қалдықтарды қайта өңдеу жөніндегі іс-шаралар.
Бұрғылау қалдықтарын термомеханикалық тазалау қондырғысы (БҚТТҚ)	Мұнай негізіндегі қайта өңделген бұрғылау қалдықтарынан базалық май мен суды бөлу технологиясының арқасында 2023 жылы көмілген КПО қалдықтарының көлемі 13%-ға азайды. 2023 жылы 15 759 тонна қалдық өңделіп, 1 975 тонна базалық май мен сү бөлініп алынды және термомеханикалық өңдеуден өткен 13 784 тонна қалдық қатты қалдықтарды көму полигонында жинақталды.
Жалпы мақсаттағы пеш (ЖМП)	Қалдықтарды жалпы мақсаттағы пеште жағу нәтижесінде пештен шығу кезіндегі қалдықтар көлемі 88%-ке қысқарды. 2023 жылы 525 тонна қалдық жағуға жіберіліп, кейін 64 тонна күл Экоорталықтың өнеркәсіптік қатты қалдықтарды көму полигонында орналастырылды.
Сұйық қалдықтарды тазарту қондырғысы (СҚТҚ)	2023 жылы 7 632 тонна сұйық қалдықтар өңделді. Өңделгеннен кейін қайта пайдалану үшін, яғни тұздықтар мен бұрғылау ерітінділерін дайындау үшін 6 086 тонна тұздықтар мен ерітінділер тазартылды.
Қалдықтарды сұрыптау қондырғысы (ҚСК)	2023 жылы 757 тонна қатты тұрмыстық қалдықтың 525 тоннасы жалпы мақсаттағы пеште жағуға жіберілсе, қалдықтардың 117 тоннасы, оның ішінде макулатура, метал сынықтары, айнек пен пластик мамандандырылған ұйымдарға қайта өңдеу және қайта пайдалану мақсатында жіберілу үшін сұрыпталды. Қатты тұрмыстық қалдықтың 115 тоннасы қатты тұрмыстық қалдықтарды көму полигондарында көму үшін мамандандырылған ұйымдарға берілді. Тамақ қалдықтың 242 тоннасы қордалау әдісімен қайта өңдеу үшін мамандандырылған ұйымға берілді.
Қатты өнеркәсіптік қалдықтарды көму полигоны	2023 жылдың аяғында қатты өнеркәсіптік қалдықтарды көму полигонында 16 ұяшық жабылды.

2023 жылы Компания Ескі қатты қалдықтарды сақтау алаңында жиналған қалдықтар мен пайдаланылған бұрғылау сұйықтарын сақтау алаңынан қалдықтарды алу, оларды шламды термомеханикалық өңдеу қондырғысында өңдеп, кейін қатты өнеркәсіптік қалдықтарды көму полигонында орналастыру жұмыстарын жалғастырды. Полигонда қалдықтарды көму ҚР Экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес жүргізіледі.

2023 жылы қатты қалдықтар мен пайдаланылған бұрғылау сұйықтықтарын сақтау алаңынан 2 817 тонна қайта өңдеуге жіберілді. 2024 жылы ескі алаңдағы қалдықтарды одан әрі қайта өңдеу жоспарланған. **GRI 306-4**

46-кестеде 2023 жылғы КПО-ның қалдықтарды өңдеу тәсілдері көрсетілген.

46-кесте. 2023 жылғы КПО-ның қалдықтарды өңдеу тәсілдері, тонна **GRI 306-3, 306-5**

№	Қалдықтармен жұмыс істеу әдістері	Қауіпті түзілген қалдықтар	Қауіпсіз түзілген қалдықтар	Коммуналдық қалдықтар	БАРЛЫҒЫ
1	Кәсіпорында 2023 жыл басында болған көлем	350 262	8	4	350 274
2	Есептік жыл ішінде түзілген	49 749	1 763	874	52 387
3	Кәсіпорында қайта пайдаланылған	7 650	0	0	7 650
4	Кәсіпорын қондырғыларында қайта өңделген	30 006	133	658	30 797
5	Энергия алмай жалпы мақсаттағы пеште жағу	0,1	0	524,8	524,9
6	Қатты өнеркәсіптік қалдықтарын көму полигонында көмілген	20 806	0	0	20 806
7	Экоорталықтың № 35 А/Б ұяшықтарында сұйық бұрғылау қалдықтарын уақытша сақтау	4 584	0	0	4 584
8	Мамандандырылған мердігерлік ұйымдарға берілген	1 453	1 615	310	3 378
9	Кәсіпорында 2023 жылдың аяғында болған көлем	364 798	23	23	364 844

Ескерту: қалдықтардың тоннамен саны Экоорталықтың таразында оларды қайта өңдеуге, сұрыптауға, жоюға, көмуге және басқа да операцияларға әкету алдында қалдықтардың әрбір партиясын өлшеу жолымен айқындалады. Қалдықтардың мөлшері жөніндегі деректер жүк ілеспе құжаттарына (бақылау талондары, қабылдау-тапсыру актісі) енгізіледі және кейін Компанияның қалдықтарды есепке алу дерекқорына енгізіледі.

Компания қалдықтарының басым бөлігі ұңғымаларды бұрғылаудан және жөндеуден түзіледі. Бұл ретте, қолданылатын бұрғылау ерітіндісі түріне байланысты су немесе мұнай негізіндегі бұрғылау ерітіндісінің бұрғылау шламы түзіледі. 2023 жылы түзілген қатты және сұйық бұрғылау қалдықтарының көлемі 17 552 тоннаны құрады (қайта өңдеуге дейінгі бастапқы түзілген қалдықтар көлемінің 68%). Бұрғылау қалдықтарының көлемі екінші бұрғылау қондырғысын қолданудың нәтижесінде ұңғымалардың жұмысының артуына байланысты айтарлықтай өсті.

47-кестеде бұрғылау қалдықтарының негізгі түрлері мен оларды өңдеу әдістері бөлініп көрсетілген. Кестеге сүйенсек, Экоорталықтың 35 А/Б чектерінде тек су негізіндегі тұнбалар, су негізіндегі ерітінділер және тұзды ерітінділер сақталады, ал су негізіндегі тұнбалар полигонға көмілуге жатады. Мұнай негізіндегі бұрғылау қалдықтары алдын ала өңделіп, құрамынан мұнай негізі алынып тасталғаннан кейін көмуге жіберіледі. **GRI 306-5**

47-кесте. 2021–2023 жылдары қолдану әдісіне қарай ұңғымалық операциялардан шыққан қалдықтар **OG7**

№	Қалдық түрі	Түзілген қалдықтар, тонна			Өңдеу тәсілі
		2023	2022	2021	
1	Пайдаланылған су негізіндегі бұрғылау ерітінділері	579	1 154	382	Сұйық қалдықтарды тазарту қондырғысында (СҚТҚ) қайта өңдеу
		3 873	3 467	383	Экоорталықтың №35 А/Б ұяшықтарында сұйық бұрғылау қалдықтарын уақытша сақтау
2	Су негізді бұрғылау ерітіндісінің бұрғылау қоқыры	1 369	2 716	987	Көму
		98	0	0	Экоорталықтың №35 А/Б ұяшықтарында сұйық бұрғылау қалдықтарын уақытша сақтау
		223	0	0	Сұйық қалдықтарды тазарту қондырғысында (СҚТҚ) қайта өңдеу
3	Пайдаланылған мұнай негізді бұрғылау ерітіндісі	2 596	1 257	432	Қалдықтарды термомеханикалық тазалау қондырғысында (ТТҚ) және сұйық қалдықтарды тазарту қондырғысында (СҚТҚ) қайта өңдеу, айналмалы пеште термиялық өңдеу
4	Мұнай негізіндегі бұрғылау ерітіндісінің бұрғылау қалдықтары	15 779	5 760	2 776	Мұнай негізі мен суды алумен және қатты бөлігін кейінгі көмумен ШТТҚ-да қайта өңдеу, айналмалы пеште термиялық өңдеу
5	Пайдаланылған тұздықтар	2 931	3 022	1 438	ШТТҚ және СҚТҚ қайта өңдеу, айналмалы пеште термиялық өңдеу
		503	155	189	Экоорталықтың №35 А/Б ұяшықтарында сұйық бұрғылау қалдықтарын уақытша сақтау
6	Мұнайлы қалдықтар	19	21	60	Айналмалы пеште термиялық өңдеу, ҚТТҚ-да қайта өңдеу

Келісімшарттар талаптарының шеңберінде Компания қалдықтардың бір бөлігін кәдеге жаратуға мамандандырылған мердігерлік ұйымдарға береді. Олар КПО-дан қабылданған қалдықтарды әрі қарай өңдеу әдістерін өздері анықтап, тоқсан сайын қалдықтарды орналастыру бойынша үшінші тараптарға есеп береді. Қалдық түріне байланысты мамандандырылған ұйымдар қалдықтарды кейін тұтыну тауарларын дайындауға қайта өңдеуге, сондай-ақ сынаптан арылту, регенерация, термиялық өңдеу, өртеу, физикалық және химиялық өңдеу, және құрамдас бөліктерге бөлшектеп, мүдделі кәсіпорындарға қайталама шикізат ретінде пайдалануға жібереді.

Полигонда пластмасса, пластик, полиэтилен қалдықтарын және полиэтилентерефталатты қаптаманы, макулатураны, картонды, қағаз қалдықтарын, әйнек сынықтарын орналастыруға тыйым салатын ҚР Экологиялық кодексінің 351-бабының күшіне енуіне байланысты мердігер ұйымының қатысуымен Компания офис ретінде пайдаланатын ғимараттарда аталмыш қалдықтарды сұрыптауды және бөліп жинауды ұйымдастыру бойынша жұмыстар жүргізіліп келеді. Кейін бұл қалдықтар қайталама шикізат ретінде пайдалану үшін мамандандырылған кәсіпорындарға жіберіледі. **GRI 306-4**

2011 жылдан бастап 2023 жылдың аяғына дейін макулатураны бөліп жинау нәтижесінде шамамен 915 тонна өнім жиналып, тұтыну тауарларын дайындау үшін жергілікті кәсіпорындарға берілді. Компанияның барлық кеңселерінде пайдаланылған батареяларды бөліп жинау ұйымдастырылған. 2023 жылы 133 кг батареялар жиналған. **GRI 306-4**

Тамақ қалдықтарын қайта өңдеу

GRI 306-4-c-ii

Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарын орындау мақсатында 2021–2022 жылдары КПО Қарашығанақ кен орнындағы тамақтандыру объектілерінде пайда болатын тамақ қалдықтарын басқарудың ең тиімді әдісін енгізді. Тағам қалдықтарын биоқордалау бойынша келісімшарт жасалды. 2023 жылы Компания Қарашығанақ кен орнының тамақтандыру объектілерінен 242 тонна тамақ қалдықтарын қайта өңдеу кәсіпорнына берді. Алынған биокомпост ауыл шаруашылығы мен орман шаруашылығында топырақ құнарлығын қалпына келтіру және жақсарту үшін органикалық компост ретінде пайдаланылады.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Халықаралық мұнай-газ компаниясы ретінде КПО өзінің өндірістік қызметін жүргізу барысында биотүрлілікке көп әсер тигізбеуге көп күш жұмсайды.

2012 жылдан бастап КПО биоалуантүрліліктің жай-күйіне мониторинг жүргізіп, өзінің өндірістік қызметінен туындайтын ықтимал қатерлердің деңгейін анықтап келеді. Кәсіпорын қызметінің Батыс Қазақстан облысының қоршаған орта жағдайына елеулі теріс әсер ету белгілері анықталған жағдайда, экожүйені сақтау жөніндегі шараларды уақтылы жоспарлау үшін мониторинг жүргізу қажет.

Биотүрлілікті сақтау жөніндегі іс-шаралар жоспарының бір бөлігі ретінде КПО ҚМГКК аумағындағы биотүрлілік жағдайына әсер ететін төрт негізгі факторды бағалайды:

- Ластаушы заттардың шығарындылары;
- Физикалық әсер (шу, жарық, діріл);
- ҚМГКК аумағында малды жаю;
- Механикалық әсер (құрылыс, карьерлер, жолдар және т.б.)

БИОТҮРЛІЛІКТІ САҚТАУ GRI 413-2 ТДМ 6.6, 11.4, 15.1, 15.5

48-кесте. Биотүрлілікті сақтау саласындағы міндеттеріміз GRI 3-3

2023 жылға қойылған міндеттер	Орындалуы	2023 жылғы міндеттерді орындау үшін жүзеге асырылған шаралар	2024 жылға қойылған міндеттер
Жерсеріктік қашықтықтан зондтау деректері негізінде ҚМГКК мен оған іргелес аумақтардың экожүйелерінің өзгеру динамикасына талдау жүргізу	Орындалды	Келесі көрсеткіштертеріне мониторинг жасау үшін қашықтықтан зондтау деректері талданды: <ul style="list-style-type: none"> • Санитарлық-қорғау аймағы шегіндегі далалық аймақтардың ауданын өзгерту; • Іргелес экожүйелердің уақыт бойынша өзгеруі. 	Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан жануарлар түрлерін (өзен құндызы) тіркеуді қоса алғанда, фаунаға мониторинг жүргізу. Ихтиофаунаға және оның азық қорына (Березовка өзені және Қоншыбай жырасы) мониторинг жүргізу.
ҚМГКК аумағында 2024–2026 жылдарға арналған БСШЖ дайындау	Орындалды	Аталмыш кезеңге жоспар құрылып, ғылыми-зерттеу жұмыстарының кезеңдері мен іс-шаралары белгіленді	Бұрынғы зерттеулермен салыстыра отырып, ҚМГКК аумағындағы жануарлар әлеміне мониторинг жасау, ихтиофауна мен гидробионттардың түрлік аралуандығын зерттеу
ҚАТЖ құбыржолы бойымен фауна мен флораны фондық зерттеуді бастау	Орындалуда	«ҚӨК-Үлкен Шаған-Атырау» экспорттық құбыр желісі бойымен флораны фондық зерттеу жүргізілді.	Атырау облысы (АО) аумағындағы ҚАТЖ құбыры бойымен флораны фондық зерттеуді жалғастыру

Қарашығанақ мұнай-газ конденсатты кен орны (ҚМГКК) 280 км²-ден астам аумақты алып жатыр. КПО басқа табиғи ресурстарды пайдаланушылармен бір аумақты бөліседі, бірақ КПО өз қызметін тек өнеркәсіптік объектілер астында, кеніштің құбырлары мен жолдарының астында орналасқан аумақта ғана жүзеге асырады.

КПО өнеркәсіптік объектілерінен басқа, ҚМГКК аумағында КПО өндіретін шикізаттың бір бөлігін өңдеумен айналысатын (мысалы, «Конденсат» АҚ) немесе кен орындарына және инфрақұрылымдық объектілерге қызмет көрсететін басқа да кәсіпорындар бар. КПО объектілері мен үшінші тараптардан басқа, ҚМГКК аумағында бұрын пайдаланылған ауылшаруашылық жерлері мен жер телімдерінің үлкен аумақтары бар. Бұл аумақ 1956 жылға дейін жайылым және шабындық ретінде пайдаланылды. 1957 жылдан бері бұл аймақта жайылым ретінде пайдаланылған Қоншыбай мен Калминовка жырларының жайылмалары мен беткейлерін қоспағанда, дәнді дақылдар өсіріле бастаған. Қазір ҚМГКК санитариялық-қорғау аумағының үлкен бөлігі мемлекеттік босалқы жерлер болатын. Дегенмен, жердің бір бөлігі шаруа қожалықтарымен пайдаланылады.

Осылайша, жоғарыда аталған факторлар ықтимал теріс әсерлер үшін жауапкершілік шекараларын анықтауда және белгілеуде белгілі бір қиындықтарды тудырады, сонымен қатар КПО-ның қоршаған орта мен оның биотүрлілігін қалпына келтіру бойынша практикалық әрекеттерді қабылдау мүмкіндігіне жиі шектеулер қояды.

Дегенмен, КПО табиғи экокүйелердің биологиялық әртүрлілігі адам жасаған әкімшілік-аумақтық бөліністерге бағынбайтынын мойындайды және белгілі бір аумақтың бүкіл биологиялық байлығын, түрлердің өзара әрекеттесу тізбегіндегі нәзік буындарды, барлық тартылған қауымдастықтарды сақтау үшін ортақ қағидалар мен тәсілдерді ұстану қажет. Осыған байланысты келісімшарттық аумақтарда биологиялық әртүрлілікті сақтау Компанияның ерекше назарында.

Кен орны аумағындағы биотүрлілікке әсерді барынша азайту мақсатына сүйене отырып, КПО 2012 жылдан бастап биотүрлілікті сақтау мониторингін қажет ететін ерекше сезімтал учаскелердің жоқтығына қарамастан, Биотүрлілікті сақтау жөніндегі шаралар жоспарын әзірлеп, жүзеге асыруда. Биотүрлілікті сақтау жөніндегі іс-шаралар жоспары қызмет қатерлерін және қоршаған ортаға ықтимал әсерлерді бағалауға негізделген экокүйелердің бұзылуын болдырмау және биотүрлілікті азайту жөніндегі шаралардың бірі болып табылады.

Биоәртүрлілікті сақтау жөніндегі шаралар жоспары IPECA/OGP «Мұнай және газ өнеркәсібі үшін биотүрлілік бойынша шаралар жоспарын әзірлеу

**КПО ТАБИҒИ ЭКОЖҮЙЕЛЕРДІҢ
БИОЛОГИЯЛЫҚ ӘРТҮРЛІЛІГІ АДАМ
ЖАСАҒАН ӘКІМШІЛІК-АУМАҚТЫҚ
БӨЛІНІСТЕРГЕ БАҒЫНБАЙТЫНЫН
МОЙЫНДАЙДЫ ЖӘНЕ БЕЛГІЛІ БІР
АУМАҚТЫҢ БҮКІЛ БИОЛОГИЯЛЫҚ
БАЙЛЫҒЫН, ТҮРЛЕРДІҢ ӨЗАРА
ӘРЕКЕТТЕСУ ТІЗБЕГІНДЕГІ НӘЗІК
БУЫНДАРДЫ, БАРЛЫҚ ТАРТЫЛҒАН
ҚАУЫМДАСТЫҚТАРДЫ САҚТАУ ҮШІН
ОРТАҚ ҚАҒИДАЛАР МЕН ТӘСІЛДЕРДІ
ҰСТАНУ ҚАЖЕТ.**

жөніндегі нұсқаулық» құжатына сәйкес әзірленген және әр үш жыл сайын жаңартылып отырады. Бұл ретте берілген кезеңділікпен зерттеулер жүргізудің циклділігі қамтамасыз етіледі. Биотүрлілікті сақтау жөніндегі шаралар жоспары шеңберінде, Компания өзендердің жағалық аймақтарындағы сезімтал экокүйелер үшін ұсынылатын іс-шаралар бойынша нұсқаулықтарды әзірледі, сондай-ақ флора мен фауна түрлерінің деректер базасын құрады. Деректер базасы әр жыл зерттеуден кейін жаңартылып отырады.

Биотүрлілікті сақтау жөніндегі шаралар жоспары шеңберінде КПО ҚМГКК аумағының биотүрлілік жағдайына әсер ететін факторларға бағалау жүргізеді.

Сонымен қатар, экокүйелердің жай-күйінің динамикасын бақылау мақсатында ҚМГКК аумағында әрбір 10 жыл сайын спутниктік суреттерге талдау жүргізіледі.

Қарашығанақ – Атырау тасымалдау жүйесі (бұдан әрі ҚАТЖ) экспорттық құбыржолы Қарашығанақ кен орнын игерудің бірден бір құрылымы. Аталмыш құбыржол 2004 жылы іске қосылған, оның ұзындығы 635,5 км. 2022 жылы КПО алғаш рет ҚАТЖ экспорттық құбыржолы бойындағы аумақ үшін 2023–2030 жылдарға арналған БСШЖ әзірлеп шықты.

2023 жылы ҚАТЖ құбыржолы бойымен флораны фондық зерттеуді КПО келесі мақсаттарда өткізді:

- Флораның басым (негізгі) түрлерін анықтау;
- Флораның индикаторлық түрлерін анықтау;
- ҚАТЖ бойымен орналасқан экокүйеге әсер ететін факторларды анықтау;
- Бақылауды жалғастыру үшін тиісті мониторинг алаңдары мен бағыттарын таңдау;
- Флора бойынша дерекқорды жасақтау

Батыс Қазақстан және Атырау облыстарының шекарасындағы ҚАТЖ құбыржолы тым ұзын болғандықтан, КПО аймақтар бойынша фондық зерттеулерді кезең-кезеңмен жүргізуді ұйғарды.

ҚМГКК АУМАҒЫНДАҒЫ БИОТҮРЛІЛІКТІҢ МОНИТОРИНГІ GRI 304-2

2023 жылдың есептік кезеңінде КПО 2021–2023 жылдарға арналған БСШЖ бойынша іс-шаралардың бекітілген көлемін орындады.

2011 жылдан бастап Биоәртүрлілікті сақтау жөніндегі шаралар жоспарының барлық кезеңдері www.kpo.kz сайтында [Тұрақты даму/ Биотүрлілікті сақтау/ Биотүрлілікті сақтау жөніндегі шаралар жоспары](#) бөлімінде көрсетілген.

2023 жылға арналған жұмыс көлемі мыналарды қамтиды:

- Жерсеріктік қашықтықтан зондтау деректері негізінде ҚМГКК мен оған іргелес аумақтардың экожүйелерінің өзгеру динамикасына талдау жүргізу. Бұл жұмыстардың негізгі мақсаты – СҚА шекарасындағы далалық аумақтардың кеңістіктік таралуының өзгеруін және іргелес экожүйелердің уақыт бойынша өзгеруін бақылау. Ықтимал өзгерістердің бар-жоғын бағалау кен орнының және іргелес аумақтардың келесі кезеңдердегі жерсеріктік суреттерін талдау негізінде жүзеге асырылды: ҚМГКК қызметі басталғанға дейін (1989); орта мерзімді операциялар кезеңінде (2007, 2011); қазіргі кезең (2021 ж.).
- 1.3.1.47 ESHIA стандартында және PIIECA мен IOGP қауымдастықтарының «Мұнай және газ өнеркәсібіне арналған биотүрлілікті сақтау жөніндегі шаралар нұсқаулығында» көзделген әдістемеге сәйкес 2024–2026 жылдарға арналған БСШЖ әзірлеу.

Қашықтықтан зондтау деректерін талдау

Ажыратымдылығы жоғары қашықтықтан зондтау деректерін (ҚЗД) өңдеу негізінде ҚМГКК аумағы мен оған іргелес аумақтар үшін 1:100 000 масштабындағы экожүйе картасы жасақталды және онжылдық кезең (2010 жылдан 2021 жылға дейін) бойынша экожүйе өзгерістеріне талдау жасалды. Әртүрлі экожүйелер алып жатқан аумақтары және олардың кеңістікте таралуының өзгерістері есептелді және салыстырылды.

2021 жылғы жерсеріктік суреттің шифрін шешу кезінде 2023 жылдың мамыр айында 45 «бақылау нүктесіне» визуалды тексеруді олар орналасқан жерге бару және аумақты суретке түсіру арқылы жүргізілді. Бұл әрекет ағымдағы жағдайды нақтылауға (растау/ теріске шығару) мүмкіндік берді.

Далалық жерүсті бақылаулар мен қашықтықтан зондтау деректерінің үйлесімі 2021 жыл бойынша ҚМГКК аумағындағы экожүйелердің жағдайына

картометриялық талдау жүргізуге мүмкіндік берді. Нәтижесінде, келесі жайттар анықталды:

- Құрғақ далалық экожүйелердің ауданы 5 751 га (6,93%) құрады.
- Жағалау-су және су экожүйелерінің ауданы 4 923 га (5,94%) құрады.
- Ауыл шаруашылығы жүйелерінің ауданы 68 118 га (82,11%) құрады.
- Урбанизацияланған және техногендік түрлендірілген экожүйелердің ауданы 4 165 гектарды (5,02%) құрады.

Зерттелетін кезеңдегі (1989 жылдан 2021 жылға дейін) экожүйелерді картометриялық талдау жалпы құрылымда агроэкожүйелердің басым екендігін растады, олардың ауданы 64346 гектардан 68118 гектарға дейін өзгерді. Бұл ретте егістік және өңделетін алқаптарының 47558 гектардан 10424 гектарға дейін айтарлықтай қысқаруы және ұзақ уақыт ауыл шаруашылығында пайдаланылған әртүрлі жастағы тыңайған жерлер (жыртылатын) көлемінің ұлғаюы байқалды. Қазіргі уақытта тыңайған жерлер табиғи қалпына келудің әртүрлі кезеңдерінде.

Жерсеріктік ҚЗД талдау негізінде ҚМГКК және оған іргелес аумақтардың экожүйелерінің өзгеру динамикасын далалық зерттеулер мен талдау көрсеткендей, жобалық аумақтың экожүйелері орта және жоғары дәрежеде трансформацияланған. Өзгеру дәрежелері көбінесе антропогендік жүктеменің келесі факторларының нәтижесінде орын алып жатқаны байқалады:

- ауыл шаруашылығы (жер жырту/егістік, мал жаю);
- өнеркәсіп объектілерін салу және пайдалану;
- жолдың ауытқуы;
- өрттер.

Әлсін ғана бұзылған және шартты түрде байырғы күйдегі дала экожүйелері жер жыртуға қиын күрделі рельефпен шектелген жерлерде (жыралар, сайлар) жергілікті сақталған. Бұл аумақтар ерекше құндылыққа ие, өйткені олар жоғарыда аталған әрекеттерден болатын әсерлерді тоқтатқан жағдайда, бұзылған аумақтардың негізгі бөлігінде флора түрлерінің, өсімдіктер қауымдастығының және жалпы экожүйелердің алуан түрлілігін табиғи қалпына келтірудің ошақтары болып табылады.

ҚМГКК аумағының және оған іргелес жерлердің топырақ және өсімдік жамылғысының ағымдағы күйін қанағаттанарлық деп бағалауға болады. Соңғы

жылдары келесі іс-шараларды жүзеге асырумен байланысты экожүйелердің динамикасында оң өзгерістер орын алды:

- төсемі қатқыл негізгі көлік жолдары салу;
- далалық жолдар желісінің қысқаруы;
- ҚМГКК аумағына бөгде адамдардың және көлік құралдарының кіруін шектеу;
- егістік және өңделетін жерлерді қысқарту;
- СҚА абаттандыру және жолдардың бойына орман белдеулерін отырғызу;
- ҚМГКК жақын орналасқан екі елді мекендерді көшіру (Тұңғыш ауылы – 2003 ж; Березовка ауылы – 2018 ж.).

ҚМГКК аумағында биотүрлілікті сақтау бойынша 2024–2026 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары.

2023 жылы ҚМГКК және оған іргелес аумақтардың экожүйелерінің өзгеру динамикасын талдаумен қатар ҚМГКК аумағында биотүрлілікті сақтау бойынша 2024–2026 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары да дайындалды.

2024–2026 жылдарға арналған БСШЖ аймақтағы биотүрлілікті сақтау бойынша КПО қызметінің негізгі бағыттарын анықтайды.

49-кесте. Биотүрлілікті сақтау бойынша 2024–2025 жылдарға арналған шаралар жоспарының кезеңдері.

Кезең	Жұмыс көлемі	Мақсаты
2024	ҚМГКК аумағындағы жануарлар әлеміне мониторинг жасау, ихтиофауна мен гидробионттардың түрлік әралуандығын зерттеу	<ul style="list-style-type: none"> • 2021 жылғы зерттеулермен салыстыра отырып, ҚМГКК жануарлар әлемінің түр динамикасын және сандық құрамын анықтау. • 2018 жылғы зерттеулермен салыстыра отырып, ҚМГКК ихтиофауна мен гидробионттардың түр динамикасын және сандық құрамын анықтау.
2025	Топырақ және өсімдік жамылғысына мониторинг жасау	<ul style="list-style-type: none"> • Өсімдікжабын күйін зерттеу. • Топырақ пен өсімдіктердегі ластаушы заттардың (ЛЗ) құрамына талдау жасау.
2026	ҚМГКК аумағында жәндіктердің түрлік алуандығы бойынша зерттеулер жүргізу.	<ul style="list-style-type: none"> • 2020 жылғы зерттеулермен салыстыра отырып, ҚМГКК жәндіктерінің түр динамикасын және сандық құрамын анықтау.
2024–2026	Географиялық ақпараттық жүйені құру және қолдау	<ul style="list-style-type: none"> • Биотүрлілік бойынша географиялық ақпараттық жүйені құру

Өндіріс директорының ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бөлімінің жұмыскерлері және "Қоншыбай жырасын зерттеу" ФЗЖ бойынша жұмыстарды жүргізу кезінде қосалқы мердігерлік ұйымның өкілдері

ҚАТЖ аумағындағы биотүрліліктің мониторингі GRI 304-2

2023 жылы КПО 2023–2030 жылдарға арналған ҚАТЖ экспорттық құбыр бағыты бойымен БСШЖ бойынша жоспарланған іс-шаралардың бекітілген көлемін орындады.

ҚАТЖ экспорттық құбыр бағыты бойымен 2023 жылғы жұмыс көлемі келесілерді қамтыды:

ҚАТЖ биотүрлілігін сақтау жоспарының бірінші кезеңі фауна мен флора түрлерін және олардың мекендейтін жерлерін КПО қызметімен және осы аумақтағы басқа да мүдделі тұлғалардың жерді пайдалануымен үйлесімділікте сақтауға бағытталған іс-шараларды одан әрі жоспарлау мақсатында ҚАТЖ бағыты бойынша биотүрліліктің жай-күйіне бастапқы бағалау жүргізу болып табылады.

2023 жылы КПО ҚАТЖ-ның Батыс Қазақстан облысында орналасқан бөлігінің бойындағы өсімдіктердің жай-күйіне бастапқы зерттеулер жүргізді.

Жоспарға сәйкес, 2024 жылы осындай зерттеулер ҚАТЖ-ның Атырау облысында орналасқан бөлігінде жүргізіледі.

Батыс Қазақстан облысы шегіндегі ҚАТЖ құбыры бойындағы флора мен өсімдіктердің фондық жағдайын зерттеу әртүрлі типтегі нүктелерде жүргізілді:

- су нысандарынан өткелдердің жанындағы нүктелер;
- экожүйелер бойынша нүктелер;

Қоншыбай жырасын зерттеу бойынша ФЗЖ шеңберінде далалық жұмыстарды жүргізу

- Өндірістік экологиялық бақылау аясындағы мониторинг станцияларының жанындағы нүктелер.

Жалпы 57 нүкте тексеріліп, олардан ластаушы заттардың құрамын анықтау үшін өсімдік үлгілері алынды.

Зерттеу барысында 64 тұқымдастың 202 тұқымынан жоғары сатыдағы өсімдіктердің 326 түрі тіркелді.

Батыс Қазақстан облысы шегіндегі ҚАТЖ құбыры бойындағы өсімдік жамылғысына фондық зерттеу жүргізу кезінде флора мен өсімдіктерге әсер ететін көліктік, пирогендік, ауылшаруашылық және қоныстану сияқты факторлар анықталды.

Аталған факторлардың ішінде КПО қызметіне көлік пен қоныстану бойынша әсердің қатысы бар. Электр желілері мен желілік тораптар баяғыда салынғандықтан және қазіргі уақытта бұл нысандарға тек ағымдағы техникалық қызмет көрсету жұмыстары жүргізілетіндіктен, қоныстану бойынша әсердің деңгейі төмен.

Зерттелетін аумақтың экожүйесіне әсер етудің барлық факторларының ішіндегі ең елеулісі – көліктің әсері. Бұл ретте, ҚАТЖ құбыры бойымен ҚАТЖ қауіпсіздік қызметі ғана емес, сонымен қатар «Қарашығанақ – Орал» жоғары қысымды газ құбыры мен «Орал – Атырау – Самара» мұнай құбырының күзет қызметі де өз құбыржолдары бойымен тұрақты түрде көлікпен бақылау жүргізетінін ескеру қажет. Аталмыш құбырлар ҚАТЖ құбырына іргелес орналасқан.

Пирогендік әсер (өрттер) Батыс Қазақстан облысы шегіндегі ҚАТЖ құбыры бойымен бір ғана рет және шағын аумақта (шамамен 3 м²) орын алғаны тіркелді.

Батыс Қазақстан облысы аумағындағы ҚАТЖ құбыры бойында ауыл шаруашылығымен, атап айтқанда, мал шаруашылығымен, күнбағыс және кейбір дәнді дақылдар өсірумен айналысатын жер пайдаланушылардың саны көп. Олардың қызметі пайдаланылатын аймақтағы өсімдіктер қауымдастығының құрылымы мен жағдайына әсер етеді. Бұған мал жаю, шөп шабу, жер жырту, тыңайтқыштар қолдану және т.б. жатады.

Мониторингті жалғастыру кезінде КПО көліктік, пирогендік және ауылшаруашылық жекелеген факторларының әсерінен экожүйелердегі өзгерістердің сипатын және олардың бақылайды. Бұл әрекет әртүрлі жер пайдаланушылар қызметінің аймақтың экожүйелеріне әсерін азайту бойынша шараларды әзірлеуге қажетінше мүмкіндік береді.

2023–2030 жылдарға арналған БСШЖ ҚАТЖ экспорттық құбыр жолының бойында орналасқан аумақ үшін дайындалған. Ол жоспар осы аймақтағы биоәртүрлілікті сақтау бойынша КПО қызметінің негізгі бағыттарын анықтайды.

50-кесте. Қарашығанақ-Атырау экспорттық құбыр жолының бойында орналасқан аумаққа 2023–2030 жылдарға арналған БСШЖ кезеңдері

Кезең	Жұмыс көлемі	Мақсаты
2023	ҚАТЖ-ның Батыс Қазақстан облысында орналасқан бөлігінің бойындағы өсімдікжабын түрлерінің әртүрлілігі мен жағдайына фондық зерттеулер жүргізу	Флораның басым (негізгі) және индикаторлық түрлерін анықтау және олардың жағдайын зерттеу.
2024	Атырау облысында орналасқан ҚАТЖ бөлшегі бойындағы флора күйіне фондық зерттеулер жүргізу	ҚАТЖ құбыры бойымен орналасқан экожүйелерге әсер ету факторларын анықтау
2025	ҚАТЖ-ның Батыс Қазақстан облысында орналасқан бөлігінің бойындағы жануарлар әлемі түрлерінің әртүрлілігіне фондық зерттеулер жүргізу	Фаунаның басым (негізгі) және индикаторлық түрлерін анықтау және олардың популяциясының жағдайын зерттеу.
2026	ҚАТЖ-ның Атырау облысында орналасқан бөлігінің бойындағы жануарлар әлемі түрлерінің әртүрлілігіне фондық зерттеулер жүргізу	ҚАТЖ құбыры бойымен орналасқан экожүйелерге әсер ету факторларын анықтау.
2027	ҚАТЖ құбыры бойындағы биотүрлілік бойынша географиялық ақпараттық жүйені құру	КПО ГАЗ қорына ҚАТЖ құбыры бойындағы биотүрлілік бойынша деректерді енгізу
2028	ҚАТЖ-ның Батыс Қазақстан облысында орналасқан бөлігінің бойындағы топырақ және өсімдік жамылғысына мониторинг жасау	Жайылымның топырақ пен өсімдік жамылғысының жағдайына әсерін анықтау
2029	ҚАТЖ-ның Атырау облысында орналасқан бөлігінің бойындағы топырақ және өсімдік жамылғысына мониторинг жасау	

Негізгі түрлерді бақылау

Биотүрліліктің жай-күйін бағалау шеңберінде КПО өсімдіктер мен жануарлардың сирек түрлерінің мониторингіне үлкен көңіл бөледі. Биотүрлілікті сақтау мәселелерінде белгілі бір түрдің басымдығы халықаралық және жергілікті заңнаманың басымдықтарымен, әсерлерге сезімталдығымен және төзімділігімен және Қоғам қызметінің қоршаған ортаға тигізетін ықтимал теріс әсерінің маңыздылығымен анықталады.

1990 жылдан 2023 жылға дейінгі зерттеу кезеңінде қарастырылған негізгі тірек түрлері kpo.kz сайтында [Тұрақты даму/ Биотүрлілікті сақтау/Флора мен фаунаның ҚМГКК аумағында тіркелген маңызды түрлері](#) бөлімінде көрсетілген.

Осы түрлердің барлығы Қарашығанақ кен орны аймағынан тыс жерлерде де кездесуі мүмкін. Айта кету керек, бұл түрлердің кен орнында аумағында болуы, болмауы немесе саны аумақтың экологиялық әл-ауқатының тікелей көрсеткіші болып табылмайды. Жеке түрлердің таралуы КПО қызметіне қатысы жоқ жергілікті және ғаламдық себептерге (климаттың өзгеруі, шөлейттену және т.б.) байланысты өзгеруі мүмкін. Бұл ретте өндірістік қызметті ҚМГКК және іргелес аумақтардың биотүрлілігінің маңызды бөлігі болып табылатын жекелеген түрлердің популяциясына тікелей және жанама әсер етпейтіндей етіп жоспарлау және ұйымдастыру қажет.

2023 жылы БҚО шегіндегі «Қарашығанақ-Атырау» экспорттық құбыры (ҚАТЖ) бойымен фондық зерттеулер жүргізу кезеңінде Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына және жойылып бара жатқан түрлер тізіміне енгізілген флораның бес түрі тіркелді:

- Анджевскийдің қалампыргүлі (*Dianthus andrzejowski*);
- Биберштейн қызғалдағы (*Tulipa biebersteiniana*);
- Шренк қызғалдағы (*Tulipa shrenkii*);
- Фишер құссүттігені (*Ornithogalum fischeranum*);
- Ақ су лалагүлі (*Nymphaea alba*).

Негізгі/басым түрлер санатына берілген аумақ үшін зерттеуі мен қорғауы аса маңызды болып табылатын түрлер кіреді. Ең алдымен, бұған Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына, Халықаралық табиғатты қорғау одағының қызыл тізіміне енгізілген түрлер, сондай-ақ белгілі бір аумақта сирек кездесетін немесе сирек кездесетін түрлер жатады. Бұл түрлер мекендеу ортасының жағдайларындағы өзгерістерге тез жауап беретін ең әлсіз түрлер болып келеді де, осылайша индикаторлық қасиеттерін көрсетеді. Осыған байланысты негізгі түрлерді бақылау қажет.

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҮЛЕС

- 138 Жеткізілімдерді ұйымдастыру
- 140 Жергілікті қамтуды дамыту
- 143 Мемлекетке төленетін төлемдер
- 144 Электр қуатын жеткізу
- 146 Әлеуметтік инфрақұрылымға қосылатын үлес

ӘР ТҮРЛІ КӨЗҚАРАС - ҚАҚТЫҒЫСТЫҢ СЕБЕБІ БОЛА
БЕРМЕЙДІ, ДЕГЕНМЕН, ӨЗ КӨЗҚАРАСЫН ТАЛАП ЕТУ
БАСҚАЛАРДЫҢ ПІКІРІМЕН ҚАЙШЫЛЫҚ ТУДЫРУЫ МҮМКІН.

GRI 2-23

ІСКЕРЛІК ҚАФИДА:**Жергілікті қауымдастықтар**

Біз өз қызметімізді жүзеге асыратын аумақтағы аудан тұрғындарының жалпы әл-ауқатын жақсартуға тікелей немесе жанама үлесімізді арттыра отырып, тату көршілік қарым-қатынасты құрудамыз.

Біз билік өкілдерімен, акционерлермен, бизнес серіктестермен және жұмыс орнымыздағы жергілікті қоғаммен тиімді, нәтижелі, бірлескен және сенімді қарым-қатынас құрамыз.

ІСКЕРЛІК ҚАФИДА:**Экономика**

Біз қолданыстағы бәсекелестік туралы заңнама шеңберінде әділ және әдепті бәсекелестікке ұмтыламыз.

2023**ЖЕТКІЗІЛІМДЕРДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ****355**

мердігерлер мен жеткізушілер

1

миллиард АҚШ доллары көлеміндегі келісімшарттар мен келісімшарттарға түзетулер

ЖҰМЫС, ҚЫЗМЕТ ПЕН ТАУАРЛАРДЫ САТЫП АЛУДАҒЫ ЖЕРГІЛІКТІ ҚАМТУ ҮЛЕСІ:**63,24%**

немесе

756,1

млн АҚШ доллары

Мемлекетке жасалған төлемдер**2,156**

млрд АҚШ доллары

Батыс Қазақстан облысында**18**

әлеуметтік-инфрақұрылымдық жоба жүзеге асырылды

ӘИЖ бағытталған инвестиция көлемі**42,5**

млн АҚШ доллары

БҚО-ға жеткізілген электр қуатының көлемі**226,79**

млн кВт*сағ

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

КПО-ның сатып алу процесі нарықтық бәсекенің шектеулігі, инфляция, құбылмалы айырбас бағамы, шикізат бағасының өсуі, сондай-ақ тауарлар мен қызметтердің белгілі бір санаттарын жеткізудің балама көздерін іздеу секілді экономикалық тәуекелдермен байланысты. Қатерлерді барынша азайту үшін КПО нарықтық бәсекелестікті қамтамасыз ету және шарттық талаптардағы ықтимал экономикалық ауытқуларды және бұдан әрі сипатталған басқа да КПО-ның мүдделерін қорғау шаралардың орнын толтыратын түрлі тетіктерді қолдану арқылы техникалық тапсырмалар мен тендерлік талаптарды барынша ұтымды әрі ашық түрде әзірлеуге тырысады.

ЖЕТКІЗІЛІМДЕРДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ GRI 2-6

Қарашығанақ кен орнын игеру Қазақстан үшін тек мұнай мен газ өндірісінен түсетін табыс пен салық қана емес, оның елге берері одан да көп. Бұл оң әсер тигізетін және аймақтың экономикалық дамуына ықпал ететін ұзақ мерзімді және тұрақты серіктестік қатынастар құру болып табылады.

Жергілікті жеткізушілермен және мердігерлермен бірлесіп жұмыс істеп, компания өңірдің және Қазақстанның жалпы экономикалық дамуына айтарлықтай қолдау көрсетеді.

2023 жылы 355 мердігерлермен және жеткізушілермен (олардың 89%-ы – жергілікті компаниялар) келісімшарттар мен қосымша келісімдер жасалды.

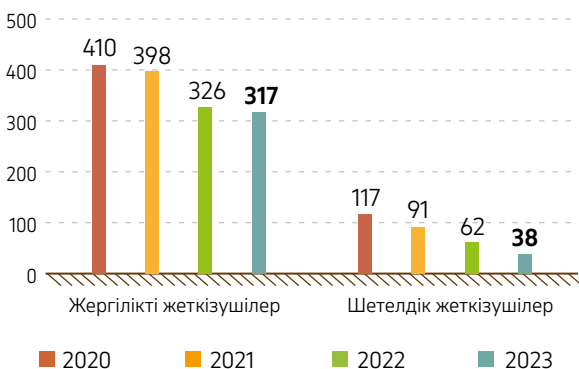
2023 жылы КПО тауарларды жеткізу бойынша 0,17 млрд АҚШ долларынан жуық сомаға 172 келісімшарт пен оларға қосымшалар жасасып, қызмет көрсетуге шамамен 0,8 млрд АҚШ долларына астам сомаға 503 келісімшарт пен олардың қосымшаларына қол қойды.

КПО өз қызметінде [Тәртіп кодексінде](#) белгіленген бизнес-этика қағидаттарын, сондай-ақ барлық тиісті заңнамалық талаптар мен нормативтік ережелерді ұстанады. Осы орайда КПО өз жұмыстарына бизнесті

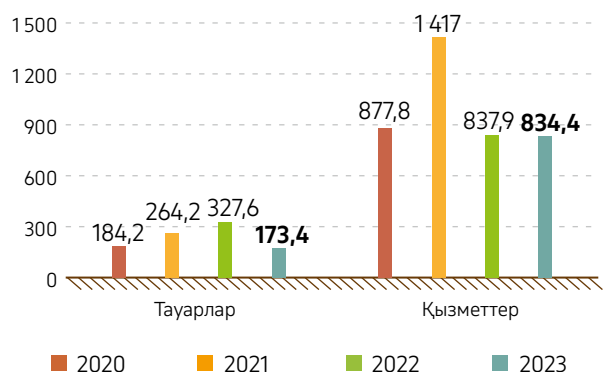
ОСЫ ОРАЙДА КПО ӨЗ ЖҰМЫСТАРЫНА БИЗНЕСТІ ЖҮРГІЗУДЕ ЖОҒАРЫ СТАНДАРТТАРДЫ ҰСТАНАТЫН, ҚЫЗМЕТТЕРІН НЕМЕСЕ ТАУАРЛАРЫН ҰСЫНҒАНДА ӨЗ ПЕРСОНАЛЫ МЕН АКТИВТЕРІНІҢ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТЕТІН, СОНДАЙ-АҚ БЕЛГІЛЕНГЕН ЭТИКА, НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ СӘЙКЕСТІК ЖӘНЕ ТҰРАҚТЫ ДАМУ СТАНДАРТТАРЫН САҚТАЙТЫН ЖЕТКІЗУШІЛЕР МЕН МЕРДІГЕРЛЕРДІ ТARTУҒА БАҒЫТТАЛҒАН.

жүргізуде жоғары стандарттарды ұстанатын, қызметтерін немесе тауарларын ұсынғанда өз персоналы мен активтерінің қауіпсіздігін қамтамасыз ететін, сондай-ақ белгіленген этика, нормативтік-құқықтық сәйкестік және тұрақты даму стандарттарын сақтайтын жеткізушілер мен мердігерлерді тартуға бағытталған. Келісімшарт жасасудың және сатып алудың әр кезеңінде және келісімшарт аяқталғанға дейін жоғарыда көрсетілген негізгі қағидаттарға сәйкестік қадағаланып отырады.

27-сызба. 2020–2023 жж. КПО жеткізушілері және мердігерлері

28-сызба. 2020 – 2023 жж. келісімшарттар мен келісімшарттарға қосымшалар құны (млн АҚШ доллары)

КПО-мен келісімшарт жасасудың стандартты талаптары этика мен іскерлік тәжірибеге, жемқорлыққа қарсы күреске және мүдделер қақтығысына қатысты бірқатар ережелерді қамтиды. 2022 жылдан бастап мердігерлердің әлеуметтік жауапкершілігін арттыру және өз жұмыскерлері үшін тұрақты әлеуметтік ортаны қамтамасыз ету мақсатында КПО мен мердігерлер арасындағы өндірістік қатынастар туралы ережелер қолданылады. Бұл туралы толығырақ «Өндірістік қатынастар» бөлімінде оқи аласыз.

КПО келісімшарттарының жалпы шарттары ҚР заңнамасының соңғы өзгертулері мен КПО талаптарын ескере отырып үнемі жаңартылып отырады.

Келісімшарттарға қатысты жұмыстар және сатып алулар заңнамаға және Қарашығанақ жобасын басқару жөніндегі бірлескен комитеттің тендерлік ережелеріне сәйкес жүзеге асырылады. Бұл құжат Қарашығанақ жобасын жүзеге асыру аясында тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін

қызметтерді сатып алуды ұйымдастыру процесін реттейді.

Цифрлық құралдар келісімшарт жұмыстарында белсенді қолданылады. Тендер туралы ережелеріне сәйкес, 2020 жылдан бастап КПО электронды тендер өтінімдерді қабылдайды, бұл тендер процестерді едәуір жеделдетті. Сонымен қатар, тендер туралы ережелері ерте тендерлер, сынама тапсырыстар, инвестициялар үшін келісімшарттар, мөлшерлемелерді шартты төмендету және қазақстандық тендерлерді өткізу арқылы жергілікті қамтуды дамытуға және Қазақстан Республикасында тауарларды өндіруді қамтамасыз етуге бағытталған. 2023 жылдың соңында КПО электрондық сатып алу жүйесін жеткізуге, енгізуді қолдауға, сервистерді іске қосуға және оларға қызмет көрсетуге сәтті келісімшарт жасасты. Бұл КПО-ның сатып алу процесін цифрландыруға және оның тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді. Жаңа жүйені енгізу жұмыстары жүргізілуде.

ӘЛЕУЕТТІ ЖЕТКІЗУШІЛЕРМЕН БАЙЛАНЫС GRI 2-29, 3-3

КПО әлеуетті жеткізушілермен өзара әрекеттесудің әртүрлі мүмкіндіктерін пайдаланып, жергілікті компанияларға қойылатын талаптарға қатысты түсініктемелер береді.

Жергілікті әлеуетті мердігерлер мен жеткізушілердің бәсекеге қабілетті болуы үшін және олардың тендерден шығып қалу қаупін азайтуға көмектесу үшін КПО конкурс алдындағы өзара әрекеттесу сессияларын өткізеді, аталмыш сессиялар барысында конкурсқа қатысушылар КПО тендер талаптары бойынша нақты түсініктемелер, сондай-ақ жиналған практикалық тәжірибе туралы ақпарат алады.

Жергілікті өндірушілердің жеке дамуы және тауарлары, жұмыстары мен қызметтері халықаралық деңгейде танылған жеткізушілермен ынтымақтастығы да ынталандырылады. Қызметінің ашықтығын көрсете отырып, КПО жыл сайын сатып алу жоспарларын www.kpo.kz [веб-сайтында](#) жариялайды.

КПО тендерлеріне қатысуға қызығушылық танытушы әлеуетті жеткізушілерге [КПО жеткізушілерінің дерекқорына тіркелуге](#) және өздері туралы ақпаратты үнемі жаңартып отыруға (толығырақ КПО веб-сайтында жарияланған) немесе жеткізушілердің «АЛАШ» бірыңғай мәліметтер қоры арқылы тікелей тіркелуге кеңес беріледі. Тендерге рұқсат алу үшін әлеуетті қатысушылар КПО жеткізушілерді іздеу кезінде ескеретін материалдық-техникалық базасы және тиісті тәжірибесі туралы дұрыс әрі шынайы ақпарат ұсынуы керек.

КПО веб сайтында <https://cp.kpo.kz/> сілтеме арқылы КПО-ның жауапты бөліміне жіберілетін тиісті тақырыпқа сұрақ қоюға болады. Бұл парақшада «жиі қойылатын сұрақтарға» жауаптар берілген қосымша бет бар.

КПО компаниясы «Атамекен» ҚР кәсіпкерлерінің ұлттық палатасы, «KazService» ассоциациясы және мұнай-газ секторының басқа да ұйымдары немесе қауымдастықтары өткізетін іс-шараларға белсенді қатысады. Жергілікті қамту бойынша межелеген көрсеткіштерге қол жеткізу КПО-ның Қазақстан Республикасы алдындағы басты міндеттемесі болып табылады.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Компания Қазақстан Республикасының отандық жеткізушілерін дамытудағы бастамаларын толығымен қолдайды және Қарашығанақ жобасын жүзеге асыру үшін жергілікті тауар өндірушілерді көбірек тартудың маңыздылығын түсінеді. Осы мақсатта КПО отандық компаниялардың қатысуын жеңілдету үшін сатып алу процесі механизмін енгізді. Осы орайда компания үшін де, ҚР Өкілетті органы мен жергілікті өндірушілер үшін де Қазақстан Республикасындағы шикізат нарығы шектеулі болғандықтан Қазақстанда өндірілген тауарлардың сапасымен және де тауарлардың өзіндік құнының қымбаттауымен байланысты қатерлер бар, сонымен қатар салық салу жүйесі мен халықаралық стандарттар бойынша сертификаттау талаптарының өзгеріп тұруына қатысты қатерлер бар.

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАМТУДЫ ДАМУТҰ GRI 2-29, 203-2, ТДМ 8.1, 8.3, 9.2, 17.7, 17.17

Қарашығанақ кен орнын игеру басталғаннан бері КПО компаниясы қазақстандық тауар өндірушілер мен қызмет көрсетушілерді тарту арқылы Қарашығанақ жобасындағы жергілікті қамту үлесін арттыру бойынша белсенді жұмыс істеуде. Бұл Қарашығанақ жобасы үшін сатып алынатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің жалпы көлемінде отандық өндірістің тауарлары, көрсетілетін қызметтері мен жұмыстарының импортын азайтуды және көлемін ұлғайтуды көздейді.

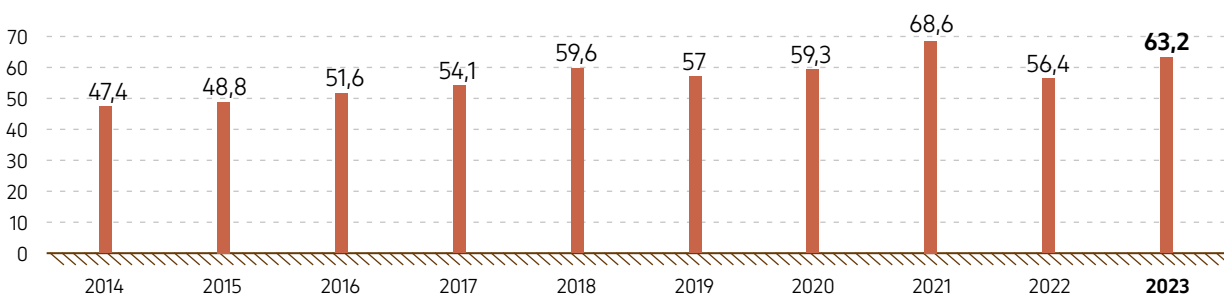
КПО 2001 жылдан бері Қарашығанақ жобасында жергілікті қамтуды дамыту бағдарламасын жүзеге асырып келеді. 2022–2023 жылдарға арналған бағдарлама мақсаты ҚР мемлекетінің машина жасау, индустрияландыру мен цифрландыру және КПО-ның жергілікті қамту саласындағы корпоративті

саясатына сәйкес келеді. Бұл бағдарлама жергілікті қамтуды дамытуға қатысты мақсаттар мен тапсырмаларды, сонымен қатар қызметті тиімді бақылауға мен бағалауға арналған негізгі көрсеткіштерді белгілейді. GRI 3-3

2023 жылы КПО-ның жергілікті қамтуды дамытуға бағытталған бастамаларының арқасында келесі нәтижелерге қол жеткізілді: GRI 204-1

- Қарашығанақ жобасындағы тауарлар, жұмыстар, қызмет көрсетудегі жергілікті қамтудың үлесі 2023 жылы 63,24% құрады (756,1 млн АҚШ долларына тең).
- 49 млн АҚШ долларына қазақстандық өнімдер сатып алынды, бұл барлық сатып алынған көлемнің 24,4%-ын құрайды (оның ішінде жергілікті қамту үлесі СТ-КЗ¹³ сертификаты бойынша 10,8% құрайды).

29-сызба. КПО сатып алуларының жалпы көлеміндегі жергілікті қамту үлесі, 2014–2023 жылдар GRI 204-1

¹³ Тауардың Қазақстан аумағында өндірілгенін немесе қайта өңделгенін растайтын сертификат. Бұл сертификат Қазақстан аумағындағы пайдалануға арналған, мысалы, жер қойнауын пайдаланушылардың немесе мемлекеттік сатып алуларға қатысу кезінде.

1997 жылы ӨБТК-ге қол қою сәтінен 2023 жылдың соңына қарай Қарашығанақтағы тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алудағы жергілікті қамтудың жиынтық үлесі 10,12 млрд АҚШ долларынан асты. **GRI 204-1**

Компания Қазақстанда өндірілген тауарларды сатып алуда жергілікті қамту үлесін арттыруға ерекше көңіл бөледі.

2023 жылы Қазақстанда Қарашығанақ жобасының қажеттіліктері үшін келесі тауар түрлерін өндіруге 77 миллион АҚШ долларынан астам сомаға құрайтын 22 келісімшартқа қол қойылды: электр жабдықтар (таратқыш тораптар, трансформаторлар,

қашықтықтан басқаратын телеметрия блоктары), клапандар, трансформаторлар, ЖҚҚ, сүзгіш элементтер, БӨАМА, құбыр бұйымдары және т. б.

«Қазақстандық тендерлер» өткізу жергілікті өндірушілер мен жабдықтаушылардың бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. 2023 жылы КПО жалпы сомасы 60,5 млн АҚШ долларын құрайтын 7 «қазақстандық тендерді» тек қана жергілікті компаниялар арасында өткізді. Нәтижесінде КПО жалпы сомасы 140 мың АҚШ долларын құрайтын бір келісімшарт жасасты. Қалған тендерлер бойынша жұмыстар жалғасып жатыр.

51-кесте. 2021–2023 жылдары КПО өткізген «қазақстандық» тендерлер

Кезең	Өткізілген тендерлер		Жасалған келісімшарттар	
	Тендерлер саны	Өтінім сомасы, млн АҚШ доллары	Саны	Келісімшарттың жалпы сомасы, млн АҚШ доллары
2021	12	50,2	11	22,2
2022	10	383,8	6	62,7
2023	7	60,5	1	0,14

КПО орналасқан аймағы – Батыс Қазақстан облысында (БҚО) жергілікті жеткізушілердің тұрақты дамуын нығайту шеңберінде 2023 жылдың нәтижесі бойынша КПО БҚО кәсіпорындарына тауарлар, жұмыстар және қызмет көрсеткені үшін 717,76 млн АҚШ долларын төледі, оның ішінде жергілікті қамту үлесі 492,17 млн АҚШ долларын немесе 68,6% құрады.

Сонымен қатар, КПО жергілікті бизнестің бәсекеге қабілеттілігін дамыту және арттыру мақсатында БҚО кәсіпорындарын, соның ішінде машина жасау секторының кәсіпорындарын нарықты зерттеуге және тауарлар, жұмыстар мен қызметтер тендерлеріне, сондай-ақ Компания өткізетін түрлі іс-шараларға қатысуға тұрақты түрде шақырып тұрады. Төменде 2023 жылғы нәтижелер келтірілген.

52-кесте. БҚО-ға тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді жеткізу бойынша КПО жергілікті қамту үлесі, 2023 ж.

Сипаттамасы	Келісімшарттар саны	Мердігерлер саны	Шығындар, млн. АҚШ доллары	Жергілікті қамту үлесі, %	Жергілікті қамту үлесі, млн. АҚШ доллары
Тауарлар	113	58	60,10	13,51%	8,12
Жұмыстар	40	24	483,53	66,53%	321,70
Қызметтер	199	104	174,12	93,23%	162,34
БАРЛЫҒЫ	352	165	717,76	68,6%	492,17

53-кесте. БҚО-ға тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді жеткізу бойынша КПО жергілікті қамту үлесі, 2022 ж.

Сипаттамасы	Келісімшарттар саны	Мердігерлер саны	Шығындар, млн. АҚШ доллары	Жергілікті қамту үлесі, %	Жергілікті қамту үлесі, млн. АҚШ доллары
Тауарлар	184	60	58,26	12,62%	7,35
Жұмыстар	38	17	142,85	64,76%	92,51
Қызметтер	203	106	184,38	92,18%	169,96
БАРЛЫҒЫ	425	162	385,49	70,0%	269,82

ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ БАСТАМАЛАР GRI 2-28

КПО компаниясы Қазақстандағы мұнай-газ тауарлары өндірісін дамытуға жәрдемдесу мақсатында құрылған «Мұнай-газ машина жасау саласын дамытуға арналған халықаралық орталығымен» (IMBC) белсенді ынтымақтасады. Бұл тұрғыда IMBC ірі мұнай-газ Операторлары мен Қазақстан Республикасының машина жасау саласының кәсіпорындары арасындағы байланыстырушы көпір ретінде әрекет етеді.

Орталық қызметін үш Оператор – КПО, ТШО және НКОК атынан жүргізеді және де Өнеркәсіп және құрылыс министрлігімен, Энергетика министрлігімен, «PSA» ЖШС Өкілетті органымен, сондай-ақ Қазақстан Электр энергетикалық қауымдастығымен (КЭА) және Қазақстан машина жасаушылар одағымен тығыз әрекеттеседі. IMB орталығының негізгі міндеті Қазақстандағы мұнай-газ тауарлары өндірісінің тұрақты дамуына жәрдемдесу және Операторлардың сатып алу үдерісіндегі жергілікті қамту деңгейінің арттыру болып табылады.

2021 жылғы 8 сәуірде қол қойылған үш ірі операторы мен IMB орталығы арасындағы Өзара қарым-қатынас туралы келісім шарт шеңберінде IMB орталығы жыл сайын Операторлардың кейіннен мақұлдауы үшін тиімділіктің негізгі көрсеткіштерімен жылдық жұмыс жоспары мен бюджетті дайындайды. Жылына үш рет орталық мүшелерінің жалпы жиналысының отырысы өткізіледі, онда бекітілген жылдық жоспарды іске асыру және есепті кезең бюджетінің атқарылуы жөніндегі мәселелер қаралады, сондай-ақ келесі жылға арналған жылдық жоспар мен бюджет бекітіледі.

2023 жылы IMB орталықтың бекітілген жылдық жоспары мен бюджет шеңберінде А және В тауар топтары өндірушілерінің (клапандар, электротехникалық және бақылау-өлшеу аспаптары, құбыржолдар, сорғыштар мен тығыздағыштар, ауаны баптау жүйелері (ЖЖАБ) және технологиялық сүзгілер) нарығын талдау бойынша, оның ішінде Операторлардың талаптарын ескере отырып, олардың өндірістік әлеуетін бағалау мақсатында жұмыс жалғастырылды.

Сонымен қатар, 2023 жылы Операторлар IMB орталықтың жұмысын жалғастыру үшін С тауар тобының санаттарын анықтады. С тауар тобына көтеру механизмдер, жылу алмастырғыштар, ауа салқындатқыштар, өртке қарсы жабдықтар, оқшаулау және химиялық заттар кіреді.

IMB орталығының негізгі қызметі – талдау, болжау, шешімдер ұсыну және өндірушілерге техникалық қолдау көрсету. Осыны ескере отырып, олар отандық компаниялар үшін қуаттылықты арттыру бойынша әлеуетті дамыту жоспарларын әзірлейді. Болашақта «сынама тапсырыстарын» орналастыру осы жоспарлардың қаншалықты сәтті жүзеге асырылатындығына байланысты.

КПО-ның IMB орталығымен өзара іс-қимылы нәтижесінде 2022–2023 жылдары жергілікті тауар өндірушілермен жалпы сомасы 94 млн АҚШ долларынан астам 9 келісімшарт жасалды. АҚШ ҚР аумағына инвестициялар тарту және өндірісті дамыту мақсатында КПО 2023 жылы қол қойылған жол карталарын жүзеге асыру үшін бірегей жабдық өндірушілермен (ОЕМ) жұмысты жалғастырды. Жергіліктендіру бойынша мүмкіндіктерді кеңейту мақсатында КПО «ОЕМ» санатына жатпайтын импортталатын тауарларды зерттеуге кірісті. Мұндай тауарларды жергіліктендіру тұрақты сұраныс болған және тауарлардың Компанияның техникалық талаптарына сәйкестігі жағдайында қарастырылады.

2019 жылы бірегей жабдық өндіруді жергіліктендіру бастамасы күшіне енген кезден бастап КПО тауарларды жергіліктендіруге бағытталған 16 «жол картасына» қол қойып, жылыту жүйесінің элементтерін, H₂S дербес газ детекторларын, клапандарды, қашықтықтан басқаратын телеметрия блоктарын, ұңғыманы басқару панелін жеткізуге арналған бірегей жабдық өндірушілерімен 21.6 млн. АҚШ доллары сомасына 6 келісімшарт жасасты. КПО жол карталарын жүзеге асыруын жалғастырады, оның аясында қосымша инвестициялар тарту көзделген.

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАМТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ

GRI 2.28, ТДМ 17.16, 17.17

Жергілікті қамту үлесін ұлғайту және дамыту мақсатында КПО жергілікті және халықаралық жеткізушілерді, өкілетті мемлекеттік органдарды (Энергетика Министрлігі, «PSA» ЖШС, БҚО әкімдігі), сондай-ақ «Қазақстан машина жасаушылар одағы», «Petrocouncil.kz» мұнай-газ саласындағы стратегиялық әріптестікті дамыту жөніндегі кеңесі», «Қазақстанның мұнай сервистік компанияларының одағы «KAZSERVICE» сияқты жергілікті қамтуды

дамыту қауымдастықтарды ағымдағы сатып алу көлемдерімен және алдағы кезеңге арналған жоспарлармен танысу мақсатында жүйелі түрде іс-шаралар ұйымдастырып отырады. Компания ағымдағы операциялық қызметі аясында және күрделі жобаларға қажетті тауарлар, жұмыстар және қызметтер (ТЖК) туралы, сондай-ақ олардың техникалық шарттары мен сипаттамасы туралы ақпаратты бөліседі.

МЕМЛЕКЕТКЕ ТӨЛЕНЕТІН ТӨЛЕМДЕР

GRI 207-1, 207-2, 207-3, ТДМ 8.1

Компания операторы ретінде КПО өз өндірістік қызметтерін Қарашығанақ жобасы акционерлері мен Қазақстан Республикасының Үкіметі арасында жасалған Өнімді бөлу туралы түпкілікті келісімнің (бұдан әрі – ӨБТК) шарттарына сәйкес жүзеге асырады. **GRI 2-1**

Акционерлер филиалды қаржыландырады, және ӨБТК-ге сәйкес қаражатты пайдалану жөніндегі акционерлердің бекітілген құқығын ескеріп, КПО салған немесе сатып алған барлық негізгі мүлік есептен шығарылмайды, сарқылмайды және амортизацияланбайды. ӨБТК қарыз немесе капитал бойынша капиталдандыруды қарастырмайды. Осылайша КПО қаржылық есебінде сату көлемдері мен қаржылық-шаруашылық қызметі нәтижелері қамтылмаған. КПО қызметінен түскен табыс Қазақстан Республикасының Үкіметі мен акционерлер арасында бөлініп, олар қаржылық қызметі туралы мәліметтерді, соның ішінде кіріс, таза сатылым, капиталдандыру және басқа да ақпаратты өз қаржылық есептерінде жариялайды. **GRI 2-6, 201-1**

КПО компаниясының салық режимі өнімді бөлісу туралы келісіммен және Қазақстан Республикасының қолданыстағы салық туралы заңнамасымен реттеледі. ӨБТК 19-бабының шарттарына сәйкес жоғарыда аталған келісім бойынша ағымдағы қызмет үшін Қазақстанда корпоративтік табыс салығы төленбейді. Корпоративтік табыс салығы КПО-ның құрушы компаниялары немесе акционерлері үшін міндетті және оны олар өз қаржы есептерінде жариялайды. **GRI 207-4**

Соңғы жылдары Қазақстан Республикасындағы өндіруші салалардың ашықтығы бастамасын іске асыру жөніндегі ұлттық есептерде КПО екінші ірі салық төлеуші болып танылды, ол елдің мемлекеттік бюджетіне түсетін барлық салық түсімдерінің айтарлықтай бөлігін құраған.

КПО сыйластық және ашықтық қағидаттарына сүйене отырып, ҚР салық органдарымен ашық диалог құрып, ынтымақтастық орнатуға ұмтылып келеді. Бұл бизнесті дамытуға, сондай-ақ Батыс Қазақстан облысының әлеуметтік саласын жақсартуға қолайлы жағдай туғызып тұр. Салықтық жеңілдіктер беріліп, салықтан босатылған жағдайда да КПО олардың ашықтығын және заңнамаға сәйкестігін көрсетуге тырысады.

Іс жүзінде КПО-ның салық стратегиясы салықтарды дұрыс есептеп, қосарланған салық салу қатерін

азайтып, салық органдарымен қандай да бір даулардың алдын алуға бағытталған. Осыған байланысты Компанияның басты қағидаты салықтық міндеттемелерді уақытылы төлеу және тиісті органдарға заң бойынша талап етілетін немесе тиесілі салықтарды дұрыс анықтауға қажет барлық ақпараттың уақытылы ұсыну.

Қазақстан Республикасындағы салықтық тәуекелдерді басқару бойынша қолданыстағы жүйеге (ТБЖ) сәйкес салықтық тексерулерді жоспарлау және ұйымдастыру кезінде салық органдарының деректері бойынша КПО-ға 2023 жыл бойы мемлекетке қатысты салықтық міндеттемелерді ықтимал орындамау тәуекелінің орташа дәрежесі тағайындалды.

ТБЖ-ін пайдаланып ҚҚС қайтарудың жаңа ережелеріне сәйкес КПО үшін тәуекелдің орташа дәрежесі ҚҚС қайтару сомасына әсер етуі мүмкін, себебі салық төлеушінің тәуекел дәрежесін анықтау критерийлері (төмен/орта/жоғары) көп жағдайда ҚҚС асып кеткен сомасын қайтару сенімділігін растау үшін қолданылатын тәуекел дәрежесінің критерийлеріне ұқсас.

КПО ҚР-ның салық салу саласындағы заңнаманы қатаң ұстанып, салықтық қатынастарды мұнайгаз және тау кен саласындағы кірістер мен есеп берудің ашықтығын қамтамасыз ететін өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы бойынша әлемдік стандартына сай жүргізіп келеді.

БҚО Бәйтерек ауданы, Садовое ауылындағы жаңа шағын жинақты мектебінің химия пәні бөлмесінде

ӨНДІРУШІ САЛАЛАРДЫҢ АШЫҚТЫҒЫ БАСТАМАСЫ GRI 2-28

КПО Қазақстан Республикасы (ҚР) табиғи ресурстарын басқаруда кірістердің және құн жасаудың толық тізбегінің айқындығын қамтамасыз етуге бағытталған Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасын (ӨСАБ) қолдайды.

2023 жылы ӨСАБ толтыру талаптарына сәйкес КПО ҚР бюджетіне салық және төлемдер ретінде (SAP ішкі бухгалтерлік есеп жүйесі бойынша) 2,156 миллиард АҚШ долларын төлеген. Бұл деректер

Өндіруші салалардың 2023 жылғы ашықтығы бастамасы бойынша Ұлттық есепте берілуі тиіс.

КПО компанияның салық міндеттемелері бойынша ӨСАБ есептерін ҚР-ның құзыретті органдарына 2014 жылдан бері өз бетімен ұсынып келеді.

54-кестеде КПО-ның 2014 жылдан бастап 2023 жылға дейінгі төлемдері туралы деректер берілген.

54-кесте. КПО төлеген салықтар мен міндетті төлемдер, 2014–2023 жж. (АҚШ доллары)

2014	2015	2016	2017*	2018	2019	2020**	2021	2022	2023
2,1 млрд	1,2 млрд	0,369 млрд	0,746 млрд	1,9 млрд	1,6 млрд	0,971 млрд	1,6 млрд	3 млрд	2,156 млрд

Ескертпе:

* 2017 жылғы тұрақты даму туралы есепте жарияланған 897 млн сомадағы сәйкессіздік төлеуші мен алушының деректерін салыстырып тексеруден кейінгі кезеңде қайтару сомасының көрсетілуімен түсіндіріледі.

** 2020 жылдан бастап Қазақстандық теңгені АҚШ долларына айырбастаған кезде КПО есепті кезең соңындағы ҚР ҰБ бағамы бойынша емес, SAP бухгалтерлік есептің ішкі жүйесіне сәйкес төлем сәтіндегі бағам бойынша есептеуді орындайды

КПО компаниясының ҚР мемлекеттік бюджетіне төлеген салықтары жөніндегі мәліметтер <http://egsu.energo.gov.kz> сілтемесі бойынша «ҚР мұнай-газ және тау-кен өндіру секторларының төлеушілердің

салықтық және салықсыз төлемдер/түсулер бойынша қорытынды есептеме» бөлімінде баршаға қолжетімді етіліп жарияланған.

ЭЛЕКТР ҚҰАТЫН ЖЕТКІЗУ ТДМ 7.1

КПО Қарашығанақ кен орнының өндірістік қажеттілігіне қажет электр энергияны газтурбиналық электр стансасында (әрі қарай ГТЭС) өндіреді. Өндірілген электр энергиясы келесі объектілерге жеткізіледі: ҚӨК, ГҚДҚ-2, ГҚДҚ-3, жинақтау жүйесі, эко орталық, Пилот қалашығы, Ақсай қаласындағы АТТ деректерді өңдеу орталығы, Үлкен Шаған МАС мен ІАС 1-26 желілік торапты қоса алғанда Қарашығанақ-Атырау тасымалдау жүйесі.

КПО газтурбиналық электр стансасында төрт турбина жұмыс істейді, олардың үшеуі – қосотынды.

2023 жылы ГТЭС-те турбина бөліктерінің ішкі жағдайын диагностикалау мақсатында жыл сайынғы бороскопиялық тексеру жасалды, сонымен қатар наурыз және сәуір айларында 2 және 3-турбиналарының жану камераларын тексеріліп, ауыстырылды. Қарашадан желтоқсанға дейін 1-турбинаға күрделі жөндеу жүргізілді. Жұмыстар жоспарланған уақытта кідіріссіз әрі сапалы орындалды. Материалдар мен қосалқы бөлшектер уақытылы жеткізілді.

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНА ЭЛЕКТР ҚҰАТЫН ЖЕТКІЗУ

GRI 203-1

Қарашығанақ кен орнының өнімін бөлісу туралы түпкілікті келісім (I бап, 1.1 бөлім) шеңберінде КПО Батыс Қазақстан облысы тұрғындарына қажетті электр қуатын жеткізеді. Орта есеппен 2023 жылы БҚО халқының қажеттілігіне қажет қыс мезгілінде 25 Мвт жуық және жазда 20 Мвт жуық электр қуаты жеткізілді.

2023 жылы КПО компаниясы «Батыс энергоресурстар» ЖШС және «Ақсайэнерго» ЖШС (2023 жылғы 30 қарашаға дейін, өйткені 2023 жылғы 1 желтоқсаннан бастап «Ақсайэнерго» ЖШС өз қызметін тоқтатты) энергия жеткізуші ұйымдарға электр қуатын жеткізді, ал олар өз кезегінде Батыс Қазақстан облысының тұрғындарын және басқа да тұтынушыларды қуат көзімен қамтамасыз етті.

2023 жылы КПО аймақтық желіге 20-35 Мвт электр қуатын жеткізді, БҚО-ға жеткізілген электр қуатының жалпы көлемі ~ 226,8 млн кВт болды. 2022 жылмен салыстырғандағы электр қуатын жеткізудің шамалы төмендеуі 2023 жылы ҚМГКК нысандарында 15 күнге жуық жоспарлы жөндеу жұмыстарының

жүргізілуіне байланысты болды. Жоспарлы жөндеу жұмыстарының көлемі мен мерзімі ГТЭС негізгі қондырғысының жұмыс сағаттарымен реттеледі. 2021–2023 жж. электр энергиясы мен отын газын жеткізу көлемі 55 – кестеде берілген.

55-кесте. 2021–2023 жж. КПО электр қуаты мен отын газын жеткізу.

Сипаттамасы	Өлшем бірлігі	2023 ж.	2022 ж.	2021 ж.
БҚО жеткізілген электр қуаты, соның ішінде:	млн. кВт/сағ	226,79	246,33	225,56
• «Батыс Энергоресурсы» ЖШС	млн. кВт/сағ	202,74	220,05	199,28
• «Ақсайэнерго» ЖШС	млн. кВт/сағ	24,05	26,28	26,28
БҚО үшін электр қуатын өндіруге отын газын пайдалану:	млн. м³	77,50	84,74	75,88
• БҚО үшін электр қуатын өндіруге КПО жеке газын сату	млн. м³	61,07	69,12	70,98
• БҚО үшін электр қуатын өндіруге сыртқы жеткізуші тарапынан	млн. м³	16,43	15,62	4,90

2023 жылы электр қуаты көбінесе газ есебінен өндірілді. Облыс қажеттілігіне электр энергиясын өндіру үшін сыртқы жеткізушіден газды сатып алу көлемі ГТЭС-тегі газ тұтынудың жалпы көлемінің шамамен 21,2%-ін құрады. Жоғарыда көрсетілген

кезеңнен басқа сыртқы жеткізушілер ҚӨК 5-339 аймағы отын газын өндіру қондырғысындағы кей кездегі тұрақсыз жұмыс уақытында газбен қамтамасыз етті.

ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ ЖҮЙЕ

Қарашығанақ мұнай, газ және конденсат кен орны жергілікті энергетикалық жүйесі шекара жауапкершілігіне сәйкес үш субъектіге – КПО, «Ақсайгазпроэнерго» және «Батыс-Қазақстандық РЭК» ЖШС-ке тиесілі 110 кВ электр желісінен және 35 кВ КПО желісінен тұрады.

Электр желілерінің әсерінен болатын өндіріс шығындарын барынша азайту мақсатында кен

орнындағы ішкі энергия жүйесінің апаттарын азайту және тұрақтылығын қамтамасыз ету жөніндегі ағымдағы жоба шеңберінде КПО сарапшыларынан арнайы құрылған жұмыс тобы талдау жасады, оның негізінде 2023 жылы жұмылдырылған үшінші тараптармен жұмыс жүргізіліп, ұсыныстарға талдау өткізілді.

ЖАҢАРТЫЛАТЫН ЭНЕРГИЯ КӨЗДЕРІН (ЖЭК) ҚОЛДАУ ТУРАЛЫ ЗАҢ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР GRI 201-2, OG2

КПО электр қуатын өз ГТЭС-інде өндіргендіктен ол ҚР-ның «Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау» заңына сәйкес ЖЭК шартты тұтынушылар қатарына жатады.

Шартты тұтынушылар ЖЭК пайдаланатын объектілерде өндірілген электр қуатын Республиканың жоспарлы тұтынушының жалпы көлеміндегі жоспарлы тұтынудың өз үлесіне пропорционалды көлемде сатып алуға міндетті. Жауапты субъект ретінде КПО «Жаңартылатын

энергия көздерін қолдау жөніндегі есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС құзыретті компаниясынан ЖЭК бойынша тиесілі электр қуаты көлемін сатып алады, осылайша заңнама талаптарын орындап, Қазақстандағы жасыл энергетиканың дамуына өз үлесін қосып келеді.

2023 жылы КПО осындай энергияның 18 811 317 кВт*сағат көлемін (67 817 Гдж баламалы) 675 млн. теңгеге сатып алды. GRI 302-1

ӘЛЕУМЕТТІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМҒА ҚОСЫЛАТЫН ҮЛЕС

GRI 203-1, ТДМ 9.1, 17.17

Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісімнің (5-қосымша) шарттарына сәйкес КПО жыл сайын Батыс Қазақстан облысында әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды жүзеге асырып келеді.

Әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобалар тізбесі жыл сайын КПО және БҚО әкімдігімен келісіледі. БҚО әкімдігі бұл тізімді мемлекеттік басымдықтарға және Батыс Қазақстан облысы инфрақұрылымын, білім беру мен денсаулық сақтау жүйесін, сонымен қатар өңірдегі спорт инфрақұрылымын дамыту қажеттіліктеріне сәйкес дайындайды. Әрі қарай бұл тізімді КПО-ның басқару жөніндегі бірлескен комитеті бекітеді.

Мақұлданған күннен бастап КПО сатып алу процесін қоса алғанда, жоба толықтай аяқталғанға дейін және оны Қазақстан Республикасының теңгеріміне өткізгенге дейін оны басқарады. Жобаларды жыл аяғына дейін толық орындау мүмкін болмаса, игерілмеген қаржы келесі күнтізбелік жылға қалады. Барлық әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды Қазақстандық мердігерлер орындайды.

GRI 3-3

2023 жылы 24 жоба жүзеге асырылды, оның ішінде облыс аудандарындағы 15 мектеп, дене шынықтыру және сауықтыру кешендері (ДСК) және басқалары. Жыл соңында 18 жоба іске асырылды, оның ішінде облыс аудандарындағы 13 мектеп, Ақжайық ауданындағы екі дене шынықтыру-сауықтыру

кешені, "Хан Ордасы" визит-орталығы, Орал қ. Шолохов негізгі көлік көшесін жөндеу. Сондай-ақ Ақсай қаласының орталық аудандық ауруханасына медициналық жабдықтар жеткізілді.

БҚО әкімдігімен бірлесіп іске асырылатын ауыл тұрғындарын заманауи білім беру мекемелерімен қамту бойынша жүйелі жоба шеңберінде КПО Батыс Қазақстан облысының: Магистральное ауылында, Абай ауылында, Үлкен Еңбек ауылында және Теректі ауданының Жайық ауылында, Атамекен ауылында және Ақжайық ауданының Жайық ауылында, Өркен ауылында, Жалын ауылында, Бәйтерек ауданының Жайық және Садовое ауылдарында, Жәнібек ауданының Ақоба ауылында, Қаратөбе ауданының Ханкөл және Соғалы ауылдарында жаңа мектептердің құрылысын аяқтады.

Жаңа мектептер барлық заманауи талаптарға сай келеді және білім алуға барынша қолайлы жағдайлар жасалған. Мектептер барлық қажетті құрал-жабдықтармен және оқу кабинеттерімен, соның ішінде акт залы, жеке душ және дәретханасы бар спорт залы, оқу кабинеттері, қазіргі заманға сай асхана және әкімшілік бөлмелермен толық жабдықталған. Мектептер заманауи оқу құрал-жабдықтарымен толық жабдықталған және толық аяқталған күйде тапсырылады. **ТДМ 4.а**

Сонымен қатар, 2023 жылы бұрынғы Березовка және Бестау ауылдары жерлерінің топырақ құнарлылығын қалпына келтіру жобасы әзірленді.

БҚО Қаратөбе ауданы, Ханкөл ауылындағы жаңа шағын жинақты мектебіндегі еңбек сабағы

2023 жылы орындалған жобалар тізімі 56-кестеде берілген.

56-кесте. 2023 жылы жүзеге асырылған әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобалар

GRI 203-1, ТДМ 17.17.1 (С171702)

Саласы	Жоба атауы	Іс жүзінде жұмсалған қаражат (млн теңге*)	Іс жүзінде жұмсалған қаражат (млн АҚШ доллары)
Азаматтық құрылыс	БҚО Бәйтерек ауданы, Өркен ауылында 60 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	697	1,5
	БҚО Қаратөбе ауданы, Соналы ауылында 60 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	685	1,5
	БҚО Теректі ауданы, Абай ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1195	2,6
	БҚО, Ақжайық ауданында (Тайпақ) 160 көрермен орны бар дене шынықтыру-сауықтыру кешенінің құрылысы	685	1,5
	БҚО, Ақжайық ауданы, Жайық ауылында 60 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	706	1,6
	БҚО Теректі ауданы, Үлкен Еңбек ауылында 60 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	730	1,6
	БҚО Теректі ауданы, Магистральное ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1089	2,4
	БҚО Теректі ауданы, Пойма ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	601	1,3
	БҚО Ақжайық ауданы, Атамекен ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1165	2,5
	БҚО Қаратөбе ауданы, Ханкөл ауылында 60 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	734	1,6
	БҚО Бәйтерек ауданы, Жалын ауылында 54 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	830	1,8
	БҚО Жәнібек ауданы, Ақоба ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1263	2,8
	БҚО Бәйтерек ауданы, Жайық ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1089	2,4
	БҚО Бәйтерек ауданы, Садовое ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1099	2,4
	«Хан Ордасы» визит-орталығы ғимаратының құрылысы	646	1,4
БҚО, Ақжайық ауданы, Чапаево ауылында 320 көрермен орны бар дене шынықтыру-сауықтыру кешенінің құрылысы	688	1,6	
Жолдарды жөндеу	Орал қ. С. Датов көшесінен Х. Есенжанов көшесіне дейін Шолохов көшесі автожолын күрделі жөндеу	4 209	9,2
Шұғыл медициналық көмек көрсету бөлімшесін жаңғырту	Ақсай қаласындағы орталық аудандық аурухананың жедел медициналық жәрдем бөлімшесін жаңғырту	1156	2,8
	БАРЛЫҒЫ:	19 267	42,5

* ҚҚС есептелген

ҚОСЫМШАЛАР

- 149 GRI мазмұны көрсеткіші
- 161 Ақпараттың тәуелсіз расталуы
- 165 Маңызды тақырыптарды басқару
- 169 КПО-ның БҰҰ ТДМ мақсаттарына қол жеткізуге қосқан үлесі
- 173 Глоссарий
- 177 Кері байланыс

ӘҢГІМЕЛЕСУШІНІ ӘҢГІМЕҢІЗГЕ ТАРТЫП, ОНЫМЕН БЕЛСЕНДІ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС ЖАСАҒАН КЕЗДЕ БАЙЛАНЫС ОРНАЙДЫ. БАСҚА АДАМНЫҢ БАРЫНА МӘН БЕРМЕУ, ПІКІРІН ЕЛЕМЕУ – БАЙЛАНЫС ОРНАТУДЫ ҚИЫНДАТАДЫ.

GRI МАЗМҰНЫ КӨРСЕТКІШІ

Стандартты пайдалану туралы ереже

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» Қазақстандық филиалының тұрақты дамуы туралы есебі GRI стандарттарына сәйкес дайындалды және 01.01.2023–31.12.2023 мерзімі аралығын қамтиды.

Қолданылған GRI 1

GRI 1: Негізгі ережелер 2021

Қолданылатын GRI салалық стандарты

GRI 11: 2021 жылғы мұнай-газ секторы бойынша қосымша, G4: 2012 жылғы мұнай және газ секторы бойынша қосымша

“ПрайсуотерхаусКуперс” (PwC) ЖШС компаниясы осы есептің GRI стандарттарының талаптарына сәйкестігін тексерді. PwC компаниясы есепте ашылған 15 тақырыпты шектеулі тәуелсіз тексеруден өткізді, атап айтқанда: 201-2, 302-1, 302-3, 303-3, 303-4, 303-5, 305-1, 305-2, 306-1, 306-3, 401-1, 401-3, 403-9, 404-1, 414-2; сондай-ақ 2-19, 2-20, 2-21 қоспағанда, 27 жалпы көрсеткіштер.

ӘМБЕБАП СТАНДАРТТАР			
№	Жарияланатын мәлімет	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/Ерекшеліктер
GRI 2: 2021 жылғы есепте жалпы жарияланған мәліметтер			
Ұйымдастыру және есеп беру тәжірибесі			
2-1	Ұйымдастыру деректері	6, 18, 38, 143, 180 (артқы мұқаба)	
2-2	Біріктірілген қаржылық есептілікке енгізілген заңды тұлғалардың тізбесі	Бұл есеп КПО Б. В. компаниясының Қазақстандағы филиалының өндірістік қызметі мен күрделі жобаларын қамтиды	
2-3	Есепті кезең, есептілік циклі және байланысу жолдары туралы ақпарат	6, 180 (артқы мұқаба)	
2-4	Есептегі ақпараттың қайта қаралуы	69, 77, 87	
2-5	Сыртқы тараптардың растауы	161-164	
Өндіріс және персонал			
2-6	Өндірістік қызметтер, өткізу/жеткізу тізбегі және басқа да іскерлік қатынастар	6, 18-21, 38, 138, 143	Есепті кезеңде айтарлықтай өзгерістер болған жоқ
2-7	Жұмыскерлер	77-78	b-iii - КПО-да кепілдендірілмеген жұмыс уақыты бар жұмыскерлер жоқ b-v - КПО-да толық емес жұмыспен қамтылған жұмыскерлер жоқ.
2-8	Жұмыскерлер болып табылмайтын жұмысшылар	77, 91	Келісімшарттардың түрі бойынша кадрлардың тұрақтамауы туралы ақпаратты жария етуге болмайды, себебі кадрлардың тұрақтамауы тікелей еңбек шартын жасасқан жұмыскерлерді және жіберуші тараптардың жұмыскерлерін қамтиды. Бас компаниялар жіберген жұмыскерлер бас компаниялардың кадрлардың тұрақтамауы бойынша статистикасына кіреді.
Басқару			
2-9	Басқару құрылымы және құрамы	38-40, 44-47	
2-10	Жоғары басқару органын тағайындау және іріктеу	38, 40	
2-11	Жоғары басқару органының басшысы	38	

ӘМБЕБАП СТАНДАРТТАР			
№	Жарияланатын мәлімет	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/Ерекшеліктер
2-12	Қоршаған ортаға тиетін әсерді басқарудағы жоғары басқару органының рөлі	39, 41-42	
2-13	Әсерді басқару өкілеттігін беру	39-42	
2-14	Тұрақты даму бойынша есептілікте жоғары басқару органының рөлі	41	
2-15	Мүдделер қайшылығы	50	
2-16	Маңызды мәселелер туралы хабардар ету	26, 41-42, 52, 80	
2-17	Жоғары басқару органының ұжымдық білімі	119	
2-18	Жоғары басқару органының жұмысын бағалау	40	Есеп беруге тиіс ұйым болғандықтан, бұл мәліметтер КПО-ға берілмейді. Осы мәселелер бойынша есеп бас компаниялардың өз тұрақты даму есептерінде жеке беріледі.
2-19	Сыйақы беру саясаты	40, 81-82	а-iii- Сыйақы беру жөніндегі кеңесшілер саясатты әзірлеуге тартылмайды.
2-20	Сыйақыны анықтау процесі	81	
2-21	Сыйақының жылдық жалпы коэффициенті	81-82	
Стратегия, саясаттар және процедуралар			
2-22	Тұрақты даму стратегиясы туралы мәлімдеме	3, 8	
2-23	Саясаттың міндеттері	11, 15, 17, 29, 31, 37, 48, 51, 55, 56, 60, 61, 64, 74, 90, 97, 101, 103, 117, 137	
2-24	Саясат міндеттерін енгізу	48, 50, 91, 103	
2-25	Кері әсерлердің алдын алу процестері	52, 91-92, 98	
2-26	Консультациялық кеңес алу механизмдері және бейәдеп мінез-құлық туралы хабарламалар	52, 80, 91-92, 98	
2-27	Заңнама мен нормативтік актілердің талаптарын сақтау	53, 104	Алдыңғы есепті кезеңдерде орын алған және есепті кезеңде төленген заңдар мен нормативтік актілерді сақтамаған жағдайлар үшін айыппұлдар есептелмеген.
2-28	Қауымдастыққа мүшелік	15, 77, 142, 144	КПО - "КАЗЭНЕРДЖИ" ұйымдастығының мүшесі Іскерлік серіктестіктер және қауымдастықтарға мүшелік ету.
Стейкхолдерлермен өзара әрекеттесу			
2-29	Стейкхолдерлермен өзара әрекеттесу тәсілі	11-12, 14, 31, 61, 99, 104-105, 139, 140	
2-30	Ұжымдық еңбек шарттары	80, 82	
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021			
3-1	Маңызды тақырыптарды анықтау процесі	11, 13, 103	
3-2	Маңызды тақырыптардың тізбесі	11, 13	Жаңа тақырып қосылды-өзгерту климаты

ТАҚЫРЫПТЫҚ СТАНДАРТТАР				
GRI стандарты / маңызды тақырып	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартының сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/ Ерекшеліктер
Тақырып 11.1 Парниктік газдар				
Энергия тиімділігі; Парниктік газдар мен ластаушы заттар шығарындыларын азайту				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.1.1	103, 112, 117, 118	
GRI 302: Энергия 2016	302-1 Ұйым ішінде энергияны тұтыну	11.1.2	117	302-1 - с (ii, iii, iv), d. Қолданылмайды. КПО салқындату үшін энергия тұтыну мен бу тұтынудың жеке есебін жүргізбейді, бұл туралы ақпарат электр қуатын тұтынудың жалпы көлеміне енгізілген. КПО электр қуатын, жылуды, ауаны баптау мен бұды сатпайды. КПО энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру саласындағы ҚР нормативтік құжаттарымен реттелетін стандарттарды, әдістемелерді, есептеу және болжамдау құралдарын пайдаланады.
	302-2 Ұйымнан тыс энергияны тұтыну	11.1.3		Ақпарат қолжетімсіз
	302-3 Энергияны жұмсау көрсеткіші	11.1.4	118	d - КПО ұйым ішінде энергияны тұтыну бойынша есеп жүргізеді.
GRI 305: Шығарындылар 2016	305-1 Парниктік газдардың тікелей шығарындылары	11.1.5	114	
	305-2 Энергетикалық жанама (тақырып 2) парниктік газдардың шығарындылары	11.1.6	115	
	305-3 Басқа жанама (тақырып 3) парниктік газдардың шығарындылары	11.1.7		Ақпарат қолжетімсіз
	305-4 Парниктік газдар шығарындыларының қарқындылығы	11.1.8	115	
G4 Мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG6 Жағылған және сейілтілген көмірсутектердің көлемі		113	
Тақырып 11.2 Климаттың өзгеруіне бейімделу және көміртегі шығарындылары бойынша бейтараптыққа көшу және тұрақтылық				
Қоршаған ортаны қорғауға қаражат бөлу; табиғатты қорғау заңнамасын сақтау Климаттың өзгеруі				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.2.1	102-103	
GRI 201: 2016 жылдың экономикалық көрсеткіштері	201-2 Климаттың өзгеруіне байланысты ұйымның қызметіндегі қаржылық жауапкершілік пен басқа қатерлер және мүмкіндіктер	11.2.2	8, 10, 145	
G4 мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG2 Жаңартылатын энергия көздеріне бөлінетін қаражаттың жалпы сомасы		145	
GRI 305: Шығарындылар 2016	305-5 Парниктік газдар шығарындыларын азайту	11.2.3	102	Ақпарат толық емес

ТАҚЫРЫПТЫҚ СТАНДАРТТАР				
GRI стандарты / маңызды тақырып	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартының сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/ Ерекшеліктер
GRI 308: Жеткізушілерді экологиялық тұрғыдан бағалау	308-1 Экологиялық критерийлер бойынша бағалаудан өткен жаңа жеткізушілердің пайызы (тақырып ішінара ашылды)		105	Ақпарат толық емес
	308-2 Жеткізу тізбегіндегі қоршаған ортаға тиетін өзекті және ықтимал кері әсерлер және қабылданған шаралар		105	
Тақырып 11.3 Атмосфераға тасталатын шығарындылар				
Ауа тазалығын қадағалау; Парниктік газдар мен ластағыш заттар шығарындыларын азайту				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.3.1	112	
GRI 305: Шығарындылар 2016	305-7 NOx, SOx шығарындылар мен басқа да маңызды ауаны ластағыш заттар	11.3.2	113, 114	
GRI 416: Тұтынушылардың денсаулығын қорғау және қауіпсіздігін қамтамасыз ету / Customer Health and Safety 2016	416-1 Тауарлар мен қызметтер санаттары бойынша денсаулық пен қауіпсіздікке тиетін әсерді бағалау	11.3.3	21	Өнім мен қызметтер санаттарының тұтынушының денсаулығы мен қауіпсіздігіне әсер ету жағдайлары тіркелмеді
Тақырып 11.4 Биотүрлілік				
Биотүрлілікті және экожүйені сақтау				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.4.1	103, 106, 130	
GRI 304: Биотүрлілік 2016	304-1 Меншіктегі, жалдаудағы, басқарудағы немесе қорғалған аймақтарға жақын орналасқан және олардың шекараларынан тыс жердегі биологиялық әртүрліліктің жоғары құндылығы бар аумақтардағы жұмыс алаңдары	11.4.2	Вебсайт https://kpo.kz: "Биотүрлілікті сақтау"	
	304-2 Қызметтің, өнімнің және қызметтердің биотүрлілікке елеулі әсерінің сипаттамасы	11.4.3	124; вебсайт https://kpo.kz: "Флора мен фаунаны қорғау"	
	304-3 Қорғалатын және қайта қалпына келтірілген тіршілік ету ортасы	11.4.4	107	
	304-4 Халықаралық табиғатты қорғау одағының Қызыл кітабына және табиғатты қорғаудың ұлттық тізіміне енгізілген, өндірістік қызметтің әсеріне ұшыраған аймақтарда мекендейтін және жойылу қаупі бар түрлердің жалпы саны.	11.4.5	Вебсайт https://kpo.kz: "Биотүрлілікті сақтау"	
Тақырып 11.5 Қалдықтар				
Қатты және сұйық қалдықтарды басқару, сарқынды суларды кәдеге жарату				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.5.1	103, 126	

ТАҚЫРЫПТЫҚ СТАНДАРТТАР				
GRI стандарты / маңызды тақырып	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартының сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/ Ерекшеліктер
GRI 306: Қалдықтар 2020	306-1 Қалдықтардың түзілуі және қалдықтардың елеулі әсері	11.5.2	126	
	306-2 Қалдықтармен байланысты елеулі әсерлерді басқару	11.5.3	127	
	306-3 Түзілген қалдықтар	11.5.4	127-128	
	306-4 Полигондардан алынған қалдықтар	11.5.5	127-129	
	306-5 Полигондарға жіберілген қалдықтар	11.5.6	127-129	
G4 Мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG7 Бұрғылау қалдықтарының саны, оларды өңдеу және жою стратегиясы		126, 129	
Тақырып 11.6 Су және сарқынды сулар				
Қатты және сұйық қалдықтарды басқару, сарқынды суларды кәдеге жарату; Суды ұтымды пайдалану				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.6.1	103, 120	
GRI 303: Су және сарқынды сулар 2018	303-1 Ортақ ресурс ретінде сумен өзара әрекеттесу	11.6.2	120	
	303-2 Су төгумен байланысты ықпалдарды басқару	11.6.3	122, 124-125	
	303-3 Су сынамаларын алу (табиғи көздерден)	11.6.4	120-121	
	303-4 Суды төгу	11.6.5	122-123	
	303-5 Суды тұтыну	11.6.6	120-121	
GRI 303: Су 2016	303-3 Тазартылған сарқынды және басқа да суларды қайта пайдалану		123-124	
Тақырып 11.7 Жұмыстардың аяқталуы және топырақ құнарлығын қалпына келтіру				
Персоналды дамыту және оқыту; Мердігерлермен өндірістік қатынас; Кәсіби одақтарға мүшелік және ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.7.1	75, 103	
GRI 402: Еңбек және еңбек қатынастары 2016	402-1 Қызметтегі өзгерістерге қатысты хабарландырудың ең қысқа мерзімі	11.7.2		Ұжымдық шарттың талаптарына сәйкес, Компания таратылып, кейін жұмыс орындары қысқартылатын болса немесе жүйе өзгертін жағдайда, немесе еңбекақы мөлшері немесе жүйесі жұмыскерлердің жағдайының нашарлауына әкелетіндей өзгертін жағдайда, ҚПО кәсіподақтарды 2 ай (8 апта) бұрын хабардар етуге міндеттенеді.
GRI 404: Оқыту және білім беру 2016	404-2 Жұмыскерлердің біліктіліктерін арттыру және басқа қызметке ауысу кезінде көмектесу бағдарламалары	11.7.3	84	
GRI 304: Биотүрлілік 2016	304-3 Қорғалатын және қайта қалпына келтірілген тіршілік ету ортасы	11.4.4	107	

ТАҚЫРЫПТЫҚ СТАНДАРТТАР				
GRI стандарты / маңызды тақырып	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартының сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/ Ерекшеліктер
Тақырып 11.8 Өндіріс тұтастығы және апатқа қарсы әрекет ету				
Төгілулер; Технологиялық процестердің қауіпсіздігі; ТЖ кезінде әрекет ету дайындығы				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.8.1	26	КПО ықпал ету шекарасы Батыс Қазақстан облысы Қарашығанақ кен орнындағы КПО объектілері мен Атырау облысындағы экспорттық құбыр желісін қамтиды. Тақырып КПО мен мердігерлерді қамтиды.
GRI 306: Шығарындылар мен қалдықтар 2016	306-3 Елеулі төгінділер	11.8.2	28	
G4 Мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG13 Қызмет түрлері бойынша өнеркәсіптік қауіпсіздікпен байланысты оқиғалар саны	11.8.3	26-28	
Тақырып 11.9 Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы				
Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы; Жұмыскерлердің денсаулығын сақтау				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.9.1	43, 56, 64	
GRI 403: Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы 2018	403-1 Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы жүйесін басқару	11.9.2	43 http://kpo.kz: "ЕК, ҚТ және ҚОҚ саласындағы біріктірілген басқару жүйесі"	
	403-2 Қауіптерді анықтау, қатерлерді бағалау және оқиғаларды тергеу	11.9.3	26-27, 57, 70; http://kpo.kz: "ЕК, ҚТ және ҚОҚ карталары бағдарламасы"	
	403-3 Еңбекті қорғау қызметтері	11.9.4	68-71	
	403-4 Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша жұмыскерлердің атсалысуы, кеңес беру және тілдесу	11.9.5	вебсайт КПО http://kpo.kz: "ЕК, ҚТ және ҚОҚ карталары бағдарламасы"	
	403-5 Жұмыскерлерді еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша оқыту	11.9.6	29, 61, 87	
	403-6 Жұмыскерлердің денсаулығын нығайту	11.9.7	69-70, 72	
	403-7 Іскерлік қатынастармен тікелей байланысты денсаулық пен еңбек қауіпсіздігіне әсер ететін салдарларды болдырмау және азайту	11.9.8	26-27, 43, 60	
	403-8 Басқару жүйесі, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасымен қамтылған жұмысшылар	11.9.9	43	

ТАҚЫРЫПТЫҚ СТАНДАРТТАР				
GRI стандарты / маңызды тақырып	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартының сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/ Ерекшеліктер
	403-9 Өндірістік жарақаттар	11.09.10	57-59, 63	Есепті кезеңде жұмыскерлер арасында қаза тапқандар мен жарақат алғандар болған жоқ. Жұмыскерлер арасында тіркелген жарақаттардың жалпы саны - 3. Жалдамалы емес жұмыскерлер арасында қаза тапқандар жоқ. Жалдамалы емес жұмыскерлер арасында еңбек ету қабілетін жоғалтуға әкелген жарақаттар саны - 2. Жалдамалы емес жұмыскерлер арасында тіркелген жарақаттардың жалпы саны-11.
	403-10 Кәсіптік аурулар	11.09.11	69-70	
Тақырып 11.10 Жұмысқа орналасу тәжірибелері				
Жұмыспен қамту және еңбекақы төлеу; Персоналды дамыту және оқыту; Мердігерлермен өндірістік қатынас				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.10.1	74-75	
GRI 401: Жұмыспен қамту 2016	401-1 Жаңа жұмыскерлерді жұмысқа қабылдау мен кадрлардың тұрақтамауы	11.10.2	79	
	401-2 Жұмыспен толық қамту шарттарында жұмыс істейтін жұмыскерлерге берілетін, уақытша немесе жұмыспен уақытша немесе толық емес қамту шарттарында жұмыс істейтін жұмыскерлерге берілмейтін жеңілдіктер	11.10.3	80, 82	
	401-3 Бала күтімі бойынша демалыс	11.10.4	79	
GRI 402: Еңбек және еңбек қатынастары 2016	402-1 Қызметтегі өзгерістерге қатысты хабарландырудың ең қысқа мерзімі	11.10.5		Ұжымдық шарттың талаптарына сәйкес, Компания таратылып, кейін жұмыс орындары қысқартылатын болса немесе жүйе өзгертін жағдайда, немесе еңбекақы мөлшері немесе жүйесі жұмыскерлердің жағдайының нашарлауына әкелетіндей өзгертін жағдайда, ҚПО кәсіподақтарды 2 ай (8 апта) бұрын хабардар етуге міндеттенеді.
GRI 404: Оқыту және білім беру 2016	404-1 Бір жұмыскерге шаққандағы оқу сағаттарының орта жылдық саны	11.10.6	82, 87	
	404-2 Жұмыскерлердің біліктіліктерін арттыру және басқа қызметке ауысу кезінде көмектесу бағдарламалары	11.10.7	81, 86, 88, 89	
	404-3 Өнімділік пен мансапты дамыту бойынша тұрақты бағаланатын жұмыскерлердің пайызы		82	

ТАҚЫРЫПТЫҚ СТАНДАРТТАР				
GRI стандарты / маңызды тақырып	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартының сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/ Ерекшеліктер
GRI 414: Жеткізушілерді әлеуметтік тұрғыдан бағалау 2016	414-1 Әлеуметтік критерийлер бойынша таңдап алынған жаңа жеткізушілер	11.10.8	51	
	414-2 Жеткізу тізбегіндегі кері әлеуметтік әсерлер және қабылданған шаралар	11.10.9	66, 91-93	2023 жылы бағалау нәтижелері бойынша елеулі нақты және ықтимал кері әлеуметтік әсері бар деп анықталған жеткізушілердің үлесі 8% құрады. Нақты және ықтимал кері әлеуметтік салдарларды бағалау нәтижелері бойынша жеткізушілермен қарым-қатынасты тоқтату жағдайлары тіркелмеген.
Тақырып 11.11 Кемсітушіліктерге жол бермеу және тең мүмкіндіктер				
Кадрларлағы жергілікті қамту; Адам құқықтарын сақтау; Әлеуметтік, мәдени және жыныстық сан алуандық, тең мүмкіндіктер				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.11.1	48-49, 74-75	КПО ықпал ету шекарасы Батыс Қазақстан облысы тұрғындарын қамтиды. Ұжымдық шарттың талаптары 2-3 жыл сайын қайта қарастырылады.
GRI 202: Нарыққа қатысу 2016	202-1 Жергілікті ең аз еңбекақымен салыстырғанда жыныс бойынша бастапқы жұмысқа кіргендегі стандартты еңбекақының үлесі		82	202-1-а. Қолданылмайды. Еңбекақы деңгейлерінде жыныс бойынша айырмашылық жоқ. Қарашығанақ мұнай, газ, конденсат кен орны Батыс Қазақстан облысында (Қазақстан Республикасы) орналасқан, "өндіріс қызметінің ерекше аймағына" жатады.
	202-2 Жергілікті халық арасынан жұмысқа қабылданған жоғарғы басшылық үлесі	11.11.2	83	"Жұмыскерлер санаты бойынша кадрларлағы жергілікті қамту үлесін арттыру көрсеткіштері" кестесінде "жергілікті" ұғымымен жергілікті жұмыскерлер, ҚР азаматтары сипатталады. Қарашығанақ мұнай, газ, конденсат кен орны Батыс Қазақстан облысында (Қазақстан Республикасы) орналасқан, "өндіріс қызметінің ерекше аймағына" жатады.
GRI 401: Жұмыспен қамту 2016	401-3 Бала күтімі бойынша демалыс	11.11.3	79	
GRI 404: Оқыту және білім беру 2016	404-1 Бір жұмыскерге шаққандағы оқу сағаттарының орташа жылдық саны	11.11.4	82, 87	

ТАҚЫРЫПТЫҚ СТАНДАРТТАР				
GRI стандарты / маңызды тақырып	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартының сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/ Ерекшеліктер
GRI 405: Әртүрлілік және тең мүмкіндіктер 2016	405-1 Басқару органдары мен жұмыскерлердің әртүрлілігі	11.11.5	75-79, 83-84	
	405-2 Еркектер мен әйелдердің базалық еңбекақылары мен сыйақы деңгейі	11.11.6		Қарашығанақ мұнай, газ, конденсат кен орны Батыс Қазақстан облысында (Қазақстан Республикасы) орналасқан, "өндіріс қызметінің ерекше аймағына" жатады. Негізгі еңбекақы жұмыскерлерді санаттарына, жыныс белгісіне қарамастан бекітіледі, сондықтан әйелдер мен ерлердің негізгі еңбекақылары тең.
GRI 406: Кемсітушілікке жол бермеу 2016	406-1 Кемсітушілік жағдайлары және қабылданған түзету шаралары	11.11.7		Есепті кезең ішінде КПО-да ешқандай кемсітушілік жағдайлары тіркелмеді.
Тақырып 11.12 Мәжбүрлі еңбек және заманауи құлдық				
Адам құқықтарын сақтау; Жеке және өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету; Кәсіби одақтарға мүшелік және ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.12.1	48-49	КПО ықпал ету шекарасы Батыс Қазақстан облысын қамтиды. Ұжымдық шарттың талаптары 2-3 жыл сайын қайта қарастырылады.
GRI 408: Бала еңбегі	408-1 Бала еңбегін қолдану оқиғалары болуының едәуір қауіпі бар жұмыстар мен жеткізушілер		49	
GRI 409: Мәжбүрлі немесе еріксіз еңбек	409-1 Мәжбүрлі немесе еріксіз еңбек ету оқиғалары болуының едәуір қауіпі бар жұмыстар мен жеткізушілер	11.12.2	49, 91-93	
GRI 414: Жеткізушілерді әлеуметтік тұрғыдан бағалау 2016	414-1 Әлеуметтік критерийлер бойынша таңдап алынған жаңа жеткізушілер	11.12.3	51	
Тақырып 11.13 Кәсіби одақтар құру және ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі				
Кәсіби одақтарға мүшелік және ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.13.1	49, 51-52, 90	КПО ықпал ету шекарасы Батыс Қазақстан облысын қамтиды. Ұжымдық шарттың талаптары 3 жыл сайын қайта қарастырылады.
GRI 407: Кәсіби одақтар құру және ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі 2016	407-1 Кәсіподақ құру мен ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі туралы құқыққа едәуір қауіп төнуі мүмкін жұмыстар мен жеткізушілер	11.13.2	91-92	

ТАҚЫРЫПТЫҚ СТАНДАРТТАР				
GRI стандарты / маңызды тақырып	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартының сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/ Ерекшеліктер
Тақырып 11.14 Экономикалық үлес				
Жұмыспен қамту және еңбекақы төлеу; Кадрлардағы жергілікті қамту; Әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобалар; Демеушілік және қайырымдылық; Жергілікті желілерге электр қуатын жеткізу; Импорты алмастыру және жұмыс, қызмет пен тауарларды сатып алудағы жергілікті қамту үлесін арттыру; Жеткізу тізбегі және жеткізілімдерді ұйымдастыру; Есептелген дәлелденген қорлар мен өндіру көлемі				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.14.1	74-75, 138, 140	
GRI 201: 2016 жылдың экономикалық көрсеткіштері	201-1 Құрылған және бөлінген тікелей экономикалық құн	11.14.2	143	
GRI 202: Нарыққа қатысу 2016	202-1 Жергілікті ең аз еңбекақымен салыстырғанда жыныс бойынша бастапқы жұмысқа кіргендегі стандартты еңбекақының үлесі		82	202-1-а. Қолданылмайды. Еңбекақы деңгейлерінде жыныс бойынша айырмашылық жоқ. Қарашығанақ мұнай, газ, конденсат кен орны Батыс Қазақстан облысында (Қазақстан Республикасы) орналасқан, "өндіріс қызметінің ерекше аймағына" жатады.
	202-2 Жергілікті халық арасынан жұмысқа қабылданған жоғарғы басшылық үлесі	11.14.3	83	"Жұмыскерлер санаты бойынша кадрларлағы жергілікті қамту үлесін арттыру көрсеткіштері" кестесінде "жергілікті" ұғымымен жергілікті жұмыскерлер, ҚР азаматтары сипатталады. Қарашығанақ мұнай, газ, конденсат кен орны Батыс Қазақстан облысында (Қазақстан Республикасы) орналасқан, "өндіріс қызметінің ерекше аймағына" жатады.
GRI 203: Жанама экономикалық әсерлер 2016	203-1 Инфрақұрылымдық инвестициялар мен көрсетілетін қызметтер	11.14.4	69, 144-145, 146-147	
	203-2 Айтарлықтай жанама экономикалық әсерлер	11.14.5	140	
GRI 204: Сатып алу тәжірибесі 2016	204-1 Жергілікті жеткізушілерге шығатын шығындардың ара салмағы	11.14.6	140-141	
G4 Мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG1 Бағаланған және дәлелденген қорлар мен өндіріс көлемі мен түрі		18	Ақпарат толық емес
Тақырып 11.15 Жергілікті қауымдастықтар				
Жергілікті халықпен қарым-қатынас: Компания қызметі әсерін бағалау және азайту тәсілдері, шағымдар мен өтініштер КПО қызметінің экологиялық аспектілері бойынша шағымдар мен өтініштерді қабылдау				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.15.1	96-97	КПО ықпал ету шекарасы Қарашығанақ кен орны айналасында орналасқан елді мекендер мен БҚО Бөрлі ауданының Ақсай қаласын қамтиды

ТАҚЫРЫПТЫҚ СТАНДАРТТАР				
GRI стандарты / маңызды тақырып	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартының сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/ Ерекшеліктер
GRI 413: Жергілікті қауымдастықтар 2016	413-1 Жергілікті қауымдастықтармен жұмыс, жергілікті қауымдастықтарға әсерді бағалау мен дамыту бағдарламалары	11.15.2, 11.15.4	97-98, 108-111; вебсайт КПО http://kpo.kz: Қарашығанақ кен орнына жақын орналасқан ауылдардың атмосфералық ауа сапасын бақылау	
	413-2 Жергілікті қауымдастыққа елеулі нақты және ықтимал кері ықпал ететін жұмыстар	11.15.3	18, 109, 130; вебсайт КПО http://kpo.kz: Березов және Бестау ауылдары тұрғындарын көшіру	
Тақырып 11.16 Жер және ресурстар құқығы				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.16.1	96-97	КПО ықпал ету шекарасы Қарашығанақ кен орны айналасында орналасқан елді мекендер мен БҚО Бөрлі ауданының Ақсай қаласын қамтиды
G4 Мұнай-газ саласындағы жарияланатын мәліметтер 2012	OG12 Өндірістік қызметтерге байланысты мәжбүрлі қоныс аудару және көшу процесі адам өміріне қалай әсер етті	11.16.2	98, 97; вебсайт https://kpo.kz: «Березов және Бестау ауылдары тұрғындарын көшіру» , Қарашығанақ тұрақты даму туралы есеп 2017, 105-106-беттер	
Тақырып 11.17 Байырғы халықтың құқығы				
Қазақстан үшін қолданылмайды.				
Тақырып 11.18 Жанжалдар және қауіпсіздікті қамтамасыз ету				
Жеке және өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету; Адам құқықтарын сақтау				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.18.1	90, 94	КПО ықпал ету шекарасы Батыс Қазақстан облысы, Қарашығанақ кен орны объектілеріндегі КПО мен мердігерлерді және Атырау облысындағы экспорттық құбыр желісі объектілерін қамтиды
GRI 410: Қауіпсіздікті қамтамасыз ету тәжірибесі 2016	410-1 Адам құқықтарына қатысты саясаттар мен процедуралар бойынша оқытудан өткен қауіпсіздік қызметі жұмыскерлерінің үлесі	11.18.2	94	

ТАҚЫРЫПТЫҚ СТАНДАРТТАР				
GRI стандарты / маңызды тақырып	Жарияланатын мәлімет	GRI 11 салалық стандартының сілтеме нөмірі	Есептің бет нөмірі	Есептегі түсініктемелер/ Ерекшеліктер
Тақырып 11.19 Монополияға қарсы күрес				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.19.1	48-49	
GRI 206 Монополияға қарсы күрес	206-1 Монополияға қарсы, трестке қарсы және монополиялық тәжірибелер үшін сот істері	11.19.2	53	
Тақырып 11.20 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес				
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.20.1	48-49	
GRI 205: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес 2016	205-1 Сыбайлас жемқорлықпен байланысты қатерлерге бағаланған жұмыстар	11.20.2	50-51	
	205-2 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес бойынша саясаттар мен процедуралар туралы хабарлау және оқыту	11.20.3	51-52	
	205-3 Расталған сыбайлас жемқорлық оқиғалары және қабылданған шаралар	11.20.4	50	Есепті кезең ішінде КПО-да сыбайлас жемқорлық бойынша расталған қандай да бір оқиғалар тіркелген жоқ.
Тақырып 11.21 Мемлекетке жасалатын төлемдер				
Мемлекетке жасалатын төлемдердің жариялылығы (Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы)				
GRI 3: Маңызды тақырыптар 2021	3-3 Маңызды тақырыптарды басқару	11.21.1	140	
GRI 201: Экономикалық көрсеткіштер 2016	201-1 Құрылған және бөлінген тікелей экономикалық құн	11.21.2	143	
	201-4 Мемлекеттен алынатын қаржылық көмек	11.21.3		Есепті кезең ішінде КПО мемлекеттен ақшалай қаржылық көмек алмады және мемлекеттік/саяси қажеттіліктер үшін ешқандай жәрдем бермеді.
GRI 207: Салықтар 2019	207-1 Салық салу тәсілі	11.21.4	143	
	207-2 Салық саясаты, бақылау және қатерлерді басқару	11.21.5	143	
	207-3 Стейкхолдерлермен өзара әрекеттесу және салыққа қатысты мәселелерді басқару	11.21.6	143	
	207-4 Ел бойынша есеп беру	11.21.7	143	
Тақырып 11.22 Қоғамдық саясат				
КПО-ның Іскерлік қағидаттары мен Тәртіп кодексінде айтылғандай, КПО немесе Кәсіби қауымдастықтар КПО қаражаты есебінен ешқандай саяси қайырымдылықтар немесе «заттай жарналар» жасамауы керек. КПО партиялық саясатқа араласпауы керек.				

АҚПАРАТТЫҢ ТӘУЕЛСІЗ РАСТАЛУЫ

Шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін тәуелсіз тексеру нәтижелері туралы есеп

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» Директорлар Комитетіне:

Кіріспе

Бізді «Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» (бұдан әрі – «Компания») Басшылығы 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы Компанияның ESG-Есебінде (бұдан әрі - ESG-Есебі) ашылған, төменде анықталған Таңдалған ақпаратқа (бұдан әрі – «Таңдалған ақпарат») қатысты шектеулі сенімді қамтамасыз ететін тапсырманы орындауға жұмылдырды.

Мәндік ақпарат пен қолданылатын өлшемшарттардың сипаттамасы

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы Таңдалған ақпарат осы есептің 1-қосымшасына берілген.

Таңдалған ақпаратта ESG- Есебінің «Есептің қолданыс саласы мен шектеулері» бөліміне сәйкес Компанияға және оның таңдамалы еншілес кәсіпорындарына қатысты ақпарат жарияланады.

Біздің рәсімдердің көлемі 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы Іріктемелі ақпаратпен ғана шектеледі. Біз бұрынғы кезеңдерге немесе ESG-Есебіне енгізілген басқа компоненттерге қатысты ешқандай рәсімдерді орындаған жоқпыз, сондықтан оларға қатысты ешқандай қорытынды жасамаймыз.

Компания Таңдалған ақпаратты дайындау барысында пайдаланған өлшемшарттар Жаһандық есептілік бастамасында (GRI) (бұдан әрі – «GRI стандарттары») жарияланған Орнықты даму саласындағы есептілік стандарттарында, Компания өзірлеген және ESG-есепте ашылған әдіснамалар мен нұсқаулықтарда (бұдан әрі – «Қолданылатын өлшемшарттар») берілген.

Біздің пікірімізше, Қолданылатын өлшемшарттар шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін қорытындыны қалыптастырудың негізделген өлшемшарттары болып табылады.

Компания басшылығының жауапкершілігі

Компания басшылығы мыналарға жауапты:

- жосықсыз іс-әрекет немесе қателік салдарынан айтарлықтай бұрмалауға ұшырамаған Таңдалған ақпаратты өзірлеуді қамтамасыз ететін ішкі бақылау жүйесін дайындауға, енгізуге және қолдауға;
- қолданылатын өлшемшарттарға сәйкес Таңдалған ақпаратты өзірлеу және ашу үшін ішкі әдіснама мен нұсқаулықты өзірлеуге;
- қолданылатын өлшемшарттарға сәйкес Таңдалған ақпаратты өзірлеуге, есептеуге және ашуға; және
- Таңдалған ақпараттың дәлдігі, толықтығы және ұсынылуына.

«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС
Әл-Фараби даңғылы 34, А ғимараты, 4 кабат, Алматы, Қазақстан, A25D5F6
Т: +7 (727) 330 32 00, Ф: +7 (727) 244 68 68, www.pwc.kz

Біздің жауапкершілік

Біздің жауапкершілігіміз біз жүргізген рәсімдер мен алынған дәлелдер негізінде Таңдалған ақпаратқа қатысты шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін қорытындыны беру болып табылады.

Біз шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін тапсырманы Халықаралық аудит стандарттары және ақпараттың дұрыстығын растау комитеті шығарған «Өткен кезеңдердің қаржылық ақпаратына аудит жүргізу және шолып тексеруден өзге сенімділікті қамтамасыз ететін тапсырмалар» 3000 (қайта қаралған) сенімділікті қамтамасыз ететін Халықаралық тапсырмалар стандарттарына сәйкес орындадық. Бұл стандарт бізден этикалық талаптарын сақтауды, сонымен қатар 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша Таңдалған ақпарат барлық маңызды қатынастарда Қолданылатын өлшемшарттарға сәйкес дайындалғанына шектеулі сенімділік алу үшін рәсімдерді жоспарлау және орындауды талап етеді.

Шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін тапсырмалар көлемі тәуекелдерді бағалау рәсімдеріне қатысты, сондай-ақ ішкі бақылау жүйесін, бағалау жасалған тәуекелдерге жауап ретінде орындалатын рәсімдерге түсінік алуды қоса алғанда ақылға қонымды сенімділікті қамтамасыз ететін тапсырмалар көлемінен айтарлықтай аз. Шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін тапсырмаларды орындау кезінде жүзеге асырылатын рәсімдер сипаты және мерзімдері бойынша ерекшеленеді, олар ақылға қонымды сенімділікті қамтамасыз ететін тапсырмаларды орындау кезіндегі қарағанда көлемі жағынан азырақ. Сәйкесінше, шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін тапсырманы орындау кезінде алынған сенімділік деңгейі ақылға қонымды сенімділікті қамтамасыз ететін тапсырманы орындау кезінде алынған сенімділік деңгейінен біршама төмен.

Біздің тәуелсіздік және сапаны басқару

Біз Бухгалтерлерге арналған Әдеп стандарттары жөніндегі Халықаралық кеңестің Кәсіби бухгалтерлердің халықаралық Әдеп кодексі (тәуелсіздіктің халықаралық стандарттарын қоса алғанда) (БӘСХК Кодексі) тәуелсіздік және басқа да этикалық талаптарына саймыз, аталған Кодекс адалдық, объективтілік, кәсіби құзыреттілік пен адал ниет, құпиялылық және кәсіби мінез-құлықтың негізгі принциптеріне негізделген.

Біз Сапаны басқару бойынша Халықаралық стандарттарды қолданамыз, ол этикалық талаптарға, кәсіби стандарттарға және қолданылатын құқықтық және заңнамалық талаптарға сәйкестікке қатысты саясат пен процедураларды қоса алғанда, сапаны бақылау жүйесін әзірлеуді, енгізуді және жұмыс істеуді ұйымдастыруды талап етеді.

Орындалған жұмыстың қысқаша сипаттамасы

Біздің жоспарлаған және орындаған рәсімдер 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша Таңдамалы ақпарат Қолданылатын өлшемшарттарға сәйкес барлық маңызды аспектілерде дайындалғанына шектеулі сенімділікті алуға бағытталған. Біз келесі рәсімдерді орындадық:

- Компания басшылығы мен орнықты даму және есептілік мәселелерін басқаруға жауапты тұлғаларға сұратулар жіберу;
- ESG-есеп дайындауға және тиісті мәліметтерді жинауға жауапты лауазымды тұлғаларға сауалнама жүргізу;
- тиісті ішкі әдіснама мен нұсқаулыққа талдау жасау, негізгі жүйелер, процестер мен Таңдалған ақпаратты дайындау және ашу саласындағы процестер мен бақылау құралдары қалай ұйымдастырылғанын түсіну; және
- деректердің тиісті түрде есептелгенін, есепке алынғанын, салыстырылғанын және ашылғанын тексеру үшін Таңдалған ақпаратқа қатысты таңдамалы негізде шектеулі тестілеуді өткізу.

Біз алған дәлелдер шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін қорытындымыздың негізін қамтамасыз ету үшін жеткілікті және дұрыс деп санаймыз.

Белінбейтін шектеулер

GRI стандарттары тұрғысынан есептеу мен ашудың өртүрлі, алайда рұқсат етілген түрлі әдісі бар. Бұл әдістер нәтижелерде айтарлықтай айырмашылықтарға әкелуі ықтимал, бұл олардың басқа ұйымдардың деректерімен салыстырылуына әсер етуі мүмкін. Демек, Таңдалған ақпарат ESG-есебінде сипатталғандай басшылық қолданған әдіснамамен бірге қарастырылуы керек және ол үшін Компания жеке өзі жауапты болады.

Шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін қорытынды

Жүргізілген рәсімдер мен алынған дәлелдемелердің қорытындылары бойынша біз 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша Таңдалған ақпарат барлық маңызды қатынастарда Қолданылатын өлшемшарттарға сәйкес барлық маңызды аспектілерде дайындалмаған деген пікірге келетіндей ешқандай деректі анықтамадық.

Пайдалану және тарату бойынша шектеулер

Біздің шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін қорытынды берілген осы есеп Компания басшылығына Компанияның және оның орнықты даму саласындағы таңдаулы еншілес кәсіпорындарының қызметі және осы қызметтің нәтижелері туралы ақпаратты ашуға жәрдемдесу мақсатында Компанияның Директорлар комитеті үшін ғана арада жасалған келісімге сәйкес дайындалған.

Біз осы есеп мазмұнын ESG-есебі құрамында ашуға келісім береміз, ол Компания басшылығы корпоративтік басқару саласындағы өз міндеттерін орындау шеңберінде Таңдалған ақпаратқа қатысты шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін тәуелсіз тексеру нәтижелері туралы есеп алынғанын растай алуы үшін Компания сайтында жарияланады.

Компания сайтының сақталуы мен тұтастығы үшін Компания басшылығы жауап береді; біз орындайтын жұмыста бұл мәселелерді қарау қамтылмаған және сәйкесінше біз Компания сайтында жарияланған жағдайда жарияланған Таңдалған ақпаратқа немесе Қолданылатын өлшемшарттарға қатысты болуы мүмкін өзгерістер үшін жауап бермейміз.

Қолданыстағы заңнама аясында Компания мен Компанияның Директорлар комитетінен басқа тұлғалар алдында біз орындалған жұмыс және осы есеп үшін жауапкершілік алмаймыз, бұған нақты келісілген жазбаша шарттар болған және біздің алдын ала жазбаша келісіміміз алынған жағдайлар кірмейді.

Price waterhouse Coopers LLP

2024 жылғы 26 шілде
Алматы, Қазақстан

2024 жылғы 26 шілдедегі шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін тәуелсіз тексеру нәтижелері туралы есепке 1-қосымша

ESG-есебінің 1-180 беттерінде жарияланған және GRI Стандарттарына, Компания өзирлеген әдіснама және нұсқаулыққа сәйкес дайындалған және шектеулі сенімділікті қамтамасыз ететін рәсімдер мәні болған 2023 жылғы 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша Таңдалған ақпарат төменде келтірілген:

GRI Стандарт	Өтінім бойынша орындалғаны (Таңдалған ақпарат)
2-1	Ұйымдастыру деректері
2-2	Біріктірілген қаржылық есептілікке енгізілген заңды тұлғалардың тізбесі
2-3	Есепті кезең, есептілік циклі және байланысу жолдары туралы ақпарат
2-4	Есептегі ақпараттың қайта қаралуы
2-5	Сыртқы тараптардың растауы
2-6	Өндірістік қызметтер, өткізу/жеткізу тізбегі және басқа да іскерлік қатынастар
2-7	Жұмыскерлер
2-8	Жұмыскерлер болып табылмайтын жұмысшылар
2-9	Басқару құрылымы мен құрамы
2-10	Жоғары басқару органын тағайындау және іріктеу
2-11	Жоғары басқару органының басшысы
2-12	Қоршаған ортаға тиетін әсерді басқарудағы жоғары басқару органының рөлі
2-13	Әсерді басқару өкілеттігін беру
2-14	Тұрақты даму бойынша есептілікте жоғары басқару органының рөлі
2-15	Мүдделер қайшылығы
2-16	Маңызды мәселелер туралы хабардар ету
2-17	Жоғары басқару органының ұжымдық білімі
2-18	Жоғары басқару органының жұмысын бағалау
2-22	Тұрақты даму стратегиясы туралы мәлімдеме
2-23	Саясаттың міндеттері
2-24	Саясат міндеттерін енгізу
2-25	Кері әсерлердің алдын алу процестері
2-26	Консультациялық кеңес алу механизмдері және бейәдеп мінез-құлық туралы хабарламалар
2-27	Заңнама мен нормативтік актілердің талаптарын сақтау
2-28	Қауымдастыққа мүшелік
2-29	Стейкхолдерлермен өзара әрекеттесу тәсілі
2-30	Ұжымдық еңбек шарттары
3-1	Маңызды тақырыптарды анықтау процесі
3-2	Маңызды тақырыптардың тізбесі
201-2	Климаттың өзгеруіне байланысты ұйымның қызметіндегі қаржылық жауапкершілік пен басқа қатерлер және мүмкіндіктер
302-1	Ұйым ішінде энергияны тұтыну
302-3	Энергияны жұмсау көрсеткіші
303-3	Су сынамаларын алу (табиғи көздерден)
303-4	Суды төгу
303-5	Суды тұтыну
305-1	Парниктік газдардың тікелей шығарындылары
305-2	Энергетикалық жанама (тақырып 2) парниктік газдардың шығарындылары
306-1	Қалдықтардың түзілуі және қалдықтардың елеулі әсері
306-3	Түзілген қалдықтар
401-1	Жаңа жұмыскерлерді жұмысқа қабылдау мен кадрлардың тұрақтамауы
401-3	Бала күтімі бойынша демалыс
403-9	Өндірістік жарақаттар
404-1	Бір жұмыскерге шаққандағы оқу сағаттарының орта жылдық саны
414-2	Жеткізу тізбегіндегі кері әлеуметтік әсерлер және қабылданған шаралар

МАҢЫЗДЫ ТАҚЫРЫПТАРДЫ БАСҚАРУ GRI 3-3

Ірі көлемдегі инвестициялардың тұрақтылығын қамтамасыз ету тиісінше басқаруды қажет етеді және КПО сияқты күрделі ұйымда тиімді басқару, ішкі бақылау және сапаны қамтамасыз ету процестері айрықша маңызды.

ӨБТК-ге сәйкес КПО өз қызметінің барлық аспектілері бойынша жұмысты халықаралық

стандарттарды басшылыққа ала отырып жүргізеді. Стандарттар КПО басқару жүйесінің негізін құрайтын бірқатар ережелер, процедуралар және тиісті ұтымды тәжірибелерге сүйеніп енгізіледі.

Әр өзекті тақырып аясында тұрақты дамумен байланысты КПО-ның менеджмент жүйесі мен реттеуші құжаттары төмендегі кестеде ұсынылады:

КПО тұрақты даму (маңызды тақырыптар) бойынша басшылыққа алынатын құжаттар GRI 3-3

Маңызды тақырыптар	Басшылыққа алынатын құжаттар	
Әлеуметтік қатынастарға қатысты тақырыптар	Персоналды дамыту және оқыту	Кадрларды дайындау бойынша жылдық жоспар; Оқыту және дамыту жұмыстарының үздіксіз жүруін қамтамасыз ету жоспары; КПО жұмыскерлерін дамыту және оқыту бағдарламаларын жоспарлау және бюджеттеу процесі; Кадрлар резервін жедел дамыту бағдарламасы; Қазақстандық персонал мен олардың балаларына грант беру бағдарламасы.
	Мердігерлермен өндірістік қатынас	Өндірістік қатынастар туралы ереже; Мердігер ұйымдардың ЕК, ҚТ және ҚОҚ көрсеткіштерін басқару стратегиясы; Келісімшартқа қосымша Д нысаны – «ЕК, ҚТ және ҚОҚ келісімшарттарына қойылатын талаптар»; Келісімшартқа қосымша Н нысаны – «Өндірістік қатынастар».
	Кәсіби одақтарға мүшелік және ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі	Ұжымдық шарт; Еңбек дауларын шешу туралы ереже.
	Жеке және өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету	Қауіпсіздікті басқару жүйесі бойынша ереже; КПО-ның қауіпсіздікті қамтамасыз ету ережесі; Ішкі қызметтік тергеулер жүргізу ережесі; КПО жұмыскерлерінің жеке деректері туралы ереже; КПО-ның таза жұмыс үстелін сақтау жөніндегі ережесі.
	Адам құқықтарын сақтау	Тұрақты даму кодексі; КПО іскерлік қағидаттары;
	Тең мүмкіндіктер, әлеуметтік, мәдени және жыныстық сан алуандық	Тәртіп кодексі; Жедел желі; Нормативтік-құқықтық сәйкестік пен этика нормаларын сақтау бойынша оқыту курстарын өткізу бағдарламасы; Нормативтік-құқықтық сәйкестіктің бұзылуын тергеу процедурасы.

Маңызды тақырыптар	Басшылыққа алынатын құжаттар
Әлеуметтік-экологиялық құжаттар	<p>Жұмыскерлердің еңбегін қорғау мен қауіпсіздік техникасы</p> <p>ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы саясат; КПО алтын ережелері; Өмірлік маңызы бар ережелер; ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы менеджмент жүйесі бойынша нұсқаулық; Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және өндіріс тұтастығы қызметінің ережесі; H₂S әсерінен қорғану стратегиясы; ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы КПО-ның төрт жылдық стратегиялық жоспары; КПО-ның 2023 жылға арналған ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ қызметін жетілдіру жоспары; Қауіпсіздік техникасы саласындағы көшбасшылық және мәдениет бағдарламасы.</p>
	<p>Жұмыскерлердің денсаулығын сақтау</p> <p>Шылым шегуге тыйым салу саясаты; КПО-да алкоголь, есірткі, психотроптық және уытқұмарлық (және соларға ұқсас) заттарды қабылдауға тыйым салу туралы ереже; 2023 жылға арналған жұмыскерлердің денсаулығын жақсарту жоспары; Қажығандықпен байланысты қатерлерді басқару қағидалары; Психикалық денсаулық бағдарламасы; Стресске төзімділік бағдарламасы.</p>
	<p>Технологиялық процестердің қауіпсіздігі</p> <p>Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және өндіріс тұтастығы туралы ереже; Технологиялық процес қауіпсіздігінің негіздері бойынша нұсқаулық; Бір мезгілде орындалатын жұмыстармен байланысты қатерлерді басқару стратегиясы; Тосқауылдар моделін қолдану бойынша нұсқаулық.</p>
	<p>ТЖ кезінде әрекет етуге дайындық</p> <p>КПО-да азаматтық қорғанысты ұйымдастыру туралы ереже; КПО эвакуациялық комиссиясы туралы ереже; Кен орнында күкіртсутекпен (H₂S) байланысты апат кезінде адамдарды қорғау стратегиясы; Төтенше жағдай және оның салдарын жою бойынша іс-әрекет жоспары.</p>
	<p>Жергілікті халықпен қарым-қатынас: Компания қызметі әсерін бағалау және азайту тәсілдері, шағымдар мен өтініштер</p> <p>Әлеуметтік қызмет саласындағы КПО саясаты және стандарттары; Тұрғындардың ұсыныстары мен шағымдарын қарастыру бойынша КПО процедурасы; Бастапқы әлеуметтік-экономикалық деректерді бағалау мен олардың әсерін талдау процедурасы; Стейкхолдерлермен әрекеттесу процедурасы; Мәдени мұраны сақтау процедурасы; Мәжбүрлі көшіру процедурасы; Жергілікті халықтың дамуына жәрдемдесу бағдарламасы бойынша процедура.</p>

Маңызды тақырыптар	Басшылыққа алынатын құжаттар	
Экологиялық тақырыптар	Төгілу	Мұнайдың төгілуін жою жоспары; ҚОТЖ және ҰПӨБ магистралдық және кен орны құбырларының әуе / су қиылыстарында мұнайдың төгілуін жою.
	Ауа сапасын қадағалау	Өндірістік экологиялық бақылау (ӨЭБ); Экологиялық мониторинг деректерінің дұрыстығын бақылау бағдарламасы.
	Парниктік газдар мен ластаушы заттар шығарындыларын азайту	Ластаушы заттардың шығарылуын басқару процедурасы; Парниктік газдардың шығарылуын басқару процедурасы; ҚМГКК объектілерінде өнеркәсіптік шығарындыларды аспаппен өлшеу процедурасы; Кен орнының тік алауында көмірсутек шикізатының жағылуын есепке алу және ол туралы есеп беру; Көмірсутек шикізатының тік және көлденең алау қондырғыларында жағылуын есепке алу және ол туралы есеп беру процедурасы; ҚМГКК объектілеріндегі ұйымдастырылмаған шығарындылар көздерінен шыққан парниктік газдар шығарындыларын есептеу әдістемесі.
	Суды ұтымды пайдалану	ҚМГКК объектілерінде су ресурстарын басқару – техникалық су және қабат су; Су шаруашылығы қызметінде су тұтыну мен су тартуды басқару, есепке алу және есептілік процедурасы; Қарашығанақ кен орнында ауыз су мен техникалық суды тұтынуды есепке алу және бөлу процедурасы; 2-ұяшықтағы тұзға қаныққан жерасты суларын есепке алу, сақтау және қолдану процедурасы.
	Қатты және сұйық қалдықтармен жұмыс істеу, сарқынды суларды кәдеге жарату	ҚМГКК объектілерінде қалдықтарды басқару бағдарламасы; Қалдықтарды басқару процедурасы; Қалдықтарды кәдеге жарату кешенінің қатты өнеркәсіптік қалдықтарды көму полигонына көму үшін қабылданатын қалдықтарды қабылдау және жіктеу процедурасы.
	Биотүрлілікті және экожүйені сақтау	Биотүрлілікті сақтау бойынша іс-шаралар жоспары.
	КПО қызметінің экологиялық аспектілері бойынша шағымдар мен өтініштерді қабылдау	ҚМГКК-ға іргелес елді мекендерде газ иісіне шағымдар түскен жағдайдағы әрекеттер тәртібі.
Экологиялық-экономикалық тақырыптар	Климаттың өзгеруі	«КПО-365» бизнес-стратегиясы; Жасыл стратегия; Экологиялық тұжырымдама.
	Энергия тиімділігі	КПО-ның энергетикалық саясаты және жасыл қағидалары; Энергия менеджменті жүйесі бойынша нұсқаулық; Жасыл кеңсе бойынша нұсқаулық; Энергия менеджменті жүйесі аясындағы іс-шаралар жоспары; Энергияны талдау және энергия тиімділігіне мониторинг жүргізу процедурасы.
	Табиғатты қорғау заңнамасы талаптарын сақтау	ҚОҚ жөніндегі басқармасы туралы ереже; Көзделіп отырған қызмет жобаларын әзірлеу кезінде қоршаған ортаға әсер етуге экологиялық бағалау жүргізуді ұйымдастыру жөніндегі процедура; Эмиссия нормативтері мен қалықтарды жинақтау және көму лимиттеріне мониторинг жүргізу және есепке алу процедурасы; ҚОҚ заңнамалық талаптарына сәйкестік тізілімі; ҚР экологиялық кодексінің талаптарын сақтау бойынша іс-шаралар жоспары.
	Қоршаған ортаны қорғауға қаражат бөлу	КПО-ның қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспары; КПО-ның маңызды экологиялық аспектілерінің жиынтық тізілімі; 2022–2024 жылдарға арналған экологиялық хабардарлық пен мәдениетті арттыру бағдарламасы.

Маңызды тақырыптар	Басшылыққа алынатын құжаттар
Әлеуметтік-экономикалық тақырыптар	<p>Жұмыспен қамту және еңбекақы төлеу</p> <p>Еңбек ресурстары және қызметтер директоры туралы ереже; Еңбекақыны жыл сайынғы қайта қарау туралы ереже; Жергілікті персоналға еңбекақы төлеу саясаты; КПО жұмыскерлері санын немесе штатын қысқарту қағидалары; КПО жұмыскерлеріне арналған жеңілдіктерді қамтитын еңбек қатынастарын ерікті түрде бұзу бағдарламасы.</p>
	<p>Кадрлардағы жергілікті қамту</p> <p>КПО – ның 2020–2025 жылдарға арналған кадрлардағы жергілікті қамтуды ұлғайту жөніндегі бағдарламасы.</p>
	<p>Әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобалар</p> <p>Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісімнің (ӨБТК) 5-қосымшасы; Әлеуметтік жобалар бөлімінің басқару жүйесі; Әлеуметтік инвестицияларды жүзеге асыру процедурасы; Әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды қадағалау процедурасы; ӘИЖ орындау кезіндегі өзгерістерді басқару процедурасы.</p>
	<p>Демеушілік және қайырымдылық</p> <p>Демеушілік және қайырымдылық саласындағы саясат; Ауылдық округтердің тұрғындарына гранттар мен шәкіртақылар беру бағдарламасы.</p>
	<p>Жергілікті желілерге электр қуатын жеткізу</p> <p>Қарашығанақ кен орнының өнімін бөлісу туралы түпкілікті келісім (I бап, 1.1 бөлім).</p>
	<p>Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес</p> <p>Парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылыстатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулық; Ықтимал мүдделер қайшылықтарын басқару бойынша нұсқаулық; Сауда заңнамасын сақтау бойынша нұсқаулық; Нормативтік-құқықтық сәйкестік пен этика нормаларын сақтау бойынша оқыту курстарын өткізу бағдарламасы; Этикалық сәйкестікті тексеру процедурасы.</p>
Экономикалық тақырыптар	<p>Импортты алмастыру және жұмыс, қызмет пен тауарларды сатып алудағы жергілікті қамту үлесін арттыру</p> <p>Жергілікті қамту бойынша КПО саясаты; 2022–2023 жылдарға арналған жергілікті қамтуды дамыту бағдарламасы; Сатып алынған тауарлар, жұмыстар мен қызметтер бойынша есеп беру туралы ереже; Жергілікті қамту бойынша аудит өткізу туралы ереже; Ерте тендерлерді өткізу және сынама тапсырыстарды тестілеу процедурасы.</p>
	<p>Технологиялар мен инновациялар</p> <p>Цифрлық жол картасы; Үздіксіз жетілдіру стратегиясы; Іскерлік коммуникациялар, әлеуметтік желілер және рұқсат етілген АТ жабдықтары туралы саясат.</p>
	<p>Есептелген дәлелденген қорлар мен өндіру көлемі</p> <p>Қарашығанақ кен орнындағы мұнай, газ, конденсат және ілеспе компоненттер қорын қайта есептеу туралы КПО есебі.</p>
	<p>Жеткізу тізбегі және жеткізілімдерді ұйымдастыру</p> <p>Келісімшарт жұмыстары мен сатып алулар саясаты; Қарашығанақ жобасы бойынша ББК тендер процедурасы; 2020 жылғы сәуірдегі ББК қарарына 1-қосымша; Этикалық сәйкестікті кешенді түрде тексеру процедурасы.</p>
<p>Мемлекетке жасалатын төлемдердің жариялылығы (Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы)</p>	<p>Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісімнің (ӨБТК) XIX бабы; «КПО Б.В.» Қазақстандық филиалының салықты есептеу саясаты туралы ережесі.</p>

КПО-НЫҢ БҰҰ ТДМ ҚОЛ ЖЕТКІЗУГЕ ҚОСҚАН ҮЛЕСІ

ТДМ	Есепте талқыланатын тақырып / бөлім
3. Салауатты өмір салтын қамтамасыз ету және барлық жастағы адамдардың әл-ауқатына жағдай жасау	
3.4 2030 жылға қарай жұқпалы емес аурулардан болатын мезгілсіз өлімдерді алдын алу, емдеу және психикалық денсаулық пен саулықты қолдау арқылы үштен бірге кеміту	Еңбекті қорғау және денсаулықты сақтау: Жұмыскерлердің аурушандығын бақылау, салауатты өмір салтын насихаттау
3.5 Психикалық белсенді заттарға құмарлықтың (соның ішінде есірткі мен ішімдікке салынуды) алдын алу мен емдеуді жақсарту	Еңбекті қорғау және денсаулықты сақтау: КПО-дағы алкогольдік, есірткі, психотроптық және уытқұмарлық (және соларға ұқсас) заттарды қабылдауға тыйым салу туралы ереже, алкотест өткізу.
3.6 2020 жылға қарай бүкіл әлемде жол-көлік оқиғалары себептерінен болатын өлімдер мен жарақаттардың санын екі есе азайту	ЕҚ және ҚТ бойынша көрсеткіштер: Жол қауіпсіздігі
3.8 Денсаулық сақтау қызметтерімен жалпы қамтуды, соның ішінде қаржыға қатысты қауіп-қатерлерден қорғауды, сапалы негізгі медициналық-санитарлық қызметтерге қол жеткізуді, сондай-ақ барлық адамдар үшін қауіпсіз, тиімді, сапалы және де қымбат емес негізгі емдік дәрі-дәрмектер мен вакциналарға қол жеткізуді қамтамасыз ету.	Еңбекті және денсаулықты қорғау: Шұғыл медициналық көмек көрсету сапасын арттыру, жұмыскерлердің аурушандығын бақылау, медициналық сақтандыру, салауатты өмір салтын насихаттау, Ақсай қаласындағы аудандық орталық ауруханасының шұғыл медициналық көмек бөлімшесін жаңғырту жобасы
3.9 2030 жылға қарай қауіпті химиялық заттар мен ауаның, судың және топырақтың ластануы мен улануының әсерінен пайда болатын өлімдер мен аурулардың санын айтарлықтай азайту	Өндірістің тұтастығы, ТЖ басқару, қауіпсіздік техникасы практикасы, өнеркәсіптік объектілердегі өндірістік бақылау, қоршаған ортаны бақылау, атмосфераға шығарындылар, қалдықтармен жұмыс, су тұтыну және суды бұрып әкету
4. Барлығын қамтитын ауқымды және әділ сапалы білім беруді қамтамасыз ету және барлығын өмір бойы білім алу мүмкіндігіне ынталандыру	
4.3 2030 жылға қарай барлық әйелдер мен ерлер үшін қымбат емес сапалы кәсіптік-техникалық және жоғары білімге, соның ішінде университеттік білімге тең қол жетімділігін қамтамасыз ету	КПО-ның стипендиялық бағдарламалары және университеттермен серіктестік, ЖОО түлектерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы
4.4 2030 жылға қарай жұмысқа орналасу, лайықты жұмыс орнын табу және кәсіпкерлік қызметпен айналысу үшін қажетті дағдылары бар, соның ішінде кәсіптік-техникалық дағдылары бар жастар мен ересектер санын айтарлықтай көбейту	КПО-ның стипендиялық бағдарламалары және университеттермен серіктестік, ЖОО түлектерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы
4.а Балалардың мүдделерін, мүгедектердің ерекше қажеттіліктерін және гендерлік аспектілерді ескеретін оқу орындарын құру және жетілдіру және барлығына қауіпсіз, зорлықтан бос, әлеуметтік кедергілері жоқ, тиімді оқу ортасын қамтамасыз ету	Әлеуметтік инфрақұрылымға қосатын үлес: әлеуметтік-инфрақұрылымдық жобалар шеңберінде балабақшалар, мектептер, спорт кешендерін салу
5. Гендерлік теңдікті қамтамасыз ету және барлық әйелдер мен қыздардың құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту	
5.1 Барлық әйелдер мен қыздарға қатысты кемсітушіліктің барлық түрлерін жаппай жою	Еңбек ақысы және жеңілдіктер, Оқыту және кәсіби дайындық, КПО Әйелдер клубы, Әртүрлілік және инклюзивтілік
5.4 Үй шаруашылығын жүргізу бойынша ақысы төленбейтін еңбек пен күтімді тану және бағалау*	Жүктілікке, босануға және бала күтіміне байланысты демалыстар бойынша КПО деректері
5.5 Әйелдердің саяси, экономикалық және қоғамдық өмірге жан-жақты және шынайы қатысуын және олардың саяси, экономикалық және қоғамдық өмірдегі шешімдердің қабылдануының барлық деңгейлерінде көшбасшылық етуіне тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету	Жасы және жынысы бойынша жергілікті және шетелдік басшылардың саны, КПО Әйелдер клубы

ТДМ	Есепте талқыланатын тақырып / бөлім
6. Барлығы үшін қолжетімді су ресурстары мен санитарияның болуын мен олардың тиімді пайдаланылуын қамтамасыз ету	
6.3 2030 жылға қарай ластануды азайту, қалдықтарды төгуді жою және қауіпті химиялық заттар мен материалдардың шығарындыларын барынша азайту, тазартылмаған сарқынды сулардың үлесін екі есе азайту және бүкіл әлемде сарқынды суларды қайта өңдеу мен қауіпсіз қайта пайдалану ауқымын айтарлықтай көбейту арқылы судың сапасын жақсарту	Су қорларын тұтыну және су тарту
6.4 2030 жылға қарай барлық секторларда суды пайдалану тиімділігін айтарлықтай арттыру және су тапшылығы мәселесін шешу және су тапшылығынан зардап шегетін адамдар санын айтарлықтай азайту үшін тұщы суды тұрақты алу мен беруді қамтамасыз ету	Тазартылған ағындылар мен басқа суларды қайталама пайдалану
6.6 2020 жылға қарай сумен байланысты экожүйелерді, соның ішінде тауларды, ормандарды, сулы-батпақты алқаптарды, өзендерді, сулы қабаттар мен көлдерді қорғауды және қалпына келтіруді қамтамасыз ету	Биотүрлілікті сақтау
7. Қымбат емес, сенімді, тұрақты және заманауи энергия көздерінің барлығы үшін жаппай қолжетімділігін қамтамасыз ету	
7.1 2030 жылға қарай барлығы үшін қымбат емес, сенімді және заманауи энергиямен жабдықтауды қамтамасыз ету	Электр қуатын жеткізу
7.2 2030 жылға қарай әлемдік энергетикалық теңгерімдегі жаңартылатын көздерден алынатын энергияның үлесін айтарлықтай көбейту	«КПО 365» стратегиясы, Жаңартылатын энергия көздерін қолдау заңы жөніндегі міндеттемелері
7.3 2030 жылға қарай энергия тиімділігін арттырудың ғаламдық көрсеткішін екі есеге арттыру	Энергия тиімділігі
8. Алға бағытталған, ауқымды және тұрақты экономикалық өсуге, барлығы үшін толық және өнімді жұмыспен қамтуға және лайықты жұмысқа жәрдемдесу	
8.1. Халықтың жан басына шаққандағы экономикалық өсімді ұлттық жағдайларға сәйкес және атап айтқанда, ең аз дамыған елдерде жалпы ішкі өнімнің өсімін жылына кем дегенде 7 пайыз деңгейінде сақтау	КПО-ның аумақтың дамуына тигізетін жаңа экономикалық ықпалы: Жеткізілімдерді ұйымдастыру, Жергілікті қамтуды дамыту, Мемлекетке төленетін төлемдер, Еңбек ақысы және жеңілдіктер
8.3 Өнімді қызметке, лайықты жұмыс орындарын құруға, кәсіпкерлікке, шығармашылыққа және инновациялық қызметке мүмкіндік беретін дамуға бағытталған саясатты жүргізуге жәрдемдесу және микро, шағын және орта кәсіпорындардың ресми танылуы мен дамуын көтермелеу*	Жеткізілімдерді ұйымдастыру, Жергілікті қамтуды дамыту
8.4. 2030 жылға қарай тұтыну және өндіру саласындағы ресурстарды пайдаланудың әлем бойынша тиімділігін біртіндеп арттыру және «Тұрақты тұтыну мен өндірудің он жылдық негіздемелік бағдарламасына» сәйкес экономикалық өсім мен қоршаған ортаның нашарлауы арасындағы байланысты жою (дамыған елдер көшбасшы рөлін атқарады)	«КПО 365» стратегиясы, Газды алау қондырғыларында жағу
8.5. 2030 жылға қарай барлық әйелдер мен ерлерді, соның ішінде жастар мен мүгедектерді де толық және өнімді кәсіппен және лайықты жұмыспен және құны бірдей еңбек үшін тең еңбек ақысымен қамтамасыз ету	Еңбек ақысы және жеңілдіктер, Өндірістік қатынастар, Өртүрлілік және инклюзивтілік
8.7. Мәжбүрлі жұмысқа салуды жою бойынша шұғыл әрі тиімді шараларды қабылдау	Адам құқықтары, Өндірістік қатынастар
8.8. Еңбек құқықтарын қорғау және еңбекші мигранттар, әсіресе әйел мигранттар және тұрақты жұмысы жоқ адамдарды қосқандағы барлық еңбек етушілер үшін сенімді әрі қауіпсіз жұмыс жағдайын қамтамасыз етуге жәрдемдесу	Қауіпсіздік техникасы, Өнеркәсіптік объектілеріндегі өндірістік бақылау, Еңбек қатынастары, Өндірістік қатынастар
9. Берік инфрақұрылым құру, ауқымды және орнықты индустриализация мен инновацияларға жәрдемдесу	
9.1. Экономикалық дамуды және адамдардың әл-ауқатын қолдау мақсатында және барлығына бірдей қымбат емес және қолжетімді болуына айрықша назар аударатын, сапалы, сенімді, орнықты әрі берік инфрақұрылымды, соның ішінде өңірлік және трансшекаралық инфрақұрылыммен дамыту	Әлеуметтік инфрақұрылымға қосылатын үлес

ТДМ	Есепте талқыланатын тақырып / бөлім
9.2. Жалпыны қамтитын және орнықты индустрияландыруға жәрдемдесу және 2030 жылға қарай өнеркәсіптегі жұмыспен қамту деңгейін және ұлттық жағдайларға сәйкес жалпы ішкі өнімдегі өнеркәсіптік өндіріс үлесін айтарлықтай көбейту және ең нашар дамыған елдердегі тиісті көрсеткіштерді екі есеге арттыру	Жергілікті қамтуды дамыту
9.4. Барлық елдердің қатысуымен және олардың жеке мүмкіндіктеріне сәйкес, 2030 жылға қарай инфрақұрылымды жаңғырту және өнеркәсіптік кәсіпорындарды қайта жабдықтау, сонымен қатар ресурстарды пайдалану тиімділігін арттыру және таза әрі экологиялық тұрғыдан қауіпсіз технологиялар мен өнеркәсіптік процесстерді кеңінен пайдалану арқылы оларды тұрақты ету	«КПО 365» стратегиясы, Цифрландыру және үздіксіз жетілдіру, Денсаулықты сақтау бөліміндегі цифрландыру бағдарламасы, Жаңартылатын энергия көздері заңын қолдау міндеттемелері, ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары
10. Елдер ішіндегі және олардың арасындағы теңсіздікті қысқарту	
10.3. Кемсітуші заңдар, саясат пен практиканы жою және осыған байланысты тиісті заңнаманы, саясат пен әрекеттерді ілгерілету арқылы тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету және нәтижелер теңсіздігін азайту	Бизнес-этика, Тәртіп кодексі, Әртүрлілік және инклюзивтілік
11. Қалалар мен елді мекендердің ашықтығын, қауіпсіздігін, өміршеңдігін және экологиялық тұрақтылығын қамтамасыз ету	
11.4. Дүниежүзілік мәдени және табиғи мұраны қорғау және сақтау бойынша жұмысты белсендіру	Тарихи-мәдени мұраларды сақтау бойынша жүргізілген зерттеу жұмыстары , Биотүрлілікті сақтау, Тәжірибеден мысал – «Березов ауылындағы Ұлы Отан соғысы жауынгеріне арнап қойылған ескерткішті көшіру»
12. Тұтыну мен өндірудің оңтайлы үлгілеріне көшуді қамтамасыз ету	
12.1. Дамушы елдердің дамуы мен әлеуетін ескере отырып, тұтыну мен өндірудің оңтайлы үлгілерін пайдалануға көшудің он жылдық іс-қимылдар стратегиясын барлық елдердің қатысуымен жүзеге асыру, және де дамыған елдер бұл стратегияға алғашқы болып кірісуі тиіс	«КПО 365» стратегиясы
12.2. 2030 жылға қарай табиғи ресурстарды оңтайлы игеру мен тиімді пайдалануға қол жеткізу	«КПО 365» стратегиясы, КПО-ның Жасыл стратегиясы, Экологиялық әсер
12.4. 2020 жылға қарай халықаралық келісілген қағидаттарға сәйкес химиялық заттар мен барлық қалдықтарды олардың тіршілік кезеңінің барысында экологиялық тұрғыдан тиімді пайдалануға қол жеткізу және олардың адамдардың денсаулығы мен қоршаған ортаға деген жағымсыз әсерін мейлінше қысқарту үшін олардың ауаға, суға және топыраққа түсуін барынша азайту	Қалдықтарды басқару, Тазартылған ағынды суларды төгу, Тазартылған ағынды суларды және басқа суларды қайта пайдалану, Өндірістік ағынды суларды басқару
12.5. 2030 жылға қарай қалдықтардың пайда болуының алдын алу, олардың көлемін қысқарту, қайта өңдеу және қайта пайдалану бойынша шараларды қолдану арқылы қалдықтардың көлемін айтарлықтай азайту	Қалдықтарды басқару
12.6. Компанияларға, әсіресе ірі әрі трансұлттық компанияларға өндірістің орнықты әдістерін қолдануды және өз есептерінде ресурстарды тиімді пайдалану туралы ақпаратты көрсетуді ұсыну	«КПО 365» стратегиясы, Бұрғылау технологиялары, Экологиялық үлес
12.8. 2030 жылға қарай бүкіл әлемдегі адамдарда тұрақты даму және табиғатпен үйлесімді өмір салты туралы тиісті ақпарат барын және ол туралы хабардар болуын қамтамасыз ету	2009 жылдан 2023 жылға дейінгі кезеңдегі КПО-ның тұрақты дамуы туралы есептері, КПО-ның Тұрақты даму кодексінің 10-қағидасы
13. Климаттың өзгеруімен және оның салдарларымен күрес бойынша шұғыл шараларды қабылдау	
13.1. Барлық елдерде қауіпті климат құбылыстарына және дүлей зілзалаларға төзімділік пен бейімделу қабілетін арттыру	Климаттық қатерлер мен мүмкіндіктер, Климаттың өзгеруі және энергияның ауысуы, «КПО 365» стратегиясы, КПО-ның Жасыл стратегиясы.
13.2. Климаттың өзгеруіне әрекет ету шараларын саясатқа, стратегияларға және ұлттық деңгейдегі жоспарлауға енгізу	Климаттық қатерлер мен мүмкіндіктер, Климаттың өзгеруі және энергияның ауысуы, «КПО 365» стратегиясы, КПО-ның Жасыл стратегиясы.
13.3. Климат өзгеруінің қауіптілігін төмендету және салдарын жұмсарту, оларға бейімделу және алдын ала ескерту жөніндегі адамдар мен мекемелердің мүмкіндіктерін, ақпарат тарату мен ағарту процесін жақсарту	«КПО 365» стратегиясы, КПО-ның Жасыл стратегиясы.

ТДМ	Есепте талқыланатын тақырып / бөлім
15. Құрлық экожүйелерін қорғау және қалпына келтіру және олардың тиімді пайдаланылуына жәрдемдесу, ормандарды тиімді пайдалану, шөлейттенумен күрес, жердің азу процесін тоқтату, оны кері бұру және биотүрліліктің жоғалу процесін тоқтату	
15.1. 2020 жылға қарай халықаралық келісімдерде белгіленген міндеттемелерге сәйкес жер үсті және ішкі тұщы су экожүйелерін және олардың қызметтерін, атап айтқанда ормандардың, сулы-батпақты алқаптардың, таулардың және шөлейт жерлердің сақталуын, қалпына келтірілуін және тиімді қолданылуын қамтамасыз ету	Биотүрлілікті сақтау
15.2. 2020 жылға қарай ормандардың барлық түрлерін оңтайлы пайдалану әдістерін енгізуге жәрдемдесу, ормансыздандуды тоқтату, тозған ормандарды қалпына келтіру және бүкіл әлемдегі орман өсіру және орманды қалпына келтіру ауқымдарын кеңейту	«ҚМГКК есептік санитарлық-қорғау аймағының ұйымдастыру және абаттандыру» жобасы
15.5. Табиғи тіршілік ету орталарының тозуын тоқтату бойынша елеулі шараларды шұғыл түрде қолдану, биотүрліліктің жоғалуын тоқтату және 2020 жылға қарай құрып кету қаупі төніп тұрған түрлерді сақтау және олардың жоғалуына жол бермеу	Биотүрлілікті сақтау
16. Тұрақты даму мүдделері үшін бейбіт және ашық қоғамның құрылуына жәрдемдесу, барлығы үшін сот әділдігіне қол жеткізу мүмкіндігін қамтамасыз ету және барлық деңгейлерде тиімді, есеп беруге міндетті және кең қатысуға негізделген мекемелерді құру	
16.5. Жемқорлық және парақорлықтың барлық түрлерінің ауқымын айтарлықтай азайту	Бизнес-этика
16.6. Барлық деңгейлерде тиімді, есеп беруге міндетті және ашық мекемелерді құру	Ұйым құрылымы және басқару тәсілдері
16.10. Ұлттық заңнамаға және халықаралық келісімдерге сәйкес ақпаратқа деген қоғамның қолжетімділігін қамтамасыз ету және негізгі еркіндіктерді қорғау	ТД Есебі, Қоғамдық тыңдаулар, Кері байланыс механизмдері
16.b Тұрақты даму мүдделері үшін кемсітпейтін заңдар мен саясатты ынталандыру және жүзеге асыру	КПО Тәртіп кодексі , КПО Бизнес қағидалары , КПО Тұрақты даму кодексі , «КПО 365» стратегиясы
17. Тұрақты дамудың мүдделері үшін Ғаламдық әріптестіктің шеңберінде жұмысты жандандыру және жүзеге асыру құралдарын нығайту	
17.7. Дамушы елдер экологиялық тұрғыдан қауіпсіз технологияларды өзара келісілген қолайлы шарттардың, соның ішінде жеңілдік және артықшылық берілген шарттардың негізінде алатындай етіп, экологиялық тұрғыдан қауіпсіз технологияларды даярлауға, тапсыруға, таратуға және игеруге жәрдемдесу	Жергілікті қамтуды дамыту, Жаңартылатын энергия көздері (ЖЭК) заңын қолдау міндеттемелері, экологиялық ЕҚТ
17.14. Тұрақты дамуды қамтамасыз ету жөніндегі саясатты анағұрлым жүйелі ету	«КПО 365» стратегиясы, КПО тұрақты даму кодексі
17.16. Барлық елдерде, әсіресе дамушы елдерде тұрақты даму саласындағы мақсаттарға қол жеткізуді қолдау үшін білім, тәжірибе, технологиялар мен қаржылық қорларды жұмылдыратын және тарататын көптеген мүдделі тараптардың қатысуымен толықтырылатын, тұрақты даму мүдделері үшін Ғаламдық серіктестікті нығайту.	Стейкхолдерлермен өзара әрекеттесу, Іскерлік серіктестіктер және қауымдастықтарда мүшелік ету, «Uralsk Green Forum» форумын өткізу
17.17. Серіктестердің қорларын пайдалану тәжірибесіне және стратегияларына сүйене отырып, мемлекеттік ұйымдар арасындағы, мемлекеттік және жеке секторлар арасындағы және азаматтық қоғам ұйымдары арасындағы тиімді серіктестікті ынталандыру және мадақтау	Әлеуметтік инфрақұрылымға қосылатын үлес, Жергілікті қамту, Стейкхолдерлермен өзара әрекеттесу, Іскерлік серіктестіктер және қауымдастықтарда мүшелік ету, Uralsk Green Forum

ГЛОССАРИЙ

ТЕРМИН/ҚЫСҚАРТУ	СИПАТТАМАСЫ
АҚҚТБ	Алғашқы қорғаныш қабаты тұтастығының бұзылуы
Атмосфералық ауадағы ластаушы заттың шекті рұқсат етілген концентрациясы	Атмосфералық ауадағы ластаушы заттың шекті рұқсат етілген концентрациясы – осы немесе болашақ буынға тікелей немесе жанама зиянды еш әсер етпейтін, адамның еңбекке деген қабілетін төмендетпейтін, оның хал-жағдайын және санитарлық-тұрмыстық өмір салтын нашарлатпайтын концентрация.
ББК	Басқару жөніндегі бірлескен комитет
БҚО	Батыс Қазақстан облысы
БСШЖ	Биотүрлілікті сақтау бойынша іс-шаралар жоспары
ГКДҚ	Газды кешенді дайындау қондырғысы
ГӨЗ	Газ өңдеу зауыты
ГТЭС	Газ турбиналы электр станциясы
ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ	Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғау
ЖҚҚ	Жеке қорғаныш құралдары
КҚК	Каспий құбыржолы консорциумы
КПО	«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» Қазақстан филиалы
ҚАТЖ	«Қарашығанақ-Атырау» тасымалдау жүйесі
ҚБЖ	Қауіпсіздікті басқару жүйесі
ҚжаАҚЕҚ	Қауіпсіздік және адам құқықтарына қатысты ерікті принциптер
ҚКЖ	Қарашығанақты кеңейту жобасы
ҚМГКК	Қарашығанақ мұнай, газ және конденсат кен орны
ҚОҚШЖ	Қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспары
ҚОТЖ	«Қарашығанақ-Орынбор» тасымалдау жүйесі
ҚӨК	Қарашығанақ өңдеу кешені
ҚТҚ	Қатты тұрмыстық қалдықтар
ЛЗ	Ластаушы заттар
МАС	Мұнай айдау станциясы
МБӨС	Мұнайды бастапқы өндіру сателлиті
МВт	Мегаватт
Мердігер/ мердігер немесе бас компаниялар/ серіктес-компаниялар	«Эни», «Шелл», «ЛУКОЙЛ», «Шеврон», « ҚазМұнайГаз» ҰК компанияларын қамтиды
МӨЗ	Мұнай өңдеу зауыты
ӨБТК	Қарашығанақ кен орны бойынша Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісім
ӨСАБ	Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы
ПГ	Парниктік газдар
СҚА	Санитарлық қорғау аймағы

ТЕРМИН/ҚЫСҚАРТУ	СИПАТТАМАСЫ
т	тонна
ТЖ	Төтенше жағдайлар
ТЖҚ	Тауарлар, жұмыстар мен қызметтер
ТНК	Тиімділіктің негізгі көрсеткіштері
ТТЖ	Тіркелуге тиіс жарақаттар
ҰҰ	Үкіметтік емес ұйым
ШРК	Шекті рұқсат етілген концентрация
ЭМС	Экологиялық мониторинг станциясы
CH ₄	Метан
CO	Көміртегі оксиді
CO ₂	Көміртегі диоксиді
C ₆ H ₆	Бензол
C ₇ H ₈	Толуол
C ₈ H ₁₀	Ксилол
ESG	<p>Экологиялық, әлеуметтік және басқару критерийлері (ESG) – бұл әлеуметтік саналы инвесторлар әлеуетті инвестицияларды тексеру үшін қолданатын компанияның қызмет стандарттарының жиынтығы.</p> <p>Экологиялық критерийлер компания қоршаған ортаны қалай қорғайтынын, соның ішінде, компанияның климаттың өзгеруіне қатысты корпоративтік саясатын ескереді. Әлеуметтік критерийлер компанияның жұмыскерлермен, жеткізушілермен, тұтынушылармен, сондай-ақ, өзі жұмыс істейтін қауымдастықтармен қарым-қатынасын зерттейді. Басқару критерийлері компанияның басшылығына, басшылардың еңбекақысына, аудит, ішкі бақылау және акционерлердің құқықтарына қатысты жұмыстарды қамтиды.</p>
GRI	Тұрақты даму саласындағы есептілік бойынша жаһандық бастама
H ₂ S	Күкіртсутегі
IOGP	Халықаралық мұнай мен газ өндірушілер қауымдастығы, 1985 жылдан бері осы қауымдастыққа кіретін әлемдік деңгейдегі компаниялардың оқиғалары бойынша деректерді жинаумен айналысады.
IPIECA	Қоршаған ортаны қорғауды көздейтін мұнай өндіруші компаниялардың халықаралық қауымдастығы
ISO 14001	Табиғат қорларын тиімді пайдаланудың жүйесін енгізуге қойылатын талаптарды белгілейтін әлемде танылған стандарт
ISO 45001	Денсаулық сақтау және еңбек қауіпсіздігін басқару жүйесін енгізуге қойылатын талаптарды белгілейтін әлемде танылған стандарт
ISO 50001	Энергетикалық менеджменті жүйесін енгізуге қойылатын талаптарды белгілейтін әлемде танылған стандарт
ISO 90001	Сапа менеджменті жүйесін енгізуге қойылатын талаптарды белгілейтін әлемде танылған стандарт
NO ₂	Азот диоксиді
N ₂ O	Азот тотығы
OPITO	Мұнай-газ өнеркәсібіндегі оффшорлық компанияларды оқыту жөніндегі ұйым
SO ₂	Күкіртті газ

Жалдамалы жұмыскерлер (тікелей келісімшарт бойынша жұмыс істейтін) – КПО-мен қолданыстағы еңбек шарты бар жұмыскерлер

Бас компаниялар іссапарға жіберген персонал – Бас компаниялармен жасалған іссапарға жіберу туралы келісім шеңберінде іссапарға жіберу туралы хат негізінде КПО-ға іссапарға жіберілген бас компаниялардың жұмыскерлері. Негізінен оларға жобалауда және әзірлеуде арнайы дағдыларға ие, өндірісте халықаралық технологиялардың енгізілуін қамтамасыз етуге қажетті халықаралық тәжірибесі мен білімі бар жоғары деңгейдегі басшылар мен шетелдік мамандар жатады. Шетелдік мамандар қазақстандық жұмыскерлермен әртүрлі саладағы халықаралық тәжірибесі және білімін алмасу үшін тартылады. Дегенмен, Кадрлардағы жергілікті қамту үлесін арттыру бағдарламасына сәйкес КПО шетелдік мамандар атқаратын лауазымдарды жыл сайын жергіліктендіріп келеді (бұл туралы «Жергілікті персоналды дамыту» тарауында толығырақ ақпарат берілген). КПО директорлар кеңесі Бас директордың орынбасары мен Өндірістік процестерді цифрландыру және үздіксіз жетілдіру бөлімінің бастығынан басқа, бас компаниялардың іссапарға жіберілген жұмыскерлерінен тұрады.

Жіберуші тарап – Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен тіркелген, жұмыскерлермен қамтамасыз ету жөніндегі қызметтерді көрсету бойынша қызметті жүзеге асыратын заңды тұлға, оның ішінде шетелдік заңды тұлғаның филиалы.

Жалдамалы жұмыскерлер (жіберуші тарап) – қызметін КПО күнделікті бақылайтын, алайда КПО-мен тікелей келісімшарт жасаспаған, жұмысқа жіберуші тараптар (кадрлық агенттіктер) арқылы тартылып, жалақы алатын жұмыскерлер. Тікелей келісімшарт жасасқан жұмыскерлер мен жіберуші тараптардың жұмыскерлері орындайтын жұмыс түрлері бірдей.

Уақытша жұмыскер – жүктілікке және босануына байланысты ұзақ мерзімді демалыстағы, бала күтіміне байланысты жалақысы сақталмайтын демалыстағы, оқу демалысындағы уақытша жұмыста болмайтын жұмыскерді ауыстыра тұру үшін немесе белгілі бір жұмысты уақытша орындау үшін Компаниямен еңбек қатынастарына тұратын тұлға.

КЕРІ БАЙЛАНЫС GRI 2-3

Оқырмандардың пікірлері есептеріміздің сапасын жақсартуға үлес қоса алатынына сенеміз.

1. Аты-жөні

Ұйым атауы

2. Қай мүдделі тарап өкілісіз?

☐ Құрушы компаниялар	☐ БАҚ
☐ «PSA» ЖШС құзретті органы	☐ Үкіметтік емес ұйымдар
☐ Қызметкерлер	☐ Кәсіподақтар
☐ Жергілікті билік	☐ Жас ұрпақ (студенттер, оқушылар, жас мамандар)
☐ ҚР министрліктері / агенттіктері (сала)	☐ Егер Сіз еш тарапқа жатпасаңыз, КПО-мен байланысыңызды көрсетуді сұраймыз:
☐ Мемлекеттік органдар	_____
☐ Контрагенттер (жеткізушілер/мердігерлер, тапсырыс берушілер, банктер)	_____
☐ Жергілікті халық	_____
☐ Сала бойынша серіктестер	_____

3. ESG-есебінде ашылған елеулі тақырыптардың ішіндегі қайсылары КПО-ға қатысты мүдделі тұлға ретінде Сіз үшін маңызға ие? Сіз қызығушылық танытатын бес тақырыпты таңдап көрсетуіңізді сұраймыз.

Әлеуметтік қатынастарға қатысты тақырыптар:

- Қызметкерлерді дамыту және оқыту
- Әлеуметтік, мәдени және жыныстық әртүрлілік, тең мүмкіндіктер
- Мердігерлермен өндірістік қатынастар
- Кәсіби одақтарға мүшелік және ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі
- Жеке және өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету
- Адам құқықтарының сақталуы

Әлеуметтік және экологиялық тақырыптар:

- Қызметкерлердің еңбегін қорғау және қауіпсіздік техникасы
- Қызметкерлердің денсаулығын сақтау
- Технологиялық үдерістердің қауіпсіздігі
- Төтенше жағдайларға қарсы әрекет етуге дайындық
- Жергілікті халықпен қарым-қатынас: Компания қызметінен келетін әсерді бағалау тәсілдері мен оларды азайту бойынша іс-шаралар, шағымдар және өтініштер

Әлеуметтік және экономикалық тақырыптар:

- Жергілікті қызметкерлер санын ұлғайту
- Жұмыспен қамту және еңбекақы төлеу
- Әлеуметтік-инфрақұрылымдық жобалар
- Демеушілік және қайырымдылық
- Электр қуатын жергілікті желілерге жеткізу
- Импортты алмастыру және тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алудағы жергілікті қамту үлесін арттыру
- Жемқорлыққа қарсы іс-қимыл

Экономикаға қатысты тақырыптар:

- Технологиялар мен инновациялар
- Есептелген дәлелденген қорлар мен өндіріс мөлшері
- Сатып алу тәжірибелері мен жеткізілімдерді ұйымдастыру
- Мемлекетке жасалған төлемдердің ашықтығы (Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы)

Экологиялық және экономикалық тақырыптар:

- Климаттың өзгеруі
- Энергия тиімділігі
- Табиғатты қорғау заңнамасын сақтау
- Қоршаған ортаны қорғау шараларына бөлінетін инвестициялар

Қоршаған ортаны қорғауға қатысты тақырыптар:

- Зиянды заттардың төгілуі
- Ауа сапасына мониторинг жүргізу
- Парниктік газдар мен ластағыш заттардың ауаға шығарылатын көлемін азайту
- Суды тиімді пайдалану
- Қатты және сұйық қалдықтарды басқару, сарқынды суларды қайта пайдалану немесе жою
- Биотүрлілікті және экожүйені сақтау
- КПО қызметінің экологияға қатысты бағыттары жөніндегі шағымдарды және өтініштерді қабылдау

4. КПО ESG-есебін жақсарту бойынша ұсыныстарыңыз.

Есеп бойынша пікірлеріңізді және ұсыныстарыңызды, сондай-ақ 2024 жылғы Есеп редакциясы бойынша ұсыныстарыңызды төменде көрсетілген мекенжайға немесе Sustainability@kpo.kz электрондық мекенжайына жіберуді сұраймыз.

БІЗДІҢ БАЙЛАНЫСТАР GRI 2-1, 2-3

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» Қазақстандық филиал

Ақсай қаласындағы кеңсе

Промышленная Зона көшесі,
81Н құрылысы
Ақсай, 090300
Бөрлі ауданы
Батыс Қазақстан облысы
Қазақстан Республикасы

Орал қаласындағы кеңсе

Құрманғазы көшесі, 160/1
Орал, 090000
Батыс Қазақстан облысы
Қазақстан Республикасы

Астана қаласындағы кеңсе

«Самал 12» шағын ауданы
«Астана Тауэр» Бизнес-орталығы
9-шы қабат
Астана, 010000
Қазақстан Республикасы

Әлеуметтік желілердегі парақшаларымыз:

www.facebook.com/kpobv
www.linkedin.com/company/kpobv
www.instagram.com/kpobv
www.vk.com/kpobv
www.youtube.com/@Karachaganak

Тұрақты даму жөнінде есеп беру

КПО БАҚ және қоғаммен
байланыс бөлімі
Лыскова Ольга
Аймұхамбетова Гаухар
Почтарева Александра

Электрондық мекенжай:

Sustainability@kpo.kz

Барлық тұрақты даму туралы есептерімізді келесі сілтеме арқылы табуға болады:

<https://kpo.kz/kz/tyrakty-damu>

